

038 - 466 15 70
info@triqs.nl
www.triqs.nl

Consultatie van Belangengroepen

Voor ouders en/of kinderen die met ouderverstoting te maken hebben.

Rapportage in opdracht van het Expertteam

Kind In Zicht (deel 3)

Datum 30-11-2020

Versie 1.0.0

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Triqs. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, evenals opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Triqs. Triqs aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

01 | Inhoudsopgave

.....	1
01 Inhoudsopgave.....	3
02 Inleiding & leeswijzer.....	5
03 Proces belangengroepconsultatie	9
3.1 belangengroepconsultatie doel, structuur.....	9
3.2 Voorbereiding belangengroepconsultatie	9
3.3. Realisatie proces	10
3.4 Goedkeuringsproces	12
04 Samenvatting consultatie verslagen	13
4.1 Algemene inleiding.....	13
4.2 Kruispunt vragen.....	13
05 Bijlagen.....	22
Bijlage A Eerste brief aanmelden BGC.....	22
Bijlage B Tweede brief uitnodiging BGC incl. bijlagen.....	23
Bijlage C Huisregels.....	24
Bijlage D Kruispuntvragen.....	25
Bijlage E: Oorspronkelijke versie Kruispuntvragen	26
Bijlage F Profielvragen	27
Bijlage G: Consultatie Verslagen	28
BG1. 'Dwaze Vaders'	28
BG2. St. KOG.....	50
BG3. 'HOVS'	79
BG4. Passage.....	101
BG5. Het Verdwenen zelf.....	136
BG6. Vader Kennis Centrum	156

02 | Inleiding & leeswijzer

Voor u ligt een rapportage van een zestal belangengroepconsultaties (BGC) die 23 en 24 september 2020 zijn gehouden met als deelnemers belangengroepen die ouders en/of kinderen vertegenwoordigen die zelf met het verschijnsel 'ouderverstoting' te maken hebben of hebben gehad.

Deze rapportage is deel 3 van een reeks van rapportages ten behoeve van het Expertteam ouderverstoting / complexe omgangsproblematiek. Deze rapportage is zelfstandig leesbaar, maar het is aan te bevelen deze niet los van deel 1 en 2 te lezen. Deel 1 bevat enquêtegegevens van ouders (n=199, 3/4 daarvan contactverliezende ouders) en kinderen (n=30, nu jong volwassenen, die als kind met een ouder het contact verloren). Deel 2 bevat de resultaten van 6 focusgroep-bijeenkomsten met de eerste groep respondenten ouders en kinderen, om de belangrijkste resultaten van de enquête te bespreken. Deel 3, de rapportage van de belangengroep consultatie, ligt voor u.

Deze 3-delige rapportage is gemaakt ten behoeve van een zogeheten Expertteam Ouderverstoting onder leiding van mr. C.A.R.M van Leuven, juli 2019 ingesteld door de minister van Veiligheid & Justitie. Deze groep van deskundigen (maar tegelijk ook professioneel dan wel institutioneel belanghebbenden) diende de minister te informeren over wat in de ogen van 'ervaringsdeskundigen' speelde aan problematiek rond 'ouderverstoting', en te informeren over mogelijke oplossingen voor deze problemen. De Tweede Kamer heeft via een motie om deze informatie gevraagd.

Deze motie heeft een breder kader. Er vinden diverse activiteiten plaats rond het verbeteren van het proces van scheiden van personen na een partnerrelatie: 'Scheiden zonder schade'. In opdracht van de ministeries van Veiligheid & Justitie en VWS, en in partnerschap met de VNG is dat omvangrijke project tot stand gekomen waarvoor naar de website <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheiden/ouderschap-en-scheiding> wordt verwezen.

Een onderkend aspect van de 'schade' is de ernstig verstoorde relatie tussen één ouder en het kind, tot en met volledig en blijvend contactverlies. Dat wordt wel aangeduid met 'ouderverstoting', zonder op de details hiervan in te gaan. De ervaringsdeskundigen, in het bijzonder vaders (dat is de groep gescheidenen die de grote meerderheid in Nederland vormt, die contact met het kind verliezen) zocht via het parlement aanpak van dit probleem. Met name omdat naar hun oordeel slecht functioneren van het Nederlandse systeem van hulp, zorg en rechtspraak rond scheiding en kindbescherming, in belangrijke mate aan ouderverstoting bijdraagt. Deze klacht leidde tot de opdracht aan het Expertteam.

De voorzitter van het Expertteam heeft Triqs B.V. benaderd om te ondersteunen bij de raadpleging van deze ervaringsdeskundigen. Uiteindelijk zijn drie onderscheiden activiteiten uitgevoerd richting ervaringsdeskundigen die elk met een specifiek document zijn verslagen.

Enquêteonderzoek en focusgroeponderzoek waren in elkaars verlengde ontworpen. Ze voldeden beiden aan de formele vormeisen van onafhankelijk onderzoek naar feiten, zoals gepercipieerd op individueel niveau van ouder of kind. Feiten rond gebeurtenissen en ervaringen. Ten tijde van de FGB's werd duidelijk dat ook een meer belangen-georiënteerd gesprek moest worden gevoerd. Enkele belangengroepen lieten danig van zich horen, omdat ze vermoedden dat het onderzoek het karakter had van 'wij van wc-eend adviseren wc-eend' omdat zij in aangrenzende beleidsdomeinen wel eens voorbeelden hiervan meenden te hebben gezien. Ook vermoedden ervaringsdeskundigen dat de kern van hun belang, van hetgeen ze primair stellen, door neutrale onderzoeksmethoden of door een neutraliserende interviewer/gespreksleider, zou verwateren.

Het Expertteam o.l.v. mr. C.A.R.M. van Leuven heeft daarop besloten dit meer politieke gesprek met ervaringsdeskundigen, georganiseerd via verschillende belangengroepen, afzonderlijk te laten plaatsvinden, de 'belangengroepconsultatie' (BGC). Dat bleek achteraf waardevol en verminderde de spanning in de eerste fase van het onderzoek.

De belangengroep-consultatie werd opgezet als een gestructureerde discussie tussen een 6-tal delegaties van ervaringsdeskundigen en het Expertteam over dilemma's en hete hangijzers, waarbij de agenda deels was bepaald door eerder gebleken hete hangijzers (geselecteerd door het Expertteam, aangeduid met 'kruispuntvragen') en door deze delegaties zelf, o.a. op basis van de prioriteiten van hun organisatie. Het was een gestructureerde raadpleging-plus-menings-uitwisseling tussen partijen/stakeholders. Niet-individueel van aard. Ook hier was de uitvoering in handen van de auteurs van het voorliggende rapport maar alleen in ondersteunende zin (voorzitterschap, gespreksdocumenten, rapportage).

Er zijn verschillende belangengroepen: sommige gericht op vaders met contactverlies, andere op moeders of alle ouders, sommige primair als lotgenotenorganisatie met meer of minder een wegwijsmaakfunctie, andere primair een organisatie gericht op belangen-representatie en missie; en ook de stijl van werken verschilt van onder de radar tot luidruchtig.

Wat de organisaties gemeen hebben is een gering vertrouwen in de overheid. Zij heeft weliswaar veel beloofd in het publieke debat en heeft daar de laatste jaren ook vaak ervaringsdeskundigen bijgehaald. Die zelfde overheid ondernam vervolgens acties of liet ze juist na, die op zijn best niet het belang dienden waar zij voor stonden, maar vaak ook tegengesteld waren aan dat belang. Ditmaal echter met het label dat de ervaringsdeskundigen waren gehoord. Dat voelde als een echo van de ervaringen op individueel niveau: wel gehoord maar niet geluisterd. Hun gezamenlijk optreden leidde uiteindelijk tot de motie en tot de opdracht aan het Expertteam.

Voor u ligt de rapportage van die consultatie bijeenkomsten. Hierin waren de spelregels en uitvoering deels principieel anders dan enquête en FGB, ook al was een deel van de geconsulteerde vertegenwoordigers ook respondent van de enquête geweest en deelnemer aan de FGB, en ook al speelden bij de BGC ook medewerkers van Triqs een rol. Eerder moesten ze alleen namens zichzelf over zichzelf spreken, nu waren ze als belangengroep aan het woord.

De rol van Triqs was niet richtinggevend maar ondersteunend aan een in essentie politiek proces dat door het Expertteam en i.h.b. de voorzitter daarvan werd geleid. Dat politieke aspect strekt zich uit tot de verslaglegging: zowel belangengroep als Expertteam hebben deze gecontroleerd en ervoor getekend.

De consultatie was weliswaar open van opzet, maar wel gestructureerd. Net als bij de FGB's was een vergelijkbare lijst van onderwerpen opgesteld, afgeleid van de ervaringen in het onderzoek, openbare documentatie van de belangengroepen, en discussies in het Expertteam. Deze lijst heette 'kruispuntvragen'. De meeste belangengroepen voegden daaraan nog onderwerpen toe, cf. de afspraak.

Ieder gesprek is bijna woordelijk genotuleerd, met de informatie per gespreksonderwerp. Deze notulen zijn goedgekeurd, maar per gesprek ca. 20 bladzijden en niet eenvoudig interpreteerbaar. Daarom heeft het onderzoeksteam de informatie uit de 6 notulen per kruispuntvraag (of ander onderwerp) samengebracht en samengevat, vanuit een neutraal perspectief. Die informatie is in opzet bestemd voor openbare rapportage.

Een gevolg van de reductie is uiteraard wel dat het persoonlijke verhaal dat in de consultatie natuurlijk vaak aan de orde was, hier niet terug te vinden is.

Deze rapportage heeft als hoofdtitel 'Kind In Zicht'. De reden daarvoor is in voorgaande verslaglegging uitgebreid toegelicht. We meenden dat uiteindelijk de nadruk moet liggen op de ontplooiingsmogelijkheid en het geluk van het kind, in een situatie waarin - zo stelden we ook in het onderzoek vast - als vanzelf de aandacht uitgaat naar conflictbeheersing van de complexe scheiding, met - feitelijk - soms een element van huiselijk geweld. Ook was de onderzoekservaring dat over het kindperspectief weinig tot niets bekend is, terwijl in formele zin de professionele bemoeienis vooral op het kindbelang gericht zou zijn. Een andere reden was de handreikingen die gelezen konden worden in de kindervaringen, terwijl zij aantoonbaar tot in volwassenheid lijden onder de situatie van contactverlies met 1 van de ouders in hun kinderjaren.

Tenslotte eindigen we met een leeswijzer.

Hoofdstuk 3 beschrijft eerst alle tevoren geplande stappen van de BGC en daarna de realisatie van het proces. In hoofdstuk 4 staat een gestructureerde samenvatting van de zes gespreksamenvattingen in chronologische volgorde.

Daarna volgen in hoofdstuk 5 de bijlagen met alle documenten die zijn gebruikt in dit proces, waaronder gespreksverslagen.

We streefden naar transparante verslaglegging en een document dat ook voor de ervaringsdeskundigen leesbaar zou zijn. Ieder belangstellende die het rapport gelezen heeft kan reageren: reactie_OVS@triqs.nl. Doe dit respectvol, zoals ook dit rapport zich naar alle betrokkenen probeert respectvol op te stellen. Als dat mogelijk is zullen we kort reageren. Stel u ook op de hoogte van de overige ontwikkelingen rond 'Scheiden zonder Schade'. Dit rapport

is maar een schakeltje in het geheel.

Als u naar ons verwijst, citeer het rapport als: Kind In Zicht (deel 3) - Consultatie van belangengroepen voor ouders en/of kinderen die met ouderverstoting te maken hebben. Bonsel G.J., Öztürk S.A., Weynschenk A. Zwolle: TRIQS B.V., 2020. Haal de informatie (gesprekken, procesdocumenten) niet uit de context waarbinnen ze zijn gebruikt c.q. tot stand gekomen. En last but not least: op alle procesdocumenten berust copyright. Overweegt u gebruik, neem contact op met Triqs. Aan researchhergebruik zal cf. voorwaarden die onder onderzoekers gebruikelijk zijn, doorgaans medewerking worden verleend.

Zwolle, 26 november em prof dr Gouke J. Bonsel, namens het onderzoeksteam

03 | Proces belangengroepconsultatie

3.1 belangengroepconsultatie doel, structuur.

Het doel van de belangengroepconsultatie was de mening van deze groepen te peilen over een aantal vragen en dilemma's die het Expertteam essentieel acht, en tegelijk vast te stellen of bij de belangengroepen nog meer sleutelvragen/meningen aanwezig waren. Die vragen en dilemma's zijn geformuleerd als 'kruispuntvragen'. Die vragen en dilemma's zijn dus niet primair afkomstig vanuit beleidsnotities of rapporten van instituties of belanghebbende organisaties.

Tijdens de BGC konden de belangengroepen hun visie geven over de achtergrond(en) van contactverlies, hun mening over de verbeteraanpak met de toepasselijke argumenten. Het Expertteam kon reageren, met verduidelijkende vragen, met tegenwerpingen, met een alternatieve mening. Een BGC is geen FGB, omdat de vorm opener is en het de belangengroep vrij stond andere zaken aan de orde te stellen en te discussiëren met de aanwezige leden van het Expertteam. Uit de gespreksloop is evenwel op te maken, dat over het algemeen alle kruispuntvragen als zeer relevant werden gezien en herkenbaar afkomstig uit ervaringskring. Maar ook is duidelijk dat in een enkel geval een extra punt ontbrak, bijvoorbeeld over de relatie met Europese verdragen, over bekostiging of over gesignaleerde belangenverstrengeling van officieel onafhankelijke organisaties. Daarover is dan gesproken.

3.2 Voorbereiding belangengroepconsultatie

De voorbereiding van de BGC omvatte de volgende onderdelen.

- a. Datum bepaling
- b. Vaststelling doel, bepalen randvoorwaarden
- c. Keuze belangengroepen
- d. Representatie ET vaststellen tijdens de consultatie
- e. Vaststelling topics door ET; proces van inbreng van topics door belangengroep
- f. Inrichten voorzitterschap, andere rollen tijdens bijeenkomst
- g. Opstellen draaiboek voor m.n. de voorzitter
- h. Verslagleggingsproces, inclusief anonimisering en validering
- i. Omgang met aanvullende informatie verstrekt door belangengroepen
- j. Ruimte en opname apparatuur; handhaving veilige omgeving

Deze onderdelen volgen direct uit de procedurestappen van de methode.

3.3. Realisatie proces

3.3.a. Datum bepaling

Er werden consultaties gehouden met in totaal zes verschillende belangengroepen. De planning zag er als volgt uit:

23 september 2020

Dwaze Vaders	: 09:00 – 11:00 uur
Kinderen-Ouders-Grootouders	: 11:30 – 13:30 uur
Écht Scheiden Zonder Schade / Herken Ouderverstoting	: 15:00 – 17:00 uur
Passage	: 18:00 – 20:00 uur

24 september 2020

Het Verdwenen Zelf	: 09:00 – 10:30 uur
Vader Kennis Centrum	: 11:00 – 13:00 uur

3.3.b. Vaststelling doel, bepalen randvoorwaarden

Het doel was om de meningen en visies van de belangengroepen vast te stellen wat betreft een verbetering in aanpak van ouderverstoting. Een setje vragen en dilemma's dat resulteerde uit de eerdere stappen vormde de kapstok vanuit het Expertteam. Een belangrijke randvoorwaarde was, dat bepalend voor de rapportage was wat in dialoog met het Expertteam gezegd en gesteld was; dus alleen de informatie die onderdeel was van de consultatie; met hoor en wederhoor. Er werd niet op voorhand verwacht of aangenomen dat een belangengroep op ieder dilemma een groepsstandpunt zou hebben. Er is veel wat iedere groep bindt, maar er zijn ook verschillen van mening bijvoorbeeld op onderdelen die een groep minder belangrijk vindt.

3.3.c. Keuze belangengroepen

De belangengroepen waren aangereikt door de voorzitter van het ET, mr. C.A.R.M van Leuven. Het uitgangspunt was 'more is better', maar voorwaarde voor deelname was wel dat de spelregels werden onderschreven. Er hebben zeer verschillend geaarde belangengroepen meegedaan, sommige zijn meer intern gericht, andere meer extern, sommige zijn vooral voor lotgenoten contact, andere doen ook veel aan doorverwijzing en praktische hulp. En sommige zijn 'vader' georiënteerd, andere niet. De variatie is vergelijkbaar met de verschillen die bij patiëntengroepen gevonden wordt. Maar anders dan daar, is er geen subsidiekanaal. De meeste belangengroepen vragen om een vrijwillige donatie voor zakelijke kosten, maar de basis voor hun activiteiten is altijd onbetaald vrijwilligerswerk. Alle belangengroepen zijn volstrekt gelijk benaderd door het ET ondanks grote verschillen in opzet. Aan alle belangengroepen werd de optie aangeboden om met andere groepen in gezamenlijkheid te komen, met gepaste verlenging van de gespreksduur. Uiteindelijk wilde elke groep een exclusief gesprek, voor zover wij weten om het eigen standpunt niet te laten 'verdunnen'.

3.3.d. Representatie ET vaststellen tijdens de consultatie

Uiteindelijk is in overleg met de voorzitter afgesproken dat meerdere, eventueel alle Expertteam leden aanwezig konden zijn, maar dat de belangengroep wel gevraagd werd of zij akkoord ging met een eventuele 'overtal' situatie d.w.z. de aanwezigheid van meer Expertteamleden dan belangengroepvertegenwoordigers. Dat leverde nooit bezwaar op, ook omdat de extra Expertteamleden i.v.m. corona op enige afstand van de consultatietafel zaten, zodat de 'overtal' situatie niet zo werd ervaren. De corona regels konden dus op een goede manier worden aangehouden.

3.3.e. Vaststelling topics door ET; proces van inbreng van topics door B; zelfbeschrijving belangengroep

'Kruispuntvragen', die gespreksonderwerpen bevatten waar verschillende zienswijzen mogelijk zijn, en waarover het ET wilde spreken. Ze waren afgeleid uit de FGB's (zie deel 2 van de Kind In Zicht rapportage). De vragen betroffen: screening en risicosignalering, de toepassing van dwang en drang bij juridische handhaving en hulpaanbod, de rol van het kindperspectief ('kind aan het woord'), en waarheidsvinding ('de waarheid in het midden'). Daarnaast was er ruimte voor de belangengroepen om ook zelf punten in te brengen. Van die ruimte is meestal gebruik gemaakt. De meeste belangengroepen hebben vooraf digitaal hun visie op vragen en agenda gegeven, waarbij ook vaak informatie of opinies werden gegeven die niet het vraagpunt van het Expertteam betroffen. Het Expertteam wilde met de consultatie een tweerichtingsverkeer tot stand brengen. De vooraf gemaakte digitale documenten zijn dus geen formeel onderdeel van het verslag, maar zijn wel gebruikt bij de verslaglegging.

3.3.f. Inrichten voorzitterschap, andere rollen tijdens bijeenkomst

Prof. G.J. Bonsel was de technische voorzitter en mr. C.A.R.M van Leuven was de vertegenwoordiger van het Expertteam, met wie de belangengroepen de discussie konden aangaan. Het Expertteam was ook aanwezig, maar meer op de achtergrond. De primaire taak van de technisch voorzitter was het vaststellen van alle gespreksonderwerpen en het toewijzen van tijd, het bewaken van de hoor-wederhoor formule, en het communiceren van de procedure van het gemeenschappelijk vaststellen van de definitieve notulen.

3.3.g Opstellen draaiboek voor m.n. de voorzitter

Voorafgaand was er een draaiboek opgesteld wat betreft de gemaakte afspraken en coronaregelingen. Net als bij de FGB's was er aan het eind een kort evaluatiemoment.

3.3.h Verslagleggingsproces, incl. anonimisering en validering

Tijdens de BGC zijn geluidsopnames en notulen gemaakt. De geluidsopnames zijn achteraf nogmaals beluisterd om de notulen te controleren en eventueel aan te vullen. De notulen zijn geanonimiseerd wegens privacy-redenen. Incidenteel is in overleg met de ET-voorzitter i.v.m. privacy-bezwaren een klein fragment weggelaten of in zeer algemene termen weergegeven.

3.3.i. Omgang met aanvullende informatie verstrekt door belangengroepen

Verschillende belangengroepen zonden van tevoren informatie op (zie ook 3.3.e). Soms specifieke antwoorden op de vooraf gestuurde kruispuntvragen, maar vaak ook omvangrijke stukken tekst tot en met uitgebreide juridische verhandelingen. Achteraf gezien zijn alle onderwerpen voor zover wij konden na gaan in een of andere vorm besproken. Deze documenten zijn, conform de afspraken net als bij de FGB's, geen onderdeel van deze rapportage van de consultatie.

3.3.j. Ruimte en opname apparatuur; veilige omgeving

De consultaties hebben op 23 september 2020 plaatsgevonden op locatie Bar Beton in Utrecht Rijnsweerd. Op 24 september 2020 waren de consultaties op locatie Seats2meet in Utrecht Centraal. In beide situaties waren uitgebreide voorzorgmaatregelen genomen om corona-proof en veilig te kunnen werken. Geluidsopname-apparatuur zijn verstrekt door Triqs BV.

3.4 Goedkeuringsproces

De geanonimiseerde notulen zijn apart opgestuurd naar het ET en de belangengroepen. Eventuele aanvullingen, opmerkingen en verbeteringen werden genoteerd en teruggestuurd naar Triqs. De brontekst van de BGC zijn die 6 verslagen (ook in deze rapportage). Omwille van het gebruik door het Expertteam is er een overkoepelende samenvatting van gemaakt door het onderzoeksteam. Deze is uiteraard minder geschakeerd dan de originele tekst, voor verschillende meer specifieke onderwerpen is het interessanter de verslagen te lezen.

04 | Samenvatting consultatie verslagen

4.1 Algemene inleiding

Hieronder staat een neutraal beoogde samenvatting van de posities en argumenten van de belangengroepen. Waar dat mogelijk is worden gemeenschappelijke standpunten aangegeven. Deze samenvatting is door het onderzoeksteam gemaakt. Vergelijking met de resultaten van enquête en FGB's maakt duidelijk dat de belangengroepen meer de grote lijn aanhouden in wat ze wel en niet wensen. De belangengroepen zijn in het algemeen sterk georiënteerd op het juridische kader. Daarnaast op de onderzoek/diagnosefase van het proces. Er is vrijwel geen stellingname rond interventies behalve de wens dat er onderzoeksgebaseerd gewerkt moet worden, wat nu ver te zoeken is. Eén BG suggereert alleen die interventies te doen (en de rest na te laten) waarvoor bewijs van werking is. Vanuit het perspectief van diversiteit en gelijke kansen, valt op dat in geen enkel gesprek aandacht is voor toegankelijkheidsaspecten (financiële drempels, geletterdheid drempels) en voor culturele verschillen.

4.2 Kruispunt vragen

4.2.1. Vroegsignalering en screening

In veel gevallen worden door de belangengroepen de termen 'vroegsignalering' en 'screening' vrij willekeurig gebruikt in de betekenis van zowel screening als vroegsignalering.

Onder *screening* verstaan we hierna het systematisch onderzoeken van een omschreven groep personen (hier partners die scheiden, of 2 ex-partners) op een risicofactor of voorstadium van ouderverstoting/parental alienation/contactverlies. Niet op voorhand op (huiselijk) geweld. Screening is doorgaans een 2-staps benadering, waarbij opgespoorde hoog-risicosituaties nader worden onderzocht. Screening kan onder meer met vragenlijsten of checklists. Het systematische zit in het kiezen van een bepaald moment voor screening, bijv. de aanvraag tot scheiding. *Vroegsignalering* lijkt op screening, maar hier wordt nader onderzoek gedaan - lijkend op het onderzoek bij een positieve screentest - naar aanleiding van een concreet signaal dat er iets mogelijk niet in orde is, afwijkend gedrag of opmerkingen van het kind, of een probleem met de omgangsregeling. Ook als ouders zelf of het kind aan de bel trekken heet dat vroegsignalering. De uitnodiging tot nader onderzoek is hier dus een reactie op een relevant signaal. Screening is 'blind', maar kan efficiënt zijn. Vroegsignalering is 'ziende', maar wellicht te laat. In Nederland zijn voor een breed terrein van zorg spelregels afgesproken om nut, noodzaak en wenselijkheid van screening vast te stellen en te evalueren. Deze regels worden als algemeen geldig beschouwd. In dit maatschappelijk domein van complexe scheiding is nog geen ervaring met screening; ook niet met vroegsignalering wat betreft ouderverstoting (wel met bijvoorbeeld huiselijke onveiligheid (meldcode)). Hieronder worden de termen gebruikt zoals hiervoor omschreven.

4.2.1a Vroegsignalering (dus als er al OVS tekenen zijn, die aanleiding zijn om naar een loket te gaan)

Bijna alle belangengroepen vinden vroegsignalering belangrijk. Genoemde vroege signalen betreffen het welzijn van het kind, bijvoorbeeld als het kind het niet goed doet op school. Scholen kunnen ook doen aan vroegsignalering, bijvoorbeeld als kinderen verwaarloosd op school komen, niet ontbeten hebben, of in de klas bepaalde ervaringen vertellen, of blauwe plekken hebben. In de consultaties en ook de FGB's noemen ervaringsdeskundigen als de belangrijkste voorbode van contactverlies: problemen met naleven van de omgangsregeling in combinatie met kwaadsprekerij jegens de andere ouder. Naast de school wordt ook de huisarts meerdere keren en consistent als vroegsignaleerder genoemd.

De meeste belangengroepen geven het belang aan van snelle procedures na vroegsignalering, nu is er grote vertraging. Door de (huidige) vertraging is de uitslag van het onderzoek, volgens de belangengroepen, al bijna niet meer belangrijk (geen vroegsignalering meer), omdat er al vervreemding is ontstaan (in al die situaties dat tijdens het onderzoek de omgangsregeling wordt opgeschort). Een belangengroep gaf aan dat er bij signalen van mishandeling altijd onderzocht moet worden. Een andere belangengroep benadrukt dat er dan altijd even sterk de ene als de andere ouder onderzocht moet worden. Er is een zeer sterk gevoel dat in alle haarvaten van het proces sprake is van ongelijke behandeling van vaders en moeders.

Enkele belangengroepen (minderheid) noemen de MASIC methode als de gewenste standaard bij het onderzoek naar huiselijk geweld. De belangengroepen noemen echter geen voorbeelden van methodes of bewezen risico-lijstjes voor ouderverstoting/parental alienation/contactverlies. De MASIC methode is - in heel korte bewoordingen - een vragenlijst van ca. 180 vragen die zowel aan vader als moeder wordt voorgelegd en waarbij de ouders over en weer met elkaars antwoorden worden geconfronteerd. Als deze methode wordt gebruikt moet deze vragenlijst volgens de belangengroepen die de methode voorstaan, worden afgenomen door gekwalificeerde onderzoekers die gepositioneerd zijn binnen Veilig Thuis of de RvdK. Een belangengroep die MASIC als standaard bepleit, vindt niet dat de MASIC vanuit een juridisch perspectief moet worden afgenomen dus i.v.m. aanpassen omgangsregeling.

Ook voor de vervolgstap na vroegsignalering op weg naar diagnostiek moeten volgens alle belangengroepen specialisten worden ingezet - ook als er mogelijk huiselijk geweld speelt. Een belangengroep noemt een permanent Expertteam voor complexe scheidingen, wat in de beschrijving dicht tegen een multidisciplinair team aanligt. Vrijwel alle belangengroepen vinden dat er een kritische blik moet worden geworpen op alle meldingen, en dat - in de context van een complexe scheiding - de melding van een ouder van huiselijk geweld, kritisch bekeken moet worden en de melding niet op voorhand (via direct tijdelijk toewijzen van kind aan beschuldigende ouder) moet worden aangenomen als voldoende signaal. Een belangengroep legt uit dat onderzoek zoveel mogelijk gebaseerd moet zijn op feiten.

4.2.1b Hoe moet je vroegsignalen geven (loket?), wie mag vroegsignalen geven?

Vrijwel alle belangengroepen zijn van mening dat er een duidelijk loket moet zijn voor contactverlies, niet primair georiënteerd op huiselijk geweld, maar zij stellen ook dat huidige loketten en hulpverleners partijdig zijn als het gaat om risicosignalering/vroegsignalering. De hulpverlening wordt gezien als een “vrouwenwereld” en er wordt gewenst dat er meer mannen moeten zitten op plekken als Veilig Thuis en de RvdK. Die organisaties kijken nu te veel met de ogen van moeder. Vrijwel alle belangengroepen komen met voorbeelden die moeten ondersteunen dat *in vergelijkbare situaties* de vader systematisch benadeeld wordt ten opzichte van de moeder, in beoordeling, toewijzing en toepassing van sancties.

Een loket zou goed toegankelijk moeten zijn voor scholen. Een algemene richtlijn voor het signaleren op scholen, zou wenselijk zijn. Een van de belangengroepen heeft een afwijkend standpunt en geeft aan dat de school of huisarts niet nodig zijn voor de vroegsignalering. Scholen zijn niet deskundig en gaan volgens de belangengroep een eigen kijk projecteren en met een eigen oordeel komen. Deze belangengroep veronderstelt dat school dus ook een oordeelstaak gaat invullen. Ook de belangengroepen die wel een grote rol voor scholen voorstaan, wijzen erop dat goed omschreven zou moeten zijn wat binnen hun taken valt en hoe hun proactieve houding kan en eventueel moet worden ingevuld.

Gezien de huidige ingesleten patronen tussen RvdK, Jeugdbescherming, en GI's waar je volgens belangengroepen niet tussenkomt en waarbij ook zakelijke belangen vermengd zijn (dit laatste volgens een van de belangengroepen), zijn de meeste belangengroepen voorstander van een compleet nieuw loket dat een beperkt aantal taken (vroegsignalering, onderzoek) op hoog professioneel niveau uitvoert.

Er is bij de belangengroepen voor wat betreft wie vroegsignalen mag geven niet consensus op alle fronten. Gemeenschappelijk is een rol voor school, huisarts. Als het gaat om vroegsignalering, moeten loketten ook openstaan voor meldingen vanuit ouders, dus niet alleen vanuit professionals. Maar de kanttekening is wel, dat je met meldingen van ouders extra moet opletten. Enkele belangengroepen bepleiten verder een grotere rol (in het loket) voor de politie omdat die via aangiftes (niet naleving omgang, onttrekken ouderlijk gezag) en verzoeken tot interventie vaak als eerste op de hoogte is van signalen. Dus niet vanuit het huiselijk/seksueel geweld perspectief. Deze belangengroep - met professionals uit de politie onder haar leden en in haar belangengroep vertegenwoordiging - bepleit grote professionalisering van de beoordeling van de huiselijk geweldbeschuldiging die steeds vaker door een ouder wordt ingezet in de strijd om de omgangsregeling. De meerderheid van de belangengroepen heeft een duidelijke opvatting over de werkwijze/taak van de RvdK, een loket van dit moment, met een beperking van de scope tot vooral onderzoek. Een belangengroep vindt dat de onderzoekstaken wat betreft contactverlies beperkt moeten worden tot een uiteindelijk juridische partij, waarbij de politie meerdere keren wordt benoemd als

operationele leider. Er zouden deskundigen binnen de politie moeten zijn om de problematiek te herkennen, die kunnen het gesprek aangaan met de ouders of betrokkenen. Daarna wordt, als er geen sprake is van strafrechtelijke grond om de omgang te stoppen (normaliter is daar geen sprake van), gehandhaafd qua omgang, en daarnaast worden één of beide ouders doorgestuurd naar een hulpverlener. Deze belangengroep legt expliciet (andere meer impliciet) een verband tussen de handhavingstaak en de signalerings/onderzoekstaak, omdat momenteel de handhavingstaak afhankelijk wordt gesteld van onderzoeksinformatie. Als het gaat over RvdK, GI's en Veilig Thuis zegt een belangengroep: '... je wordt in een soort trechter gezogen. Er zit geen normaal proces aan rechtsvinding achter. De rechtszekerheid ontbreekt.' Andere belangengroepen hebben vergelijkbare bezwaren. Over het algemeen wordt Veilig Thuis als slecht functionerend beschouwd en willekeurig in haar werkwijze. Deze wordt door ouders als partijdig ervaren, moedergericht. Je kan de kritiek deels samenvatten door de frase 'hamer op zoek naar spijkers'. Men is overigens wel tevreden over de jeugd-GGZ.

4.2.1c Screening bijvoorbeeld als mensen scheiden gaan

De term screening wordt vaak als beladen ervaren, al blijkt uit de reacties dat men er ook geen goed beeld van heeft hoe dat dan zou moeten. De optie is voorgelegd om bij iedere scheiding een soort contactverlies check te doen. Volgens de belangengroepen ligt screening niet voor de hand, omdat het op zichzelf te veel mensen en organisaties in het proces van scheiden trekt. De meeste belangengroepen willen pas een actie als er risicosignalen zijn. Zonder echte aanleiding, aldus een belangengroep, is screening gezien schending van privacy. De terughoudendheid lijkt voort te komen uit de angst van meer en verdergaande interventies dan de situatie rechtvaardigt - vergelijkbaar met de plaatsing van het kind bij één ouder tijdens het raadsonderzoek. Als je al zou screenen, dan zou dit moeten worden gedaan door een onafhankelijke professionele organisatie. Hierbij is belangrijk dat de organisatie die aan screening doet, beide ouders gelijkwaardig behandelt. Het blijkt over het algemeen moeilijk om over screening te praten omdat men voelt dat de huidige instituten steeds meer, en niet gecontroleerd, macht over gezin/partners/kinderen nemen. Kortom er is weinig vertrouwen in de overheid op dit punt.

4.2.2. Dwang en drang, inclusief handhaven.

4.2.2.a Mag dwang/drang tot meedoen onderzoek, diagnostiek en behandeling

Vrijwel alle belangengroepen steunen een vorm van verplichte deelname aan het onderzoek - de feitenvaststelling. Waarbij steeds gesteld wordt dat dreigen met handhaven maar het nooit doen, niet alleen niet bij kinderen werkt, maar ook niet bij ouders. Onderzoek, bijvoorbeeld de MASIC, moet volgens vrijwel alle belangengroepen afgedwongen kunnen worden met sancties bij niet-deelname. Een van de belangengroep licht toe een voorstander te zijn van het gedwongen kader wanneer deze door de rechter wordt besloten. Ook deelname aan diagnostiek, observatie en dergelijke - maar dan voor beide ouders - heeft wel steun. Er is een belangengroep die vanaf hier in het proces erg voorzichtig wil zijn met het gedwongen kader van hulp, omdat deze weinig verwacht van het effect. Een verplichte thuisbegeleiding voor de

ouder, vooral psychologische hulp, zodat de ouder de kinderen emotionele toestemming kan geven voor contact met de andere ouder heeft steun van de meerderheid, al voorziet men soms sabotage in de uitvoering. Een belangengroep wijkt hier wat af wat: alleen dwang als uiterste middel. Alle belangengroepen zijn van mening dat bij sprake van dwang/drang er altijd gehandeld moet worden in het belang van het kind, en niet in de eerste plaats vanwege regulering van het ouderlijk conflict.

Over het algemeen doen de belangengroepen niet veel uitspraken over de interventies/ behandelingen. Zij richten zich vooral op de beginfase en de uiteindelijke doelstelling: contact herstel.

4.2.2.b Moet omgang gehandhaafd worden door rechter

Als het gaat om dwang/drang is er, volgens de belangengroepen, primair een zaak die afgedwongen moet worden, nl. dat beide ouders zich houden aan de omgangsregeling en dat een mogelijke onduidelijkheid over waarom een ouder hieraan niet wil meewerken (bijvoorbeeld omdat men de andere ouder niet geschikt of gevaarlijk acht of een beweerde aversie van het kind) niet deze handhaving mag opheffen), tenzij na onderzoek en rechterlijke uitspraak, of een duidelijk door derden gesignaleerde gevaarsituatie. Verbeteringen op andere fronten kunnen niet compenseren voor de bezwaren van de huidige situatie op dit punt.

Handhaving van een omgangsregeling heeft verschillende opties. Er kan gedacht worden aan wijziging van de hoofdverblijfplaats van het kind naar de andere ouder, indien een ouder de omgangsregeling niet nakomt. De eerste uitvoering van een omgangsregeling moet meteen al bewaakt worden. Daarvoor moet een instantie met doorzettingsmacht worden aangewezen die zorgt voor uitvoering van de eisen. Het niet nakomen van afspraken wordt dan een overtreding met een directe sanctie. De belangengroepen zijn weliswaar niet allemaal identiek in de gewenste maatregelen, maar de grote lijn is gelijk. Soms is er twijfel of het kind wel of geen nadelen ondervindt van deze maatregelen.

4.2.3. Waarheidsvinding

4.2.3.a Inrichting onderzoeksfase

De meerderheid van de belangengroepen is expliciet voorstander van parallel ouderschap/50-50 ouderschap. Dat betekent dat het startpunt van een omgangsregeling een min of meer gelijke verdeling van tijd en taken is, die in overleg enigszins kan worden aangepast met instemming van beiden. Co-ouderschap moet dus het startpunt zijn van de zorgregeling. De belangengroepen begrijpen niet goed dat a. variatie in rechtspraak is op dit punt, en b. dat gemiddeld genomen de moeder een veel grotere rol krijgt toebedeeld als er onenigheid is. Het onderzoeken van de situatie moet beter, want de meeste belangengroepen twijfelen aan de argumenten die worden gebruikt voor die ongelijke toewijzing. Het is daarbij belangrijk hoe het kind wordt benaderd zeggen alle belangengroepen. Hoe meer mensen het kind ondervragen, hoe slechter het verhaal wordt, meer het verhaal van de personen die het kind gesproken hebben dan dat van het kind zelf.

In verschillende BGC's komt het gesprek terug op het loket bestaande uit een range van professionals, die o.a. in staat zijn met het kind te praten. Het gesprek met het kind blijft een punt waar niet alle belangengroepen gelijk over lijken te oordelen, maar dat is schijn. De wisselende opvattingen berusten op een verschil in inschatting of een goed getrainde rechter/psycholoog/politiefunctionaris dat zou kunnen. Als voorkomen wordt dat het kind partij moet trekken en ook dat het de professionals dan wel een ouder napraat, dan lijken alle belangengroepen wel ruimte te zien voor gesprek met het kind. Het is niet zo dat belangengroepen een uitgewerkte filosofie hebben over het perspectief van het kind.

4.2.3.b Waarheidsvinding geweld, beschuldigingen

Als het gaat om huiselijk geweld wordt de MASIC methode door meerdere belangengroepen benoemd. De meningen zijn verdeeld over het afnemen van de MASIC vragenlijst vanuit een juridisch perspectief of getrainde specialisten. Een belangengroep is van mening dat kinderen bij zwaardere verdenkingen, zoals incest, minimaal 12 jaar oud moeten zijn voor ondervraging. Zoals eerder gezegd moet ook bij huiselijk geweld verdenking snel worden gehandeld. Als de beschuldiging van een ouder komt, is de kans van valse aangifte, zo blijkt - zeggen ook verschillende belangengroepen - erg klein. Maar indien het verificatieproces te lang duurt, kan het perspectief van de beschuldigende ouder toch in het kind gaan zitten.

4.2.3.c Mag in de periode van waarheidsvinding rond geweld kind weggehaald bij beschuldigde ouder

Bij een alarmerende klacht door derden is het verstandig om een tijdelijke uithuisplaatsing te overwegen, tot er meer duidelijkheid is. De uithuisplaatsing moet in een gecontroleerde en veilige situatie plaatsvinden, eventueel kan het kind bij een ander familielid ondergebracht worden. Het kind stopt dan (tijdelijk) de omgang met beide ouders, eventueel met gecontroleerde omgang.

4.2.4 Overige ingebrachte punten

NB hieronder worden de ter consultatie ingebrachte punten weergegeven. Niet de vooraf en achteraf toegezonden materialen.

A Belangengroep 'Dwaze Vaders'

[geen aanvullende punten]

B Stichting KOG

Deze BG brengt naar voren dat er belangenverstremming is tussen organisaties als Veilig Thuis, Bureau Jeugdzorg en andere uitvoeringsorganisaties. In persoon (dubbelrollen van bestuurders) en in werkwijze. Organisaties die elkaar moeten controleren of onafhankelijk van elkaar moeten zijn, schuiven elkaar de bal en het geld toe. Dat polariseert ook en belemmert oplossingen voor de aanpak van ouderverstoting. Ook de raad voor de kindbescherming doet geen volledig of onafhankelijk feitenonderzoek. Met een 'Follow the Money' aanpak zou je geldstromen boven water kunnen krijgen, waarbij uitvoeringsorganisaties cliëntvolume voor zichzelf regelen.

Gebrek aan dossierintegriteit. Er is ook sprake van een onevenredig grote procesmacht, waarbij met name jeugdzorg geen feitelijk inzicht geeft in dossiers en die aanpast aan wat ze willen bereiken. Er is geen logfile: als je uiteindelijk inzage krijgt wordt als het niet uitkomt de informatie geschrapt of gewijzigd. Een grote stap terug is geweest dat GI's contactjournaals - waar datum en inhoud in stond - op eigen gezag hebben veranderd in aantekeningen van alleen een contactmoment. En daarbij ook de regel los lieten dat elk contact wordt genoteerd. Daarmee kan je je nooit beroepen op dat je een gesprek gevoerd hebt of dat een afspraak gemaakt is.

Ook als feitelijk eenvoudig te bewijzen is dat de GI of de RvdK liegt, kan de rechter er niets mee, en sta je in het ongelijk, omdat de wetsfictie stelt dat deze organisaties per definitie de waarheid spreken, en daar moet de rechter vanuit gaan. De informatie manipulatie is onderdeel van de manier van werken in diverse regio's.

C Herstel Ouderverstoting

Ontkoppeling omgangshandhaving en veiligheidsargumenten. Deze belangengroep heeft, meer dan de gemeenschappelijke standpunten wellicht weergeven zeer duidelijk naar voren gebracht dat een juridische omgangsregeling in zijn handhaving *nooit* beïnvloed moet worden door ad hoc meldingen door een van de ouders of omstanders rond mogelijke veiligheidsaspecten. Als over dat laatste een vraag bestaat, en serieuze verdenking, dan in het ergste geval los van beide ouders, maar nooit naar een.

Geen bewijs, niet doen. Deze belangengroep benadrukt ook dat de cluster RvdK, JB, jeugdzorg, Veilig Thuis vergaande maatregelen neemt, onderzoeken instelt, behandelingen doorzet, zonder dat er voor nut en effect enig bewijs is. Zij benadrukt dat ouderverstoting/PA onbehandelbaar is, dus ook geen argument vormt voor niet-handhaven.

Groot economisch (eigen)belang. Deze belangengroep wijst erop dat er in Nederland een hele industrie van zorg rondom gezinnen is ontstaan, onder het mom van zorg voor het kind. : 2015 100.000 kinderen in JZ, 2020 450.000 kinderen.

Er is geen land ter wereld dat Nederland benadert in de kans dat een kind in deze sector is getrokken (1:9). De belangen liggen ook bij gemeenten, controlerende organisaties, oordelende organisaties en het juridische complex minus de rechter.

Als de economische prikkel eruit is (omgang ontkoppeld van zorg, en zelf betalen van hulp door beide ouders), en dus hulp gezocht wordt op basis van effect (markt) dan zie je vanzelf dat er weinig overblijft. Misbruik van veiligheid en andere argumenten.

D. Passage

Minachting en onbegrip jegens ouders die met ouderverstoting te maken hebben. Er is een groot probleem, dat het probleem onbespreekbaar is. Vergelijkbaar met huiselijk geweld nog niet zolang geleden. Dat zie je in allerlei situaties waarbij de Kamer of anderen geïnformeerd worden. Er worden labels verzonnen om ouders die de omgangsregeling gewoon willen laten

naleven, buiten spel te zetten: *stysteem-resistent*. Die ouder is gek, dus je hoeft zelf niet meer uit te leggen waarom je kiest voor [meestal] de moeder die het kind houdt.

Genderaspecten. Omdat de overgrote meerderheid van personen in deze sector (RvdK, JB, JZ met de gedragsdeskundigen, familierechters, mediators) vrouw is, met name aan de onderzoek/advies kant wordt systematisch de kant van de moeder gekozen en de vader genegeerd. Passage noemt bij herhaling de feitelijke asymmetrie in uitspraken van rechters en de hulpcluster ten voordele van de moeder ook bij gelijke situaties.

Terminologie. Passage vindt 'gatekeeper' een goede term om de ouder te beschrijven die het kind weerhoudt naar de ander te gaan, en de andere ouder belemmert in het contact met het kind, de omgangsregeling.

ABC-aanpak van complexe scheidingen ter preventie van ouderverstoting. Volgens Passage een drieslag: 1. identificatie van het kind met beide ouders in alle gevallen (dus geen omgangsopheffing), 2. internationale verdragen volgen en handhaven (niet buiten spel zetten in de uitvoeringsregels), 3. ouders bewegen door goed gedrag te belonen, en slecht gedrag te bestraffen met de hier geëigende middelen: afnemen gezag, veranderen hoofdverblijfplaats kind, etc.

Kinderen met een verstandelijke beperking. Deze verdienen extra zorg, zijn makkelijker beïnvloedbaar, nog meer risico op ouderverstoting bij conflicten.

E. Het Verdwenen Zelf

Kraambed periode. Deze vertegenwoordigers noemen nadrukkelijk (zoals sommige andere ervaringsdeskundigen op een ander moment) de vroege signalen die tijdens het kraambed bestaan. De signaleringsmogelijkheid, het loket. Het gaat niet om geweld maar meer om vreemde reacties van ouder/familie en conflicten.

Doorbreken eindeloze procesgang. Hier werd voorgesteld beter gekwalificeerde professionals in te zetten met korte doorlooptijd van zowel rechtspraak als ook interventies. Wat niet werkt stoppen, geldverspilling. Tunnelvisie doorbreken in onderzoeksfase, niet alles is vechtscheiding.

Kindperspectief Deze belangengroep noemt nadrukkelijk dat een luisterend oor moet worden gemaakt voor het kind. Gebruik ook het feit dat huisarts en school toch vaak de eersten zijn die zaken horen (ook) van het kind.

F. Vader Kennis Centrum

Politie in beeld. Deze belangengroep stelt een veel grotere *benoemde* rol voor de politie voor, die dan ook op zijn taak berekend moet zijn. Eigenlijk spelen er 2 verantwoordelijkheden. De standaard verantwoordelijkheid is die rond (melding van) huiselijk geweld, seksueel geweld. Bij complexe scheidingen wordt die beschuldiging heel vaak instrumenteel gebruikt - meestal door moeder – in een enkel geval is dit terecht. De politie moet al haar waarheidsvinding on

the spot doen, en kan daar verder in getraind worden. Hulpverlening moet daar buiten blijven, omdat uit compassie voor moeder en/of kind ze mee gaan in de verhalen en hierdoor het bewijs 'bederven', de informatie hoe het echt zit. Maar daarnaast wordt de politie ook toenemend belast met handhaving van omgang: bv. onttrekking aan het gezag, kinderontvoering. Ook daar zou meer invulling aan moeten worden gegeven. Landelijk wordt wel invulling gegeven aan de eerste verantwoordelijkheid, maar niet aan de tweede. Mogelijk komt dit omdat de sturende directie vrouwelijk is (en het doorgaans gaat om het kind van de moeder ook naar vader te brengen). In het nabije verleden heeft de politieleiding de aangifte door vaders - waar het kind niet als hoofdverblijf woonde - van onttrekking aan de ouderlijke macht, technisch geblokkeerd, op gezag van de landelijke leiding. Dit tegen de uitspraak van de Hoge Raad in. Dat kenmerkt de weerstand en het belang van de politie. Zonder verandering hierin is geen handhaving mogelijk.

50-50 uitgangspunt bij rechtspraak over omgang. Deze belangengroep wijst erop dat na handhaving van omgangsregeling ook bij beschuldigingen, het 50-50 uitgangspunt de meest belangrijke stap is om ouderverstoting te verminderen (de geïnduceerde vorm). De uitvoeringsvrijheid van dit moment rond 'gelijkwaardig ouderschap' pakt systematisch nadelig voor vaders uit vanwege het feit dat in Nederland de standaard is dat moeder de primaire ouder is.

Contactherstel. Deze belangengroep wil veel meer aandacht voor contactherstel met een overheidsverantwoordelijkheid om kinderen hun andere ouder na zoveel jaar te hervinden. Zij vinden dat de overheid administratieve- en psychologische steun zou moeten bieden.

Bijlage A Eerste brief aanmelden BGC

Geachte mevrouw/meneer,

We benaderen u met deze brief omdat we hebben begrepen dat u vertegenwoordiger bent van een belangengroep in het veld van contactverlies tussen ouder en kind. Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft een Expertteam Ouderverstoting/complexe omgangsproblematiek ingesteld onder voorzitterschap van ondergetekende (Cees van Leuven). Het Expertteam zal adviseren over oplossingsrichtingen voor het voorkomen van de vaak langdurige ontwrichting bij kind(eren) en ouders. Wat er wel moet gebeuren, de relatie ouder-kind en kinderen onderling.

Advies

Alle partijen die hierbij zijn betrokken, geven aan dat het beter moet en beter kan. Het Expertteam heeft als opdracht hierover advies te geven. Hiervoor raadplegen wij ervaringsdeskundigen, themadeskundigen en praktijkdeskundigen. Het Expertteam wil graag met vijf belangengroepen nader in gesprek komen: Echt Scheiden zonder schade, Vader Kennis Centrum, Dwaze Vaders, Stichting KOG en de groep Verpasseerd ouderschap. In deze brief nodigen wij u hier graag voor uit. Wij vertellen u in dit bericht verder wat er tot nu toe gedaan is.

Onderzoek

Het onderzoek bestond uit een enquête-onderzoek onder ouders en kinderen en focusgroepgesprekken met deelnemers uit het enquête-onderzoek. Deze gesprekken bouwden voort op de enquêteresultaten. Essentiële en soms nieuwe informatie komt hierdoor naar voren. Dat is in de eerste plaats de verdienste van de deelnemers die de zeer persoonlijk en soms moeilijke vragen hebben willen beantwoorden en met elkaar hebben willen delen.

Wij hebben al veel stappen gezet in het opstellen van ons advies, maar uw inzichten en meningen over een aantal kernvragen (zie de bijlage) vinden wij ook heel belangrijk.

Uitnodiging gesprek

Wij nodigen u van harte uit voor een gesprek. We hopen snel, uiterlijk binnen één week, te horen of u meedoet en in welke samenstelling (zie hiertoe ook de bijlage). Ook horen we graag of u alleen of in combinatie met een andere belangengroep dit gesprek wilt voeren. Uiteraard worden coronamaatregelen gevolgd. Wij sturen u, bij deelname, zo spoedig mogelijk het voorbereidingsmateriaal toe. We beschrijven in de bijlage kort hoe wij ons voorstellen dat de gesprekken zullen verlopen.

Met vriendelijke groet,
Cees van Leuven, voorzitter Expertteam Ouderverstoting

Bijlage B Tweede brief uitnodiging BGC incl. bijlagen

Geachte mevrouw, meneer

U bent uitgenodigd als vertegenwoordiger van..... , om met het Expertteam (ET) te spreken op ..... . Over de locatie (in Utrecht) wordt u nader geïnformeerd.

Dit gesprek is onderdeel van het onderzoek van het ET, dat leidt tot advisering aan de minister voor Rechtsbescherming. In de eerdere uitnodiging stond toegelicht op welke manier het ET dit wil doen, waarbij het ET openstaat voor de verschillende opvattingen over de aanpak van contactverlies en ouderverstoting. In het bijzonder opvattingen van personen die deze situatie ondervonden hebben, of nu nog ondervinden.

Zoals we aankondigden, verstrekken wij aan u informatie ter voorbereiding van het gesprek. Wij vragen ook aan u om informatie tevoren naar ons toe te sturen. Toegezonden informatie delen wij vooraf niet met derden. Aan u sturen wij hierbij toe:

- Vier kruispuntvragen waar uw mening dan wel inschatting van belang is. Het zijn vragen waar we keuzes in moeten maken. Wij noemen dit kruispuntvragen. Alle keuzes hebben voor- of nadelen, wij zijn benieuwd naar uw argumenten.
- Gespreksregels.
Wat vragen wij van u:
- Een beschrijving van uw belangengroep. Wij hebben daarvoor enkele vragen over uw belangengroep geformuleerd (zie bijlage). Wie vertegenwoordigt u precies? Natuurlijk kunt u verder toevoegen wat u belangrijk vindt.
- Een formulering van twee 'belangrijkste' vragen/onderwerpen die u met het ET wilt bespreken. U kunt uw eigen vragen stellen, of ingaan op de kruispuntvragen. U kunt er meer dan twee naar voren brengen, dan zullen we bekijken hoe we dit in het gesprek behandelen. Wij vragen van u niet over *andere* belangengroepen te spreken, of tekstvoorstellen in te dienen met het doel die op te nemen in het ET-advies. Wij willen vooral van u horen wat u denkt dat zal werken. Wij verzoeken u ernaar te streven maximaal twee tot drie A4tjes te sturen.

Bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groet,
Namens het Expertteam Ouderverstoting/complexe omgangsproblematiek,
Cees van Leuven

Bijlage 1: Profiel Belangenorganisaties [zie bijlage F]

Bijlage 2: Kruispuntvragen [zie bijlage D]

Bijlage 3: Gespreksregels [zie bijlage C]

Bijlage C Huisregels

Gesprekregels voor consultatie bijeenkomst

Een consultatie bijeenkomst heeft een bepaalde manier van werken en dat willen we garanderen; verder willen dat iedereen er volstrekt zeker van kan zijn dat alle informatie (schriftelijk en gesproken) vertrouwelijk wordt behandeld, door de deelnemers, het ET, en de ondersteuners van de bijeenkomst (Triqs-medewerkers).

- Een deelnemer aan de CB tekent van tevoren een formulier waarbij wordt aangegeven dat deze instemt met de inrichting van de bijeenkomst en de hieruit voortvloeiende afspraken.
- De technisch voorzitter heeft tijdens de bijeenkomst de gespreksleiding (Gouke Bonsel) en bewaakt de tijd; de voorzitter van het ET (Cees van Leuven) heeft de leiding over de inhoud van het gesprek.
- De onderwerpen van de CB zijn van tevoren met u afgestemd; aan het begin van het gesprek wordt een agenda gemaakt.
- Alle aanwezigen volgen goed, en volledig de COVID-19 regels op. Het staat eenieder vrij een mondkapje te dragen.
- De bijeenkomst mag niet verstoord worden. Het verzoek om mobiele telefoons uit te zetten en in principe wordt de zaal niet tussentijds verlaten; er is een korte koffiepauze.
- De deelnemers maken op geen enkele wijze eigen beeld- of geluidsopnames.
- Het ondersteunende team (Triqs) notuleert de CB en maakt geluidsopnames. Deze zullen achteraf worden beluisterd om er zeker van te zijn dat goed verwoord is wat u heeft gezegd, en wat het ET heeft ingebracht. Het onderzoeksteam Triqs gebruikt hiervoor een geluidsrecorder. Alle deelnemers ontvangen achteraf de notulen en krijgen de gelegenheid om opmerkingen daarover door te geven. Bij belangrijk verschil van inzicht over het gezegde worden de opnames geraadpleegd. De technisch voorzitter van de bijeenkomst beslist in die situatie over de finale tekst, met een eventueel een aanvullende opmerking.
- Pas na vastlegging van de notulen zullen de geluidopnames worden vernietigd.
- Als u ondanks alle voorgenomen zorgvuldigheid, meent dat er toch iets niet goed gegaan is, kunt u zich met een brief wenden tot de voorzitter van het ET.

Bijlage D Kruispuntvragen

Hieronder staan vier onderwerpen beschreven die het Expertteam (ET) graag met u bespreekt.

KRUISPUNT 1: Zo vroeg mogelijk signaleren van risico's

Screening is het langslopen van een aantal vragen om na te gaan of een scheidingssituatie risicovol is, zonder dat daar directe aanleiding voor is. Bent u van mening dat er altijd gescreend moet worden? Wie moet dat doen? Stel dat wordt vastgesteld dat de situatie risicovol is, wat vindt u dat er dan moet gebeuren?

Risicosignalering is het uitzoeken of een situatie risicovol is of al verstoord is, omdat een van de ouders, het kind, of professionals rond het gezin (school, huisarts) of betrokken bij de scheiding (advocaat, rechter) daar met een reden om vraagt. Wat zou een goed loket zijn? Wie zou dat moeten doen en hoe, en wat moet er daarna gebeuren?

Wat heeft prioriteit: screenen of betere risicosignalering?

KRUISPUNT 2: Dwang en drang

Wat zou verplicht kunnen worden het gebied van hulp (psychisch, sociaal, pedagogisch)? En voor wie? Wat zou (juridisch) afgedwongen moeten worden op het gebied van omgang? Welke voorwaarden voor geslaagde omgang moeten worden bewaakt en hoe? Welke methode ziet u als oplossingsrichting voor handhaving van de naleving van omgangsregelingen?

KRUISPUNT 3: Kind aan het woord

Conform artikel 12 van het IVRK, heeft een kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid. Het kind wordt daarom op een geschikte manier gehoord in gerechtelijke en bestuurlijke procedures, zoals hier.

Hoe ziet u dit recht? En hoe ziet u de uitvoering van dit recht: wat zou kinderen wel en wat niet moeten worden gevraagd, en hoe kijkt u aan tegen de belasting, en tegen het resultaat?

KRUISPUNT 4: De waarheid in het midden?

Ouders kunnen tegenover elkaar komen te staan met tegengestelde visies en meningen over wat in het verleden is gebeurd, hun beider rol in het ontstane contactverlies, en over wat naar de toekomst toe nodig is - in het bijzonder voor het kind. Zij zijn dan niet te bewegen tot een gemeenschappelijk startpunt. Hoe moet daar door de professionals mee worden omgegaan bij het bepalen van wat er aan de hand is en wat er moet gebeuren?

Bijlage E: Oorspronkelijke versie Kruispuntvragen

Hieronder staan vier onderwerpen beschreven die het Expertteam (ET) graag met u bespreekt.

KRUISPUNT 1. Zo vroeg mogelijk signaleren van risico's

Screening is het langslopen van een aantal vragen om na te gaan of een scheidings situatie risicovol is, zonder dat daar directe aanleiding voor is. Bent u van mening dat er altijd gescreend moet worden? Wie moet dat doen? Stel dat wordt vastgesteld dat de situatie risicovol is, wat vindt u dat er dan moet gebeuren?

KRUISPUNT 2. Dwang en drang

Wat zou verplicht kunnen worden het gebied van hulp? Wat zou (juridisch) afgedwongen kunnen worden op het gebied van omgang? Welke methode ziet u als oplossingsrichting voor handhaving van omgangsregelingen?

KRUISPUNT 3. Kind aan het woord

Conform artikel 12 van het IVRK, heeft een kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht. Hoe ziet u dit recht? En hoe ziet u de uitvoering van dit recht?

KRUISPUNT 4. De waarheid in het midden?

Ouders kunnen tegenover elkaar komen te staan met tegengestelde visies en meningen over wat in het verleden is gebeurd en wat naar de toekomst toe nodig is. Hoe moet daarmee worden omgegaan?

Bijlage F Profielvragen

1. Welke vorm heeft uw belangengroep (BG)?
2. *Bijvoorbeeld stichting, vereniging, zakelijke organisatie, vrijwilligersorganisatie zonder officiële vorm (geen 'rechtspersoon').*
3. Sinds wanneer bestaat de BG?
4. Wanneer/hoe is iemand onderdeel van uw BG?
5. *Bijvoorbeeld alleen aanmelding, lidmaatschap zonder kosten, App-groep/internetforumgroep, contributie-lidmaatschap, andere, bij de organisatie behorende deelnamevorm?*
6. Ongeveer hoeveel personen (leden etc.) horen op dit moment tot uw BG?
7. Kunt u iets over hun achtergrond zeggen ook denkend aan uw profiel ten opzichte van andere BG's?
8. Hoe vindt woordvoering en bestuur plaats?
Bijvoorbeeld door de oprichters, of via rollen/taken die door wisselende leden vervuld worden met bv. raadpleging of vergaderingen.
9. Werkt de BG samen met bepaalde professionele of educatieve organisaties?
Bijvoorbeeld HBO, universiteit, bepaalde professionele kantoren/bureaus. Zo ja, met welke organisaties?
10. Is uw belangengroep openbaar of besloten?
11. Waar wilt u in de toekomst naar toe?
Bijvoorbeeld grotere organisatie, professionaliseren, of bv. opheffing als de belangrijkste zaken rond OVS geregeld zijn.
12. Zijn er kosten verbonden aan het benutten van de BG, of aan het raadplegen van derden/deskundigen via de BG (adviezen, coaching, etc.)? Of is het voor/door vrijwilligers?

Bijlage G: Consultatie Verslagen

BG1. 'Dwaze Vaders'

Plaats: Utrecht
Datum: 23 september 2020
Tijd: 9:00-11:00 uur

Aanwezigen

Expertteam: Cees van Leuven (ivz), Corine Rijberk (c), Jurjen Tak (j), Heleen Koppejan (h), Gerda de Boer (g), Louis Tavecchio (l), Sil van Beekum (s)

Triqs: Gouke Bonsel (technisch voorzitter; tvz), Arthur Weynschenk (notulist)

Dwaze Vaders: twee vertegenwoordigers

Voorafgaande aan het gesprek waren 2 documenten verzonden door het ET.

Allereerst een A4 met vier zgn. kruispuntvragen, die gespreksonderwerpen bevatte waar verschillende zienswijzen bij mogelijk zijn, en waarover - in een situatie dat het ET nog met meningsvorming bezig was - het ET wilde spreken. De meeste belangengroepen hadden hier spontaan al vooraf digitaal hun visie op gegeven, waarbij ook vaak informatie of opinies werden gegeven die niet het vraagpunt van het ET betroffen. De belangengroepen was ook gevraagd zelf gesprekspunten aan te dragen bij het begin van de consultatie. Ook deze waren vaak tevoren al opgestuurd.

Het is voor de status van deze digitale informatie (kruispuntvragen plus commentaar van de belangengroep), die soms pas beschikbaar kwam tijdens of na het gesprek, belangrijk dat 1. vooraf, bij toezending van deze documenten, en 2. bij aanvang van het overleg, aan de gespreksdeelnemers is aangegeven dat niet deze digitale informatie, maar het gesprek - op basis van hoor en wederhoor, met ruimte tot wederzijdse bevraging - de basis is van de consultatie. De toegezonden informatie is vaak maar zeer ten dele in de gesprekken aan de orde geweest, ook omdat delen ervan buiten de vraagpunten van het ET vielen. Bovendien leidde het gesprek erover vaak tot nuancering of verdieping.

Het ET wilde met de consultatie een tweerichtingsverkeer tot stand brengen, en daarom zijn deze - vooraf gemaakte - digitale documenten geen formeel onderdeel van het verslag, maar zijn ze wel gebruikt bij de verslaglegging voor het optimaal formuleren als een gespreksbijdrage ook digitaal was verwoord.

Een tweede document dat aan de belangengroepen was toegezonden was een A4 met enkele korte vragen waarmee de belangengroep getypeerd kon worden. De antwoorden daarop zijn weergegeven aan het eind van de notulen. Sommige belangengroepen gaven ook andere informatie; die is weggelaten zodat de lezer op eenvoudige wijze de verschillende belangengroepen kan vergelijken. Hoewel belangengroepen soms sterk verschillen in opzet,

omvang en interne dan wel externe gerichtheid, zijn ze volstrekt gelijk benaderd door het ET.

Gestreefd is naar een vrij letterlijke weergave van het gesprek. Waar tekst tussen accolades staat {...} wordt het gesprek op procesniveau beschreven, bv. {gespreksdeelnemers stellen zich voor}. Waar tekst wordt voorafgegaan door een asterisk *, is info samengevat of wordt de gespreksrichting aangegeven.

b1=belangengroepvertegenwoordiger 1, etc. het nummer staat steeds voor dezelfde persoon; ivz is daarbij de inhoudelijk voorzitter, vaak C. van Leuven; tvz is de technisch voorzitter, steeds Gouke Bonsel. In het verslag is persoonlijke informatie soms in meer algemene termen weergegeven. Bv. leeftijd en woonplaats zijn onvermeld gelaten. In principe wordt niet aangegeven of de spreker van de belangengroep man of vrouw is. Slechts als dat relevant is wel (bv. wanneer het gaat om sekse voorkeur van de professionals en de eigen ervaring daarin). Soms gebruiken gespreksdeelnemers verschillende termen om hetzelfde aan te geven, zelfs in een dialoog. Daar hebben we geharmoniseerd (1 term) en de meeste gangbare term genomen omdat anders het gesprek in de papieren weergave niet goed te volgen is. Soms slaan gespreksdeelnemers ineens een andere weg in, die op papier achteraf veel onlogischer lijkt, dan het ten tijde van het gesprek was. We schrijven dan een neutrale verbindingszin, voorafgegaan door #. Soms komt een stuk later in het gesprek nog een voorbeeld of zin aan de orde die de bedoeling van de spreker nog duidelijker maakt: aangegeven met #later. De tussenkoppen zijn door de notulist toegevoegd.

Kennismaking

*De twee vertegenwoordigers van Dwaze Vaders stellen zich voor, b1 en b2.

De aanwezige ET leden en Triqs medewerkers stellen zich kort voor. De aanwezigen spreken af te tutoyeren.

Start

* De tvz licht toe: geen eigen opnames, opname apparatuur Triqs; proces notulen na afloop besproken.

Tvz stelt vast dat geen nieuwe onderwerpen zijn aangedragen, waarmee agenda vaststaat. Tvz bedankt voor het invullen van info over de belangengroep.

tvz: U bestaat al heel erg lang. Ik denk dat u het langste bestaat. Om wat voor aantallen gaat het, hoeveel donateurs?

b1: U weet hoe het gaat met donateurs; ze komen en gaan. Op dit moment hebben we 625 vaste donateurs.

b2: Nog even een aanvulling, elke tweede dinsdag van de maand hebben we een spreekuur voor de donateurs. Tijdens COVID is dat telefonisch geweest, maar nu is het weer live op kantoor. Afhankelijk van de aanmeldingen voor het spreekuur, zijn er een of twee advocaten aanwezig. Afgelopen keer hadden we vier leden-donateurs. Als mensen niet kunnen komen

spreken we af op een ander moment. De groep ouders varieert sterk qua behoefte: sommigen zijn al jaren bezig en willen weten of ze op de goede weg zijn, anderen staan er nieuw in en willen advies en informatie over wat ze kunnen verwachten.

tvz: Begrijp ik goed dat uw BG functioneert als lotgenotengroep?

b2: Ja dat klopt. Lotgenotencontact doen we twee avonden per week.

tvz: Begrijp ik goed dat jullie 2 type hulp bieden. Aan de ene kant meer procedureel, dus wat kan ik doen, waar kan ik heen, wie kan mij helpen. En het andere is meer delen van ervaringen en emoties, lotgenotencontact.

b2: Ja en voor dat laatste hoef je geen donateur te zijn. Je kunt een mail sturen, een berichtje op het gastenboek zetten, er is een forum op onze website.

tvz: wij maken onderscheid in belangengroepen die meer interngericht zijn met lotgenoten contact en advies, of meer extern gericht met (social) media activiteiten productie van documenten. Ik beluister bij u vooral intern. Heeft u ook een externe missie of dingen die u in dat verband doet.

b1: * wij hebben als stichting actief meegewerkt aan de documentaire “Verstoten vaders” (maker: Elena Lindemans, BNN VARA 20 maart 2020; <https://www.2doc.nl/documentaires/series/2doc/2020/maart/verstoten-vaders.html>) door het aanbrengen van mogelijk geschikte cliënten. Totaal wel aan 25 verschillende tv programma's.

Bespreking kruispunt vraag 1: screening en vroegsignalering: doen? hoe?

{tvz legt procedure uit: de ivz leidt vraag kort in, daarna begeleidt tvz gesprek}

ivz: Ik kan het kort: moet je vroegsignalering in de samenleving, en zo ja hoe, en waar? Moet er dan iemand in de familie, netwerk, school zijn die zegt van 'hé, ik zie een risico dat contactverlies aan de gang is of gaat ontstaan' en die dan een stap kan zetten. Is er dan mogelijkheid om dat ergens te melden? En hoe kijken jullie aan tegen een stap namelijk screening, dus risico's opsporen nog voor er duidelijke signalen van verstoting zijn. Als je het doet, hoe doe je dat dan? Als ET hebben we hier nog geen richting bepaald, dat komt pas na de gesprekken met de belangengroepen.

b2: Bij vroegsignalering en screening denk ik aan die overheids campagne over het helpen bij kindermishandeling of oudermishandeling. Als dat gebeurt, kan het op zich wel worden gesignaleerd door scholen. Bv. als kinderen somber en verwaarloosd op school komen. Maar ook als ze in de klas vertellen dat ze niet meer hun vader of moeder zien. In onze praktijk is het meestal zo dat de vader het kind niet meer ziet.

Maar Veilig Thuis uit die campagne is geen goed loket voor melding van ouderverstoting of vroeg signalering.

Als een vader Veilig Thuis belt, dan zeggen ze 'u bent niet objectief'. Heel vaak komen vaders

niet doorheen. Ik zeg altijd tegen mijn cliënten: als een arts of school gaat bellen, dan gaat iedereen lopen; probeer of die wat kunnen betekenen. Als een ouder belt - en dat is vaak de vader -, dan wordt gezegd dat die partijdig is, ook bij zaken die simpel zijn na te gaan. Veilig Thuis zou op zich een goede eerstelijns instantie kunnen zijn om contact te gaan zoeken en te kijken wat er aan de hand is, om na onderzoek een zaak door te spelen naar – afhankelijk van de ontwikkelingen – de jeugdbescherming of de raad voor kinderscherming. Maar niet zoals het nu werkt.

tvz: Mag ik u even onderbreken om de zaak wat preciezer te krijgen? U zegt dat zo'n zorgloket – als ik dat zo mag zeggen – zou nu bestaan in de vorm van Veilig Thuis, maar het functioneert niet optimaal want er is een verschil in de reactie als een professional zich meldt, versus als een ouder of een kind meldt. Dan wordt er namelijk gezegd van “u bent partijdig”. # Komt dat door de organisatie zelf of door de uitvoering? Moet je streven naar verandering van het, zeg maar, professionele kader van de Veilig Thuis situatie, of moet je meer streven naar een ander soort loket, dat bv. ook voor gezinsleden toegankelijk is?

b1: Er zijn loketten genoeg. Maar ze werken niet goed, en behandelen ongelijk wat betreft vaders en moeders. Als je er als ouder bij Veilig Thuis doorheen komt als vader of moeder, dan wordt vervolgens moeder eerder bij het gesprek betrokken dan de vader. #later: Komt de vader erdoor wordt altijd ook of eerst de moeder gesproken, komt de moeder erdoor wordt vaak niet de vader gesproken of pas in 2e instantie.

h: Is dat een indruk die u heeft of is er cijfermateriaal?

b2: Ik heb geen cijfers, wel voorbeelden. Ik heb nu een mannelijke cliënt die, zijn ex-vrouw beschuldigt hem van seksueel misbruik van een tweeling van 3. Hij ziet ze elke dag. Hij zegt tegen mij dat de kinderen hem vertellen dat de moeder ze slaat. Maar de ex-vrouw doet een melding. Meteen mag deze cliënt de kinderen nog maar 2 keer per week zien met het 4-ogen principe. Het eventuele geweld van de ex-vrouw/moeder wordt verder niks mee gedaan; alleen tegen de vader wordt gezegd dat er voor hem een zorgregeling komt. Dit is de ervaring van veel vaders. Zorgregelingen in die situatie leiden ertoe dat vaders de kinderen helemaal niet meer zien.

tvz: Waar zit nu de knop van verandering, als je, zoals jullie het stellen, niet nog een loket erbij wil? Zijn dat andere professionals, zijn dat andere principes of oplossingen die bij melding en vervolg gehanteerd moeten worden of andere competenties, of zijn de professionals in principe wel goed opgeleid, maar vooringenomen; moeten er meer mannen aan de telefoon zijn? ik kom uit de medische wereld waar een hele grote slag is gemaakt toen ook professionals zich realiseerden dat er op veel plaatsen vooral mannelijke artsen vrouwen spreken, en of soms juist andersom (kinderartsen, verpleegkundigen). Waar zit voor jullie een knop waarvan jullie zeggen dat die het verschil kan maken?

b1: Misschien dat meer mannen op plekken zoals Veilig Thuis en Kinderbescherming moeten zitten. Ik heb van 89 tot 95 diverse gesprekken gevoerd (#over die professionele

vooringenomenheid), inclusief presentaties, met de Raad van de Kinderbescherming in Den Haag, Rotterdam en Utrecht. Die gesprekken waren goed, maar bij een vervolgesprek waren medewerkers die een beetje meegingen met onze gedachtegang niet meer aanwezig, die mochten niet meer deelnemen.

tvz: Als het vooringenomenheid is, wat zou het aanlandingspunt van verandering moeten zijn? Selectie, instructie, opleidingsniveau?

* De onvrede met de huidige vooringenomenheid die als ingebakken en structureel wordt ervaren, en niet te doorbreken, blijkt moeilijk te vertalen in verbeteracties. Er volgen meer ervaringen.

b2: Er zijn mensen, ouders, daaronder ook moeders die zich niet gehoord voelen, ook als ze misstanden constateren die gewoon direct zijn vast te stellen. Ouders voelen zich niet serieus genomen, ook juridisch niet. Een vader die op vrijdagavond aangifte wil doen voor onttrekking aan ouderlijk gezag, wordt gewoon door de politie het bureau uitgestuurd omdat die er niks mee wil doen. Terwijl de omgangsregeling voorschrijft dat het kind dat weekend bij hem is. Train ze in accepteren van de klacht/aangifte.

En in het herkennen van wat wel en niet waar is. Er zijn ook valse meldingen.

Als het gaat om vroegsignalering of melding van ouderverstoting moet het loket ook openstaan voor ouders, niet alleen voor professionals. En bij de professionals ook voor huisarts en school. Anders mis je een hele groep. Ik zeg altijd tegen mensen die ons advies vragen: als je iets ziet aan je kind, bijvoorbeeld een blauwe plek, ga dan ook even langs de huisarts. Het kind kan natuurlijk bij de speeltuin gevallen kan zijn, maar leg wel de blauwe plek vast. En niet op Facebook plaatsen, maar naar huisarts gaan.

tvz: Als dat loket open moet zijn, vind je dan ook dat kinderen toegang tot Veilig thuis moeten kunnen hebben?

b2: Weet niet. Ik denk eerder aan goede toegang voor de scholen moeten zijn. Die zien veel, en zouden goed kunnen signaleren.

tvz: Ik hoor van verschillende kanten dat er een brede range is van hoe scholen zich opstellen in die rol. Dat varieert van scholen die iedere verantwoordelijkheid hierin ontkennen of vinden dat actief signaleren hun zaak niet is (wel het bieden van een veilige plek) tot scholen die een pedagogische en ook een soort gezinsverantwoordelijkheid nemen dwz over het thema praten, en in individuele gevallen actieve stappen zetten. Maar er is geen algemene richtlijn dat scholen hier iets moeten. Zou dat wel moeten volgens jullie?

b2: Het zou wel helpen.

b1: Ieder kind brengt veel tijd op school door. Bijna alle scholen willen een veilige plek zijn en bv. geen ruziënde ouders op hun schoolplein. Maar daarna is het dus verschillend, ook al is men op de hoogte.

#School is de enige plek vaak waar een verstoten ouder (vader) het kind kan aantreffen. Ik heb

ook veel vaders die zeggen “als ik mijn kind niet kan zien, dan ga ik wel naar school”. Dan zeg ik “je moet je voorstellen dat een kind van 7 dan naar buiten gaat en beide ouders ziet en moet kiezen. Dus als advocaat zeg ik: je gaat wat mij betreft niet naar school. Dan zegt zo'n vader “oh nee, dat zou ik inderdaad niet moeten doen”. #later Dit is een van de manieren waarop een goede advocaat van de vader kan de-escaleren.

*Het gesprek wordt weer meer op vroegsignalering als proces gebracht. Het gaat daarbij vrijwel direct over naar de rol van het kind als informatiebron bij die vroegsignalering, eerst in de context van huiselijk/seksueel geweld, maar direct daarna veel algemener bij onderzoek ivm dreigende ouderverstoting. In het gespreksfragment hierna blijkt het moeilijk vast te houden aan (dreigende) ouderverstoting als invalshoek - vaak verschuift het naar (beweerd) huiselijk geweld en vooral seksueel misbruik of geweld tegen het kind. De ervaringen van deze belangengroep is dat een bewering - vaak door de moeder - van dergelijk geweld interfereert met een goed loket-proces; het is een 'game-changer' omdat eerst het kind tijdelijk bij de moeder wordt geplaatst voor de veiligheid, waarna de ouderverstoting een selffulfilling prophecy is.

tvz: Stel je voor we richten dat loket van Veilig Thuis beter in. Dus de professionals zijn een stuk minder vooringenomen; een soort attitude van die niet op voorhand leidt tot 'vader dit' en 'moeder dat'. Maar hoe hoe moeten ze dan te werk gaan mij een melding? Bijvoorbeeld moet je meest extreme beweringen meteen onderzoeken of moet je een neutrale checklist hebben?

b2: Het onderzoeken van de situatie moet beter. Maar belangrijk is hoe het kind wordt benaderd. Bij vermeend incest doet het er veel toe wie de eerste professional was/is die contact had met het kind, en hoe dan het vervolg is. Meestal is dat de lerares of leraar van de school. Maar hoe meer mensen het kind vervolgens gaan ondervragen, hoe slechter het verhaal wordt, de bevraging creëert zelf een beeld. Ik denk dat kinderen - bij deze verdenking - minimaal 12 jaar moeten zijn; ik vind het een beetje immoreel om ze zo te ondervragen. Ze kunnen geen kant op.

tvz: Ik heb daarover een vraag aan het ET team, dat o.a. bestaat uit een aantal pedagogen en andere deskundigen. Uit de enquête voor kinderen is naar voren gekomen dat het onderzoeken van de situatie als een enorme last wordt ervaren door het kind. Mijn vraag aan het ET: is bij kinderen onder de 12 denkbaar dat onder voorwaarden wel een vorm van onderzoek denkbaar is, zo, dat de balans belasting/informatiewinst acceptabel is?

h: Ik spreek met kinderen van onder de 12. Wat ik niet doe is vragen in aanhang van “wat is er gebeurd?”. Waar ik de nadruk op leg in gesprekken met kinderen is “wat voel je?” “wat voel je als je aan papa denkt?” “wat voel je als je aan mama denkt?” dan ga je op een heel ander niveau met het kind praten. Dat is kindvriendelijk. Ook de context kan je kindvriendelijk maken.

tvz: Wat wij in de enquête en de focusgroep van kinderen terug hoorden was dat kinderen –

als ze jong zijn – haarfijn aanvoelen als degene die ze bevrucht/ondervraagt er eigenlijk op uit is om één van de ouders een soort schuld te geven of om een beslissing te nemen om het kind bij 1 van de ouders te plaatsen. Dat willen ze niet. Herken je dat?

b2: Ja. Een kind horen bij de kinderrechter is gebruikelijk. Maar hoe goed bedoeld ook, een kind vragen van “hoe voel je je”, zal niet direct werken. Zo’n kind is op zijn hoede. En als de ouderverstoting al daar is, heeft thuis een instructie gehad of van moeder of vader (de ouder bij wie het is) in de trant van “we gaan naar een gesprek en je gaat daar je verhaaltje doen”. Het kind weet wat de ouder wil, en zal vaak de ouders wens uitvoeren.

h: Is het onderzoek van het kind dus in de ogen van jullie groep te belastend voor een kind?

b2: Ja.

h: Wat ik zelf doe in mijn gesprekken: ik vraag in het begin van het gesprek, hoe het kind zich voelt. 'Ben je boos of verdrietig of blij', etc. En aan het eind van het gesprek vraag ik dat opnieuw. Ik vraag of het kind tijdens of door het gesprek zich minder fijn is gaan voelen, ongelukkiger of bozer is geworden. Mijn ervaring is dat dat niet zo is.

J: Ik heb ervaring met kinderen van 0 tot maximaal 6 jaar wat betreft meldingen van seksueel geweld. Mijn ervaring is dat dit wel te onderzoeken is, maar daar moet je wel heel snel bij zijn omdat *indrukken vervliegen en door wat er allemaal daarna gebeurd worden beïnvloed. Hoe vaker het kind het verhaal moet vertellen, hoe meer vervormd het verhaal wordt. Ik ben zelf voor het heel snel doen van onderzoek (bij beweringen van geweld en seksueel geweld gericht tegen het kind); liever dat het kortdurend belastend is voor het kind dan dat proces van informatie vragen lang duurt met al die tijd geen uitsluitel. Ik zeg zelf altijd tegen ouders: als je kind het verhaal vertelt, hou er een mobiel bij de hand en neem het op.

tvz: Ik haal uit de opmerking van (j), maar ook van (b1) dat je snel moet zijn, omdat - als het gaat om ouderverstoting - het perspectief van de verzorgende ouder *in* het kind gaat zitten. De eventuele belasting - die volgens (h) bij goede vaardigheden beperkt kan zijn - neemt je dan voor lief. Ook als meer ingaan op signalen betekent dat je achteraf gezien ook vaker een kind overbodig bevrucht, is dat de moeite waard, want dan ben je in ieder geval op tijd #waarmee voor de terecht opgespoorde gevallen een betere uitkomst wordt bereikt.

b1: Snel op meldingen ingaan en uitzoeken, betekent ook dat je bij een melding niet meteen het kind bij 1 ouder (de beschuldiger) zou moeten plaatsen of uit huis plaatst gedurende dit onderzoek. Praktijk nu is dat 1 ouder vaak heel snel een hele lange periode zijn/haar kind niet ziet. Zelfs als het verhaal niet geloofwaardig is wordt onmiddellijk en zwaar ingegrepen. De afloop van het seksueel misbruik verhaal waar ik eerder over sprak: moeder deed een melding over de vader; vader heeft 2 jaar zijn kind niet gezien; na 2 jaar zegt moeder dat het toch niet de vader was, maar de buurman; kind wordt vervolgens bij vader geplaatst. Dit laat de noodzaak zien van snel uitzoeken ook als het belast. Hoe sneller hoe kleiner - bij ouderverstoting - de kans op vertekening door de ouder die het kind heeft. Ik pleit voor altijd

het horen van het kind, bewust van de kans op vertekening.

tvz: We begonnen met de vraag: moet je risico signaleren en/of screenen.

Jullie zeggen als belangengroep: op tijd erbij zijn, een eigen bestaand loket, zorgen dat professionals daar een bepaalde insteek (anders dan nu), en op een bepaalde manier werken, met aandacht voor hoe er met jonge kinderen wordt omgegaan; daarover zeggen de ET leden zeggen dat het op een voorwaarde denkbaar is dat dat qua belasting kan, zeker als je het afzet tegen een langdurig proces als je dat uitstelt. En meer professionaliteit wordt verwacht: neem klachten direct in behandeling, stel direct waarneembare zaken vast. En het laatste wat jullie zeggen is belangrijk: als principe eerst uitzoeken voor je iets beslist in de balans van wie wordt de zorgouder, [#later] met uitzondering van extreme situaties waar meerdere bronnen een verhaal geven. Niet eerst iets doen en dan pas kijken wat er gebeurt, dat is de verkeerde volgorde.

Laatste vraag over de eerste kruispuntvraag. Wat denken jullie van een bepaalde screening in scheidingssituaties waarbij kinderen zijn, bv. altijd een check bij school of huisarts? Dat wordt wel veel bij jaarlijks 10-duizenden scheidingen, maar aan de andere kant zijn er ook duizenden gevallen van ouderverstoting waarvan een deel voorkomen kan worden misschien. Niet doen of wel doen?

* Tegelijk zijn non-verbaal veel negatieve reacties te zien. De tvz gaat in op een stukje tekst op het A4-tje. Het blijkt moeilijk over screenen te praten, omdat de huidige onvrede met de vroegsignalering en het loket zich vertaalt in de gedachte dat bij screenen alleen nog maar veel meer (ex)paren hieraan worden blootgesteld.

tvz: Ik lees hier veelzeggend 'Kafka'. Maar ook hoor ik steeds: de samenleving merkt het (ouderverstoting) veel te laat. Dat is lastig.

b2: Screenen is doorgeschoten.

tvz: Oké, begrijp ik dan een voorkeur voor alleen verbeteren van risicosignalering?

b2: Ja

g: Ik snap het antwoord niet. Wat is er doorgeschoten?

b2: De hele bemoeienis is op dit moment is doorgeschoten. Er zijn nu zoveel partijen die zich ermee gaan bemoeien dat dat die een eigen leven gaan leiden.

tvz: Dus iedereen met kinderen die scheidt gaan screenen ligt niet voor de hand omdat dat op zichzelf te veel mensen en organisatie in het proces van scheiden trekt.

b2: Klopt

h: Ik heb toch nog een vraag over jullie wens om eerst snel goed uit te zoeken voordat je een maatregel neemt. stel er komt een alarmerende klacht over 1 van de ouders, moet de omgang dan doorgaan of moet het dan stoppen? Wat voor criteria leg je daarvoor aan? Wat wil je

weten van wie.

b1: Dat is een hele lastige om algemeen te beantwoorden. Ik heb altijd wel gedacht dat als rechters een kind spreken, en een kind vertelt op natuurlijke wijze dat hij/zij seksueel misbruikt is door bv. een stiefvader, dan moet je als rechter wel goed nadenken om het kind terug te laten gaan naar moeder en stiefvader. Maar ik betwijfel of je als rechter gelijk moet ingrijpen als een 12/13 jarig meisje vertelt over mishandeling. Voor er meer duidelijk is. Het is algemeen bekend dat vooral moeders zeggen dat er geweld in spel is om de andere ouder dwars te zitten of het kind toegewezen te krijgen. #later Men weet dat 'veiligheid eerst' bijna altijd leidt tot eerst een maatregel en dan pas uitzoeken. Moet de omgang stoppen? Gezien de onzekerheid en de kans dat het ook vaak een valse aangifte is, is het minst slechte de omgang met beide ouders (tijdelijk) te stoppen. Als je het voor de ene ouder stopt, dan moet het ook voor de andere stoppen.

tvz: Dus een tijdelijke uithuisplaatsing tot er meer duidelijkheid is.

b1: Ja, ik vind het zo oneerlijk als ik zie dat er bij mijn praktijk een vader maanden/weken het kind niet ziet, of onder toezicht, en veel minder dan het normaal was. In het omgekeerde geval zie je niks.

b2: Een tijdelijke uithuisplaatsing zou ook bij een ander familielid kunnen zijn.

tvz: Je bedoelt in een gecontroleerde, veilige situatie.

s: Zou het een oplossing zijn om vader, moeder en kind op te nemen? Dus niet in zo'n situatie zeggen "het kind op een neutrale plek", maar 'het hele gezin op een plek met zorg en toezicht'?

b1: Niet per se. Als het kind maar beide ouders kan zien. Je moet het kind niet onder toezicht stellen, je moet de ouders onder toezicht stellen. Allebei.

Bespreking kruispunt vraag 2: Dwang en drang

tvz: De tweede kruispuntvraag is zoals aangekondigd 'dwang en drang'. Er is een soort oelopende schaal van toenemende ernst en aandrang van ingrijpen. De mensen om ons heen, professionals (ET), vragen aan jullie: hoe kijk je aan tegen toenemende drang en dwang en in het bijzonder zorgdwang of begeleidingsdwang. Inclusief de dwang die er nu niet is voor begeleiding en psychiatrisch medische zorg.

b2: Opgelegde psychiatrische zorg gaat uit van psychiatrische diagnose. Ik heb altijd moeite gehad met het de term ouderverstoting (door het kind) als psychiatrische term. Er zijn mensen die het symptoom of diagnose (van het kind) op willen nemen in DSM-5. Ik vind dat als je dat wil opnemen, dan moet er ook een behandeling zijn en medicatie. Het ligt niet aan de kinderen, die verstoten de ouders niet. Het ligt aan de thuissituatie waar de zorgende ouder, die het kind verzorgt, drastische hulp nodig heeft. {duidelijk twijfel aan psychiatrische kader

van ouderverstoting}.

tvz: Misschien ben ik niet duidelijk geweest. Ik bedoelde inderdaad te zeggen met verplicht aanpakken van de situatie het aanpakken van de ouders – niet het kind – die verplicht zouden kunnen worden tot pedagogische begeleiding, verplicht tot gesprekken met de psychiater. Hoe kijken jullie daar tegenaan?

b2: Verplichte mediation is door minister Dekker voorgesteld. Dat was bedoeld om de mediator de ouders een spiegel voor te houden. Kijk eens naar jezelf, hoe ga je met de situatie om, hoe ga je met elkaar om. {twijfel}.

tvz: Dat is dus een samenwerkingsmodel zoals het voorstelt. Dat er genoeg vertrouwen en bereidheid tot geven en nemen tussen 2 personen is, om in een soort onderhandeling wat te bereiken. Maar mijn vraag ging, platgezegd, om een ouder op verplichte manier in diens gedrag aan te sturen. Meer therapeutisch van aard en via die weg gericht op een betere situatie.

b2: Ik zou daar voor zijn. Maar hoe gaat dat gehandhaafd worden? Hoe gaat die uitvoering plaatsvinden? Wat als 1 ouder niet meer meewerkt, hoe gaat dat dan verder? Geldt ook voor mediation.

s: Maakt u in de praktijk van mediation mee, dat ouders een afspraak maken en dan er dan 1 afmeldt?

b2: Ja, steeds.

s: Wat zou u willen dat daarmee gedaan wordt?

b2: Als handhaving niet gaat lukken, en kinderen zijn daar de dupe van, dan ben ik voor verplaatsing naar de andere ouder. Als zo'n dwang voor zo'n ouder niet werkt – ondanks alle goede bedoelingen [vrijwilligheid] van welke instelling dan ook – dan moet je ingrijpen.

tvz: De vraag was eigenlijk niet alleen gericht op iemand die niet meewerkt, de vraag van het ET-team is algemener hoe u tegenover dwang, ook bv. tegenover de ouders staat als het gaat om zorg, gedragsverandering leren. In de gewone psychiatrie kennen we in extreme situaties de verplichte opname. Die is niet permanent. Het is niet dezelfde situatie is, maar de maatschappij heeft geaccepteerd dat er soms zware middelen worden ingezet.

b2: Prima

{Hierna gaat het wel over dwang maar eerst niet over behandeldwang}

b1: Ik denk dat het zeker in bepaalde situaties kan helpen. Sommige ouders zeggen dat ze niet met elkaar in dezelfde ruimte kunnen zitten. Een voorbeeld: een vader met een jonge zoon, heeft iedere zaterdag 6 uur ouderschapstijd cf. advies. De moeder zegt hier niet aan mee te willen werken. Zij komen dan bij de rechter. De moeder zegt nog steeds er niet aan mee te willen werken en maar het blijft 6 uur. Zo'n moeder moet je toch laten behandelen. Of je moet

tegen de moeder zeggen dat ze tegen het advies van professionals in gaat, dus het kind gaat naar de vader als ze niet meewerkt.

Als de moeder afbelt en er is geen omgang, dan stopt de omgang van weken, naar maanden, naar uiteindelijk een jaar. Maar ik ken ook een rechter die zegt “mevrouw u gaat nu naar huis, ik zet er een dwangsom op en als u niet meewerkt dan gaat het kind naar de vader”. Dat werkt. Drie en een half jaar was er geen omgang, en ineens gaat het lopen omdat de rechter de afspraak laat naleven. Je moet bij sommige ouders streng zijn en heel snel kunnen en willen schakelen. #Zodra er blokkade is, moet het kind uit huis en krijgen beide ouders tijdelijk een beperkte omgang tot er uitgezocht is wat er is. En in die situaties geldt – ook in het kader van ondertoezichtstelling en vanuit de Jeugdwet – dat mijns inziens de ouder moet worden verplicht behandeld te worden om ook emotioneel de toestemming te gaan geven.

Klachten #van moeder als “ik ben mishandeld/bedreigd”, die vaak naar voren gebracht als er dergelijke conflicten over de omgang ontstaan, zouden bij de behandeling moeten worden meegenomen. Het gaat erom dat de ouders in een dwang of drang situatie moet komen die ertoe leidt dat de kinderen beide ouders blijven zien, terwijl dan aan de problemen wordt gewerkt die omgang bemoeilijken. Zorg voor goed contact (of een fatsoenlijke omgangsregeling) tussen kinderen en beide ouders. Als het daarvoor nodig is dat een ouder verplicht moet opgenomen worden, dan moet dat in principe kunnen. Wanneer je dat precies moet doen, ook in verband met andere dwangmaatregelen, dat is wat anders.

tvz: Jullie zeggen eigenlijk dat het uitbreiden van het dwangkader tot pedagogisch t/m psychiatrische zorg individueel wel kan in bepaalde situaties, naast bestaande maatregelen die ingezet kunnen worden #maar nu nog maar zelden.

b1: Wij vragen [in de advocatenpraktijk van deze spreker] heel vraag om een dwangsom, maar dan zegt de rechter “daar houd ik niet van”.

tvz: Het inzetten van de dwangsom is een vorm van dwang wat vaak terugkomt. Ik begrijp van het ET-team dat het dwangkader in Nederland niet helder is op dit moment. De ene rechter is streng en gebruikt oa de dwangsom, en de andere niet. Dat heeft niet met de situatie zelf te maken.

b1: Wat wij zien is dat er eigenlijk maar 2 opties zijn. Dat is de dwangsom en lijfswang, maar dat is uitzonderlijk: dat moeder wordt vastgezet, dat komt eens in de 5 jaar voor. Je moet als rechter laten weten: ouder, als u niet meewerkt, dan heeft dat consequenties voor u zelf. Net als bij COVID: strenger handhaven met bestaande middelen. De kinderen zijn de dupe van de zachte aanpak. Je kind niet naar school? Kom je maar verantwoorden. Je kind niet naar de andere ouder? Kom je maar verantwoorden. Ik heb het nu meer dan 20 jaar gezien wat er gebeurt als rechters geen sancties hanteren. Misschien moeten we nu komende 20 jaar kijken naar de effecten van sancties.

h: Er is een groep moeders die willen niet, en zeggen dat de vaders narcistisch zijn. Die zeggen: de vader mishandelt mij en het kind. En ik kan daarom niet meewerken. De drang of dwang

moet gelegd worden op de narcistische vader. Hoe zien jullie dat?

tvz: Eigenlijk is dat kruispunt vraag 4, de waarheidsvinding. Dit is kruispunt vraag 2 en die gaat over de mogelijke dwangmiddelen en wanneer je die inzet, na de waarheidsvinding. Dat heeft bij deze belangengroep twee kanten. Aan de ene kant het inzetten van dwangmiddelen die er al zijn, om omgangsregels die al zijn afgesproken te handhaven; #vraagt andere opstelling van rechters. Het andere is deze dwangmaatregelen breder toepassen, niet alleen afdwingen van omgangsregels, maar ook voor het realiseren van voorwaarden waaronder een kind bij beide ouders kan zijn, dus bijvoorbeeld behandeling van één of beide ouders; # vraagt mogelijk ook nieuwe regels.

b1: Ik wil antwoord geven op de vraag van h. Ik stel een vorm van therapie voor, zodat ze daar zich overheen kunnen zetten en over hun schaduw heen kunnen stappen in het belang van haar kind, zodat het kind wel naar de andere ouder kan. Als de moeder dan zegt "hij mishandelt het kind ook", dan moet je het eventueel in een veilige setting doen. Als je er maar voor zorgt dat de kinderen toch naar de andere ouder kunnen.

c: Er is nog een belangrijke vraag. Stel dat we de beslissing van de rechter hebben over de omgangsregeling, maar er duidelijke aanwijzingen zijn dat niet wordt nagekomen. Moet het dan steeds de vader zijn die naar de rechter terug moet?

b1: In onze rechtspraak vinden we dat we dan als advocaat namens de vader een zorgontzegging kunnen aanvragen. De moeder wil ervan af en dan is dat is de koninklijke weg, al zijn er veel advocaten die zeggen "ga maar naar de rechter".

c: Ik bedoel: zou de vader zich tot iets of iemand kunnen wenden buiten de rechter om, waardoor een omgangsregeling in de handhavingswereld wordt afgewerkt.

b2: Ik denk dat dat proces dan wel wordt opgenomen in de strafwet.

tvz: Waar is dan het loket?

b2: Als je het van te voren maar weet, als je je omgangsregeling niet nakomt, dat daar ook strafrechtelijke maatregelen voor zijn, dan zal een moeder zich twee keer gaat nadenken om de kinderen weg te halen of te verhinderen de vader te zien.

b1: In een beschikking in Amsterdam 2012 is een moeder in hoger beroep vrijgesproken [van sancties] met als redenering van de rechter dat weliswaar de dwangmiddelen wel kunnen worden ingezet, maar dat strafrechtelijke middelen niet passen bij het oplossen van dit probleem. De politie neemt deze beschikking als leidraad om geen aangifte toe te laten van gevallen van onttrekking aan de ouderlijke macht of het niet nakomen van andere zaken rond de omgang. De consequentie daarvan is dat handhaving eisen bijna niet te doen is.

tvz: Ik interpreteer dat, dat het aanpassen van de houding van rechters en politie meer is dan ze overtuigen over de uitleg van bestaande regels.

b1: om op de vraag terug te komen over handhaving buiten de rechter om: de ouder zou zich bij nalevingsproblemen moeten kunnen wenden tot de kindbescherming. Die heeft macht. Maar de kindbescherming is nu al overbelast [in uitvoerende taken]. Ik wil niet nog een nieuwe organisatie die op kan treden.

c: Dank, daar [#loket kindbescherming] ben ik dus naar op zoek; iets dat zit tussen strafrecht (de rechter) en het laten lopen van niet-nakomen.

b1: Ook met de huidige regels kan een instantie buiten het strafrecht [dus zonder rechter] het werk doen. Maar dan moet je de consequenties van niet-nakoming benoemen. Zoals b2 zegt: de preventieve werking van het weten van de consequenties. De niet-nakomende ouder weet dan: het wordt strafrecht (dwangsom, lijfswang) of het kind gaat naar de andere. Kan nu al maar op dit moment worden bestaande middelen te weinig ingezet.

tvz: Eigenlijk komt het erop neer dat jullie zeggen: het niet-nakomen van afspraak is een overtreding met een directe sanctie.

b1: Het moet ook snel. #Traineren is nu een tactiek die loont. De regel moet zijn: als met vader niks mis is, en moeder werkt niet mee, dan gaan kinderen naar vader toe mits vader staat open voor goed contact met moeder.

tvz: De procedure tot nakoming duurt erg lang en vraagt rechters. De ET voorzitter ziet graag een light variant - dus geen procedure bij rechter - gedragen door het rechtssysteem - met een handhavende organisatie bij wie de melding voldoende is om op te treden, richting moeder met sancties, en richting het kind wat betreft zorg.

Van het loket kindbescherming dat dit zou kunnen doen, wordt gesteld dat het te overbelast is om dat te doen. Maar ik nu ze besteden veel tijd aan dergelijke situaties, er zit misschien wel een benefit in als je het optuigt en de handhaving bij kindbescherming neerlegt tot een neutrale balans qua tijd.

b1: Wie ook handhaaft: als de niet-meewerkende ouder maar weet dat het niet meewerken direct zonder uitstel consequenties heeft. Je ziet nu ook dat niet-meewerkende ouders Covid misbruiken om het kind niet naar de andere ouder te laten gaan. Er zijn al meer dan 100 kort gedingen geweest door Covid problematiek en omgang. De ouder stelt teen de ander: kind mag niet naar jou van het RIVM, dus je krijgt het niet meer mee. Gelukkig zegt de rechter hier "mevrouw gewoon naleven". De rechter zegt dat de kinderen weer naar de vader moeten. Maar kost weer kort geding van twee duizend euro. Dat geld kan je beter aan de kinderen geven. Voorkom dus dat de vader moet handhaven via de rechter.

tvz: Ik heb het gevoel dat deze procedures waar we het steeds over hebben, alleen toegankelijk zijn voor iemand die een advocaat betalen kan.

b1: Niet helemaal waar: er is financiële rechtsbijstand, dus dan betaalt iemand een eigen bijdrage.

tvz: Als we denken aan het met inzet van advocaat vragen om dwang bij handhaving omgang, of om je te verdedigen tegen het verwijt van seksueel misbruik, is dat haalbaar voor mensen die weinig geld hebben?

b1: Ja, er is een redelijk lage drempel. De bijdrages zijn in 2013 wel verhoogd, maar iemand mag ook in 3 termijnen betalen.

b2: Wij horen wel dat de ouder die moet betalen, zwaar benadeeld wordt ten opzichte van de andere ouder. In het verleden hadden wij een gezagsdwang. Als de omgangsouder het kind niet op tijd terugbracht, stond de politie binnen een uur voor de deur. Nu wordt er niks gedaan, geen zaak van de politie.

tvz: Het valt mij op dat de discussie start met de vraag of we het concept dwang/drang moeten uitbreiden naar meer domeinen? Ik merk toch dat het heel snel verschuift – misschien ook wel terecht – naar handhaving van het huidige stelsel van sancties en andere dwangmiddelen, behalve een loket keuze eventueel buiten de rechter.

Aarzeling om dwang tot zorg uit te breiden, is een ingewikkeld juridisch verhaal.

b1: Behandeldwang kan zeker helpen. Dat een ouder ook leert om die emotionele toestemming te geven. Maar hoe snel werkt het, hoe snel is er dan de nieuwe afspraak? Daar gaat dan een maand overheen. Ouders lopen nu ook op tegen de vertraging van beoordelingen/uitspraken als ouder COVID gebruikt als reden.

b1: Je mag een moeder misschien 2/3 jaar behandelen, maar of dat tot resultaat leidt, dat weet ik niet. Maar wat je ook doet met moeder, het kan niet zo zijn dat de vader tijdens die hele behandeling het kind niet mag zien.

tvz: ik wil afsluiten. Ik stel vast dat dwang en drang zeker een bespreekbare en voor deze groep een zinvolle optie is. Maar allereerst handhaven, en behandelen onder dwang/drang mag er nooit toe leiden dat handhaving (beide ouders zien kind) wordt uitgesteld. de ET-voorzitter zegt dat het wenselijk en denkbaar is dat het niet altijd via de rechter gaat. Misschien een uitbreiding van taken van de kindbescherming, om via sancties voor de standaard naleving van afgesproken regels te zorgen, via een soort miniprocedure eventueel op eigen gezag/initiatief.

Wat ik jullie ook hoor zeggen: dat gaat alleen maar merkbaar werken als er meer automatisme in zit; als iemand niet mee wordt gewerkt, dan worden direct sancties toegepast. In een soort escalatie, waarbij de meest vergaande is dat het kind naar andere de ouder gaat. Ook bij een beweerd onveilige setting bij de andere ouder, maar dan met voorzorgen. Klopt dat?

b1: Ja, en er hoort nog een puntje bij dit onderdeel, namelijk vaststellen wie de voorwaarden tot gewone omgang bewaakt.

tvz: Denk je aan iets wat ik zelf heb gezien in mijn omgeving: een ouder die dreigt om in Friesland te wonen. De betreffende vader woont in Utrecht. Hierdoor zou het praktisch onmogelijk worden voor de kinderen om contact met vader te hebben.

b1: Hier zijn regels voor: als de andere ouder ook gezag heeft, en de ene ouder wil verhuizen, dan moet daar toestemming voor worden gevraagd. De ouder kan dan naar de rechtbank om toestemming te vragen. Daar zijn 9 criteria voor ontwikkeld. De noodzaak om te verhuizen naar Friesland, moet je dan heel erg aannemelijk kunnen maken.

Bespreking kruispunt vraag 3: Stem van het Kind

tvz: Wat is, naar jullie oordeel, de beste manier om de stem van het kind – die in de afgelopen jaren meer zeggenschap zou moeten hebben gekregen – te betrekken. Wat zijn jullie gedachten daarover?

b2: Ik vind het immoreel om kinderen te horen en hen te vragen “wie vind je de liefste ouder” of “waar wil je het liefste blijven”. En hoe authentiek is die mening van dat kind op zo’n moment? Van het huis waar kind woont krijgt het kind van moeder/vader te horen dat ze naar de rechtbank moet en dat er iemand met ze gaat praten. Ik begrijp ook wel dat de kinderen van nu meer bijdehand zijn dan kinderen van 30 jaar geleden. Maar dan nog kunnen zij hun beslissingen niet overzien en overzien wat uiteindelijk de consequenties zijn. Je moet een kind niet ondervragen over voor bij wie het wil wonen.

tvz: Het is even belangrijk om 2 dingen uit elkaar te houden die je een kind kan vragen. De soort dingen die je een kind kan vragen kan je een beetje te onderbrengen in 2 categorieën. In de eerste plaats: Hoe voel je je? En wat is er aan de hand? In de tweede plaats zaken die te maken hebben met kiezen, in een hele brede betekenis van dat woord. Ik denk dat er weinig meningsverschil is over de vraag of je kinderen moet laten kiezen of daarover vraagt; dat is waarschijnlijk geen goed idee, maar het gaat om de eerste betekenis, de stem van het kind over diens situatie.

We hebben kinderen ook gesproken in het kader van zowel focusgroepen als de enquête. Die kinderen – nu volwassenen – zeggen dat ze niet in het verhaal voorkwamen (mijn woorden), en ze hadden wel in het verhaal willen voorkomen. Daarover zijn ze unaniem. Wat voor voorgeschiedenis ze ook hadden. En die was gevarieerd.

b2: Deze jongvolwassenen, die we ook bij onze stichting kennen vertellen dat het [de beslissing, bij 1 ouder opgroeien] niet in hun belang was.

b1: Je hebt ook kinderen die met zoveel hulpverleners praten, dat ze daarover zeggen dat ze er heel moe van worden op een gegeven moment. Dus: hoe kan je het best kindvoorwaarden creëren. Is het wat (h) doet met het kind (therapeut) of wat de ET-voorzitter doet (rechter). Of is er een tussenvorm? Dat is heel lastig.

g: Wat zijn toch jullie ideeën daarover?

* In het vervolg gaat het om het vormgeven van de stem van het kind, met hulp en steun van een specifieke kindervertrouwenspersoon.

b1: Eigenlijk moet je een soort kindervertrouwenspersoon hebben. Zodat het kind 1 persoon heeft, als het nodig is, met wie het over alles kan spreken. Als er een onderzoek gedaan is [kinderbescherming] dan is het nodig dat het kind een vertrouwenspersoon krijgt met wie het kan praten. De kindbescherming bij het hof zei dat de schooljuf dat wel kan doen. Maar daar die is daarvoor vanwege de tijd niet geschikt. Elk kind zou een eigen vertrouwenspersoon moeten krijgen ook om te voorkomen dat ze zoals bij het onderzoek met 6 mensen moeten praten, steeds over dezelfde dingen.

g: Bedoelt u dan, elk kind waarvan de ouders uit elkaar gaan, of bij procedures?

b1: Voor elk kind waarbij er problemen ontstaan tussen de ouders over de omgang. Als het goed gaat, hoor je ze er niet over.

tvz: Zodra er concrete signalen zijn van welke bron ook, dat er problemen zijn, dat zou dan misschien het moment zijn dat ook voor ieder kind duidelijk moet worden vastgesteld wie de vertrouwenspersoon is. Zeker als je dan wil handelen. Die moet er zijn vanaf de aftrap. Klopt dat?

b1: Ja, dat geldt bij ieder moment als kinderen met professionals, procedures te maken hebben.

g: Wat zou het voor ouders betekenen als ze via een soort formele weg weten dat het kind een vertrouwenspersoon krijgt/gaat hebben?

b1: In ieder geval dat ze door de vertrouwenspersoon wat neutraler met het kind omgaan [ten opzichte van de andere ouder]. Dan hoop je dat beide ouders toch minder op dat kind gaan inpraten. Nu is dat niet goed geregeld. Als een kind namelijk naar de rechter moet, dan gaat de uitnodigingsbrief alleen naar de ouder bij wie het kind verblijft, de andere ouder krijgt de brief niet en weet er niet van. De ieder die de brief krijgt kan op weg naar de rechtbank, het kind toch wat dingen meegeven om daar wel of niet te zeggen. Deze invloed kan nooit in het belang van het kind zijn. Ik vind sowieso dat de kinderen niet op de rechtbank horen [#niet daar gehoord moeten worden]. Ik ben ook in de huidige situatie niet voor het verlagen van de leeftijd waarop ze gehoord worden. Wel zoek ik naar een persoon die het belang van het kind behartigt. Dat kan misschien ook door de kindbescherming of de jeugdbescherming worden gedaan.

g: Hoe ziet u dat? Is het dan zo dat de vertrouwenspersoon het kind 1 keer in de zoveel tijd spreekt?

b1: Naar behoefte. Om te voorkomen dat het kind [#vastloopt] – zolang er echt problemen zijn – moet je misschien naar een wat grotere frequentie denken. Als de situatie weer in rustig vaarwater is, kan je aan eens per 3 maanden denken. Je zou zo'n persoon ook kunnen laten informeren bij school, want die zien het kind 5 dagen in de week om bv. te vragen naar leerprestaties zit, of hoe het kind zich in de klas gedraagt.

g: We willen in de ontwikkelingspsychologie graag dat kinderen bij hun vader en moeder terecht kunnen met alle gevoelens en behoeftes die ze hebben. Daarvoor is nodig dat ze een vertrouwensrelatie kunnen hebben met vader en met moeder. Wat betekent voor die vertrouwensrelatie als er een externe, formele vertrouwenspersoon voor het kind is?

b1: Het is lastig van vertrouwensrelatie te spreken met de ouders, als de moeder alleen maar kwaad spreekt over de andere ouder en deze hindert in ouderrol.

g: Ik kijk nu naar het kind. Ik kijk naar wat er gebeurt met het kind als er een vertrouwenspersoon bijkomt. Terwijl dat kind in de rest van zijn leven tot nu toe geleefd heeft vanuit het perspectief "Dit is mijn vader/moeder. Hiermee kan ik bij ze terecht en daarmee niet". Wat betekent het voor de relatie tussen de ouders en het kind. Ik hoor u zeggen dat u het geen goed idee vindt dat de rechter met het kind praat en dat ze op de rechtbank moet komen. Hoe kan je het kind nou wel aan het woord laten, op een manier dat we duidelijk krijgen hoe het met het kind is? En dan zegt u dat een vertrouwenspersoon een goed idee is.

tvz: Dit maakt het [#de inzet van een vertrouwenspersoon] heel breed. Hier gaat het over het moment dat het conflict speelt, een rechtszaak, ouders die elkaar bevechten, en een kind voor dat probleem natuurlijk niet bij de ouders terecht kan. [Daar kan de vertrouwenspersoon ingezet worden, en ook te veel contacten met allerlei professionals voorkomen]. Vaak heeft het kind ook besef dat er een kritieke fase is op dat moment, voor zichzelf maar ook tussen de ouders.

b1: En we hebben het bij vertrouwenspersoon niet over een inzet bij alle kinderen [in scheidingen]. Pas als er gedoe ontstaat, krijgt het kind iemand om het gevoel op te lossen, te steunen bij onderzoek. Dus niet gebonden aan de ouders. Een vertrouwenspersoon mogelijk vanuit de jeugdbescherming komen of gezinsvoogd zijn, maar dat is niet realistisch want die nu al zo weinig tijd voor zo'n kind. Wie het wel kan zijn, is een kinderdeskundige, een kinderpsycholoog, een orthopedagoog. Ik wil nooit een advocaat als bijzonder curator {als een soort vertrouwenspersoon voor het kind}, ik wil altijd een kinderdeskundige.

c: Je zei dat als het kind naar de rechter moet, dat het wel eens kan zijn dat het daarbij beïnvloed is door de ouder. Hoe zie je die situatie als het kind naar die vertrouwenspersoon gaat, daar speelt dat toch ook?

b1: Ergens wel. Maar de vertrouwenspersoon kan [meer] een kindvriendelijk omgeving creëren, kan het kind op zijn gemak te stellen, zich op het kind richten.

tvz: Er is natuurlijk ook wel een verschil als je naar de rechtbank gaat of naar iemand die er voor jou is. Ik heb zelf een pleegkind, die weet als hij naar de kinderrechtbank gaat precies waarom hij erheen gaat. Dat is het verschil met een vertrouwenspersoon die niet per se op dat moment een beslissing moet nemen of een rol daarbij heeft. Die kan dingen, gevoelens bespreken, los van een beslissing.

s: Ik weet van kinderen, dat zij dan wel heel graag zelf willen kiezen wie zij in vertrouwen

nemen of wie hen steunt. Wij denken aan het opleidingsniveau van de vertrouwenspersoon. Maar ik denk dat het daarnaast goed is om die vraag bij kinderen neer te leggen. “Wie kan jij vertrouwen?”, “Bij wie kan jij je verhaal kwijt?”, “Wie kan jou ondersteunen bij een gesprek met de rechter of hulpverlener?”.

tvz: Bedoel je daar ook mee dat het eventueel familieleden kunnen zijn?

s: Ja

b2: Er zijn dus veel mogelijkheden. Wie gaat dan vragen wie het moet worden?

s: Meer vragen van “Wie is er voor jou?”. Ouders zijn druk met elkaar, dus die komen niet in aanmerking om de vraag te stellen.

b1: Wat mij betreft moet de huisarts dat doen. Maar dan moet het kind wel met een ouder naar de huisarts.

s: Ik denk dat verschillende mensen dit kunnen vragen. De vraag moet in ieder geval wel gesteld worden, en het liefst zo snel mogelijk, zodra er problemen of procedures zijn.

tvz: We komen er steeds op terug dat er een aantal dingen zijn die jullie vinden dat beter kunnen.

We zijn het allemaal eens dat de inzet van een vertrouwenspersoon eigenlijk zou plaats moeten vinden bij het eerste signaal van het gaat niet goed, mijn ouders komen er niet uit. Dit signaal komt bij een instantie die het bevestigen kan en moet, en die op dat moment een aantal dingen doet, waaronder het kind voorleggen dat het belangrijk is dat het iemand mee kan nemen bij moeilijke situaties, en vragen naar de behoefte.

b1: Ik denk dat het voor het kind niet goed is om met allerlei mensen te praten, maar wel dat het een vaste gesprekspartner kan hebben. Dit luistert naar dat het niet goed gaat, of dat het geen zin heeft om dit weekend naar een van de ouders te gaan. Niet alleen bij zware problemen zoals mishandeling of misbruik. Het kan ook zijn dat het bij papa niet leuk is, omdat papa ruzie maakt met de nieuwe vriendin. Het kind moet zich dus ergens kunnen uiten, als dat door conflict tussen de ouders niet bij die ouders kan.

tvz: Uit het bespreken van kruispunt 2 heb ik begrepen dat jullie zeggen dat een uitgangspunt is dat er contact is met beide ouders, en dat er allerlei verplichting zijn in de voorwaardelijke sfeer (wonen werken). Beide ouders worden met alle nu beschikbare middelen gedwongen eraan mee te werken dat het kind naar beide ouders gaat. Als het op dit punt doen samenwerken van ouders niet lukt, moet iedere ouder vanuit een aparte situatie meewerken. Dwang kan zich uitstrekken tot pedagogische of zorgverplichtingen van de ouders. Dwang komt tot stand via maatregelen in het juridisch traject.

b1: Ik heb nu als advocaat een nieuwe mannelijk cliënt, die elke keer overeind komt als het over zijn ex-vrouw gaat. Hij zegt dat hij steeds boos op haar wordt. Ik heb hem als advocaat

gezegd hulp te zoeken. Hij heeft nu hulp bij een psycholoog. Hij heeft nu co-ouderschap. Je moet als vader er nu eenmaal alles aan doen om co-ouderschap overeind te houden. Die boosheid naar de moeder van je kinderen, moet je zien weg te werken, zodat je de kinderen er niet mee belast. Het kind is hierin kwetsbaar, maar dat kan [#voor de vader] nog niet zo eenvoudig zijn.

tvz: Sommige kinderen geven ook wel aan dat ze uit zelfbescherming, voor zichzelf dingen gaan doen, los van 1 of beide ouders. De enquête respondenten – die zijn allemaal volwassenen -, zeiden dan dat ze niks anders konden.

b1: Nog 1 voorbeeld uit de praktijk: een meisje woont bij vader en is 12 jaar. De moeder is naar de ouders in Rusland vertrokken en kan niet meer terug. Het meisje mist haar moeder. Meisje gaat zichzelf snijden. Hulp gezocht en gelijk aan de rechtbank gevraagd om nu toch op zitting te brengen, want er moet nu echt duidelijkheid komen tussen moeder en dochter. De zitting wordt gepland en de advocaat zegt namens moeder dat die niet terug kan vliegen [uit Rusland]. De cliënt zegt dat ze elke vrijdag terug kan vliegen. Moeder vliegt terug uit Rusland. Moeder is op zitting en ziet haar kind weer. Voor een meisje van 12/13 is belangrijk dat ze haar moeder weer kan zien. Moeder blijft voorlopig in Nederland, zodat het meisje om het weekend contact met haar.

tvz: Eigenlijk zegt u dus dat ook advocaten die namens 1 partij optreden, een aantal spelregels in acht nemen die voor de situatie zelf heel belangrijk zijn, voor alle belanghebbenden. Ook spelregels die niet hoeven te corresponderen met de wat de cliënt van je verwacht of vraagt.

b1: Ja. Ik ben advocaat. Ik zeg altijd: je mag de eerste 5 jaren als advocaat geen familierecht doen. Dan heb je geen levenservaring, je kan niet op tegen de ouders. Ik zie zo vaak in de praktijk, dat wat een advocaat allemaal opschrijft namens één ouder, totaal niet in het belang is van het kind.

{een kort intermezzo met invitatie voor een voorgenomen publicatie}

Bespreking kruispunt vraag 4: waarheidsvinding

tvz: Laatste gespreksonderwerp. Hoe moeten we te werk gaan, als er in de eerste fase een vorm van besluitvorming moet plaatsvinden, van 'what to do', maar je er niet uit bent over hoe het zit. Als je in het proces van waarheidsvinding zit in de beginfase, dan meestal nog niet helder hoe het zit. De casus komt via Veilig Thuis op het bord van bijv. jeugdbescherming of Veilig Thuis. De vraag van ET is dan: hoe ga je dan in zijn werk, als je zo min mogelijk fouten wil maken? Ik hoorde jullie al zeggen dat er niet gelijk gezegd moet worden dat het kind bij een beschuldiging van een van de ouders of bij een uitgesproken voorkeur, naar of de moeder of de vader moet.

Er moeten eerst dingen worden uitgezocht, en dit zo snel mogelijk. En ik hoorde de wenselijkheid dat voor het kind de optie van een vertrouwenspersoon bestaat vooral als er een conflictscheiding is. Zijn er nog andere dingen die je zou kunnen doen om een zo goed

mogelijk beeld te krijgen van de beginsituatie, zonder het kind te zeer te belasten? Ik heb het jullie niet horen zeggen maar uit de enquête is ook gekomen, dat kinderen zelf soms een echt actieve factor in deze situatie zijn, zelf naar 1 van de ouders willen terwijl dat niet zo duidelijk uit de ouders komt.

Dat hebben we het liever niet over, maar soms is het wel degelijk het geval.

* Samengevat: er ligt een casus voor bij Veilig Thuis; wat zou die beter kunnen doen dan nu?

b2: Als er voor de scheidingsproblemen geen aanleiding is geweest tot zo'n verzoek, dan begrijp ik ook niet waarom het kind niet in het scheidingsprocedure bij beide ouders zou moeten kunnen blijven. Als er geen sprake is van bijvoorbeeld mishandeling, dan zie ik het probleem niet.

tvz: U zegt eigenlijk; als er geen gekke dingen zijn gepasseerd, dan is het startpunt dat de zorg voor het kind binnen redelijke grenzen wordt verdeeld tussen beide ouders. Als moeder dan inbrengt dat zijzelf of het kind mishandeld is, dan moet dat niet leiden tot het kind weghouden bij de vader, maar tot aandacht voor de moeder. Klopt dat?

b2: Ja, dat is het standpunt.

tvz: Op dit moment is er een leger van deskundigen bezig met zo'n onderzoek, de gerapporteerde ervaringen met die deskundigen hen voor sommigen heel naar. Kunnen jullie iets zeggen over wat de verbeterkant daaraan kan zijn?

b2: Je hoort inderdaad dat heel ouders/kinderen last hebben omdat ze steeds weer een nieuwe hulpverlener zien, het verhaal opnieuw moeten doen. Dat is een item waaraan gewerkt moet worden. Je wordt op een gegeven moment zat om met de hulpverlener te praten.

tvz: Wie zou de regie moeten hebben in het uitvinden van 'what was going on'?

b1: Advocaten hebben niet zo'n rol als een cliënt voor een scheiding bij hem/haar komt en er lijkt niks aan de hand. Ouders komen er dan met elkaar, of met een mediator, uit. We komen in beeld bij gedoe of beschuldigingen, als de vader bijvoorbeeld tegen de moeder roept dat ze vreemd is gegaan. Dan is de vraag wie regie moet pakken om uit te zoeken hoe het zit. Wie moet dan aan die waarheidsvinding beginnen? Dat is natuurlijk heel lastig. Ouders zijn dan teveel in de emotie. Dat is ook het probleem bij het opstellen van het ouderschapsplan; op het slechtste moment, als mensen net uit elkaar zijn, moeten ze alweer gaan praten over hoe ze het gaan doen. Daarom zeg ik: co-ouderschap moet het wettelijk startpunt zijn, daarna kijken: hoe verder, eventueel in overleg aanpassen.

tvz: Dat vind ik dus een hele belangrijke opmerking. Dat komt ook terug bij sommige antwoorden uit de enquête. Veel mensen vinden het heel naar om weer te moeten samenwerken, het is het minst goede moment.

b2: Wij hebben te maken met vechtscheidingen, dus de mensen praten daar helemaal niet

meer met elkaar.

tvz: Zo te horen moet er in de informatiefase ook heel snel actie worden ondernomen. En de acties zijn vooral gericht op het realiseren van co-ouderschap, in een gebalanceerde situatie; en als dat het uitgangspunt is gaat het vlotter. Dus snel moet je onderzoeken of er dingen mis zijn die realisatie belemmeren waardoor drang t/m dwang moet worden toegepast om hen in een soort pad te krijgen.

b1: Begin met een vorm van co-ouderschap, doe dat zeker een half jaar, dan is het kind eraan gewend. In veel gevallen zal het dan ook zo blijven. Je hebt natuurlijk een uitzondering, bijvoorbeeld als de vader een truck chauffeur is, dan misschien tijden/dagen aanpassen. Eerst zo [gelijk verdeeld] beginnen, laten bezinken, en uiteraard daarna overleggen eventueel.

tvz: Hoe kijken jullie aan tegen een witte plek die mij opviel, het benaderen van school. Is daar een rol van het loket om de school te benaderen voor informatie/onderzoek of meer?

b1: Zeker wel, veel scholen zeggen dat ze een veilige plek voor de kinderen willen zijn en blijven, waar kinderen ook nog met plezier naartoe gaan. School mengt zich niet graag in de situatie tussen de ouders. De scholen moeten wel een bepaalde omslag maken, om zonder die veiligheid van de kinderen op te geven toch een wat actievere rol kunnen spelen. Een goed voorbeeld zijn scholen die moeder en vader zelf apart inplannen voor de 10-minuten gesprekken. Zo zijn ouders niet van onderlinge informatie uitwisseling afhankelijk. Dergelijke zaken rond school moeten echt geregeld worden in Nederland. Evenals de erkenning van het gezag. Met name als niet-gehuwde ouders, uit elkaar gaan, krijgt moeder vrijwel altijd alleen het gezag.

b2: Verbeteren begint al bij de burgerlijke stand. Als niet gehuwde ouders een kind kan aangeven, dan moet zo'n ambtenaar er al bij zijn en zeggen "hé, denk aan het gezag". Dat doen ze nu niet.

tvz: Hiermee is dit kruispunt afgesloten. Afrondend: hebben wij een voldoende dekkende discussie gehad?

b1: Wat mij betreft wel. {b2 stemt non-verbaal in}.

notulen procedure

tvz: Zoals beloofd herhaal ik de notulen procedure. Er wordt vrij letterlijk verslag gelegd van deze bijeenkomst. Dat gebeurt door Arthur [directeur Triqs] en een medewerker van Arthur. Ik lees er doorheen om te kijken of het correspondeert met mijn gevoel van de situatie. Non-verbale dingen staan er ook in. Dan gaat het verslag naar iedereen aanwezig. Iedereen aanwezig krijgt de gelegenheid om opmerkingen te maken. Die gaan allemaal naar Triqs, naar Arthur. * Als er een misverstand of een klein dingetje is, wordt dat telefonisch afgedaan. Alleen als twee aanwezigen een duidelijk verschillende visie hebben, dan luisteren Arthur en

de tvz de band af; zij hebben het laatste woord. Zo is het van tevoren afgesproken met het ET-team en tevoren gecommuniceerd.

g: Als het Expertteam hebben we gevraagd om eventueel met meerdere leden aanwezig te zijn, zoals gebeurd is. We hebben die vraag gesteld vanuit het perspectief dat het misschien als bedreigend gevoelt kan worden, als je met zijn tweeën zit tegen een grote groep mensen. Is dat iets wat jullie zo hebben ervaren?

b1+b2: Nee, in tegendeel, wij wilden graag dat het hele Expertteam ons verhaal zou horen. Het was geen bedreiging. b1: Ik kom heel vaak naar de rechtbank met een vader, en dan hebben we 3 rechters van het hof.

* Er ontstaat toch nog even discussie over de gender-onevenwichtigheid: kindbeschermers, jeugdzorgmedewerkers, basisschoolleerkrachten maar ook familierechters zijn in grote meerderheid van het vrouwelijk geslacht. Speelt dat een rol, is dat het bedreigend?

b1: Dat wordt door veel vaders als belemmerend ervaren. Ik ken een voorbeeld waarbij de verandering van vrouwelijke naar mannelijke gezinsvoogd voor de puberende jongen waar het om ging veel uitmaakt.

[eind]

BG2. St. KOG

Plaats: Barbeton, Utrecht
Datum: 23 september 2020
Tijd: 1100-1300 uur

Aanwezigen

Expertteam: Cees van Leuven (ivz), Corine Rijberk (c), Jurjen Tak (j), Gerda de Boer (g), Louis Tavecchio (l), Sil van Beekum (s)

Triqs: Gouke Bonsel (technisch voorzitter; tvz), Arthur Weynschenk (notulist)
st. Kinderen Ouders Grootouders): 1 persoon

Leeswijzer

Gestreefd is naar een vrij letterlijke weergave van het gesprek. Waar tekst tussen accolades staat {...} wordt het gesprek op procesniveau beschreven, bv. {gespreksdeelnemers stellen zich voor}. Waar tekst wordt voorafgegaan door een asterisk *, is info samengevat of wordt de gespreksrichting aangegeven. Waar (:...) staat wordt toelichting gegeven op de bedoeling van een verwijzend woord/zinsnede dat/die voor een niet aanwezige niet direct helder kan zijn. b=belangengroepvertegenwoordiger; ivz is inhoudelijk voorzitter, hier C. van Leuven; tvz is de inhoudelijk voorzitter, steeds G.J. Bonsel.

In het verslag is persoonlijke informatie soms in meer algemene termen weergegeven. Bijv. leeftijd en woonplaats zijn onvermeld gelaten. In principe wordt niet aangegeven of de spreker van de belangengroep man of vrouw is. Slechts als dat relevant is wel (bv. wanneer het gaat om sekse voorkeur van de professionals en de eigen ervaring daarin). In het gesprek werd, in overleg met de BG, getutoyeerd, bij verslaglegging is gevousvoyeerd ('u' ipv 'je'). Soms gebruiken gespreksdeelnemers verschillende termen om hetzelfde aan te geven, zelfs in een dialoog. Daar hebben we geharmoniseerd (1 term) en de meeste gangbare term genomen omdat anders het gesprek in de papieren weergave niet goed te volgen is. Steeds heeft voorop gestaan dat een externe lezer zonder gepuzzel de tekst begrijpen kan.

Soms slaan gespreksdeelnemers ineens een andere weg in, die op papier achteraf veel onlogischer lijkt, dan het ten tijde van het gesprek was. We schrijven dan een neutrale verbindingszin, voorafgegaan door # of geven kort uitleg via {...}. De tussenkoppen zijn door de notulist toegevoegd.

1. Kennismaking

De aanwezigen van ET, Triqs en de vertegenwoordiger van KOG (Kinderen Ouders Grootouders) stellen zich voor.

2. Start

tvz: Ik heb net even heel snel gezien dat je uitgebreid antwoord hebt gegeven op de

kruispuntvragen. Je moet mij corrigeren als dat niet zo is, maar ik begreep dat je genoeg had aan die kruispuntvragen en geen nieuwe vragen hebt toegevoegd. Klopt dat?

b1: Ik had met de email nog vier agendapunten toegevoegd.

tvz: Dan gaan we daar zo meteen nog even over hebben als ik de rest van de technische zaken heb besproken. We gaan straks de onderwerpen bespreken. Ongeveer tien minuten voor het einde stop ik even en stel ik even de belangrijke dingen. Ik zal ook nog even precies toelichten hoe het dan met de notulen gaat. Ik denk dat nu het belangrijkste de onderwerpen zijn. Ik heb het nog niet kunnen bestuderen. Ben jij in staat om even mondeling te spreken over welke onderwerpen jij nog als idee had om toe te voegen aan de vier kruispuntvragen?

b1: Wat samenhangt met ouderverstoting en wetsartikelen die heel contraproductief werken voor ouderverstoting. Dat is onder anderen artikel 3.3 van de jeugdwet en artikel 7.3.8 van de jeugdwet.

Dat is één onderwerp. Volgens heel veel ouders is dat slechte wetgeving, of in ieder geval niet in voordelen van ouderverstoting. Daarmee samenhangend, heel veel valse meldingen tussen ouders. Bij ouders met vechtscheidingen is heel veel bekend dat er geen feitenonderzoek plaatsvindt en er een wetsfrictie zit in artikel 3.3 waardoor eigenlijk een vrijkaart wordt gegeven om allerlei verhalen op te hangen die heel schadelijk kunnen zijn. Ten derde is de vraag of u bereid bent om ouderverstoting onder een strafrechtbepaling te laten vallen. Daar krijgen we nog wel eens discussie over. We hebben een strafrecht en de vraag is of het eronder valt. Sommigen zeggen keihard ja, anderen zeggen nee. Ik denk dat het voor ons vooral belangrijk is om te weten of het ja of nee is. Als het niet is: hoe kun je het dan wel onderbrengen, want dan is het een vorm van kindermishandeling. Dan heb ik nog als laatste puntje de handhaving.

Als er een omgangsregeling is en die wordt niet nagekomen, moet handhaving plaatsvinden. Helaas is daar in de praktijk echter zelden sprake van. Als je een melding maakt bij de politie van “er is een situatie van niet naleving van een omgangsregeling”, dan moet je naar de civiele rechter. Als je al die stappen hebt doorgelopen, dan wellicht naar een strafrechtprocedure. Dat waren de vier punten.

tvz: Dat probeer ik als volgt een plek te geven: we hebben vier onderwerpen, zoals je gezien hebt. Eentje gaat over risicosignalering, vroegsignalering, screening in de vroege fase. Tweede gaat over drang dwang. Eigenlijk is alles wat jij net noemde, voor mijn gevoel, onderdeel van die tweede kruispuntvraag. Als dat zulke belangrijke toevoegingen zijn die jij wilt maken, moeten we kruispunt twee in ieder geval extra tijd geven om dat allemaal aan de orde te laten komen. Zo wou ik dat oplossen. Drie gaat over het kinderstandpunt. Vier gaat over wat we moeten doen als we in de beginfase wel willen weten wat er aan de hand is, terwijl er zulke conflicterende informatie is. Hoe kom je dan een stap verder? Ik heb zelf het gevoel dat de juridische aspecten, ook de vragen of vrouwen in het strafrecht thuishoren, toch veel te maken hebben met het drang dwang kader. Waar begint dwang en is het strafrechtelijk? Dat zullen we allemaal bij kruispunt 2 bespreken. Ik probeer te ordenen. Als je denkt “hier maakt hij zijn

eigen ordening, maar het is niet de mijne”, dan moet je dat aangeven. Ik probeer je zo goed mogelijk te vatten. We zijn nu ongeveer 10 minuten bezig. Ik wil 20 minuten besteden aan de vroegsignalering en minstens een half uur aan de drang dwangsituaties. Daarna wou ik de tijd verdelen over de andere onderdelen. Dat is een beetje het tijdsperspectief. Het is beslist zo dat ik tevreden ben als jij 2/3^e aan het woord bent, en wij 1/3^e. Ik heb zelf ook geen andere meningen op deze dingen. Cees is de inhoudelijke voorzitter, dus die kan namens het Expertteam nog vragen stellen. We starten met de vraag rondom vroegsignalering.

3. Bespreking kruispunt vraag b1: screening en vroegsignalering: doen? hoe?

tvz: Er zijn veel geluiden over vroegsignalering. In een vroeg stadium iets signaleren, vraagt ook een wie/waar/hoe. Screening is eigenlijk dat je nog voordat er duidelijke tekenen zijn, een checkende procedure hebt met de zwaartepunt op die vroegsignalering. Ik heb niet de gelegenheid gehad/kunnen hebben om jouw antwoorden te lezen. Misschien ook wel goed, dat jij probeert toe te lichten hoe jullie groep erin staat wat betreft de vroegsignalering.

b1: Dan moeten we een kleine stap terug maken. Stichting KOG staat zich – als vrijwilliger – allerlei kinderen bij, bij problemen met de jeugdzorg. Heel algemeen. Stichting KOG is onderdeel van het samenwerkingsverband. Binnen dat verband hebben we ook VKC, Passage en Herken OVS, die zich ook echt richten op dit soort problematiek. Vaak ook slachtoffer vallen van ouderverstoting en staan daar dus iets anders in als KOG.

tvz: Leg uit. Bedoel je te zeggen dat jullie belangrijke thema vooral de problemen van één instantie is (jeugdzorg)? Niet bijvoorbeeld gedoe met de rechter of mediator.

b1: Jawel, dat komt er allemaal bij. Maar onze focus is *ook een situatie* waar geen sprake is van ouderverstoting. Maar bijvoorbeeld ouder die überhaupt geen vechtscheiding zitten, toch aanloopt tegen jeugdzorgproblemen. Omdat bijvoorbeeld het kind hoogbegaafd is, problemen op school heeft, etc. Het is een veel breder scala. Als een ouder echt problemen heeft met ouderverstoting, zal die zich eerder gaan wenden tot VKC, Passage of HOVS. Wij doen het veel breder. Persoonlijk heb ik er ook minder last van gehad, 14 maanden, dus ik zit er niet met een bepaalde wrok in. Ik krijg alleen als vrijwilliger gemiddeld 20 nieuwe casussen per maand bij, als persoon.

tvz: Dat is behoorlijk veel.

b1: Dit zijn niet allemaal casussen van ouderverstoting. Een groot deel daarvan heeft wel raakvlakken, of is puur ouderverstoting. Dat is het grootste probleem. Mensen worden panisch als dit gebeurt: je kind een paar maanden, misschien zelfs jaren niet zien. Die ouders worden wanhopig. Die wenden zich dan niet tot normale kanalen van bijvoorbeeld een advocaat, maar die gaan allerlei andere dingen erbij halen om die ondersteuning te krijgen. Heel veel vragen zijn gerelateerd aan het probleem.

tvz: De reden om naar jullie toe te gaan is omdat de ouders in kwestie iets als een probleem met jeugdzorg percipiëren. Dat is de reden om jullie aan de telefoon te vragen. Alleen, de

aanleiding van het probleem met de jeugdzorg is, blijkt heel vaak een ouderverstotingsprobleem te zijn.

b1: Heel vaak wel.

tvz: Ik denk wel dat we in het vervolg, gezien het Expertteam, hopen dat je in staat bent om je daarop te focussen (OVS).

g: Als je het hebt over jeugdzorg, kun je iets specifiekier zijn of dat dan gaat over gemeentelijke jeugdhulp of jeugdbescherming of de jeugd GGZ.

b1: Het gaat om de gedwongen jeugdzorg, Jeugdbescherming, gecertificeerde instellingen, en ook Veilig Thuis en de Raad.

tvz: Het is in feite de cluster die ingrijpt in de verhoudingen in het gezin, met name wat betreft de verblijfplaats van het kind. Als je denkt aan vroegsignalering, hoe kijken jullie aan tegen de vroegtijdige signalering en waar zou dat moeten plaatsvinden, bij wie, hoe, moet het anders dan nu?

b1: Screening, zoals je die definieert in de vraagstelling, is zonder echte aanleiding een schending van privacy. Het is nogal iets als je mensen zonder enige aanleiding gaat screenen. Daar zijn wij absoluut niet voor.

tvz: Nee, daar gaat het niet om. Stel je voor dat je gescheiden ouders hebt, en je stelt een paar vragen of dit en dat geregeld is, en of ze denken dat ze eruit komen.

b1: Ik denk dat de vraag sowieso is of er een ouderschapsplan is. Als dat er is, dan zijn er dus dingen geregeld. Als de vraag zonder enige directe aanleiding plaatsvindt, daar zijn wij in het algemeen op tegen.

H: Wat verstaat u onder screening?

b1: Dat er zonder enige aanleiding al gekeken wordt naar waar er mogelijke probleemgevallen liggen.

tvz: De vraag is: stel je voor dat een paar zich meldt omdat ze gaan scheiden. Ze zijn getrouwd, hebben kinderen en zegt dat ze gaan scheiden. In zo'n situatie wordt vastgesteld door middel van een aantal vragen, of het mogelijk is dat er dingen mis kunnen gaan of niet. Dat zou een ouderschapsplan kunnen zijn of dat mensen het met hulp gaan doen etc. Maar, jij zegt dat jullie dat niet zien zitten, omdat jullie het een onaanvaarde breuk op de privacy vinden.

b1: Wat wij zien, is dat het gevaarlijk wordt omdat men in een soort trechter wordt gezogen. Er zit geen normaal proces aan rechtsvinding achter. De rechtszekerheid ontbreekt.

tvz: Je legt een hele belangrijke relatie. Als je denkt aan screening in een medische context, dan is er altijd een soort weging, zodat je niet ten onrechte iemand screent. Er zijn allerlei

waarborgen zodat het niet schadelijk is. Hier zeg je dat je in een trechter komt. Als je eenmaal erin zit, kom je er niet meer uit. Er zijn dan onvoldoende waarborgen dat je er weer uitgaat, als er in een vroeg stadium wordt gezegd dat er wat is.

b1: Ja.

tvz: Bij een situatie waar er toch duidelijke aanwijzingen zijn dat er iets mis is (bijvoorbeeld aanwijzingen bij de school), hoe zien jullie de vroegsignalering. Hoe dat op zijn best kan plaatsvinden?

b1: De signalering (door bijvoorbeeld een school of huisarts), moet kritisch worden bekeken. Onze mening is tot stand gekomen door het samenwerkingsverband. Die samenwerking tussen 6 verschillende organisaties, die allen een eigen achtergrond en filosofie hebben. Als gevolg van het verbeteren van het feitenonderzoek. Het officiële verbeterplan schiet – volgens ouders – dermate tekort, dat uit pure woede is gaan samenwerken. Dat samenwerkingsverband heeft geleid tot een alternatief verbeterplan; feitelijk onderzoek. Daarna is gezegd dat er meerdere onderwerpen hebben waar ze raakvlakken hebben.

tvz: Als het samen valt met wat jullie en de anderen vinden, prima. Maar we willen graag weten hoe jullie vinden dat het beter moet met het feitenonderzoek.

b1: Wij zijn van mening dat alle meldingen kritisch bekeken moeten worden. Als een melding bij veilig thuis binnenkomt, dan moet VT (o.g.v. artikel 4.1.1. Wet WMO) er bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling, vaststellen of daar sprake van is. Dit is een resultaat verbintenis (en geen inspanningsverbintenis).

In de praktijk gebeurt dat niet. Er vindt überhaupt geen onderzoek plaats. Men komt vaak met een conclusie gebaseerd op deels waarheden en deels onwaarheden. Dat onderzoeken ze niet. Er komt dan een rapport waarvan heel veel ouders die willen. Dat is een van de heel veel klachten/vragen die wij krijgen, “Ik krijg een rapport van Veilig Thuis/de raad. Dat wemelt gewoon van de fouten. Ik krijg maar 1 week om te reageren”. Dit is de bron van de frustratie van de ouders. Er wordt daar een beslissing genomen op grond van rapporten die niet deugen.

tvz: Ik ga hier dieper op in. Dit is duidelijk iets waar jullie over hebben nagedacht om te verbeteren. Vaak heeft het zin om hierin onderscheid te maken. Moeten we de onderdeeljes van het systeem zelf veranderen, bijvoorbeeld regels? Of moeten we zorgen dat de mensen die het nu uitvoeren, beter moeten doen wat op zich adequaat is geregeld? Dat is hier natuurlijk echt belangrijk. Heb je nou het gevoel dat Veilig Thuis op zich een goed instrumentarium heeft en goede uitgangspunten, maar ze maken er een potje van? Of zijn er eigenlijk een aantal principes waar ze aan moeten werken, waardoor het niet goed kan aflopen, zelfs als je de beste medewerker hebt? Kan je daar iets over zeggen?

b1: Beide zijn problemen. Neem bijvoorbeeld de Raad. Het rapport van Dullaert zegt dat je feiten en meningen van elkaar moet scheiden. Volgens het kwaliteitskader van de Raad wordt daaraan voldaan, als je alle bronverslagen in een hoofdstuk opneemt, en “de mening” van de

Raad in een ander hoofdstuk.. De mening van de Raad is al dan gescheiden van de meningen uit de bronnen. Daarmee wordt volgens het kwaliteitskader voldaan aan de eisen van het rapport van Dullaert, en wordt als gevolg van de wetsfictie van artikel 3.3 JW, de “mening” van de Raad verheven tot “de volledige waarheid”. Als je als raad niet tegen die bronnen zegt: lees de nieuwe kwaliteitseisen voor bronverslagen van Dullaert en houd je daaraan. Als de Raad de kwaliteit van de bronverslagen niet controleert (bijv. als de raad niet kritisch kijkt naar die bronnen en zich niet kritisch afvraagt of de bronnen kloppen; als je niet kijkt naar bronnen die elkaar tegenspreken), dan is het heel goed mogelijk dat de bronverslagen een verkeerd beeld geven, en berust dus ook de conclusie/de mening van de Raad niet “zoveel mogelijk” op feiten..

tvz: Ik onderbreek je even ter verduidelijking, jij zegt: er ligt een rapport van Dullaert, wat op zich een goed uitgangspunt is, maar in de operationele uitwerking volgt men dat niet (goed genoeg).

b1: Klopt. Ze volgen het niet.

tvz: Dus dat is een variant van handhaving. Er is op zich een kader, maar het wordt niet gevolgd. Ligt dat aan een soort vooringenomenheid, of aan mensen, of aan dat men niet bereid is om de inconvenient truth vast te stellen? Een handelingsverlegenheid komt natuurlijk veel voor, vooral in deze sector, maar waar zit dat volgens jou in?

b1: Er zijn drie elementen. 1 is wat we al benoemd hebben: de procedure die door een instelling wordt opgezet. 2 is de capaciteiten en kwaliteiten van de mensen die daar werken voor het verrichten van het onderzoek. 3 is de cultuur. De bedrijfscultuur. Als ik boven elke uitgang bij de NS trein een bordje hang met “ga in de rij staan, laat mensen uitstappen, en stap in volgorde van aankomst in”,. Ze kunnen het allemaal lezen, begrijpen het en zijn het er waarschijnlijk mee eens, maar niemand zal het doen. Dat is cultuur. Hetzelfde zien we bij de raad. In 2016/2017 hebben wij een gesprek gehad met mensen hierover. Toen zeiden ze “ja, dat is pas over 30 jaar”. Maar er zijn rapporten van 30 jaar geleden, waar het ook in staat.

tvz: Ik hou dit even vast. We noemen 3 dingen. De eerste is het proces. Zie je daar verbeteringsuggesties in?

b1: Jazeker. De verbeteringsuggesties gaan weer terug naar wat Dullaert zei. Hij zei niet dat je aan waarheidsvinding moet doen. Er zijn natuurlijk gradaties in feitenonderzoek. Hij zei: je moet zoveel mogelijk baseren op feiten. Die feiten moet je op een objectieve manier opschrijven. Daar gaat het dus fout.

tvz: Wat ik uit een eerdere opmerking van jou opmaakte, corrigeer me als ik je niet goed heb begrepen, je zegt: op het moment dat je inventariseert bij de verschillende bronnen hoe ze er tegenaan kijken, heeft de bevrager de plicht om bij feitelijke beweringen een vorm van verificatie te doen. En dat gebeurt niet. Men noteert wat mensen zeggen; het radio-tv voorbeeld.

b1: Ja. Er zijn vaste bronnen: leerkrachten, huisartsen, etc. Als je de mensen aanspreekt, heb voor die mensen een A4tje met "Dit verwachten wij van u. wij verwachten dat u zo objectief mogelijk blijft. Dat u probeert om in uw bronverslag, meningen van feiten te onderscheiden".

tvz: Dat is een procesverbetering in het vastleggen van die informatie per persoon. Hoort daar bijvoorbeeld ook bij dat je misschien nog wel eens teruggaat naar een eerder bevroegde bron.

b1: Je hebt een raadsonderzoeker, maar de definitie onderzoekt hij niet. Hij vraagt een ouder naar een netwerk van wie er van belang zijn.

tvz: Hij is een notulist.

b1: Hij is geen onderzoeker, en dat zegt hij zelf ook. De raadsonderzoeker zegt: ik raap alleen bronnen, maar zij blijven de eigenaar van die bronverslag rapporten, daar kan ik niks aan veranderen. Als je dan het conceptrapport krijgt, krijg je een week de tijd om daar opmerkingen bij te maken. Als je dan zegt van "maar deze bron zegt dit", dan wordt er gezegd dat het niet veranderd kan worden.

tvz: Dit is mij duidelijk. Dit zal ik zien als een suggestie van Dullaert aanbevelingen. Het proces een volwassen vorm te geven. Dat er echt onderzoek plaatsvindt, en niet alleen maar het notuleren van wat er is gezegd. Klopt dat?

b1: Ja, en van te voren instructie geven aan de bronnen.

tvz: Het tweede punt was de professionaliteit verbeteren. Daar kan ik mij meerdere dingen bij voorstellen.

b1: Je kunt wel professional zijn, maar een hulpzorgmedewerker wordt niet opgeleid als politieagent. Dit is ook wat ze zeggen bij alle gesprekken "ik ben geen rechercheur". Dat zijn ze ook niet. Als ik gezinsvoogd zou zijn en ik heb puur een jeugdzorg opleiding gehad, en ik krijg twee strijdende ouders tegenover mij, dan zeg ik "luister, we gaan erover praten, maar de eerste hoofdregel is dat we constructief blijven, fatsoenlijk blijven en zoveel mogelijk de waarheid spreken. Als ik je betrap op het bewust vertellen van onzin, heeft dat goeie consequenties. Als jeugdzorg medewerker vooraf zouden zeggen "wij nemen het gesprek op". Dan zijn de ouders sowieso voorzichtiger. Ze worden fatsoenlijker. Ze worden minder agressief. Ze passen op hun woorden. Ze spreken meer de waarheid.

tvz: Dat vind ik een hele praktische aanrijking. Dit zijn we aan het verzamelen. Je zegt dus niet dat er per se een hoger opleidingsniveau of een andere professionaliteit moet zijn.

b1: Ik vergelijk het met de accountant en belastingadviseur. De ene zorgt voor dat de jaarrekening wordt opgesteld, zo objectief mogelijk. De andere krijgt de jaarrekening, en kijkt of die een strategisch plan kan ontwikkelen om in de toekomst minder belasting te betalen. Het zijn twee verschillende disciplines. Beide weten iets van belastingen. De accountant moet inschatten of er een belasting latentie is. De ander weet ook van belastingen, maar kijkt naar

de toekomst. Een jeugdzorgmedewerker zit daar niet om als politieagent te verifiëren. Ik verwacht ook niet dat een gezinsvoogd zegt “mijn vrouw gaat vreemd, ga dat eens controleren”.

tvz: Dus je zegt dat er belastingadviseurs zijn, maar we missen een accountant.

b1: Ja. Als je als jeugdzorgmedewerker strikt bent vanaf het begin en zegt “het wordt niet geaccepteerd als u tegen mij liegt of onfatsoenlijk gedrag vertoont etc.”. Dan worden ze voorzichtiger. Als je daarnaast nog zegt “ik neem het ook op”. De moeilijke gevallen, waar mensen misschien pathologisch liegen, als je daarvoor als gezinsvoogd zegt dat het zo complex is; zorg dat je daar een speciaal loket voor hebt.

tvz: Dat punt is gemaakt. Het derde punt is de cultuur. Je zegt dat jullie al 30 jaar bezig zijn. Dat 30 jaar lang wordt min of meer vergelijkbaar naar cultuur geweest. 30 jaar lang is er nog niet veel veranderd. Als jij nou advies kan geven van welke richting die cultuur zou moeten veranderen? Er zijn natuurlijk veel mogelijkheden voor die richtingen: moeten er meer mannen betrokken worden; moeten we meer gebruikmaken van andere opvang situaties? Wat is de richting waarin die groep of organisatie moet veranderen?

b1: Cultuur veranderen is heel complex. Om een cultuur te veranderen moet je een schokeffect veroorzaken, of kan je toepassen in een noodsituatie. We gaan failliet, we moeten er wat aan doen. Dan gaan mensen pas in actie. De cultuur die heerst binnen veel GI's, is een cultuur van “u bent ouder. U heeft gefaald, daarom zitten we hier. De rechter heeft bepaald dat u niet in staat was om de kinderen in een veilige omgeving zich te laten ontwikkelen. U heeft de veiligheid voor uw kinderen in gevaar gebracht. Wij zijn jeugdzorg medewerkers. Wij hebben daarvoor geleerd. Wij weten wat goed is voor het kind.” Maar vervolgens zeggen ze “het kind heeft 5 sociale clubjes. Dat vinden we veel te veel, dus we gaan weer terug naar 2”. Dan zegt de ouder “ja, maar het zijn allemaal denksporten. Dat doet hij graag, want hij heeft een IQ van 140”. Daar wordt niet naar geluisterd. De cultuur is “ik heb ervoor geleerd. Ik weer instinctief wat goed is voor kinderen. Ik hoef dat niet te onderbouwen. Ik hoef niet te kijken naar feiten. Ik hoef niet naar u te luisteren, want u heeft het sowieso fout. Ik ga u vertellen wat u moet doen”. Ouders die vaak hoogopgeleid zijn, komen voor hun kinderen bij een goedkope werkkracht die net van de academie afkomt. Die vertelt vervolgens dan de ouder hoe hij zijn kind moet opvoeden. Dat is de cultuur.

tvz: Dat verhaal heb ik meer gehoord. Stel je voor dat we met deze duiding meegaan, hoe zou je positief moeten benoemen. Wat IW de positieve richting is waarin ze zouden moeten veranderen?

b1: De zelfreflectie ontbreekt in veel van die organisaties. Veel van die organisaties (ik bedoel de GI's vooral) worden heel hiërarchisch geleid. En heeft veelvuldig een angstcultuur. Een één-hoofdige bestuur die alles bepaalt, waarbij belangenverstrengeling als een hele grote factor meespeelt.

tvz: hoe zo belangenverstrengeling

b1: laat ik een voorbeeld geven. Veilig Thuis is een soort poortwachter naar gedwongen jeugdzorg. Als we dan kijken naar de situatie in bijvoorbeeld Limburg; daar heeft Veilig Thuis, Noord en Midden Limburg, heeft een één-hoofdig bestuur. Sowieso een één-hoofdig bestuur voor zo'n belangrijke organisatie is vreemd. Als je strijd voor samenwerking tussen ouders en de gezinsvoogd, dan laat het ook in je organisatie doorkomen. Eén persoon die daar het bepalend beleid voert, vinden wij al dubieus. Die één-hoofdige bestuurder van Veilig Thuis in Noord- en Midden Limburg is ook de één-hoofdige bestuurder van Bureau Jeugdzorg Limburg, de grootste GI in Limburg

tvz: Dat is natuurlijk een ingewikkeld verhaal

b1: Het gaat ook veel verder. De bestuurder van beide organisaties, heeft ook dezelfde secretaris die hem ondersteunt. Het gaat nog verder. De raad van toezicht van beiden (Veilig Thuis Midden Noord Limburg en de raad van toezicht van bureau Jeugdzorg Limburg) zijn dezelfde personen. Het gaat nog verder. Die raad van toezicht heeft dezelfde secretaris als de bestuurder.

j: Je kan een organigram maken en die opsturen. Dit is natuurlijk heel fascinerend.

b1: dit leidt tot ontiegelijk veel belangenverstrengeling en machtpolarisatie.

{tvz interrumpeert}

tvz: Ik ben nu even secuur, en ik hoop niet dat je dit vervelend vindt?

b1: nee

tvz: Jij zegt belangenverstrengeling. Net zei je als laatste concentratie van macht. Dat laatste is zeker, dat kan je doen op basis van het optellen van de verschillende functies en de verschillende personen (concentratie van macht). Maar belangenverstrengeling is een verdergaande uitspraak. Daar zeg je eigenlijk in dat er belangen zijn in de ene organisatie die gediend worden vanuit de andere organisatie, en dat kan zich realiseren door de positie die die heeft. Waar zit die belangenverweef. (verstrengeling)

b1: Bureau jeugdzorg Limburg is een particuliere stichting. Een stichting kan failliet gaan. Een stichting die 40 miljoen per jaar krijgt, die heeft natuurlijk ook een financieel persoon. Die financiële persoon zal tegen zo'n bestuurder zeggen "wij zijn particulier, we kunnen failliet gaan. We moeten even een buffer opbouwen". Hoe bouw je een buffer op? Er zijn natuurlijk inkomsten, die komen uit zoveel...

{tvz interrumpeert}

tvz: Jij zegt eigenlijk: als je poortwachter bent, dan zorg je in feite voor de inkomsten van de vervolgstap. Als je daar dezelfde persoon aan het hoofd hebt. Als de vervolgstap niet goed

functioneert, dan zou iemand – in een echte marktsituatie – zeggen “jij doet het niet goed, we gaan naar een ander, of we gaan melden dat je iets moet verbeteren”. Maar als je dezelfde hoofd hebt, blijft deze prikkel uit.

b1: De poortwachter kan de deur op een kier doen. Die kan hem halfopen zetten.

tvz: Maar is dit wat jij bedoelt?

b1: Als VT de tunnel die trechter openzet dan komen er meer OTSen, meer uithuisplaatsingen. Die stichting die dat moet uitvoeren, krijgt betaald per OTS en uithuisplaatsing. Dan daarvan de vruchten plukt.

tvz: Er zit een ander element, volume betaalt. Belangenverstremgeling als dit juist geconstateerd wordt dan is dit een advies aan het ET. Maar je moet het wel heel zorgvuldig formuleren. Welk belang dan ook verstremgeld wordt. Machtsconcentratie is voor mij niet hetzelfde als belangenverstremgeling. Sommige mensen in raad van commissarissen in 30 bedrijven zitten, heeft iets te maken met geldzucht of een gevoel van belangrijk zijn in de samenleving, maar niet direct met belangenverstremgeling. Het is iets anders als iemand in 2 raden van commissarissen zit, waar tussen de organisatie waar het naar toe gaat een belang is.

{b1 interrumpeert}

b1: Dat geef ik aan, als Veilig Thuis die deuren open zet, krijgt bureau Jeugdzorg meer uithuisplaatsingen en meer financiële middelen.

{tvz interrumpeert}

tvz: Jouw punt is gemaakt.

c: En hier tussenin? Tussen Veilig Thuis en bureau Jeugdzorg? Zit de raad van de kinderbescherming?

b1: En de rechter. Maar het probleem is: de raad van de kinderbescherming vervult niet dat feitenonderzoek wat verwacht wordt door veel ouders. De raad zegt “bronnen, bronnen, bronnen, dit is mijn mening”, zonder dat te verifiëren. De rechter staat – volgens ons en heel veel ouders – buitenspel door wetsartikel 3.3. Daarin staat dat de GI en de raad, de rapporten naar de rechtbanken, volledig de waarheid spreekt. Wat krijg je als een raadsrapport als concept bij mij als ouder komt, krijg je zeven dagen om te reageren. Als je zegt dat het ziekenhuis een foute melding doet, wordt er gezegd “dan moet je bij het ziekenhuis zijn”. Dan moet ik tegen een medicus zeggen dat hij verkeert zit. Dan mag je als ouder opmerkingen maken aan het raadsrapport. Als dat kleine zijn, verwerken ze het. Als het meer is dan een hele paragraaf, dan voegen ze het als bijlage toe.

tvz: Het punt is heel duidelijk gemaakt. Om jou meer spreektijd te geven. Dingen waar we het over eens zijn gaan we het niet verder over hebben. Je zegt dat er een bepaalde rapportagesituatie is. Die leidt ertoe – in combinatie met het gegeven van de wetsfictie – dat

iets voor waarheid wordt aangenomen. Dingen zijn uiteindelijk niet corrigeerbaar en er ontstaat een gefrustreerde situatie voor ouders. De feiten liggen bij de rechter, die wellicht eenvoudig zijn te reclasseren, maar er is geen procedurele mogelijkheid om dat te doen.

b1: Klopt.{instemmend}

h: U spreekt over Limburg als voorbeeld. Is dit een voorbeeld dat voor heel Nederland geldt?

b1: Nee, het geldt voor een aantal regio's.

H: het geldt voor meerdere regio's.

tvz: Dat kan ik ook zelf bevestigen. Veel overleggen {vanuit mijn ervaring met geboortezorg} met Veilig Thuis, bureau Jeugdzorg, kom je vaak bij dezelfde mensen uit. Er zijn veel gemeenschappelijke personen met dezelfde functie. Zeker als je er nauwkeurig onderzoek naar doet, zijn er veel overlappen. Het feit is wat u zegt.

g: Is er onderzoek naar bekend?

b1: Er verschijnen diverse boeken. Heleen van Beek heeft er een boek over geschreven. Er zijn zes journalisten van Follow the Money die fulltime bezig zijn 2 tot 3 jaar om daar onderzoek naar te doen. Wij doen er zelf onderzoek naar. Er is heel wat ongenoegen, onvrede.

l: Hebt u misschien enig idee over de wachttijd die de ouders moeten doormaken, voordat er een beslissing of uitspraak komt? En dan de redenering "u heeft 7 dagen de tijd". Wat is dan de verhouding. Stel je moet 3 maanden wachten. Je krijgt iets waar je met spanning naar uitkijkt. Dat moet je heel goed beargumenteren en een korte reactie op geven. Wat is ongeveer die verhouding? En krijgt u ooit een uitleg over het feit dat het binnen 7 dagen moet? Het komt bij mij over als een hele harde en onbegrijpelijke tegenstelling over.

b1: Is ook zo. Toen ik daar zelf mee werd geconfronteerd in 2016, was dat keihard zeven dagen. Het onderzoek zelf kan soms vrij vlug gebeuren, maar doordat er een vertraging optreedt, is het na onze ervaring dat soms wel maanden wordt gewacht met het behandelen van de casus. Je moet dan 9 maanden wachten voordat een onderzoek begint. Als ze eenmaal beginnen, gaat het – in mijn ervaring – vrij vlug. In 1/2/3 maanden is een onderzoek klaar. Het is vaak inventarisatie, wie zijn betrokkenen als de organisatie. Die worden aangeschreven, wat is uw verhaal. Daar wordt over nagedacht, eventueel overleg gepleegd.

l: Even een toelichting vraag: wat is de uitleg van die 7 dagen aan u als ouder? Wat zit daar voor beredenering of argumentatie achter, die moet binnen 7 dagen?

b1: Ik kan alleen maar gissen, maar dat doe ik liever niet.

L: Wat raar, ik ben benieuwd wat u daarvan vindt?

b1: ik vind dit te kort.

tvz: Even terug: we hadden het punt van vroegsignalering. Om even een stap terug te zetten. We hebben vastgesteld dat jullie zeggen “niet screenen, maar wel risicotaxaties”. Ik hoor je zeggen dat daar nu belangrijke dingen zijn die niet goed gaan. Die drie punten hebben we besproken.

{b1:humt, instemmend}

tvz: voordat we afsluiten wil ik toch een aantal punten vragen. Ik begrijp dat je zegt dat we geen nieuwe organisaties/instanties hoeven. Het is eigenlijk het verbeteren van de bestaande organisaties. Klopt dat? Geen andere VT, JB maar ze moeten anders werken.

{b1 interrumpeert}

b1: Dan komen we aan bij het loket. Dat is een separaat orgaan wat wij 2/3 jaar geleden hebben geadviseerd. Wij zijn wel voorstander van een separaat orgaan.

tvz: Heel goed! Jullie zeggen dat er voor dit soort situaties (melden en signaleren) moet er een herkenbaar separaat loket zijn.

b1: Nee, alleen voor moeilijke gevallen.

tvz: Is dat dan een loket voor professionals die zeggen “dit gaat helemaal mis, daar stuur ik naar door”? Maar is het ook een loket waar ouders heen mogen?

b1: Allebei ja.

tvz: En een kind van 12 en ouder; mag die zich daar ook vervoegen? “nou wat er nu is gebeurd”

b1: We lopen dan vooruit op KP3, Ja, ik vind van wel. Het ligt aan het kind zelf. Je hebt kinderen van 10 die heel volwassen zijn, maar je hebt ook 55 die onvolwassen zijn.

tvz: De leeftijdsgrens is arbitrair. Maar het is in principe denkbaar.

b1: Ja

c: Wat zou u als moeilijke gevallen beschrijven?

b1: Moeilijk geval is een heel subjectief begrip. Het kan verschillen per gezinsvoogd. Het kan verschillen per raadsonderzoeker. Dat wijst zichzelf wel uit.

c: Is er dan sprake van het vastlopen van normale procedures’, mag je dat dan zeggen?

b1: Dat kan. Het kan ook zijn dat het niet vastgelopen is, maar dat een raadsonderzoeker het gevoel krijgt van “hier kan ik wel uitkomen, als ik zoveel tientallen uren insteek, maar er zijn mensen die beter gekwalificeerd zijn. Stel dat een ouder zegt “dat de andere een pathologische leugenaar is”; ga dat maar eens controleren. Een pathologische leugenaar, die

instinctief leugens verzint. Hij is een kleptomaan die sigaretten steelt, maar hij is een niet roker. Een pathologische leugenaar verzint leugens waar hij niks aan heeft, “je muur is zwart” en iedereen die kijkt denkt...

[c interrumpeert]

c: Als ik je goed begrijp zeg je dat vanuit meerdere invalshoeken, kun je verwijzen naar dat loket. Je kunt als ouder zelf er naartoe, je kunt als raadsonderzoeker, dit is een moeilijk gevoel, ik ga er naartoe, en als kind.

b1: Ja.

tvz: Zo heb ik het ook begrepen. Het is ook een manier om bijvoorbeeld juridische kosten een beetje uit te sparen. Als er een instantie is waar je de eerste aanloop nog kan neerleggen, als loket, om het probleem beter in kaart te brengen.

b1: Bij moeilijke gevallen kom je er niet onder uit om een tijdlijn te maken. Wat ik altijd doe bij een moeilijk geval: we hebben 2 principes. {we krijgen als vrijwilliger niks, zelf geen reiskosten), 1 Ik wil dat u {de client:} de waarheid verteld; als u tegen mij liegt, is het einde verhaal. 2 U betaalt me niet, Ik zit er niet voor u belang. Ik zal u adviseren in het belang van het kind. Als u als verstoten ouder dan zegt dat je je kinderen 2 jaar niet hebt gezien, dan ga ik onderzoeken (waarheidsvinding). Als ik tot de conclusie kom dat het goed zo is, zal ik zeggen “u heeft een verslaving. U wilt daar niks aan doen. U verwaarloost het kind. Kind krijgt klappen. Seksueel misbruik. Wat wilt u nu?”. Ik houd me deze vrijheid voor. Wat ik wel doe is een vorm van feitenonderzoek. Ik ga u niet vertrouwen met uw rol. Ik ga u kritische vragen stellen.

tvz: Wat u nu doet, is dat u een beetje beschrijft in rol als vrijwilliger of organisatie, de benadering die u eigenlijk ook zou wensen voor het feitenonderzoek door een instantie. Ik wil dat afronden. Ik geef g het woord.

g: Ik hoor u spreken over wat u doet, met ik. Wat u zegt tegen de cliënt, met ik. Moet ik dat begrijpen als dat u als vrijwilliger of iemand zoals u zo'n onderzoek doet?

b1: Nee. Dat kun je niet opleggen. Ik steek hier veel tijd in. Ten eerste probeer ik te achterhalen of iemand de waarheid spreekt, Zo niet einde verhaal. Daarna waar ouders oprecht meewerken, transparant zijn en bereid zijn om mee te werken op het beweeschrift van de tegenpartij. Een paar kritische vragen stellen. Als ik zie dat het echt een probleem is, dan wil ik daar als vrijwilliger (veel meer) tijd aan besteden.

g: Wordt er dan eisen gesteld aan onderzoeksvaardigheden?

b1: Nee. Iedereen heeft zijn eigen achtergrond en expertise. Mensen die op onze website komen, zien de namen staan en wat die mensen gedaan hebben. Die kiezen dan ergens voor.

tvz: de ivz wil graag een vraag stellen voordat we dit punt afronden.

ivz Wat betreft het loket: is er iets bestaands wat we gaan verbeteren, of zeg je dat er een compleet nieuwe loket komt.

b1: Wij zijn voorstander van een compleet nieuw loket. Wij vinden, net als de landelijke politie. We zien een rol voor de landelijke politie. Mensen waar wij mee samenwerken, zijn daar ook onderdeel van en die zijn op zich wel bereid. Wij vinden dat het loket, echt een loket is voor probleemgevallen. Daar waar onraad is of de mensen niet uitkomen.

tvz: Er zijn twee dingen die je zegt. Je zegt een apart loket te willen. Ik hoor je ook zeggen: het eerste gevoel van onder welke bestaande organisaties we dit moeten hangen, is de politie.

b1: Nee. De politie zou onderdeel moeten uitmaken van een dergelijk loketuit. Het loket voor specialistische en moeilijke gevallen, hoort een mengeling van professionals te zitten. Nogmaals: de gezinsvoogd kan geen politie werk doen.

tvz: Dit loket is dat een gemeentelijke dienst, een gemeentelijke subdienst?

b1: De gemeentes moeten een verantwoordelijkheid opnemen en zeggen "dat doe ik als gemeente".

tvz + ivz: duidelijk!

4. Kruispuntvraag 2 dwang, drang; handhaving

tvz: Het tweede belangrijke vraagpunt is voor jou en het ET, dwang en drang. Het perspectief, zoals mij dat is aangereikt door het Expertteam, wij denken toch ook wel aan het opleggen van drang maar misschien ook wel meer middelen, van dat ouders niet alleen in juridisch kader tot bepaalde dingen worden gedrongen of gedwongen, maar ook in de sfeer onderwerpen aan pedagogische steun/psychiatrische hulp. Ook als ze daar zelf geen zin in hebben. Hoe kijk jij daartegen aan?

b1: Vorige week is er een congres geweest over drang en dwang. Ik weet niet of u hiermee bekend was. Ik zie dwang en drang als elementen in het vrijwillige kader. In de niet-vrijwillige kader is er al een vorm van dwang. Die is er gewoon. Je hebt geen keus, dus ik kijk liever naar dwang en drang in het vrijwillige kader. Voor mij is drang 'aandringen op', "Ik stel voor dat u dit gaat doen, want.." en "Ik probeer u te overtuigen om iets te doen". Dwang is "Als je het niet doet, dan zorg ik ervoor dat je uit het gezag wordt gezet". Dwang is dreigen: middels dreigementen iets bereiken.

tvz: Dwang is ook nog een stapje verder. Dwang is een actie uitvoeren als iemand zich niet aan een regel houdt. Het is de vraag of iemand daarna wél doet wat je wil.

b1: niet vrijwillig element?

tvz: Dwang kan ten aanzien van verschillende handelingen worden gedaan. Dwang tot je laten begeleiden, is iets anders dan bijvoorbeeld iemand zijn geld afneemt in het kader van

alimentatie. Hoe kijk je aan tegen het verplichte kader uitbreiden; ook met dingen in de sfeer van zorg, pedagogische begeleiding, hoe zie je dat?

b1: We verlaten dan het vrijwillige kader?

tvz: daar komen we straks op terug

b1: Ik ben zelf persoonlijk voorstander in het gedwongen kader – besloten door de rechter – niet door gezinsvoogd of gedragswetenschapper die het kind ziet, maar een rechter, gebaseerd op daadwerkelijk feitenonderzoek. Er moet onderzoek kunnen worden afgedwongen. Bij het NIFP of een psycholoog/psychiater. Behandeling is wat anders, want dan tred je in een privacy issue, waar je volgens ons van af moet blijven.

{tvz interrumpeert}

tvz: Dat is niet privacy. Het is zelfbeschikkingsrecht. Het woord privacy wordt vaak misbruikt. Als je zegt “iemand moet zich behandelen”, dan komt die zelfbeschikkingsrecht, maar is de afweging in relatie tot de veiligheid van het kind. Sommige mensen zeggen dat het een extreem uitzonderlijke middel is, maar dit is ook een extreem uitzonderlijke situatie als er echt sprake is van bedreiging van het kind. In die situatie (voorgaande), dan moet je dit niet doen.

b1: Wij vinden dat onderzoek moet kunnen worden afgedwongen zolang daar aanleiding voor is en uitgevoerd wordt door een gekwalificeerde professional.

tvz: Pyschiatrisch, psychologisch, iemand moet meewerken tot onderzoek, eventueel onder dwangmaatregelen.

b1: Ja {instemmend}

H: Hoe zou zo'n onderzoek eruit moeten zien? Welke dingen zouden onderzocht kunnen worden?

b1: Je hebt bijvoorbeeld beschuldigingen van “mijn ex is drugsverslaafde of alcoholist”, dat zijn makkelijke dingen. Er zijn heel veel beschuldigingen van narcisme, pathologisch liegen, etc. Ook die zijn te onderzoeken.

H: Hoe zou je dat doen?

{ivz interrumpeert}

ivz: Dan gaan we een veld in wat te veel tijd gaat kosten.

b1: Daar heb je specialisten voor die dat goed kunnen.

tvz: Kort gezegd: het verplichte kader kan je alleen maar oprekken in de sfeer van onderzoeken, maar niet in de sfeer van behandelen.

b1: Nee, want je kunt een paard naar het water brengen, maar je kunt een paard niet dwingen om te drinken. Ik kan tegen een alcoholist zeggen “in het belang van het kind, wil ik weten of u alcoholist bent”, maar je kunt niet zeggen “ik dwing je om ertoe te stoppen”.

tvz: Ik ben even zuiver in de leer. Je gebruikt nu andere argumenten. Eerst gebruikte je het argument dat zelfbeschikkingsrecht weegt zwaarder dan veiligheidsmaatregelen voor het kind. Je gebruikt nu een tweede argument dat je het wel kan willen, maar je kunt nooit resultaat boeken als behandeling verplicht is.

b1: Bij onderzoek afdwingen, onderzoek je of iets waar of niet waar is, want je wilt adviseren/beslissen als rechter dat...

{tvz interrumpeert}

tvz:Ik snap het. Ik wilde alleen even vaststellen dat die medewerking natuurlijk ook als je iemand onderzoekt ook iemand zijn die voor de schijn meedoet.

b1: Ja, maar je gaat niet zijn karakter of zijn handelen veranderen.

tvz: Duidelijk! Even weer terug naar het vrijwillige kader. Daar zeggen jullie dat jullie hoofdfocus ligt.

b1: Ja. Dwang in het vrijwillige kader; drang het aandringen op onderzoek of verbeteren van activiteiten, is prima. Als je men probeert te overtuigen van “het zou goed zijn als je een anger management cursus volgt” of “het is goed als je opvoedkundige vaardigheden bij krijgt”. Daar mag je mensen van overtuigen, dat is prima, geen enkel probleem. Het moet geen dwang worden waar je zegt van “en als je het niet doet, dan..”, en dan ga je dreigen waar je als professional geen zeggenschap over hebt. Dreigen met “dan ga ik jou aangeven bij Veilig Thuis en laat ik je uit jee gezag ontzetten”. Ouders schrikken daarvan en weten niet dat dat totaal onmogelijk zou moeten zijn. Dat is dwang, dat is chantage en het moet absoluut niet kunnen, absoluut verboden worden.

tvz:Aan de ene kant dreig je met iets wat je niet waar kan maken, dat is nooit effectief. Los van de vraag; in ethisch opzicht, is het niet effectief.

{b1 interrumpeert}

b1: maar ouders weten dit vaak niet en werken dus mee! Want als VT dit tegen je zegt, doet dit maar want..

tvz: Een andere vraag is natuurlijk wel of je de dwangmiddelen of rechtsmiddelen van bestaande medewerkers zou moeten uitbreiden om bepaalde dingen voor elkaar te krijgen? Dat is natuurlijk een andere vraag. Bijvoorbeeld..

{b1 interrumpeert}

b1: bij het wijkteam

tvz: {:wijkteam:} hoort meer bevoegdheden te krijgen. Ik hoor je eigenlijk zeggen, de grote lijn is: heel veel zaken, behalve dat loket dan, is goed qua structuur en bemensing, maar zij moeten het beter doen.

b1: De hele keten. Dit geldt voor alle ketenpartners. Van vrijwillig wijkteam tot en met de raad, GI's en rechtbanken. Iedereen moet zoveel mogelijk aan feitenonderzoek doen, en heeft daarbij 8 minimum kwaliteitseisen geformuleerd. Ik vind dat ook een wijkteam daaraan moet voldoen. Als jij vrijwilliger bent bij een wijkteam, dan moet je ook zeggen "ik ga eerst bekijken wat er werkelijk aan de hand is". Want als je dit niet doet en niet oplegt aan het wijkteam dan wordt heel veel onderbuikgevoel, en onderbuikgevoel leidt.

{tvz interrumpeert}

tvz: Je zegt dus eigenlijk: we moeten een kwaliteitsslag maken die voor alle disciplines geldt, als ik dit in mijn eigen woorden mag formuleren

b1: ja {instemmend}

tvz: en die moet vooral gericht zijn dat het feitenonderzoek qua kwaliteit een stuk beter moet. Het moet kunnen worden herzien. Mijn indruk op dit moment is dat er zo'n raadsverslag wordt gemaakt, het is eenmalig, en het wordt niet meer herzien. 'what it is, is there', Er is een beslissing genomen, of er is geen second opinion. Maar jij zegt dat vooral de kwaliteit beter moet.

b1: Alle mensen van Veilig Thuis, de raad, GI's etc. hebben per definitie allemaal dezelfde opleiding genoten. Bij die opleiding gaat het m.i. fout er ligt niet de aandacht op het opstellen van wat de feiten zijn, deze analyseren, en daarna het besluit. Maar de cultuur is altijd geweest: wij gaan alleen signalen ontdekken, en als je dat signaal ziet, moet je dat doen. En niet: als je dat signaal ziet, sit back, controleren klopt dit wel, en handel pas als je alle feiten op een rijtje hebt. Er wordt te veel gezegd tegen mensen van, jullie zijn fantastische professionals, jullie weten het en jullie hoeven geen onderzoek te doen.

tvz: Ja er zit ook een element in. Vaak zie je bij medische zorg (verpleegkundigen of artsen) dat mensen een second opinion kunnen vragen. Er is dan een toetsingskader. Je kan zelfs bij de tuchtrechter komen, en dat is vastgelegd, en als je bij de tuchtrechter uitkomt, dan heb je een serieus probleem. Moet ik daar ook aan denken bij het verbeteren van het kader?

b1: Ja. In Nederland hebben we überhaupt geen objectief klachtenrecht. Het SKJ is geen klachtenrecht, maar tuchtrecht. Wij hebben als samenwerkingsverband een jaar lang moeten corresponderen om überhaupt een gesprek te hebben met een bestuurder. Daar kwam rechtstreeks naar voren toe: wij doen geen klachtenrecht, wij doen tuchtrecht. Het grote verschil is, dat bij tuchtrecht de focus ligt op de relatie tussen de beroepsorganisatie en de beroepsbeoefenaar. Als ouder krijg je slechts te horen, "bedankt voor het aanreiken van

informatie, maar we gaan er intern iets mee doen of niet. Bedankt en tot ziens, en wegwezen”. Bij klachtenrecht gaat het om de relatie tussen mij als klager en de beklagde: wat er fout is gegaan. Als iemand echt fout is gegaan, dan ligt er een sanctie. Ouders wordt vaak voorgehouden, ook bij SKJ website, dat er een klachtenprocedure is, maar er is geen klachtenprocedure. Daar kom je pas achter als,..

{tvz interrumpeert}

tvz: Even ter verduidelijking. Ik ben zelf gewend dat tuchtrecht uiteindelijk op een professional slaat, die wordt getoetst aan normen. Als er een normoverschrijding heeft plaatsgevonden, wordt er een sanctie of dergelijke toegepast. Het is een beetje een rotte appel in de mand. Er heeft één professional gefaald en die krijgt via tuchtrecht op zijn broek. Bij klachtrecht is niet persoonsgericht. Je kan mij corrigeren als jij dit anders gebruikt. Klachtrecht is proces/organisatie gericht. We hebben een afspraak over hoe we dit doen, jij als organisatie en ik als client, en ik ben het met bepaalde dingen, zoals het gegaan is, niet eens. Dat richt zich dus niet op een persoon. Het is triviaal. Het gaat in eerste instantie over dat het niet goed is gegaan en ik wil (cliënt) in het kader van mijn eigen belang dat dit verbeterd wordt of anders gaat.

b1: Tuchtrecht gaat puur tussen de beroepsorganisatie, beroepsreglement en beroepsbeoefenaar. “Als u een verkeerd signaal oppakt, dan meldt u zich bij ons. Net zoals het meldpunt bij justitie en veiligheid. Daarna gaan we kijken wat we ermee gaan doen.”. Bij klachtenrecht is het “ik heb een klacht tegen meneer A of B. ik wil dat een onpartijdige positie kijkt of meneer A of B iets fout heeft gedaan in zijn professionaliteit”. Als dat zo is, dan volgt er een sanctie op. Het hoeft niet een soort wraakactie te zijn.

tvz: ik ziet dat j iets wilt vragen?

J: Ik zit over de klachtrechten na te denken. U heeft het over genoegdoening. Genoegdoening is wraak, toebrengen van leed zelfs. Ik vind het een buitengewoon hopeloze gang van zaken. Zou het hele klachtrecht of tuchtrecht niet meer gefocust moeten zijn op herstel van een relatie (goede werkrelatie) tussen een hulpvraag en hulpverleners? In plaats van sancties.

b1: Ik ben het daar mee eens, alleen op een bepaald moment, kun je bepaalde dingen niet meer herstellen. Als een gezinsvoogd je telefoon afluistert drie maanden lang, dan is dat niet alleen een inbreuk op je privacy. Het is dan al een strafbaar feit. Het is een misdrijf. Als je naar het tuchtrechtcollege gaat en u (de professional) krijgt een berisping maar omdat u spijt heeft betuigd laat dit maar zo!

j: Ik vind dit wel een heftig, het afluisteren van een telefoon. Dat ga een gezinsvoogd nooit regelen.

B1: dat soort dingen gebeurt gewoon. In Hoger beroep bevestigd bij het SKJ: klacht (over afluisteren) geheel gegrond verklaard. In hun eigen verweerschrift aangegeven waarom ze het

gedaan hebben, namelijk: omdat één van de ouders klaagde over het contact met de kinderen. Er wordt gezegd dat ze gaan kijken welke ouder er dwars zit en dus gaan ze het telefoon af luisteren. Dit wordt gedaan met de wetenschap van de ene ouder, maar van de andere ouder niet. Het wordt gewoon zo uitgelegd in het verweerschrift van de gezinsvoogd.

not: we moeten even pauzeren, we zijn al meer als een uur bezig.

lvz: helemaal mee eens, even pauzeren zou wenselijk zijn. Complimenten voor u {b1}, het is een dynamisch geheel en u heeft zich goed voorbereid.

tvz: we hebben een pauze, we komen over 10 minuten terug.

{Pauze}

tvz:Ik wou nog kort op de juridische vragen ingaan. Niet te lang, omdat we anders niet aan de andere twee vragen toekomen. Je had meerdere met elkaar te maken hebbende opmerkingen over strafrecht. Ik heb dit met de ivz afgestemd. De vraag of iets strafrecht of civiel recht is, lijkt me meer een filosofische vraag. Je zei in het begin van dat stukje: er zijn strafregels die eigenlijk contraproductief zijn. Daar wil ik je vragen “ Wat precies is daarin contraproductief? “, Zit de verbetering in de verandering van de regel of in het verbeteren van de uitvoering?

b1:Het is niet een strafrechtvraag maar meer een vraag over de jeugdwet. Als voorbeeld geef ik het artikel 7.3.8 van de jeugdwet. Als ouder zeggen “ik heb problemen met de gezinsvoogd, ik heb een dossier opgevraagd”, dan denkt iedere Nederlander, dat je recht hebt op het dossier. Iedereen verwacht ik krijg inzage. Er zijn een aantal problemen. Het ene daarvan is artikel 7.3.8. Daarin staat dat elke jeugdzorg medewerker, individueel naar totale willekeur, bepaalt wat daar ingaat en niet ingaat.

tvz: In het dossier?

b1: Ja, in het dossier. Artikel 7.3.8 gaat over het jeugdzorgdossier. Dat betekent dat er op het moment van een botsing tussen jeugdzorg en een ouder, voelt de jeugdzorg dit al aankomen. De ouder zegt het dossier te willen zien. Ik heb overleg gevoerd, wie heeft dit afgetekend. De JZ krijgt een maand hiervoor de tijd, hij kan dit verlengen. In veel gevallen kan het 4/5 maanden duren. Wat er gebeurd is: ik krijg een dossier (als stafmedewerker), {b1 beschrijft het proces bij JZ} de JZ medewerker krijgt alle tijd om “he dossier” te zuiveren van voor hem/haar belastend materiaal.

Dat had ik beter niet kunnen zeggen, dat gaat eruit. Oeoh joeh.. tja.. Ik geef u een voorbeeld.

tvz: Liever niet al te lange voorbeelden, want die gaan van onze tijd, alleen als u mij iets niet kan duidelijk maken. Als ik dit mag samenvatten. Je zegt eigenlijk: in het proces tussen ouders en jeugdzorg, heeft de jeugdzorg een hele grote procesmacht. En een heel belangrijk onderdeel in de fricties in die operationele besluitvorming is dit dossier. Je haalt de JW er bij, ze mogen erin zetten wat ze willen. Wat ze ter beschikking stellen – als je erom vraagt –

kunnen ze veranderen. Dat wist ik niet om eerlijk te zijn.

b1: Je kunt het vrijwel nooit bewijzen.

tvz: okay?

b1: Als ik kan aantonen dat er 3 maanden is afgeluisterd, 26 gesprekken hebben plaatsgevonden, en ik vind er maar 3 gespreksverslagen in het dossier terug omdat hij het is vergeten eruit te halen.

tvz: Het is niet een eis dat dit een onveranderd dossier is zoals dit door JZ wordt gedaan.

b1: Nee.

tvz: Je zei ook dat ze kunnen vastleggen wat ze willen. Mijn kennis van het dossier is: als je er iets inschrijft, kan je er eigenlijk niet uithalen. Wel met een datum later, dit is veranderd of hier zijn we op terug gekomen. Maar je zou niet met terugwerkende kracht dossiers kunnen veranderen.

j: Gebeurt echt wel.

tvz: Dan is dit een belangrijk punt dat wij voor het ET opmerken, dat je dingen kunt veranderen nadien de historie van het dossier. Het andere wat je zegt is: de beschikbaarheid van het dossier is in de handen van de jeugdzorg en ze kunnen die belemmeren gedurende lange tijd om inzage in het dossier te krijgen.

b1: JA

tvz: Heb je nog meer?

b1: Ja. JW par. 7 en 8 frustreert mij wat betreft inzage en kopy. Wat de GI's een jaar of 6/7 geleden zijn begonnen; om contactjournaals te vervangen door logboeken. Een contactjournaal stond integraal alles in. Je kan p chronologische volgorde volgen wat er gebeurd is. Een logboek (wat ze sindsdien allemaal hebben geïntroduceerd en wat landelijk is uitgerold als 'that's it'), is alleen maar een korte samenvatting van nietszeggende dingen. Bijv.: 25 september: vijf e-mails van moeder over diverse zaken.

tvz: Een procesbeschrijving?, geen inhoud.

b1: niks.

tvz: Is die informatie elders wel, of wordt er überhaupt weinig verslaglegging gedaan?

b1: Er wordt heel weinig aan verslaglegging gedaan. Zelfs zelfden een gezinsvoogd die een mail stuurt met "er is vanochtend dit en dat besproken". Zelden. Gespreks- en telefoonverslagen ontbreken in overgrote deel van de gevallen.

tvz: Er is dus een op zich terug te draaien verandering geweest in de uitvoering. Die verandering is het introduceren van een logboek en volgens mij niet een wetsmaatregel, maar een uitvoeringsafspraken tussen de ..

b1: de GI's en de raad

tvz: en daar de verandering dat de verslaglegging nauwelijks meer inhoudelijk van aard is, waar iedereen toe is verplicht, maar proces. In mijn eigen woorden, zoveel mensen ontvangen, datum dat je mensen spreekt? Zonder de inhoud te vermelden. Is dit zo correct weergegeven?

b1: Ja. {instemmend} Het wordt samengepropt.

tvz: dit kunnen we vertalen in een aanbeveling.

b1: ja

tvz: Het is geen juridische regel maar een uitvoeringsregel.

b1: Ja,. Als je het met mensen over hebt, dan zeggen sommigen "nee, artikel 3.3 schrijft voor aan de GI, aan de raad om de volledige waarheid te rapporteren, en dus moeten ze onderzoek doen". Maar zoals het verwoord staat is er een wetsfictie waarbij de rechter vanuit moet gaan dat de Raad en de GI de volledige waarheid spreken.

tvz: Ik snap heel goed. Voor de pauze is dit goed aan de orde geweest. Het is meer een soort declaration van wat ze zeggen is juist. Het is niet de opdracht om uit te zoeken wat juist is.

b1: Ja {instemmend}

b1: Strafrecht en andere bepalingen. Wij (bg) zeggen, Ouderverstoting heeft drie elementen. 1 er moet sprake zijn van een kind dat geen contact meer wenst met één van de ouders. Een kind verstoot een ouder. 2 er is geen plausibele reden voor. Want als een kind zegt, ik ben seksueel misbruikt, of ik word elke dag in elkaar geslagen, dan is dat een logische reden om te zeggen, papa of mama even niet. Het derde element, in onze context van OVS, is dat één van de ouders daar debet aan is geweest. M.a.w., er wordt slecht gepraat door de ander of, er is gemanipuleerd.

Die drie elementen zijn van belang. Als die dus alle drie gelden; dus een kind wil een ouder niet meer zien, er is geen plausibele reden en dan is de ware verdenking dat de andere ouder dat heeft moeten bewerkstelligen (want waar komt het anders vandaan). Als er dan na een adequaat feitenonderzoek bewezen kan worden dat een van de ouders dat gedaan heeft, dan heeft die zich vervolgens ons schuldig gemaakt van ouderverstoting. Ouderverstoting is zeer schadelijk voor het kind en volgens ons een misdrijf.

tvz: Dit is een belangrijk punt. Ook omdat het raakt aan hoe je het probleem beschrijft en ziet. Ik zal er iets tegenoverstellen, wat wij ook zijn tegengekomen: er is ook een interpretatie mogelijk waarin mensen zeggen "ouderverstoting is een soort verschijnsel, wat kan optreden

als 1 of beide ouders op een indirecte manier loyaliteitsconflicten veroorzaken, en het kind zich gedwongen voelt om een van beide ouders te kiezen. We hebben jongvolwassen kinderen ook gevraagd wat ze ervan vonden. Ze zeiden – niet een, maar meerdere - dat het ze niet kon schelen bij wie ik was, als het maar bij één niet was, want dat was niet uit te houden. Dat maakte dus niet een zaak waarin je zegt “die is schuldig en die niet”, maar meer van “er is een conflict waarin het kind niet eens een echte rol in speelt, maar het kind voelt zich gedwongen om daarin te kiezen, als lijfsbehoud”. Kan je je in zoiets vinden?

b1: Ja. Daar gaan we van beide ouders, het licht niet hebben gezien, en niet hebben gezien hoe schadelijk hun handelen is voor het kind. Het is een stapje erger als beide ouders het niet zien. Maar blijft het feit. Dat er voldaan wordt aan het feit dat het kind één van de ouders afstoot, er geen plausibele reden is (kindermishandeling, seksueel misbruik). Het derde is dat een van beide ouders dat bewerkstelligd hebben. Dan hebben beide ouders zich in die context, schuldig gemaakt – ondanks dat het kind heeft gekozen voor papa of mama - van wat wij (ik) een misdrijf noemen. Omdat je je kind in een situatie hebt geplaatst waarin je ze gedwongen hebt om te kiezen tussen beide ouders. Het is het recht van het kind om gelijke omgang te hebben met beide ouders te hebben

tvz: Ik denk dat ik in het kader van de tijd en de andere gesprekspunten, dit moet afsluiten. Jullie mening als belangengroep is: het mag best een psychologische reactie zijn, maar een situatie als zodanig zouden jullie in een strafrechtelijk kader van een misdrijf willen plaatsen.

b1: Ja, Als aan de door gestelde 3 eisen is voldaan.

5. Bespreking kruispunt vraag 3: Stem van het Kind

tvz: Het volgende punt ging over kinderen en dat sluit goed aan wat we net bespraken. Er ligt een vraag “Wat is de rol van de kinderen in dit proces”. De kinderen hebben meer rechten gekregen. Ze worden ook onder begeleiding gehoord. Maar ze hebben ook geklaagd in de door ons georganiseerde Focusgroepen, dat het om hun moet gaan, maar ze worden niet gehoord.

h: het wringt bij mij om toch nog 1 vraag te kunnen stellen over het vorige onderwerp. Er is m.i. een kort antwoord mogelijke. Als het een misdrijf is, wat zie je dan voor straf?

b1: {twijfelt}

h: financieel of ?

b1: financieel lost denk ik niks op

b1: Ik ben persoonlijk van mening dat alle kinderen geholpen moeten worden. Dat is het uitgangspunt. Er zijn kinderen van 6 die heel volwassen zijn, en er zijn volwassenen van 45 die heel onvolwassen zijn. Daar moet je enorm mee oppassen. Ik denk dat alleen de ouders zelf, de inzet van een gespecialiseerde kracht kunnen inschatten, hoe zwaar het kind belastbaar is. We moeten enorm oppassen of het kind de waarheid spreekt, of dat het gemanipuleerd

wordt. Als vrijwilliger, spreek ik ook kinderen. Je merkt vlug genoeg: bijvoorbeeld, ik heb een brief gekregen en het taalgebruik kan niet van een kind van 6 zijn. Maar er zijn dan ook specialisten die dit dan kunnen bevestigen. In principe alle kinderen horen. Oppassen voor de valkuilen van “dit is misschien gemanipuleerd”. Uiteindelijk is de mening van het kind wel heel belangrijk.

tvz: Je geeft aan de mening van het kind is belangrijk. Toch nog een paar waarschuwingen, ik spreek uit eigen ervaring uit ander verband. Kinderen kunnen wel heel erg slim zijn. Los van die ouders, kunnen ze voor zichzelf redenerend en slim handelen, zeker als ze al voor langere tijd in de ‘zorgsector’ zitten. Wat is opgekomen uit gesprekken met anderen en uit onze enquête is dat mensen zeggen: die belasting wordt al een heel stuk minder als je die kinderen niet bevraagd in termen van dingen waar je tussen moet kiezen, tussen de ouders. Bijv. heeft je moeder dat gedaan, of heeft je vader dat gedaan. Vragen waarin het kind kan herkennen dat ze op zoek zijn naar bij wie de meeste schuld ligt. Ik vraag dat omdat jij in voorgaande hebt gezegd dat het een dingetje is om uit te zoeken bij wie het ligt. Dan zou je dat misschien juist wel aan de orde willen stellen in de gesprekken met het kind. Dat is een dilemma. Sommige mensen zegen dat je dat juist niet moet doen, want dan wordt het kind psychologisch zwaarbelast. Hoe kijk je hiertegen aan?

b1: Laat de kinderen gewoon praten. Hoe jonger de kinderen, hoe vrijer ze praten. Daar komt gewoon heel veel uit. Je kunt achteraf natuurlijk verder toetsen. Wat daaruit komt. Kinderen zeggen ook bijvoorbeeld dingen die wat ongenueanceerd zijn, maar die je wel achteraf op het niveau van een volwassene kunt toetsen. Hoe volwassenen dit aanpakken hoeft niet via de kinderen te verifiëren. Mijn idee zou zijn om ze vooral te laten praten. Vooral over wat hun bezighoudt, wat ze zouden willen, in een positieve manier. Wat vind je leuk, bij die of bij die.

tvz: Eigenlijk zeg je: ga vooral in op de gevoelswereld van het kind. En tracht dan te duiden hoe het kind erin staat.

b1: Maar toets wel, en houd wel in je achterhoofd dat je het achteraf toetsbaar moet proberen te maken. Vraag naar concrete voorbeelden en toets die achteraf.

tvz: Moet zo’n kind, in de informatie verkennende fase contact hebben met een vertrouwenspersoon, of iemand uit de familie (oma, tante, moeder van hartsvriendin), is dat iets waar je ook aan denkt?

b1: Het moet mogelijk zijn. Zeker als dat een kind op zijn gemak stelt en daardoor vrijer durft te praten.

tvz: Ik probeer te verkennen hoe je hierover denkt. Eigenlijk zeg je: het kind heeft een belangrijke say. Laat het kind vooral zelf praten. Vraag ze naar hun gevoelswereld, wat ze meemaken en spontane vragen stellen hoe gaat het thuis. Maar niks inleggen wat te maken heeft met belastende dingen.

b1: Dat kan je misschien ook wel benoemen, als het op het topje van de tong ligt. Maar dan

komt het er zelf wel uit.

tvz: Zeggen de mensen die jullie raadplegen dat ze wel eens willen weten wat het kind ervan vindt, of mijn kind wordt ook niet gehoord? Is dat een klacht?

b1: Wat ik zelf weleens heb gedaan. Er was een ouder een dame met een kind van 13. Ik vroeg of ik het kind mocht spreken en dat mocht. We hebben gebabbeld. Ik zei "als je een keer iets wilt melden; dit is mijn nummer. Voer dit in je telefoon in. Ze hebben allemaal een telefoon en het is aan jou". Wat je daarmee doet, is de bal bij het kind neerleggen. Als een kind iets te melden heeft en papa en mama is erbij, dan gaan ze natuurlijk niet praten. Als vrijwilliger zeggen we "luister, je kunt mij dag en nacht bellen. Er zijn geen kosten aan".

tvz: jullie zijn een soort lotgenoot, maar dan voor het kind?

b1: Ja {instemmend} KOG staat voor kinderen, ouders, grootouders.

s: Ik ben benieuwd, als je een gesprek hebt met een kind, en het kind vertelt eigenlijk meer en best zorgelijke dingen over thuis, wat kun je daarmee doen als vrijwilliger?

b1: Ik ben geen kinderpsycholoog maar bij KOG zijn er mensen die sociaal pedagoog zijn. Daar kunnen we mee overleggen. Het ligt aan de informatie.

s: als het van het ernstige soort is, als ik dit hoor dan denk ik dit kind zit wel erg klem, en het heeft in vertrouwen dingen vertelt, waarvan je denkt?

b1: Als het heel ernstig is, en het kind heeft de leeftijd dat ze een eigen telefoon hebben, dan (dit heb ik ook wel gedaan) ik stuurde achteraf – na een week - smsje met "is alles goed gekomen", en dan krijg ik een smsje met "ja, het is prima". Dan weet het kind dat hij in zijn eigen vrije tijds, ergens in zijn eigen tijdsbeleving heeft kunnen beantwoorden. Zonder dat er wordt meegeluisterd. Dat vind ik belangrijk, want dan krijg je het ware verhaal. Als het heel ernstig is dan moet je er wat mee. Stel het kind zegt, papa slaat mij vaak. Als het serieuze gevallen zijn, dan vraag ik om notatie op, niet alleen van de tegenpartij maar ook het weerwoord, ik kijk erin en stel ik zie dan een huisarts, ik zou dan aan de ouders vragen mag ik dit verifiëren bij de huisarts. Ik heb een meneer bijgestaan die had zelfmoordneigingen, die wilde dreigen met een honger of dorststaking, die heb ik bijgestaan. Maar ik dan vraag ik wel of ik contact mag hebben met de huisarts.

tvz: Jouw rode draad is dat je zegt: er wordt veel beweerd of gezegd, maar de verificatiestap met toestemming is voor alle betrokken het beste.

b1: zoveel mogelijk verifiëren.

tvz: dit zie je als een goede verandering en verbetering voor het systeem?

b1: Ja {instemmend}

g: Ik hoorde je zeggen; alle kinderen laten horen, maar wat versta je daaronder?

b1: Ik wil geen leeftijdsgrens aangeven.

g: Kinderen van alle leeftijden?

b1: Alleen daar waar er problemen zijn.

g: wanneer zijn er problemen.

b1: Ze moeten gehoord worden, als er bijvoorbeeld jeugdzorg maatregelen blijken. Ik ben van mening dat zodra er sprake zou kunnen gaan zijn van een gedwongen jeugdzorgmaatregel, dat is een zeer ingrijpende maatregel. Er op dat moment een kind het recht heeft op een eigen advocaat. Een advocaat die een kind bijstaat over wat zijn rechten zijn, "Jij hebt rechten – volgens internationaal verdrag. Een kind hoeft dit niet te lezen, maar een advocaat moet het kind er op wijzen, jij hebt recht op een gelijke omgang met papa en mama. Wat papa of mama zegt, maakt in principe niet uit. Als jij wilt blijven bij allebei, hoef je daar niet over te liegen. Het mag gewoon".

g: Als er een jeugdzorgmaatregel dreigt, dus dat zou ook door een wijkteammedewerker kunnen zijn die risicofactoren signaleert, dat het kind klem zit of gaat zitten, dat het een jeugdmaatregel zou kunnen worden. In zo'n geval zou het kind een advocaat moeten krijgen?

b1: Ja {instemmend} Het betreft dan jeugdadvocaten die getraind zijn om met kinderen om te gaan.

tvz: In principe is wat je zegt: zodra er dwangachtige dingen in het verschiet zijn die een juridische borging hebben in het stelsel. Nog voordat dat het geval is, dat is het belangrijke, moet het automatisme zijn dat het kind een eigen jeugd/kind-advocaat krijgt.

g: En dat kan dus ook de vrijwilliger zijn die iets ter oren komt en denkt dat hier gaat voor het kind ernstig mis.

b1: Hoe je dat gaat invullen, precies alle details, daar wil wel over brainstormen..

tvz: Dat is een algemeen punt die niet op onze lijst stond, maar door het gesprek met jou nu wel expliciet naar boven is gekomen. Wat is de rol van lotgenoten of partijen die geraadpleegd worden vanuit de website/telefoon en die daar dingen horen (risicosignalen); hebben die eigenlijk een rol in de introductie in de zorg of juridische systeem? Dat is denk ik een speciale vraag en die kunnen we hier niet beantwoorden. Ik noteer het voor het ET zelf.

h: Als u praat met het kind, vraagt u dan toestemming aan beide ouders om met het kind te praten?

b1: Ja, natuurlijk. Een kind belt mij. Ik laat in ieder geval het kind praten. Als ik vraag om het kind te spreken, dan vraag ik eerst de ouders om toestemming om met het kind te spreken.

h: beide ouders, en als het kind u belt dan gaat u het gesprek aan.

b1: Als het kind mij belt, ga ik het gesprek aan totdat er een punt komt – dat is geen exacte science - waar ik zeg dat we even terug moeten naar basisinformatie.

6. Bespreking kruispunt vraag 4: De waarheid in het midden?

tvz: Dit is een onderwerp van de processen bij belangengroepen en lotgenoten. Ik wil dit toch eventjes apart zetten. Dat is toch een andere dynamiek dan de partijen die we hiervoor hebben aangewezen met rechten, plichten en tuchtrecht en dergelijke. We hebben nog 15 minuten, eigenlijk 13 minuten. Iets wat misschien al veel aan de orde geweest is, maar ik ga het toch even herhalen, is kruispunt 4. Misschien dat je zelf even kort kan samenvatten wat jullie antwoord daarop was.

b1: In Juni 2018 hebben wij een alternatief verbeterplan naar de Tweede Kamer gestuurd; een loket. Voor ons is dat een onafhankelijk orgaan, bestaande uit een range van professionals (landelijke politie, jeugdpsycholoog, gedragswetenschapper, ervaringsdeskundige ouders, etc.). Die gaan kijken wat er feitelijk aan de hand is. De procedure die je kunt toepassen is; je vraagt aan beide ouders, schrijf via een tijdlijn, duidelijk en kort opschrijven wat het is, datum 2 regels, die kun je aan elkaar voegen, terugkoppelen aan ouders, daar mogen ze kort inhoudelijk commentaar op geven. Dit moet onderbouwd zijn. Als je bewijs hebt, voeg het toe. Niet, dan wordt het een mening. Ga daarna een specialistisch team vragen om vast te stellen wat er waarschijnlijk feitelijk gebeurd is. Dat wordt dan de tijdlijn die gebruikt wordt.

tvz: Ik denk dat mij duidelijk is wat jij onder dit stukje van het proces verstaat. Wat mij nog niet duidelijk is geworden: daarom onderbreek ik jou – omwille van de tijd, wat is de vervolgstap wat er gebeurd met het stukje, zo goed mogelijke feiten plus meningen, nadat het loket de mening heeft gevormd, wat gaat het loket dan doen?

b1: Dat loket heeft die tijdlijn gemaakt, vaak op verzoek van een hulpverlener van een ouder, omdat ze niet uitkomen in het normale proces bij de raad of bij de GI.

tvz: iemand moet het loket hebben ingeschakeld

b1: precies. Iemand zegt we komen er niet uit. Dit is hogere wiskunde. Dan komt er dus uit dat echte onderzoekers, een echte raadsonderzoeker, een politierechercheur. Die gespecialiseerd is, die maakt een tijdlijn. Die tijdlijn, die feiten, die zijn geconstateerd, die gaan als basis dienen voor degene die dat gevraagd hebben, voor de raad.

tvz: Eigenlijk zeg je dat dit de accountant, en wat daarna met de accountants rapportage is gebeurd, is not their case. Zij stellen dat ter beschikking aan mensen die in het huidige systeem zijn, om er wat mee te doen. Klopt dat?

b1: Ja. Maar stel dat er een verandering optreedt. Dan kan die niet zomaar worden veranderd. Maar dan moet het teruggekoppeld worden aan dat team en zeggen "ik heb geconstateerd dat

vader zich schuldig heeft gemaakt aan seksuele misbruik, en dat waarschijnlijk was, maar nu is gebleken (2 jaar later) dat dat niet zo was". Dan moet die procedure zijn dat het team alleen die kan de tijdlijn aanpassen. {team is waarschijnlijk het loket:}.

tvz: Ik ben blij dat je dit zegt. Dat hebben we ook voor de pauze besproken. Die dingen hebben vaak, – zoals het nu gaat – soort wetmatigheid van "dit blijft in het dossier staan". Veel mensen hebben belang erbij om het dossier zo te houden. Jij zegt eigenlijk dat het een dynamische informatiepositie. Als partijen kunnen vragen, herzien op basis van gronden, dat het scheidingsjournaal geüpdatet wordt. En dat is de beste keuze die er is, in een complexe scheiding, om terug te vallen op feiten. Deze loket organisatie is een diagnostische of monitoring club die verder zelf geen macht/dwang/drang toepast. Ze stellen informatie tot beschikking.

b1: Ja ik denk wel dat ze richting kunnen geven. Suggesties doen, want er is een brede groep van professionals. Ook bijv. jeudzorgpsychologen. Zij kunnen zeggen "wij constateren dit en we denken dat het die kant op zou moeten"

tvz: Dit is een collosale toevoeging. Niet een klein beetje anders. Niet voor niks wordt er een onderscheid gemaakt tussen diagnose en therapie. Diagnose, informatie, wat is er aan de hand. Zodra je zegt dat je het ook gaat doen, dan komt het loket in een relatie te staan tot actoren die er nu zijn. Die ook dingen doen en vinden.

b1: De richtlijn is wat ze feitelijk hebben vastgesteld. Het advies is een advies. Een professional die een tijdlijn krijgt, kan zeggen "ja, dat is leuk en aardig, maar met mijn kennis op mijn vakgebied moet het iets anders zijn" Het advies is het advies, de richtlijn daar zou iedereen op moeten vertrouwen dat dit 99% zeker is.

tvz: We hebben niet de gelegenheid om dit – gezien de tijd – het is een interessante vraag, de volledig de tijd te geven. Die stap er na. Dat advies geven is natuurlijk echt iets wat je moet uitwerken, om de benefits te plukken van de verbeterinformatie.

h: Je zei aantal richtlijnen, maar je bedoeld tijdlijnen, toch?

b1: Tijdlijnen ja. Wat zijn de feiten wat is het journaal.

tvz: Je bedoeld eigenlijk een zo goed mogelijk vastgestelde tijdlijn.

b1: ja, Kort en krachtig.

h: Heeft u bepaalde instrumenten in gedachte, die dit team zouden moeten toepassen?

b1: Instrumenten als middelen die mensen kunnen afdwingen?

h: Bijvoorbeeld een persoonlijkheidsonderzoek of de MASIC of..?

b1: Ja ik denk dat ze wel moeten kunnen afdwingen. Er is wel de vraag of dat via het verzoek

van de rechter moet gaan. Dat vinden wij te ver gaan. Ik vind wel dat ze 'het horen onder ede' moeten kunnen hebben.

h: dat is een instrument

b1: Ja

tvz: Waar jullie het zwaartepunt op leggen, is niet de keuze van de instrumenten, maar wat we binnen onderzoek zeggen, triangulatie. Het plukken van informatie vanuit meerdere kanten, inconsistenties vaststelt, en iteratief met deskundigen probeert vast te stellen, the best there is.. Dat principe is veel belangrijker dan het precieze instrument.

7. Afronding

b1: Ja.

tvz: Heb jij naar je eigen gevoel alles, althans de belangrijkste dingen, naar voren kunnen brengen die jullie als club vinden of willen zeggen.

b1: Ja, ik heb de belangrijkste zaken genoemd.

tvz: Heb je het gevoel gehad dat je niet door mij of door anderen werd geïnterfereerd? Ik heb het natuurlijk een paar keer gedaan; dat het oké was gevonden?

b1: Ik vind het prima.

tvz: en ook de interactie met het ET

b1: ja

tvz: De notulen gaan als volgt. Arthur en een medewerker van Triqs maken vrij letterlijke notulen. Ik kijk er nog even na als die klaar zijn. Daarna wordt die naar alle aanwezigen gestuurd. Commentaar wordt richting Triqs gestuurd. Wij maken een verbeterde versie. Mocht het hoog oplopen, dan wordt de tape nageluisterd door ons, eventueel in het bijzijn van ivz. Uiteindelijk maken Arthur en tvz daar een beslissing over. We maken een aantekening erbij. Dat is de manier hoe we eruit komen.

b1: Ik zit hier namens Stichting KOG. Bij geen van de stichtingen waar ik penvoerder van ben, ben ik bestuurslid. Ik heb geen formele bevoegdheid. Is het mogelijk dat ik de notulen kan delen met hen, bijvoorbeeld als ik dingen heb gezegd waar hun absoluut van zeggen daar zijn we het helemaal niet mee eens zijn.

tvz: Er zijn 2 dingen. Dat doen we niet. Jij bent degene die de herinnering aan dit gesprek heeft. Dat gaan wij zo goed mogelijk vastleggen. Bijvoorbeeld het voorbeeld van tijdlijn en richtlijn, die gaan we corrigeren. Feitelijke zaken die verkeerd zijn weergegeven, ben ik van ontvankelijk. Andere dingen niet. Je moet ervan overtuigd zijn dat ook onze bedoeling is om dit zo integer mogelijk te verslaan. Er is geen trukendoos of geheime agenda.

b1: Duidelijk.

tvz: dan eindig ik het formele deel van deze bijeenkomst. Hartelijk dank voor intensieve en plezierige gesprek.

b1: insgelijks

{nadat ET ook b1 bedanken voor zijn bijdrage wordt de bijeenkomst beëindigd}

[eind]

BG3. 'HOVS'

Plaats: Utrecht
Datum: 23 september 2020
Tijd: 15:00-17:00 uur
Aanwezig:

Expertteam: Cees van Leuven, Corine Rijberk (c), Jurjen Tak (j), Heleen Koppejan (h), Gerda de Boer (g), Louis Tavecchio (l), Sil van Beekum (s)
Triqs: Gouke Bonsel (technisch voorzitter), Arthur Weynschenk (notulist)
HOVS: 3 vertegenwoordigers

Gestreefd is naar een vrij letterlijke weergave van het gesprek. Waar tekst tussen accolades staat {...} wordt het gesprek op procesniveau beschreven, bv. {gespreksdeelnemers stellen zich voor}. Waar tekst wordt voorafgegaan door een asterisk *, is info samengevat of wordt de gespreksrichting aangegeven. Waar (:...) staat wordt toelichting gegeven op de bedoeling van een verwijzend woord dat voor een niet aanwezige niet direct helder kan zijn.
b1=belangengroepvertegenwoordiger 1, etc. het nummer staat steeds voor dezelfde persoon; ivz is daarbij de inhoudelijk voorzitter, vaak C. van Leuven; tvz is de inhoudelijk voorzitter, steeds G.J. Bonsel.

In het verslag is persoonlijke informatie soms in meer algemene termen weergegeven. Bijvoorbeeld leeftijd en woonplaats zijn onvermeld gelaten. In principe wordt niet aangegeven of de spreker van de belangengroep man of vrouw is. Slechts als dat relevant is wel (bv. wanneer het gaat om sexe voorkeur van de professionals en de eigen ervaring daarin). In het gesprek werd, in overleg met de BG, getutoyeerd, bij verslaglegging is gevousovoeerd ('u' ipv 'je'). Soms gebruiken gespreksdeelnemers verschillende termen om hetzelfde aan te geven, zelfs in een dialoog. Daar hebben we geharmoniseerd (1 term) en de meeste gangbare term genomen omdat anders het gesprek in de papieren weergave niet goed te volgen is. Regelmatig gebruiken vaders bij het aanduiden van de rol van hun ex-partner/ex-vrouw, de term 'moeder'. Waar dat verwarring kan geven met hun echte moeder, is 'moeder' in de verslaglegging veranderd in ex-vrouw (ook als niet zeker is of deze persoon getrouwd is geweest). Steeds heeft voorop gestaan dat een externe lezer zonder gepuzzel de tekst begrijpen kan.

Soms slaan gespreksdeelnemers ineens een andere weg in, die op papier achteraf veel onlogischer lijkt, dan het ten tijde van het gesprek was. We schrijven dan een neutrale verbindingszin, voorafgegaan door #. Soms komt een stuk later in het gesprek nog een voorbeeld of zin aan de orde die de bedoeling van de spreker nog duidelijker maakt: aangegeven met #later. De tussenkoppen zijn door de notulist toegevoegd.

1. Kennismaking

De drie vertegenwoordigers van HOVS stellen zich voor.

2. Start

* De tvz licht toe: geen eigen opnames, opname apparatuur Triqs; proces notulen na afloop besproken.

3. Bespreking kruispunt vraag 1: screening en vroegsignalering: doen? hoe?

* b1 licht toe dat antwoorden op de vragen in een vooraf toegezonden flyer staan of in daargenoemde informatiebronnen. Alsnog wordt de vraag besproken.

tvz: Wat is jullie opvatting over screenen en vroegsignaleren?

b1: We willen dat het landelijk protocol bij huiselijk geweld wordt toegepast en de MASIC methode als een probleemscheiding aan de orde is (: een vragenlijst van ca 180 vragen die zowel aan vader als moeder voorgelegd wordt). gescheiden ouders . We willen niet dat vroegsignalering toewerkt naar de jeugdbeschermingsketen.

tvz: Vroegsignalering ... {In de reden gevallen bij uitleg vroegsignalering en screening aangeven; *b1 gebruikt het hierna vroegsignalering zowel in de betekenis van screening als vroegsignalering}

* b1 gaat in op de vraag hoe de aanpak zou moeten zijn bij een manifest probleem ('zodra een van beide ouders het ouderschap van de andere ouder ter discussie stelt,..'), dus een stadium na vroegsignalering.

b1: We gaan niet in een discussie. Vroegsignalering, daar word ik heel erg eng van. Dan ga ik ook denken aan risicotaxatie wat zo gepromoot wordt. Dan nodig je dus niet-capabele professionals {b1 doelt op professionals uit gedragswetenschappelijk hoek in dienst van jeugdzorg, doelt meer op de werkgever dan op de discipline} uit om een mening te hebben over iets waar ze geen verstand van hebben. Het is heel simpel; zodra een van beide ouders [de kwaliteit van] het ouderschap van de andere ouder ter discussie stelt, dan is onderzoek nodig. Dat kan alleen maar in een juridische lijn worden uitgevoerd, dus door Veilig Thuis of de Raad van Kinderbescherming. De mensen die dit afnemen moeten getraind zijn in het kunnen afnemen van de anamnese, want zo vrijblijvend is dat niet. Dat wordt dan alleen door capabele, daartoe opgeleide trauma- forensisch- klinisch psychologen uitgevoerd. De hele handelingsonbekwame keten {instellingen, professionals gerelateerd aan de (jeugd)zorgketen of pedagogische keten} kunnen we hier uitsluiten.

{De tvz zet links van zich een zoutpotje en rechts een ander potje dat er iets ander uitziet. Wordt op dit moment in het gesprek maar ook in het vervolg als illustratie gebruikt; het drukt uit dat, in de visie van HOVS, het ET, zonder beschrijving van hoe de overgang eruit ziet, van de situatie/potje links naar de situatie/potje uiterst rechts moet; we zijn nu in de linker situatie, die op allerlei onderdelen sterk van de door HOVS gewenste toestand verschilt}

tvz: We zijn nu hier ... En u wilt daar naartoe. {armen ver uit elkaar, wijst rechter potje aan} bent u dat met mij eens?

b1: Ja. Wij geven alleen een antwoord op de vraag hoe wij het zien.

tvz: Oké, even wachten. U bent het met mij eens dat dit hier is en dat daar is. Ik vraag mij namens het ET af hoe we van hier naar daar kunnen komen, want het is voor onze opdracht belangrijk. Ik vraag me zaken af over het tussenstukje. U zegt bijvoorbeeld, als er iets aan feiten of risico's moet worden vastgesteld, kan dat alleen maar door de MASIC i.v.m. huiselijk geweld.

b1: Ja, dat is een nulmeting op huiselijk geweld; dat is een anamnese. Daarna de diagnose door een klinisch psycholoog, een trauma-psycholoog of door een forensisch-psycholoog.

tvz: Wie doet de anamnese volgens jou?

* b1 maakt onderscheid in een gegevensverzamelingsstap ['anamnese'] en een conclusie-to-handelen stap ['de diagnose'], waarvoor medische termen worden gebruikt. In de uitleg van b1 komt er 1 diagnose uit de gegevens, die vervolgens eenduidig tot een handeling of beslissing leidt.

b1: Die anamnese kan gedaan worden door iemand in de functie van raadsonderzoeker, of iemand van Veilig Thuis, maar wel een die een cursus heeft gevolgd tot het afnemen van de MASIC. Niemand anders. Daar mogen de ouders naar informeren (:het volgen van die cursus). Lang niet iedereen kan een MASIC afnemen. Dat is een overhoringstechniek, die wetenschappelijk gevalideerd is. MASIC zegt met wie we te maken hebben (:de ouders, niet het kind). Met MASIC is er geen ruimte voor onderbuikgevoelens, drama, vermoedens, of projectie. Er komt direct een uitslag uit de MASIC.

tvz: In het stappenplan van hier naar: is daar wel een plek voor een gevestigde organisatie?

b1: Die hoort er al te zijn. Ik heb al geschreven: alleen voor medewerkers van Veilig Thuis en de Raad van Kinderbescherming een plaats, met een juridisch perspectief. Alle andere instanties [en hun medewerkers] hebben geen waarde. Zijn alleen maar contraproductief en zouden helemaal niet in die zaak geraadpleegd moeten worden.

tvz: Je zegt eigenlijk twee dingen. Degene die dat onderzoeken, kan op zich een raadsonderzoeker zijn, mits die gekwalificeerd is...{in de reden gevallen}

b1: Getraind is. Dat is heel belangrijk. Ik ben niet van die begrippen [:doelt op 'gekwalificeerd']. Ik wil het liever zo concreet mogelijk.

tvz: Gekwalificeerd houdt in mijn ogen toch in dat je een vorm van scholing hebt genoten, maar ook dat dat en de methode zelf gedocumenteerd is, dat dat extern toegankelijk is, dat je weet dat iemand die kwalificatie heeft?

b1: Die raadsonderzoeker van Kinderbescherming heeft nu helemaal geen kwalificatie, maar die moet wel getraind zijn hoe een MASIC moet worden afgenomen. Een raadsonderzoeker moet niet onder de indruk zijn van een paar traantjes.

tvz: Als deze – in mijn woorden – de kwalificatie heeft, dan kan deze op zich gepositioneerd binnen – op dit moment – Veilig Thuis of Kinderbescherming?

b1: Ja.

tvz: U noemt dan de eis dat ze, die professionals, juridisch geborgd, ingekaderd zijn. Waarom is dat voor u zo belangrijk in dit geheel? Stel je voor dat er een instantie was die niet {met nadruk} aan jeugdzorg verbonden was, maar die wel {met nadruk} gekwalificeerd de MASIC kan uitvoeren?

b1: Dat kunnen ze helemaal niet. Dat heeft totaal geen juridische waarde. Professionals werkzaam buiten Veilig Thuis/Kinderbescherming hebben helemaal niks te zoeken in het familierecht. Als er beschuldigingen zijn van mishandeling of als er wordt aangegeven dat een van beide ouders niet gelijkwaardig toegang kan krijgen om een reden, dan moet je de aanpak toch in het strafrechtelijke zoeken. Dat heeft niks meer met civiel recht of wat dan ook (:zorg, pedagogiek) te maken. Als er mishandeling plaatsvindt moet daarop vervolgd worden.

* De kern is dat HOVS juridische maatregelen als oplossing ziet, en terug redenerend daarom alleen juridische instanties wil betrekken bij anamnese, diagnose en [alleen juridische] therapie. De tvz probeert te weten te komen hoe dat werkt in een situatie aan de voorkant, waarbij je nog niet weet of het een zuiver juridische casus is.

Verder wordt duidelijk dat de competentie voor de onderzoeksfase (gegevensverzameling, anamnese), door HOVS wordt gekoppeld aan een getrainde MASIC professional, die in een organisatie werkt vanuit juridisch kader.

tvz: Ik ben nog even hier {wijst op het linker potje; probeert te kijken of nu iets heel nieuws of toch iets bestaands wordt beoogd}. We zitten nog in de vaststellende situatie. U zegt dat de MASIC methode gebruikt moet worden door iemand die gekwalificeerd is. Je stelt er de voorwaarde aan dat zo'n persoon op organisatie gebied valt onder Veilig Thuis en de Raad van Kinderbescherming. Niet op een andere wijze. Niet op een speciaal loket.

Daarvan probeer ik te achterhalen waarom. Want zij zijn niet degenen die vervolgens een maatregel uitvoeren, die volgens u juridisch moet zijn. Zo'n persoon in het begin moet vaststellen. Er is door andere groepen geopperd dat het niet perse gehouden is aan de Raad van de Kinderbescherming. Het kan ook een loket bij de gemeente zijn.

Ik hoor jou uitspreken dat het onvoldoende waarborg geeft voor de deskundigheid en de kwalificatie. Klopt dat?

b1: Ja, maar het heeft ook te maken met het juridische kader er omheen. Het kan niet zo zijn dat een willekeurig iemand, van bijvoorbeeld Kenniscentrum Scheiding, een eenzijdige MASIC doet bij alleen de moeder, en op basis van dan maar iets zonder enige opleiding, een potje schrijft waardoor vader uitgebannen is.

Al die bureautjes: streep er doorheen.

tvz: Eigenlijk zeggen jullie: als je de MASIC meteen in de bestaande juridische vormgeving giet, geeft dat ook de beste garantie voor de kwalificatie van de onderzoeker.

b3: {neemt woord over van b1; hierna gebruikt b3 het woord 'screenen' voor 'onderzoek', brengt eigen ervaring ter sprake.}

Ja. Maar ik wil nog even een stap teruggaan. Het woord screening, geeft aan dat op het moment dat er een scheiding plaatsvindt, dat er opnieuw een nulmeting moet worden gedaan of iemand een goede ouder is of niet. Wetende dat tijdens scheiding heel verschillende emotionele ontwikkelingen plaatsvinden. Dat wordt zomaar verbonden met ouderschap. Dat is een heel rare situatie (:scheiding). Weldenkende ouders doen dat hun kinderen niet aan. Het probleem is, als we meteen (: t.t.v. scheiding, dus nog voor OVS o.i.d.) screening gaan

doen, dat het niet veel zegt. Ik heb de ervaring zelf. Het komt dichtbij als ik het (:onderzoek) bij iemand anders zie gebeuren. Ik vind het sociaal crimineel wat daar gebeurt.

tvz: Wat gebeurt daar dan?

b3: De Raad van de Kinderbescherming krijgt de opdracht van de rechter om te bepalen wat er moet gebeuren met die ouder. In mijn ervaring zijn er 3 mogelijkheden. 1: een van de ouders krijgt de kinderen nooit meer te zien. 2: de ene ouder krijgt een van de kinderen drie op de veertien dagen te zien. 3: beide ouders krijgen de kinderen zeven om zeven dagen, de koninklijke weg volgens mij.

Maar hierover is (:bij mij, met mij) eigenlijk helemaal geen gesprek geweest. Die situatie bij de rechter was een rare ambiance – ik spreek vanuit mijn eigen ervaring - waarbij allerlei zaken worden gezegd die compleet arbitrair zijn over wat er gebeurd is. Dat duurde tien minuten. Vervolgens zei ik dat het om de een regeling voor de kinderen gaat en dat dit allemaal voorvallen zijn die daar niets mee te maken hebben. Wat je dan meemaakt is een situatie van raadsonderzoekers in opleiding, die niet fundamenteel gaan kijken wat er aan de hand is, maar zomaar een mening hebben. Dan krijg je dat de overdracht van de emotie [van moeder op die jonge onervaren onderzoekster] groter is dan wat daar functioneel is gebeurd.

tvz: Ik heb bij voorgaande bijeenkomsten ook herhaaldelijk gehoord dat er iets mis gaat in de waarheidsvinding bij de raadsonderzoek. U (:b3) zegt dat u er eigenlijk niet aan te pas bent gekomen, het gaat over emoties en niet meer over feiten. Is nou jullie gevoel als je volgens MASIC werkt, met een gekwalificeerde raadsonderzoeker, dat je dan de belangrijkste problemen daarmee ondervangt? Is dat het idee?

b3: Ja. Zoiets moet gestructureerd gebeuren. Het enige probleem is dat het persoonlijkheidsproblematiek is. Ik heb een aantal voorbeelden in mijn omgeving, waar ook scheidingen hebben plaatsgevonden. Die mensen gaan nog prima met elkaar om. Ook bij een stel waar iets naar gebeurd is onderling. Desalniettemin worden [bij dat stel] de normen en waarden gevoeld, en staat het kind wel centraal. Als dat niet gebeurt, is het in feite een misdaad tegen het kind. Het kind heeft daar (:met dat onderlinge conflict van ouders) niets mee te maken. Dit is problematiek die soms ontstaat. Je moet dan een beoordeling maken, wie wel goed is (:als ouder) en wie niet.

tvz: Ik denk dat ik snap wat je bedoelt. In de onduidelijke situatie, moet je toch een soort van oordeel geven wat de dynamiek is en wat je daaraan moet doen. Hoe dat moet [volgens jullie] probeer ik te achterhalen.

b1: Met die 180 vragen, die gesteld worden, waar ze dus in getraind zijn. Die 180 vragen zijn voor hem en haar (:vader en moeder) hetzelfde. Er is dus geen ruimte meer voor eigen interpretatie, eigen projectie, onvoldoende geschooldheid en dergelijke (:van de onderzoeker/-ster). Het is een feitelijke weergave van de ervaring van beide ouders. De ouders krijgen de kans om hun ervaringen aan te geven, maar zullen van tevoren ook heel duidelijk geïnformeerd moeten zijn over de consequenties. Er wordt gezegd van “oké, je mag nou vertellen wat je denkt, maar we gaan het wel ook allemaal forensisch uitzoeken. Als het (:het beweerde huiselijke of seksuele geweld) niet heeft plaatsgevonden, dan heeft dat consequenties. Is het (:volgens ons, de MASIC onderzoekers) een teken van psychopathologie? Dan gaan we daarmee verder.” Dit is de anamnese. Daar komt een plaatje uit. We willen dat dat plaatje zo objectief, zo helder, zo transparant, en zo eerlijk mogelijk is.

tvz: Ik vroeg mij wel af wanneer. En waar in deze methodiek het moment van het informatievragen aan bijvoorbeeld de school of de huisarts. Zit dat ook in deze methodiek. Ik zie je al nee schudden.

b1: Nee en school of huisarts zijn helemaal niet nodig. Waarvoor zitten die ouders daar? Zij zitten daar omdat wij willen scheiden en blijkbaar is het probleem het behoud van kinderen en stelt een van beide ouders dat ter discussie (:via het aangeven van huiselijk geweld; het gaat niet om overspel) oid. Het is ook in ons belang dat het heel goed wordt uitgezocht. Als die ouder (:waarvan dat beweerd wordt) onschuldig is, dan is heel fijn voor die ouder om dat de rest van zijn leven te kunnen duiden (:dat gaat om 2 zaken: geen dader zijn, en een verklaring van het gedrag van de beschuldigende ouder).

tvz: Je vraagt de vader en de moeder beiden 180 vragen. Er zullen ongetwijfeld een aantal dingen verschillend qua antwoord zijn. Maar alle ouders hebben ook gezegd dat ze graag zouden willen dat de school bij gevraagd wordt.

b1: Nee!

tvz: Waarom niet?

b1: Omdat die mensen (:leerkracht, mentor, schoolpsycholoog) daar totaal geen kijk op hebben. Ze gaan projecteren en met een eigen oordeel komen.

b3: Mag ik daar iets op zeggen? Gewoon uit praktische ervaring. Wat er ook gebeurt op het moment van scheiding, de mensen op school blijven neutraal. {b1 praat er doorheen, b3 houdt het woord}. Mensen (:van school wordt hier bedoeld] zien bepaalde zaken, bijvoorbeeld op het schoolplein of bij de kinderen. Meestal zie je daar wel iets bijzonders aan. Maar als je iets ziet, wil dat niet zeggen dat je de oorzaken kent. Zo'n oordeel (:van school) heeft eigenlijk geen waarde.

tvz: We hebben niet alleen van de ouders maar ook van nogal wat kinderen – die nu jongvolwassenen zijn – voor de voeten geworpen gekregen, dat de juf alles wist, maar niemand had belangstelling voor wat de juf wilde zeggen. Ik zeg dit nu in mijn woorden, maar wat er speelde in de ogen van de kinderen was wel degelijk bekend [bij school]. Kinderen zeiden “als ze (de onderzoeker, de rechter) naar mij geluisterd hadden of met mijn mentor samen, dan hadden ze het wel geweten”. Dit verzin ik niet zelf.

b2: Jij zegt dat de juf alles weet.

tvz: Nee, ik wil leg jullie voor wat we terug hoorden van de kinderen. De kinderen zeiden dat de juf het wel weet.

b2: Zo werkt het dus niet altijd. Mijn dochters zijn volledig geïndoctrineerd.

{er is even verwarring; het gaat nu over eigen ervaring van b2, waarbij school kennelijk meeding met het kind}

tvz: Door school?

b2: Nee, door hun vader. Het gaat zo ver dat zelfs de leraren op school daarin meegaan. Die

horen dus gewoon wat mijn kinderen zeggen. Die zien de angst van mijn kinderen (: die volgens b2 het gevolg is van indoctrinatie door de vader) en die gaan daarin mee. Dus een juf of een meester kan geen mening hebben over de situatie. Het is zo complex, ze worden partijdig.

tvz: In bijna alle focusgroepen is ook gezegd dat er een verschil zit in het begin van zo'n situatie, als een scheiding net is gebeurd, en de mogelijke ouderverstoting is er nog niet uitgevist. Op dat moment zou je dat soort dingen (:de op handen zijnde ouderverstoting) via school goed kunnen horen.

*Hierna gaat het gesprek even niet meer over vroegsignaleren/MASIC en de rol van school/huisarts als infobron.

b2: Daar ben ik het met u eens. Ouderverstoting begint al voor de scheiding. Dat gebeurt al in het begin van de relatie. De scheiding is de escalatie. Het bouwt zich op en het knalt. Op het moment dat de ouders gaan scheiden en je komt bij de rechter terecht, vind ik dat de basis moet zijn dat beide ouders 50:50 ouderschap moeten krijgen. Ik was verbaasd toen de rechter zei dat ik mijn kinderen maar drie dagen in de week kreeg, na 15 minuten gesprek [van de rechter] met de kinderen.

b3: Ik denk dat we ons met zijn allen moeten realiseren dat er [in een stukgelopen relatie] echt cognitieve dissonantie is. Je hebt (:als partner) met iemand (:de ex-partner) te maken die geen enthousiasme etc. meer kan ontwikkelen. Je denkt hoe kan het zo zijn dat je met zo iemand een relatie aangaat? Dat (: nl dat het helemaal niet meer loopt) zijn dingen die je zelf niet ziet.

tvz: En je gaat er in mee, want je wilt de relatie niet stoppen. Je past je in feite aan de situatie...

b3: .. maar die afstand wordt in de relatie steeds groter.

tvz: Wat ik zeker ook hoor, is dat omstanders, het mislopen, de problemen wel zien. Herken je daar iets in?

b3: Jazeker. Omstanders herkennen dat wel, maar het besef dat zoiets bestaat (:hier wordt dan een vechtscheiding met gedoe met het kind bedoeld), ligt heel ver af van normale sociale omgang. Dit heeft ook te maken met het normen en waarden, met wat in het sociale verkeer van je verwacht wordt.

Als ik kijk naar de school – in mijn geval vooral de directeur -, die man had zelf ook problematiek vanwege ziekte. Hij kon de druk niet aan. Daar heb ik dus niet veel mee gesproken [over mijn scheidingssituatie]. Het is ook de vraag of ik dat van hem kon verwachten.

tvz: Als mensen daar iets over zeggen, is iemand van school eigenlijk voor veel kinderen toch wel een soort vertrouwenspersoon, denk aan een mentor of schooljuf; die wisten het – volgens de kinderen – en die konden wat over de situatie zeggen.

Ik wil nog even terug naar jouw opmerking (:b2). Jij zei dat het conflict rond het kind al heel erg vroeg begint. Voor de scheiding al.

b2: Ik denk dat je bij deze situaties 2 ouders hebt, die in bepaalde mate in hun jeugd getraumatiseerd zijn. Bij de ene ouder ontwikkelt zich dat kwaadaardig. Op een gegeven moment voel je dat dus wel en ga je scheiden. Je wilt het goed regelen en dan merk je dat je

ex-partner kwaadaardig gaat doen.

* b2 lijkt te zeggen dat een vechtscheiding het gevolg is van 2 ouders met een verleden, waarvan de een de aanleiding tot het probleem is (de kwaadaardige) maar de ander het ook niet op kan lossen.

de tvz vraagt daarom, omdat het een reeds bestaande kwetsbaarheid, factor is, die je misschien al kan vaststellen voor het uit de hand loopt, of er een mogelijkheid tot screening is

tvz: (richt zich tot b2} Jij zegt: bij veel mensen is het al voor de scheiding te zien. Als je dan een verstandig iemand hebt, die de zaak polst ten tijde van de scheiding. Ga ik nou een stap te ver volgens jou?

b1 {antwoordt voordat b2 wat zeggen kan}. Zo makkelijk ligt dat niet. Dat (:polsen, feiten verzamelen} is pas het proces dat je na de scheiding door gaat maken. Dan ga je pas nadenken waarom het fout is gegaan en waarom het zo loopt. {g steekt hand op}.

tvz: Ik geef eerst de beurt aan g, en daarna aan b2 [voor wie de vraag was].

* g herhaalt de vraag van de tvz.

g: Ik wilde even aansluiten met mijn eigen praktijkervaringen. Ik hoor jou [b2] zeggen dat je zelf pas achteraf hebt gezien dat het zo werkte (:met die jeugdtrauma's als basis voor conflicten veel later). Ik zou mij kunnen voorstellen dat er professionals zijn die in het herkennen daarvan geschoold zijn, die wellicht al ten tijde van de relatie-/scheidingsproces gezien hebben dat er opmerkelijke gedragingen zijn, die een signaal kunnen zijn voor de dynamiek in het verleden en heden, die jij beschrijft.

Dan is onze vraag (kijkt b2 aan}: hoe vroeg en waar en wie zou dat signaleren misschien op zich kunnen nemen?

{b2 krijgt het woord, gaat in op eigen ervaring}

b2: Wij zijn in eerste instantie naar een mediator gegaan. Maar op het traject/stuk waarop de ex-partner niet mee wilde werken, daar had ik graag iemand gehad die het wel zou oppakken. Mij is het heel erg tegengevallen, toen ik van de mediator naar de rechter ging: ik dacht dat de rechter zou oppakken waar de mediator op stuk is gelopen, maar dat gebeurde helemaal niet. Het ging een heel andere kant op.

{b1 valt haar in de rede, wil mogelijk net als eerder niet over ervaring van b2 praten. B1 komt terug op rol voor school}

b1: Pas je op want de school heeft zich te houden aan een wet. De school hoort een veilige omgeving te zijn voor het kind. Ik denk dat scholen veel kunnen betekenen in veiligheid voor het kind en ook de middelen daarin hebben. Er zijn diverse programma's zoals 'knoop in je zakdoek', 'de schildpad', etc.

Al die projecten zou ik dolgraag doen op de scholen, zodat kinderen op school wel gehoord worden, maar ook weerbaarder worden in hun situatie. Maar het kan natuurlijk nooit zijn dat een onderwijzer, de directeur van de school, of een vertrouwenspersoon, of de mentor het vertrouwen gaat doorbreken van de kinderen (:in hun ouders), doordat zo'n mentor dan eigenlijk bij de raad gaat zeggen van "Pietje heeft aangegeven dat..". Moeder of vader leest dat en dan krijgt het kind het op zijn brood.

b1: Laat de school dan ook de veilige omgeving zijn. Laat de kinderen weten dat het (: de conflictscheiding) niet aan hun ligt en leren om bij de ouders hun behoeftes aan te geven. Heel veel mensen in het onderwijs hebben zelf vanwege zo'n trauma, het vak gekozen. Ze doen dus aan overdracht. {hier wordt niet de psychiatrische term overdracht bedoeld, maar zoiets als 'de leerkrachten projecteren hun eigen vergelijkbare ervaringen als kind, op hun pupillen'}.

{b1 gaat terug naar het algemene geval}

De moeder of vader van een kindje komt met drama binnen. De mentor wordt dan geraakt wegens de eigen ervaringen. Op dat moment belt s (:iemand met een onderzoeksrol van Kinderbescherming) om te vragen hoe het ermee gaat, hoe het zit. Daarna komt (:van die mentor) een compleet persoonlijke mening, met allerlei overdracht (:van de eigen ervaringen als kind), die zich tegen die ouders keert. Zeer onwenselijk.

{hierna brengt de ivz het onderwerp weer terug naar de beginvraag van de tvz, de mogelijkheid van screening/vroegsignalering, die door HOVS is teruggebracht tot de inzet van MASIC door juridisch gekaderde professionals bij een situatie van gebleken conflict met (beweerd) huiselijk geweld.}

ivz: Wanneer is het moment om naar zo'n onderzoek te gaan waar de MASIC wordt afgenomen. Wie moet daarop drukken en wie gaat of gaan er dan heen (ouder, ouders, kind ook?). Ik denk niet dat een mediator het [initiatief nemen tot MASIC] gaat doen. Moeten de ouders zelf op de knop drukken om MASIC te starten, en waar dan?

b1: Die knop is er niet. De rechter moet zeggen dat er een onderzoek moet komen, of er komt een melding bij de politie. Dan is het aan Veilig Thuis om daar wat mee te doen. Zodra een van beide ouders het realiseren van de scheiding frustreert, is dat het moment dat elke ouder hoort te weten je naar de rechter moet gaan om parallel ouderschap te krijgen. Zodat je je zeker niet afhankelijk op gaat stellen van iedereen in de omgeving die er een mening of gevoel erbij mag hebben, die zeker niet wetenschappelijk gevalideerd is.

* Het zijn dus 2 adviezen van HOVS: ga meteen naar de rechter, en beperk onderzoek tot vanuit juridisch kader informatie vragen aan de ouders via MASIC.

b3: Ik heb in een situatie gezeten waarin ik eerst het (:de stukgelopen relatie) probeerde te repareren, met hele jonge kinderen. Misschien is het een rare gedachte om te denken dat je misschien een aantal jaren met scheiden moet wachten, maar ik vond het niet verantwoord om mijn kinderen achter te laten. Dat alleen achter laten is een hele nare gedachte, waar je van kan schrikken. Op het moment dat het echt fout ging werd ik juridisch onder druk gezet. We hebben het toen eerst zelf geprobeerd. Daarna zijn we naar een erkend kinderpsycholoog gegaan, die overigens ook vaak onderzoek doet voor de rechtbank. Uiteindelijk kwamen we bij een relatietherapeut terecht. ik heb er duidelijk gezegd dat ik heel graag met de moeder van mijn kinderen om wil blijven gaan. Op een nette manier. Deze vrouw (:de relatietherapeute) had ook heel veel contact met de kinderen. Er werd toen een ouderschapsplan ingezet. Onderdeel daarvan was bird-nesting (:kinderen wonen permanent in het oorspronkelijk ouderlijk huis, ouders zijn er om en om). Dat was al een hele tijd effectief. De dagelijkse praktijk moest alleen omgezet worden naar een officieel ouderschapsplan. Toch – tot mijn grote verbazing, misschien was ik naïef – zei mijn ex-partner ineens dat ze het ouderschapsplan niet tekent. Ze stopte met het gesprek [en de bird-nesting]. De gesprekken met de kinderen waren al geweest. Daar (:rechtbank) vroegen ze nog even hoe het met de

kinderen ging en gaven ze de kinderen steun in hoe ze ermee om moeten gaan (:nu nog alleen bij moeder). Ze waren toen 4 en 7 jaar, nu 5 en 8.

tvz: In jouw geval zat je in een situatie waar je bijna een goede omgangsregeling had georganiseerd. Op een – voor jou – compleet onverwacht moment, zei je ex-partner er niet meer aan mee te willen werken. Heb je daar later ook een verklaring voor gehad?

b3: Nee, absoluut niet. Het gevolg is dat ik nu samen met een psycholoog zit die een hele moeilijke rol heeft. Die zit er niet om voor iemand te kiezen. Iedereen wilt dat het als geheel goed gaat en dat is ook waar je naartoe werkt. Die psycholoog zei tegen mij: om tot een ouderschapsplan te komen, is er maar 1 mogelijkheid en dat is een gang naar de rechtbank. Dat heb ik gedaan. Maar alles wat er besproken was, had bij de rechtbank geen waarde meer.

tvz: Je zegt eigenlijk dat de psycholoog die jullie toen begeleidde, een – voor beide partijen – acceptabele regeling had en had ook goed contact had met de kinderen. Die had dan zodanig oog op de zaak, dat die ook in het vervolgtraject een rol kon spelen.

b3: Ja. We hebben aan de rechter gevraagd of deze psycholoog de bijzondere curator kon zijn, met een goed uitgeschreven formulier. De rechter was het er niet mee eens omdat de rechtbank de jeugdbescherming en de Raad van de Kinderbescherming ziet als enige optie.

tvz: En die heeft ook niet de aanwijzing gegeven dat de informatie van deze psycholoog een belangrijke rol zou moeten hebben.

b3: Het is interessant dat je dat vraagt, want hier gebeurt iets heel raars. De rechter zegt dat het contact hersteld moet worden, want in de scheidingsvermelding kreeg ik ineens mijn dochter niet meer te zien. Uiteindelijk vraagt de Raad van de Kinderbescherming aan de psycholoog wat er gebeurd is. In dat verslag wordt niet vermeld dat er een weigering van mijn ex-partner was om een afgesproken ouderschapsplan in te dienen. De psycholoog heeft dat weigeren niet opgeschreven, want mijn ex-partner was niet akkoord met het vermelden van die weigering in die tekst. Ik wist niet dat dit zo zou kunnen gaan. Schrijf [als professional] op wat de waarheid is.

*hier stelt b3 dat als een professional in een juridisch kader wordt gevraagd om feiten, waar in zijn geval een met succes opgesteld ouderschapsplan deel van uit maakt, dat het niet werkt als deze professional vanuit een ander kader, nl persoonlijk hulpverlener zijn, zich beroept op noodzakelijke toestemming van beide cliënten [in hulpbetekenis, en niet in juridische betekenis] om die feiten te melden. Het zijn deze situaties die HOVS wil vermijden, omdat 'de zorg/pedagogiek' afhankelijk van persoonlijke invulling, levensgeschiedenis etc. zich naar eigen willekeur als jurist of zorgverlener opstelt en daarmee ongrijpbaar is.

tvz: Je hebt de MASIC methode om informatie op te diepen over de situatie. Zou dat hierin een verbetering geven, in zo'n situatie?

b1: Ja, want daarbij is tijd onze alle grootste vijand. De signalen van ouderverstoting zijn er al voordat het kind er is (*eerder genoemd door b2), laat staan als het kind er is. Als je van tevoren via goede voorlichting [over de procedure en de rollen van psychologen] weet wat eraan zit te komen, dan had ik überhaupt al die tijd niet in mediation te hoeven steken.

tvz: Laten we van de iets minder ideale wereld uitgaan...{wordt in de reden gevallen door b1}

b1: Nee, de ideale wereld is die waarin alle ouders voorgelicht worden en daardoor voorbereid

horen te zijn. We (HOVS) zijn nu ook bezig om het ouderschapsplan bij de notarissen gedeponereerd te krijgen, zodat, zodra je aan kinderen begint, een ouderschapsplan hebt (:als je je laat registreren als partners, dan wel huwt, dan krijg je een dergelijk ouderplan erbij, ook al zijn er dan nog geen kinderen). Als je dan uit elkaar gaat, kun je het ouderschapsplan aan elkaar laten zien. Zo wordt heel veel vermeden.

tvz: De situatie van b3 bestaat ook nog steeds voor een deel in de toekomst, en voor die toekomst vraag ik mij af (tvz wijst naar de 2 potjes op de tafel): wat brengt ons uit de situatie – waar twee soorten informatie tegenover elkaar staan – naar de waarheidsvinding die jullie willen. Het komt vaak voor dat beide partijen met rode hoofden tegenover elkaar staan en er conflict is. Je kunt ook zeggen dat het in dat vroege stadium nog niet bekend is. Waar moeten we het in zoeken als je advies geeft over de toekomst?

b2: Zo snel mogelijk de MASIC afnemen. Het scheidingsstelsel curve gaat zo qua samenwerking {beeld het uit}. In het begin kan je over het algemeen nog redelijk met elkaar overweg. Zodra je afzakt naar de boosheid, krijg je helemaal niks meer. Hoe eerder je de feiten vastlegt, hoe beter.

* Hiermee lijkt onduidelijk wanneer MASIC in de ogen van HVOS moet worden ingezet: bij vroege inzet kan je je niet beroepen op juridische middelen dit af te dwingen. Dat is, los van de methodiek ook de kern van deze kruispuntvraag.

b1: Waar we over hebben met de 15% scheidingen die uiteindelijk bij de rechter komt. Dan horen ouders erover voorgelicht te zijn dat zodra een ouder het ouderschap ter discussie stelt, is het moment dat er gezegd wordt “wacht eens even, waar zijn we mee bezig”.

tvz: Ik wil het eerst even samenvatten. Er is nog een onbeslist punt dat je aan de ene kant zo vroeg mogelijk wil zijn, maar dat aan de andere kant het moeilijk kan zijn dat als iemand die bovenin de curve zit (:dus nog samenwerkingsgeneigd) ...[tvz wil zeggen: naar de rechter te gaan, te juridiseren]

b1&b2: Juist wel wanneer iemand bovenin de curve zit. Juist die mensen wil je de voorlichting geven.

tvz: Jullie denken dat het haalbaar is om het zo te organiseren

b1: Natuurlijk!

b3: Even over de vroegsignalering. Je had het op een gegeven moment over een dokter of huisarts. In mijn geval is het overduidelijk. De omgeving ziet het (:de conflictscheiding) gewoon. De huisarts ziet het ook wel, maar die zegt zich er niet mee te willen bemoeien, want die krijgt er juridische problematiek door.

tvz: Als je nu denkt aan de oplossingen, dan hebben we het niet over de huidige situatie, maar over de toekomst {wijst naar de potjes}. Een huisarts kan niet een soort scheidsrechter zijn, maar dan nog is net als bij school wel voorstelbaar dat de huisarts informatie verstrekt binnen een bepaald juridisch kader.

Alleen niet in de huidige situatie, waarin zo'n kader er niet is voor de huisarts. Ik wil dit onderwerp afsluiten.

c: Ik heb toch nog een vraag. (: komt terug op de ervaring van b3). Op het moment dat zo'n

moeder van het kinderen zegt – na het volgen van een geheel traject – dat ze toch niet in dat ouderschapsplan stapt. De wereld staat even stil. {b3 gaat verder op deze beschrijving van zijn gevoel}

b3: Ik denk dat het voor de kinderen prettiger is als ze een vaste plek bij de ene hebben en bij de andere. De angst die je moet overwinnen (:voor medewerking aan zo'n ouderschapsplan) is de zorg over je kinderen; ik moet dit doen, want ik moet de kinderen beschermen.

c: Mijn vraag gaat over iets anders. In hoeverre heeft jullie omgeving (ouders, grootouders, gezamenlijke vrienden, broer/zus) een rol kunnen spelen in de afspraken?

b3: Van de kant van mijn familie is dat geprobeerd. Mijn schoonfamilie weigerde van het begin iedere communicatie,

4. Bespreking kruispunt vraag 2: Dwang en drang

tvz: Er zijn nog 3 vragen te gaan. Hebben jullie een voorkeur bij welke jullie willen beginnen?

b1: Ik vind het allemaal prima, maar wij komen uiteindelijk ook nog toe aan onze eigen vragen aan jullie toe of niet? Is daar rekening mee gehouden in deze agenda?

tvz: Ja. Ik vind het prima. Wat zijn in jullie ogen de 2/3 belangrijkste vragen die jullie zouden willen stellen?

b1: Die heb ik ingediend en die heb ik jullie toegestuurd. Die zijn bij jullie dus bekend. (:b1 blijkt te doelen op vragen op de algemene flyer). Ik nu vrij snel langs 2, 3^e en 4 heen wil fietsen, zodat wij in ieder geval de tijd krijgen om ons verdere punt te maken. Onze mening is bekend.

tvz: Ik vond de gedachte wisseling voor de pauze nuttig. Ik snap dat jullie ook jullie eigen vragen hebben. Ik wil toch wel het punt van dwang en drang uit jullie mond horen. De vraag is...

b1: Nee. Dat is het antwoord. Je kunt mensen niet dwingen. In principe gebeurt alles in het vrijwillige kader. Dat heeft ook te maken met het juridisch aspect. Je kunt ouders niet in een dwang en drang traject stoppen. Zeker niet zolang de inhoud van de dwang en drang trajecten zo abominabel is en totaal niet gespecialiseerd is. Het is prima dat al die trajecten er zijn, maar alleen in het vrijwillige kader. Het parallel ouderschap heeft hier een prachtige oplossing voor. De ouder die het fijn vindt om ergens zijn hart te luchten, moet dat vooral doen, in vrijwillige kader bij de therapeut. De ex doet niet mee en de kinderen hoeven ook niet extra belast te worden. Alles in het vrijwillige kader wordt sowieso beëindigd, want het is contraproductief. Het schaadt de kinderen en het schaadt de ouders.

tvz: Je zegt heel stellig dat dwang toepassen als het gaat om therapeutische zorg, schade bij wordt aangetoond. Hoe kom je daar zo bij?

b1: Ik hoop dat u zich een beetje verdiept in de laatste wetenschappelijke inzichten en rapporten. Niet de vertekende rapporten, waar alles naar de keten is toegeschreven. Wij stellen heel simpel: hetgeen wat de jeugdbescherming aanricht op het gebied van scheidingen, is sociale misdaad tegen de mensheid. Het is niet relevant en contraproductief. Wij gaan ons daartegen verzetten. Met parallel ouderschap kun je die hele keten uitsluiten. 15% van de

scheidingen die je ernaar toe stuurt, is leidende last en trauma.

tvz: Je zegt dat je geen drang moet toepassen als er geen juridische basis voor is, maar dat was niet mijn vraag. Mijn vraag is: moet het juridische kader in feite worden uitgebreid om.

b1: Nee! Dat gaat ook niet richting jeugdwet en steeds meer macht naar allerlei instanties. Dan is dus een woordje van een jeugdprofessional zwaarder en meer van belang dan van de verantwoorde ouder. Ik weet niet of u het weet, maar 16.000 kinderen per jaar verliezen het contact met de verantwoorde ouder. Het stelt mij ontzettend teleur als u verbaast reageert als zij (b2) vertelt dat de signalen van ouderverstoting al bestaan voordat het kind er is. Laat staan als het kind er is. [*het is onduidelijk waar b1 op doelt; de vraag van de tvz eerder was, als je ervan uitgaat dat die vroeg signalen er zijn, hoe je die eerdere signalen kon vaststellen - want MASIC is dan nog niet in beeld.] Het gaat om die 15% pathogene mensen. Misschien moet u (:tvz) gaan Googelen op ouderverstoting in Jip en Janneke taal. Complexe scheidingen.

Wij zijn heel duidelijk wat betreft dwang en drang. De jeugdbeschermingsketen krijgt bij ons geen kans zich ermee te bemoeien. We zullen de ouders daarin voorlichten. We zullen ze wijzen op de rechten van de mens, op het Europese hof, op de rechten van het kind, op allerlei internationale verdragen.

tvz: Mijn vraag ging niet over de jeugdzorg die speciaal iets moet doen, of ...

b1: Nee. Wij verzetten ons expliciet tegen welke vorm van dwang ook, waardoor ouders die aan het scheiden zijn, toch richting dwang en drang komen. Als jullie mogelijkheden die nog verder willen gaan [dan nu] benutten en gaan kijken hoe jullie alsnog de ouders in dwang en drang kunnen krijgen, dan zit je nog meer op het verkeerde pad dan wat er nu gebeurt. [*dat verkeerde pad gaat dus om dwang en drang niet vanuit het juridisch kader, maar vanuit adviezen jeugdzorg]

b3: Die dwang en drang is er nu al. Voor 90% zijn vaders [daar slachtoffer van]. Ik ben afgeperst door mijn kinderen. Ik ben afgeperst door de kindbescherming die zeggen [als advies naar mij] dat er ook vaders zijn die hun kinderen loslaten. Dit zijn dingen die zoveel emoties geven. Maar als je daar vervolgens 'verkeerd' op reageert, wordt gezegd "kijk, zie je wel". Dit is de dwang en drang die nu plaatsvindt.

tvz: {tot b3} Het punt is gemaakt. Op de wijze zoals het nu wordt uitgevoerd (met onvoldoende informatie en een mate van vooringenomenheid) is drang en dwang nu contraproductief. Maar stel je zegt zuiver juridisch: parallel ouderschap. Dan zeggen mensen dat het voor kan komen dat een kind enorm wordt blootgesteld aan een loyaliteitsconflict [waar op zich niets aan gedaan wordt].

b1: Ligt eraan hoe strikt de afspraken zijn.

tvz: Er zijn natuurlijk best ouders die zich niet veel aantrekken van afspraken als het gaat om het projecteren van negatieve gevoelens op de andere ouder..

b1: Dan leg je sancties op. [*Onbesproken blijft hoe je die negatieve gevoelens juridisch simpel vaststelt; hierna gaat het over sancties die door de politie moeten worden uitgevoerd, dat gaat meer over verhinderen omgangsregeling of geweld]

De sancties zijn heel simpel.

De crux zit in de ouders zelf, en daarna (:als ze er niet uitkomen) bij de rechtspraak. Het is heel simpel: mits geen bewezen gevaar voor de ontwikkeling van het kind, dan hebben ouders gelijkwaardige toegang. Als communicatie moeilijk is, dan denken we aan parallel ouderschap. Dit is ook wat de ouders zeggen. We hebben een ouderschapsplan waar zeer goed over nagedacht is. Als de rechter wil dat de beschikking van waarde is, dan zet die een boete op niet-naleving met ook de oproep dat de politie mag handhaven op het moment dat de voorwaarden geschonden wordt. Een pathogene ouder [vastgesteld via MASIC] is alleen maar werkelijk geholpen met strikte afspraken, strikte sancties, consequenties voor gedrag. Als de consequenties duidelijk zijn, is het gedrag verholpen. Bij parallel ouderschap 50-50 kan die ouder dan misschien meer gaan werken [arbeid], zodat die ouder dan ook minder tijd heeft voor dat kader van de zogenaamde dwang en drang (:zorg, pedagogiek).

Pak de herziene richtlijn "Scheiding en problemen van jeugdigen" (:<https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2020/03/Richtlijn-Scheiding-en-problemen-jeugdigen.pdf>) erbij. Hoe kan het waar zijn dat degene die destijds de koninklijke weg zo verzonnen heeft, nu weer een podium heeft gekregen en dat het dus mogelijk is dat de hele jeugdbeschermingsketen met de nieuwe richtlijnen mag werken [*het onderzoek van Ed Spruijt uit 2002]. 'Zodra wij (de jeugdbeschermingsketen) in jullie leven zijn, nemen wij de regie over. Dan hebben wij (de jeugdbeschermingsketen) het recht om de omgang door te zetten of te stoppen'. Dit is de keten waar het ET-team zo druk mee is die nog steeds op te dringen, terwijl wij zeggen dat wij scheiding willen met behoud van kinderen, ergo de keten er tussenuit.

En dan mogen er die 6000 ondernemingen zijn waar iedereen in vrijwillige kader naar toe wil, supertof. Dan mag ik hopen dat ook nog een keertje duidelijk wordt gemaakt, dat, als je dat dan wil, dat je dan heel veel zelf moet gaan betalen ook. Dan zullen we nog eens kijken hoeveel van die 6000 ondernemingen nog overeind blijven en hoe gretig gebruik gemaakt wordt van al die trajecten die alleen maar ontzettend veel geld kosten en niks opleveren.

tvz: Wat dan als het kind toch nog onder loyaliteitsdruk blijft staan bij parallel ouderschap?

b1: Kan niet!

b3: Ik heb er veel over gelezen, gepraat met mensen, heb het zelf ervaren. Als je het heel natuurlijk bekijkt: een kind zal een ouder nooit afwijzen. Een kind zou zelfs een ouder die mishandelt niet afwijzen. Zelfs verdedigen. Stel [in dat geval] voor dat er parallel ouderschap is, dan is er in ieder geval 1 ouder die gezond tegenwicht geeft. Met het tegenwicht probeer je een kind zich te laten ontwikkelen. Ik ervaar het en ik kan het ook zien.

Er gebeuren soms hele nare dingen bij de sociale en emotionele ontwikkeling van het kind. Bij hockey: mijn zoon staat op doel, ook de moeder staat erbij en staat aan te moedigen. Het hele team staat voorin, er breekt iemand van de tegenpartij door; hij kan de aanvaller niet houden; hij wordt gepasseerd en er wordt een goal gemaakt. Dan zegt daarop de moeder tegen mijn zoon "zie je wel, jouw team laat jou in de steek". Als er bij parallel ouderschap een gezond evenwicht is, en de ouders zich verantwoordelijk gedragen is, dan zoeken ze waarmee ze de kinderen kunnen versterken. Daarin kun je ook zorgen dat bij de ontwikkeling van het kind niet wordt gescholden. Je kunt dingen uitleggen, ook zonder dat de andere ouder in een slecht daglicht wordt gezet. Als je begrijpt dat het kind van beide ouders komt en van beide ouders mag houden, dan is dat denk ik de beste therapie die er is. Dit kun je niet oplossen door de jeugdbescherming. Dit gaat psychologisch diep, maar zo is het wel op te lossen.

*Zo lijken er tenminste 2 richtingen te zijn: de harde lijn van sancties (via politie, rechter; b1) op iedere overtreding en de lijn van overreding tot verstandig ouderschap (b3).

g: In het voorbeeld wat je noemde, begrijp ik goed dat je probeert te zeggen: als er parallel ouderschap is, dan worden de kinderen tenminste, voor de helft van de tijd van dat disfunctionele gedrag, gecompenseerd bij de andere ouder. Dat is nog altijd beter dan fulltime. Ik vraag mij af: stel in de ideale wereld, waar we dat vroegtijdig en goed onderzoeken, komen tot de conclusie dat er een ouder is met disfunctioneel gedrag, is dan je opvatting dat daar niks aan gedaan moet worden. Zou die ouder dan gedwongen behandeling moeten krijgen?

b1, 2, 3: Nee, want het is niet te behandelen.

* Hierna betreft het ET-team het kind bij de overwegingen.

l: Ik denk dat het wel belangrijk is, dat er een diagnose gesteld moet worden, zodat het kind snapt wat er aan de hand is. Dat 1 van de ouders pathogeen is, en het kind zou moeten leren ermee om te gaan.

g: Als we het hebben over dwang en drang: zou je dan het onderzoek wel onder dwang moeten doen [omdat alles daarvan afhangt]?

b1: Ja. Bij Veilig Thuis en bij de Raad van de Kinderbescherming, dit met dwang en drang.

g: Eerder leek ik te horen dat je (b1) helemaal geen dwang wilde?

b1: Ja, maar we willen niet met de keten te maken hebben. Wel een heel grote (:zonodig gedwongen) rol bij de raad. Niet bij de keten, niet bij een psycholoog die wel of niet klikt (:over het kind).

tvz: Dit punt is al gemaakt.

l: Ik wil 1 ding vragen aan jullie [b1, b2]. Jij gebruikt regelmatig de term 'pathogeen' om een oplossing te beschrijven. Wie stelt die diagnose op, op welk moment, en laat een 'pathogene' ouder zich vrijwillig onderzoeken? Je kunt van je eigen pathogeniteit niet op de hoogte zijn [die onwaarschijnlijk vinden]. Hoe kan je – als je niet van gedwongen kader wil spreken – iemand laten onderzoeken, tegen zijn of haar zin, op pathogeniteit. Het oordeel 'pathogeen' is natuurlijk dodelijk voor de omgang [van die ouder] met de kinderen.

b2: Die diagnose stellen hoort bij het onderzoek naar huiselijk geweld. Een pathogene ouder kun je niet onder dwang zetten en kun je niet onderzoeken, maar [in dat geval] kan je uit de symptomen van het kind heel veel informatie halen.

l: Maar wie kan die pathogeniteit vaststellen als deskundige?

b2: De klinisch psycholoog met verstand van psychodiagnostiek. Die kan zien of een van de ouders kenmerken van een persoonlijkheidsstoornis met effect heeft op het kind. Als je het hele gezin bekijkt, moet je dat kunnen vaststellen.

l: Denk je niet dat dat niet past in het begrip kader van de Raad van de Kinderbescherming; en stel je hebt een diagnose gesteld van pathogeniteit die betwijfeld wordt.

* Hier blijkt net als eerder dat HOVS aanneemt dat de MASIC ondubbelzinnig leidt tot een oordeel, hier over pathogeniteit, het gaat eerder over projecteren negatieve gevoelens of vroegtijdige signalen.

b2: Ik zie de Raad Kinderbescherming alleen maar als een instantie om de MASIC af te nemen. Dan heb je de feiten. Daarna word je verwezen naar een professional met verstand van onder anderen psychodiagnostiek, maar die zal ook seksueel geweld, verwaarlozing en ook gewoon huiselijk geweld moeten uitsluiten.

g: Dat stukje onderzoek [na de MASIC] zou je graag onder dwang willen? [* de vraag wordt gesteld omdat het kind dan ook een rol heeft; hierop geen antwoord want b3 gaat naar de competentievraag]

b3: Waar ik nog mee zit, is de vraag of degene die dat (:pathogeniteit) beoordeelt wel capabel is en de vraag of dat oordeel juridisch geaccepteerd wordt. Het grote probleem nu is dat er een platform wordt geboden (b3 bedoelt jeugdzorg) waar geen represaille is voor de ouder die niet ok is[, niet meewerkt, de regeling niet naleeft]. Uiteindelijk geeft de andere ouder het op. De kinderen worden beschadigd. Als alleen al dat 50/50 ouderschap gegarandeerd wordt, gewoon door dwang en drang. Handhaven. Dan hoef je ook dat oordeel van al dan niet pathogeen niet te geven.

tvz: Eigenlijk zeggen jullie dat wat eraan de hand is evident simpel is vast te stellen; en met een soort sanctie “er moet dit en dat gebeuren” kom je tot ouderschap voor beiden. Ook al is het op dat moment niet duidelijk of er sprake is van een heel erg ontspoorde ouder of slechte omstandigheden voor het kind. Dat beiderzijdse ouderschap moet je in ieder geval handhaven.

5. Bespreking kruispunt vraag 3: Stem van het Kind

tvz: Ik heb een korte vraag over het kind. We hebben als ET-team geworsteld met wat de positie is van het kind in het proces. Er zijn twee dingen die daar belangrijk in zijn. 1. Heeft het kind vanaf een bepaalde leeftijd, of misschien altijd wel, een soort entree om te zeggen “ik wil dat er bij mij thuis iemand komt kijken”? Ik zeg het even in mijn woorden. 2. Kunnen we het kind in het proces van een complexe scheiding een grotere say te geven, voor informatie, voor beslissingen etc.?

De kinderen zelf – dat kan ik uit de enquête onder kinderen zeggen – zeiden vrijwel eenstemmig dat ze allemaal veel meer gehoord willen worden. Ik wil graag weten hoe jullie daar tegenaan kijken. Ook omdat jullie tot nu toe alleen acties weergeven richting beide ouders. Ik heb het kind bijna niet aan bod gehoord.

b2: Ik kan heel kort even iets zeggen. Ja het kind moet gehoord worden, maar door een kinderpsycholoog met kennis van psychodiagnostiek die kan doorgronden wat er aan de hand is. Niet door de rechter, niet door de kinderbeschermmer etc. [niet via info uit de jeugdzorg, school of huisarts]

tvz: Vind je dat het kind daarbij nog ondersteund moet worden door bijvoorbeeld een extern vertrouwenspersoon waarbij het kind zelf mag kiezen?

b1, b2: Nee, helemaal niet. {verwijzend naar eerder gesprek waarbij school juf etc. allemaal professionals betreft met een eigen verleden, die ongeschikt maken voor rol als

vertrouwenspersoon}

tvz: We moeten ergens accepteren dat mensen een beroep kiezen omdat ze zelf allemaal dingen hebben meegemaakt.

b3: Parentificatie zegt u dat iets?

tvz: Jazeker.

b3: Het kind mag niet de beslissing nemen.

tvz: Het kind een rol geven bij de beslissing of iets vragen wat uitgelegd kan worden als een beslissing, dat moet je vermijden zeggen velen en dat gesprek moet verbeterd worden. Maar dan nog zit je met de vraag dat het kind gehoord wil worden. Los van vragen over een keuze die terugslaat op de ouders.

Mijn vraag is vooral: vind je dat de kinderen niet {nadruk}in het kiestraject gehoord willen worden, maar wel {nadruk} over de gevoelens over de situatie.

*b3 denkt dat de tvz vooral wil weten wie erbij moet worden gehaald.

b3: Ik denk dat school een veilige haven is. Daar kunnen ze kiezen of ze wat willen zeggen. Mijn kinderen zijn onder druk gezet door de jeugdbescherming om te praten. Mijn dochter is naar boven gelopen, heeft de deur dicht gedaan, en de jeugdbescherming heeft daar een half uur op de trap gezeten. Dit is wat er gebeurd is.

tvz: Dat punt is al gemaakt. Mij ging het erom dat de kinderen zelf zeggen dat ze gehoord willen worden.

Ik hoor jullie zeggen dat je dat lastig vindt. Wat eruit kwam is de klinisch psycholoog, die daarvoor een diagnostische vraagstelling kiest. Maar voor een ander soort positie, een neutraal informerende, naar gevoelens. zien jullie niet zo gauw ruimte voor dat kind. Of zie ik dat verkeerd?

b1: Hebt u naar de webinar voor professionals gekeken? Het is naar jullie toegestuurd. Wat was nou de boodschap die daar verteld werd? Het meisje werd uitermate getraumatiseerd. Het kind wil niet kiezen.

tvz: Dat heb ik niet gezegd. Je moet goed herhalen wat ik gezegd heb. Ik heb gezegd dat ik het niet heb over keuzevragen, maar wel over gehoord willen worden. Dat is per definitie 'niet kiezen'.

b1: Een kind horen kan alleen door mensen die capabel en daarvoor bevoegd zijn. Dus zeer zeker geen kinderrechter.

tvz: Samengevat willen jullie in het kader van diagnostiek, op 1 punt het kind horen, namelijk in 2e instantie in het kader van klinische diagnostiek door een bepaald iemand die daarvoor geleerd heeft en het kind zo min mogelijk beschadigd. Andere rollen, gesprekken, betrokkenheid van het kind zien jullie niet zitten.

6. Bespreking kruispunt vraag 4: de waarheid in het midden?

*de titel 'waarheid in het midden?' stond in de toegezonden lijst met 4 vragen van het ET. De uitleg was dat het ET worstelt met de vraag hoe waarheidsvinding moet plaatsvinden als de beide ouders als bron nogal tegenstrijdige info geven, wat bv. een groot probleem is bij beschuldigingen van geweld.

b1: Ik wil het hebben over de waarheid in het midden. Er is geen waarheid in het midden. Laten we daar heel duidelijk over zijn. De waarheid ligt niet in het midden. Het is niet "waar twee vechten, hebben twee schuld". We hoeven het ook niet over vechtscheidingen te hebben. Laten we het vooral hebben over complexe scheidingen, een hoog conflict scheiding, we moeten het vooral hebben over parental alienation, ouderverstoting is ook een heel erg mooi woord, en dan houdt het gewoon op. Er is geen waarheid in het midden. Dat is duidelijk.

tvz: Dit was bedoeld als zoals staat beschreven: er zijn twee (of soms wel meer) perspectieven op de informatie, hoe kom je verder. De vraag hebben jullie al beantwoord (:alleen via de MASIC) {wordt beaamd, gesprek gaat meteen door naar de BG-vragen}

7. Vragen van de BG

* HOVS had een algemeen gestelde flyer opgesteld met vragen van meer politieke aard o.a. over het ET.
Daar wil HOVS over spreken

b1: Ik had twee vragen ingestuurd. Vraag 1: Wat weerhoudt het Expertteam ervan om het juiste te doen. Om gewoon te zeggen: mensen, we hebben wetten. We hebben Europese verdragen. We hebben het Europees hof. We hebben de rechten van het kind. Ik heb een hele lijst met allerlei artikelen. Rechters hebben een eed afgelegd. Wat weerhoudt dit hele verdienmodel om het juiste te gaan doen?

tvz: Deze vraag doet een soort appel op het ET dat het simpel is.

b1: Het is simpel. Het is heel simpel. Jullie zijn bezig met het in stand houden van het verdienmodel.

tvz: Ik zie het zo {wijst weer op de 2 potjes}. U wilt van deze situatie met 1 sprong naar deze situatie en u zegt dat is simpel. Zijn in die nieuwe situatie dan geen belangen? Zijn daar dan geen machtsconcentraties? Zijn daar geen mensen die bepaalde doelen nastreven? Gaat dat zonder geld? Het is volgens mij niet zo dat - even los van de overgang - in een situatie zonder jeugdzorgketen, dan ineens alles goed gaat.

b1: Dat zou zomaar eens wel kunnen. Onze kinderen (kinderen van complexe scheidingen) zijn 10% van de mishandelde kinderen. Wij vreten 60% van het hele jeugdbeschermingsbudget op. Zo complex is het niet. Met parallel ouderschap is veel te ondervangen. Wij hoeven die hele keten helemaal niet te hebben. We roepen ouders ook op alles in het vrijwillige kader per direct te beëindigen. Waarom wilt u polderen?

b3: Ik wil wat anders zeggen en ik snap niet waarom niet iedereen dat door heeft. De ouder die niet welwillend is, die weet dat daar geen sanctie op is. In Oostenrijk ga je gewoon de gevangenis in (:als je niet meewerkt aan de omgang). Als dat duidelijk is, dan wordt die ouder ook gedwongen om zelf aan de slag te gaan. Die ouder heeft [in Nederland] nu de mogelijkheid

om 5 jaar lang juridisch een platform te zoeken en te procederen (:tegen rol voor de andere ouder) en dat wordt gefaciliteerd. [Het is niet duidelijk waarom] de handhaving bepaalde zaken wel redt en andere zaken niet. We worden week [bij handhaving] als het over kinderen gaat. De uitkomst nu [met al dat geprocedeer en vaak 1-ouder oplossingen] is dat de kinderen veel meer getraumatiseerd worden.

tvz: Eigenlijk is het probleem volgens jullie er vooral van een juridische regelaar zonder het betrekken van zorg die niet productief is. Is het nu jullie indruk dat het verdienmodel de belangrijke drive achter de rol van de niet-juridische betrokkenen is of is het ook omdat er een maatschappelijke behoefte is om deze problematiek ergens te parkeren (en dat is de jeugdzorg)?

b2: Ik heb vaker de term 'netwerkcorruptie' gehoord. Ik denk dat dat hele familierecht verweven is met de jeugdzorg, dat er geen scheiding meer tussen zit. Door onderlinge belangen zijn mensen [in die keten] niet in staat hun eigen fouten toe te geven. Als er in het begin een fout is gemaakt, wordt dat niet toegegeven. Er ontbreekt integriteit in de sector.

tvz: Ik ga er in mee dat er soms ernstige misinterpretaties op papier staan van de ene professional, die dan als een soort feit een eeuwige leven hebben in die keten. Maar waardoor dat komt, is wel een hele belangrijke vraag, voor al als je nadenkt hoe je van daar naar daar komt {wordt uitgebeeld}. Wordt het in stand gehouden om fouten toe te dekken. Wegens economische redenen?

b1: Ook.

tvz: Maar dan nog moet je bedenken dat er ooit een maatschappelijke ontwikkeling is geweest die die concentratie van macht heeft neergelegd bij de jeugdbescherming en jeugdzorg. Ik vroeg me af of jullie in staat zijn om iets te zeggen over of er een maatschappelijke behoefte...{in de reden gevallen}

b1: Die maatschappelijke behoefte is gecreëerd {nadruk}. Die is gemaakt. In 2015 – voordat alles naar de gemeente ging – waren er 100.000 kinderen bij de jeugdzorg. In 2019/2020 waren er in een keer 450.000 kinderen. 1 op de 9 kinderen heeft op dit moment te maken met de jeugdbeschermingsketen. In Nederland hebben wij 50.000 uithuisplaatsingen. Vergelijk dat met bijvoorbeeld een Noorwegen, dat 5x zo klein is, die er maar 1000 hebben. Het is wel degelijk een verdienmodel. Een makkelijk verdienmodel, want er zijn genoeg kinderen die zorg nodig hebben, waarbij de zorgverlening er juist met een hele grote bocht omheen gaat. Het systeem richt zich op een nette vader zoals hij {wijst naar b3} die wordt in een pulletje gestopt en is 4 jaar lang aan het procederen.

tvz: Je doet alsof ik je tegenspreek, maar dat is niet zo Ik wil een idee te hebben van wat volgens jullie de driving force is van waarom dingen zijn zoals ze zijn. Als jij zegt dat het simpel is, ... {in de reden gevallen}

b1: Wilt u alle namen hebben? Ik heb met alle ambtenaren gesproken, ik heb aan alle tafels gezeten, ik heb een netwerk van hier tot Tokio, ik word informeel elke dag door iemand gebeld in jullie keten. Ik ga niet bekend maken door wie ik gebeld word, ik houd mijn contacten geheim. Ik word van alle kanten gewaarschuwd en ik word ook aangemoedigd. Zo ingewikkeld is het niet, maar er zijn wel allemaal belangen. Ik vind het niet interessant waar het allemaal vandaan komt.

De puinhoop is er, en hoe gaan we dit oplossen. Dit is de situatie. Dit zijn de cijfers. Hoe gaan we nu met zijn allen ervoor zorgen dat dit weggaat. Wat gaat er gebeuren dat het juiste gedaan wordt? Wordt er ingezet op hereniging? Wordt er ingezet op rehabilitatie? Dat zijn onze speerpunten. Er wordt [nu door het ET team] ingezet op het mogelijk maken van ouderverstoting. Het is eigenlijk zo simpel dat ik er een beetje vervelend van ga worden. Wij weten het wel. Hoe kan het dan zijn dat jullie weer ouders uitnodigen? Elke keer weer zijn er allerlei groepjes. Ouders worden tegen elkaar uitgespeeld.

*Alleen belangen, spreker kent ze alle, verhinderen volgens b1 een simpele aanpak. En spreker heeft de meeste kennis van zaken en de meest relevante ervaring.

tvz: {tot b1} Even stoppen.

Ik heb nog maar weinig tijd. Ik wil 30 seconden besteden aan zelf de afsluiting geven.

Die vraag naar de achtergrond van het voortduren van de situatie heb ik gesteld, om, als je daar iets aan wilt doen – ook in de richting die jullie zeggen –, te kunnen zeggen als onafhankelijke voorzitter, wat de motieven zijn, waarom dingen zo zijn, zo blijven, en waarom het anders moet.

Het volstaat niet om te zeggen: dit is beter dan dat omdat ik het zeg.

Dat is mijn motief om die vraag te stellen. Als we jullie oplossingsrichting kiest, moeten zo goed mogelijk de redenen ervan kennen. En die van anderen die kennelijk een oplossing belemmeren.

De notulen worden gemaakt door Arthur samen met een medewerkster. Die worden zo letterlijk mogelijk gehouden. Ik kijk er oppervlakkig na, of het correspondeert met mijn waarneming van de situatie. De notulen worden gestuurd naar iedereen die hier aanwezig is. Jullie krijgen de mogelijkheid om commentaar te leveren. Het is wel wezenlijk dat jullie je realiseren dat de notulen zijn van dit gesprek. Niet in samenhang met andere stukken, niet als verslag van andere stukken. We zullen zo min mogelijk veranderen. Het reageren op notulen is niet de gelegenheid om meer te zeggen dan wat er al gezegd is. U stuurt reacties terug naar Arthur. Wij (Arthur of ik) lossen alle kleine dingen op. Eventueel belt Arthur of ik de mensen persoonlijk op - dat vertrouwen hebben wij van de voorzitter gekregen om dat te doen – om te controleren of onze oplossing klopt. Als dat niet opgelost kan worden, dan beluisteren wij met zijn drieën de band wat betreft de passage.

Voor de duidelijkheid: Arthur en ik beslissen over wat er als definitieve zinsdelen verschijnt, met eventueel opmerking over de kritiek. Wij zijn volstrekt onafhankelijk in het vastleggen van het laatste woord.

Ik wil nog even afsluiten met een vraag die ik jullie wil stellen, zoals ik ook alle groepen heb gesteld. Wij willen graag weten of wij naar jullie gevoel – zover de tijd en situatie dat toe liet – aan de orde zijn gesteld. En of jullie hebben kunnen zeggen wat jullie willen.

b3: Ik weet niet of ik heb over kunnen brengen hoe ik er tegenaan kijk. Ik denk dat er heel veel omheen wordt gekeken naar de oplossingen, maar ik denk dat de kern is dat we in een juridisch kader de oplossing moeten vinden. We moeten dingen rond ouders niet vermengen wat er met de kinderen gaat gebeuren. Het is selffulfilling prophecy zoals het nu gaat (:men plaatst kind bij 1 ouder en realiseert zo zelf de verstoting). Er wordt een platform geboden aan degene die niet welwillend is en daar zijn de kinderen het slachtoffer van. Als ik met 230 km

straks naar huis rij, dan ben ik vanavond niet in huis, maar op het politiebureau. Maar wie een kind niet naar de ouder brengt terwijl het de omgangsregel is ...

b1: Ik heb moeite met dit hele verhaal. Ik wil jullie allen hier heel duidelijk wijzen op jullie verantwoordelijkheid. Besef dat het rapport dat jullie schrijven levensbepalend is voor de toekomst, voor de toekomstige generaties, voor onze kinderen, voor onze kleinkinderen. Ik hoop dat de motie van Lisa Westerveld uitgevoerd wordt. Niet de opdracht van het ministerie van J&V. Lisa Westerveld voor het volk. Echt waar. Als hier een rapport uitkomt, wat maar enigszins deze waanzin, die ons nu allen overkomt, het grote verdriet, in stand houdt, dan heeft dat consequenties. Ik kan dat niet accepteren.

tvz: Ik spreek voor mijzelf als voorzitter. Ik voel mij verplicht om mij zo goed mogelijk te verplaatsen en de woorden voor te vinden van wat jullie vinden. Voor mijzelf sprekend denk ik dat ik me onder meer intensief met zwangeren en kraamvrouwen heb beziggehouden, met dit type diepingrijpende problemen. Ook langdurig. Ik heb veel ellende gezien. Ik kan mij dus een voorstelling maken van waar dit over gaat en hoe belangrijk het is. Het is een iets ander veld, maar in mijn werkgebied werden kinderen soms bij de geboorte bij de ouders weggehaald, uit huisgeplaatst. Geen kleine zaak. Ik heb ook nooit de indruk gekregen dat het Expertteam zich niet van die zware verantwoordelijkheid bewust is. {tot b2} heb jij nog een laatste woord?

b2: Ik sluit mij aan bij b1 en b3. Ik ben ook bang dat het gesprek voor de Bühne geweest is. Dat hoeft niet specifiek aan jullie te liggen, aan jullie integriteit, maar aan de integriteit van de overheid. Daar zit bepaalde mensen in die niet willen dat dit goed komt. Dat is al 60 jaar zo. Denk alsjeblieft aan die kinderen die zo ontzettend beschadigd raken. Het hoeft niet. Handhaven.

ivz: Ik vind de woorden die jullie gekozen hebben – behalve de dreigementen – hartstikke goed. Ik sta met mijn opdracht op en ik ga ermee naar bed. {b1 probeert te onderbreken} Wacht even, ik wil even iets zeggen. Het ministerie zit hier niet aan tafel. Er is niet 1 vertegenwoordiger van het ministerie die invloed uitoefent op ons project. Niet 1. We krijgen wel logistieke assistentie van het ministerie. Daarnaast is ons advies nog niet gevormd, dat is pas zodra we alle gesprekken hebben afgerond. We hebben helemaal geen vooropgezet plan over wat we gaan adviseren. Daar hebben we bewust niet voor gekozen.

tvz: Ik wil dat even bevestigen. Ik heb ingestemd met betrokkenheid onder de voorwaarde van volstrekte onafhankelijkheid van en het Expertteam en van het ministerie, want ik heb ook zo mijn ervaringen met het ministerie. Ik kan alleen maar bevestigen: ja, die onafhankelijkheid heb ik gekregen. Dat durf ik wel hardop te zeggen. Daarom durf ik jullie allemaal wel af en toe tegen te spreken.

b2: ik geloof je ook wel, maar ik vraag mij ook af: stel dat het goede advies eruit komt, dan zie ik niet dat het ministerie het laat gebeuren. Daar zit de rotte appel.

g: Ik kan alleen maar voor mijzelf spreken dat ik mij die angst kan voorstellen.

{het wordt rumoerig, de tvz geeft de ivz het woord en vraagt nog even aandacht}

ivz: Er zit maatschappelijk een historie aan. Nog niet zo heel lang geleden werd in de Kamer de volksvertegenwoordigers, namens een groot deel van de Nederlandse bevolking, keihard gezegd "wie gaat scheiden, loopt het risico dat die z'n kinderen nooit meer ziet". We zijn bezig

met een omwenteling, we zijn allemaal uit op de wens die jullie hebben uitgesproken, het resultaat. Sprekend voor mezelf, maar ik denk ook voor het hele team: hoe je daar komt, dat is a hell of a job. Maar veel dank voor jullie inbreng, die heb ik zeer gewaardeerd. Ik heb mij rustig gehouden, want ik heb vooral willen luisteren. Er zaten een paar hele interessante tips bij.

b1: Ondertussen lever ik de pamfletten en de folder bij de notulist in.

tvz: Ik wil jullie graag bedanken voor jullie tijd en inzet.

[eind]

BG4. Passage

Plaats: Utrecht, Bar Beton
Datum: 23 september 2020
Tijd: 18:00-20:00 uur

Aanwezigen

Expertteam: Cees van Leuven (ivz), Gerda de Boer (g), Jurjen Tak (j), Sil van Beekum (s)
Triqs: Gouke Bonsel (technisch voorzitter; tvz), Arthur Weynschenk (notulist)

Passage: 1 vertegenwoordiger

Leeswijzer

Gestreefd is naar een vrij letterlijke weergave van het gesprek. Waar tekst tussen accolades staat {...} wordt het gesprek op procesniveau beschreven, bv. {gespreksdeelnemers stellen zich voor}. Waar tekst wordt voorafgegaan door een asterisk *, is info samengevat of wordt de gespreksrichting aangegeven. Waar (:...) staat wordt toelichting gegeven op de bedoeling van een verwijzend woord dat voor een niet aanwezige niet direct helder kan zijn. Dat is dus een toevoeging, zonder enige waarderende intentie. Omdat die toevoeging goed herkenbaar is, kan de lezer die ook overslaan.

b1=belangengroepvertegenwoordiger; ivz is daarbij de inhoudelijk voorzitter, mr C. van Leuven; tvz is de inhoudelijk voorzitter, steeds G.J. Bonsel.

In het verslag is persoonlijke informatie soms in meer algemene termen weergegeven. Bijvoorbeeld leeftijd en woonplaats zijn onvermeld gelaten. In principe wordt niet aangegeven of de spreker van de belangengroep man of vrouw is, maar bij sommige consultaties waren alleen mannen of vrouwen betrokken, en doorgaans is de sexe indirect duidelijk. Soms is dat ook relevant (bv. wanneer het gaat om sexe voorkeur van de professionals en de eigen ervaring daarin). In het gesprek werd, in overleg met de belangengroepen, in opzet getutoyeerd maar wisselde de aanspreekvorm op natuurlijke wijze, bij verslaglegging is gevousvoyeerd ('u' ipv 'je'). Verder worden professionals in algemene zin conventioneel mannelijk aangegeven (psycholoog, politieman, advocaat; ook daarom 'hij', 'hem') ook al weten we - in ander verband een discussiepunt - dat de grote meerderheid vrouw is. Soms gebruiken gespreksdeelnemers verschillende termen om hetzelfde aan te geven, zelfs in een dialoog. Daar hebben we geharmoniseerd (1 term) en de meeste gangbare term genomen omdat anders het gesprek in de papieren weergave niet goed te volgen is. Steeds heeft voorop gestaan dat een externe lezer zonder gepuzzel de tekst begrijpen kan. Soms slaan gespreksdeelnemers ineens een andere weg in, die op papier achteraf veel onlogischer lijkt, dan het ten tijde van het gesprek was. We schrijven dan een neutrale verbindingszin, of geven kort uitleg via {...}. De tussenkoppen zijn door de notulist toegevoegd.

1. Kennismaking

ET, tvz, notulist en vertegenwoordiger Passage (b1) stellen zich voor.

2. Inleiding

tvz: Allereerst, ik ben onafhankelijk voorzitter. Dit betekent dat ik zowel rekening houd met de wensen van het ET maar ook met wensen zoals die u zijn opgeschreven. Ik probeer ik daar zo goed mogelijk een functionele gedachtewisseling over te organiseren. Arthur doet de notulen, daar kom ik op het eind nog even op terug hoe dat precies gaat. Als de notulen zijn afgewikkeld, worden de opnames verwijderd. Ze dienen alleen maar voor dat doel.

Het tweede is de gespreksonderwerpen. We hebben jullie gevraagd om na te denken over de 4 kruispuntvragen waar over we kunnen spreken. Dat zijn zaken, die na intern beraad [van het ET] tot stand zijn gekomen. Ik heb begrepen dat jullie geen extra vragen buiten deze genoemde kruispunten hebben?

b1: Zeker wel!

tvz: Dan heb ik daar misschien overheen gelezen.

b1: Hier zijn de onderwerpen en de agendavoorstellen. 1 A4tje met bijlage.

{b1 toont een document dat hij heeft meegenomen en dat antwoorden op de kruispuntvragen, extra vragen, en het A4-tje omvat. Er blijkt dat de avond tevoren documenten te zijn verstuurd naar het ET-email adres die buiten de voorzitter nog door niemand waren ontvangen/gelezen. De ivz was ook niet in staat geweest vooraf de documenten te lezen. Er wordt even tijd besteed aan kopiëren/snel doorlezen wat betreft de commentaren op de kruispuntvragen, en de aangedragen agendapunten. Er blijkt ook een videofragment te zijn toegestuurd.}

b1: Er zijn vier extra onderwerpen door ons aangedragen, in de volgorde zoals die hier [op papier] zijn aangegeven. Voor mij zijn die heel belangrijk, misschien zelfs wel om mee te beginnen.

tvz: Ik vind het niet goed om daar een beslissing over te nemen [met de 4 extra onderwerpen beginnen] zonder dat mensen het gelezen hebben; ik hoop dat u dat begrijpt. We kunnen 2 dingen doen, nu dit kopiëren en alles lezen en in gesprek gaan over de volgorde van de onderwerpen. Of u kunt mij toevertrouwen dat in ieder geval voor de pauze zoveel mogelijk de kruispunten worden besproken en daarna eerst die extra vragen.

b1: Ik ben voor de eerste optie, en dan beslissen.

tvz: Ok. Dan gaan we bespreken wat de volgorde is, ook met het ET. Laten we eerst even inventariseren wat die vier punten van jullie zijn. Ik moet roeien met de riemen die er zijn, daar moet u begrip voor hebben. We moeten ermee leven zoals het nu is. Ik heb de materialen zelf

niet gekregen dus ik moet beginnen met het inventariseren.

{Er blijkt ook een videofragment verstuurd dat evenwel niet eenvoudig getoond kan worden. Terwijl geprobeerd wordt dit aan de praat te krijgen, wordt het overleg voortgezet over de agenda, even uit het hoofd}

tvz: Ja maar ik wil eerst even jullie vier punten horen, en dan met die vier dingen in de hand kijken hoe de aanwezigen er tegen aankijken [de volgorde in relatie tot de 4 kruispuntvragen]. En wat u {tot b1} betreft, welke van de 4 een priority nummer één is. Kunt u dit aangeven, maar zie dit niet als een overhoring.

* b1 beschrijft als eerste het thema naleving omgang, dat weergegeven is in het videofragment dat uiteindelijk getoond wordt.

b1: Tweede punt is gewoon heel simpel, drie uitgangspunten voor denken over ouderverstoting {wijst op de tekst}. Ik verwacht dat we het daar snel over eens kunnen zijn. Het zijn drie voor de hand liggende dingen, maar ik vind het altijd prettig om gelijke uitgangspunten te hebben.

j: ik begrijp dat u dit wilt checken.

b1: Ja en als daar anders over gedacht wordt hoor ik dat heel graag.

tvz: Ja, maar het is vooral belangrijk dat u zegt hoe u [als BG] erover denkt. En ik heb opdracht om te achterhalen wat een BG wil en waarom. Dus ik hoop dat u zegt "het zit zo", en niet: "andere mensen zeggen zus of zo". Het waarom is daarbij natuurlijk ook belangrijk.

b1: Het derde punt, was het belang van handhaving en het vierde punt ben ik even kwijt {document wordt namelijk gekopieerd, is nu even niet beschikbaar}.

tvz: De Commissie heeft als topic twee [kruispunt vraag 2] 'drang en dwang' in de brede betekenis van het woord en daar hoort natuurlijk ook handhaving [vraag 3 van Passage] bij. En handhavinginstrumenten. {Hierna zijn voor de duidelijkheid a. t/m d. onderscheiden} En zit het niet slagen van handhaving in: a. het falen [niet goed kunnen functioneren] van het huidige systeem, of b. het fundamenteel ongeschikt zijn van systeem zelf, of c. het maar half voldoen van de instrumenten, waardoor er meer zijn, met een waaier aan opties, of d. het ontbreken van bepaalde vormen van dwang die we dus moeten introduceren, of in vormen van dwang die we juist moeten afschaffen.

Dus ik denk dat jullie punt drie wel hoort bij ons punt twee, kruispunt twee.

b1: Kruispuntvraag twee ['drang en dwang'] zie ik vooral als psychosociaal-pedagogisch! [*en niet zozeer juridisch]

tvz: Ja het ET wilde, als een belangrijk idee, van gedachten wisselen over de optie dat we niet zozeer handhaven versterken maar dat we het verplichte kader verbreden. Dan kunnen we denken aan het verplicht stellen van bepaalde zorgelementen aan de echtelieden, partners of

een van de partners. De diagnostiek begint verplicht en ook de vervolgstap, meer in ondersteuning pedagogisch en soms ook wel licht psychiatrisch, als er aanleg is om te denken dat beiden of één van de twee ouders disfunctioneren, er daardoor een probleem ontstaat, waardoor het kind de pineut is. Er zijn door verschillende betrokkenen dingen voor en tegen [deze verbreding van het verplichte kader] gezet.

We willen weten: hoe staan jullie hiertegenover. Dat is een hoofdvraag. Maar ook handhaving is een thema. Het ET denk hierbij het meeste aan inzet van handhavingsinstrumenten.

Materieel of via plaatsing van het kind. u moet dat wel met terughoudendheid inzetten, maar het laatste komt neer op: als u [als ouder] niet doet wat ik zeg [=meewerken aan onderzoek/behandeling] dan verliest u het kind. Over die laatste dwang kunt u verschillend denken.

En ook: wat zijn de voorwaarden van de handhaving want sommige mensen zeggen, eerst zorgvuldig onderzoeken [voor u gaat handhaven]. Maar anderen zeggen: als er dan een aantal afspraken over de omgang zijn gemaakt, dan moet de handhaving daarvan een soort automatisme zijn, zonder nader beoordelingskader. Daar willen we ook uw mening over weten.

Er zijn ook partijen – die komen ook terug in onze enquête - die juist zeggen: focus je nou niet teveel op de verplichte dingen want alles waartoe je verplicht en dwingt, geeft altijd indirect negatieve effecten in voor het kind.

{tvz maakt duidelijk dat dit een schets van het landschap is}

Als ik deze dingen zeg, is het niet omdat ik ze zelf vind, maar om te rapporteren dat ze zijn langsgelopen in de verschillende reacties tot nu toe. Het is daarbij erg duidelijk dat handhaving een rode draad is bij alle door ons gesproken belangengroepen, en daarom een belangrijk thema.

{inmiddels zijn kopieën gemaakt van de 4 extra punten van Passage zodat iedereen die kan lezen en j: heeft de video klaargezet voor vertoning. er worden 3 minuten gebruikt om de ingestuurde stukken te lezen; beperkt tot het lezen van de onderwerpen van Passage en niet de aanvullende bijlagen, b1 gaat met dit voorstel akkoord}.

3. Door Passage ingebracht agendapunt: minachting en onbegrip jegens ouders die met ouderverstoting te maken hebben

tvz: De video doet het, kunt u ons even inlichten waar we maar gaan kijken?

b1: Ja dit is de presentatie van het WODC rapport, van het nakomen van de omgang.

tvz: Dat is een onderzoekster neem ik dan aan.

b1: Het zijn vijf onderzoekers. Allemaal vrouw. Het gaat er [in dit fragment] om, we kunnen ook eerst even kijken, dat er een opdracht vanuit de motie van de Tweede Kamer is om de groep die het contact met ouders verliest te onderzoeken op nakoming van de omgang. Dat is kortweg de opdracht. {Het videofragment laat deze 5 onderzoekers/betrokkenen in discussie zien, en het gaat b1, zo blijkt later, vooral om de houding die deze tegenover handhaving laten blijken}

Die vijf noemen dat systeem-resistente ouders.

tvz: De verliezers [de ouders die contact verloren] of de winnaars?

b1: In principe de verliezers. Ik vind dit wel wat heftig uitgedrukt.

tvz: u hebt gelijk

b1: Zij noemen dat dus systeem-resistente ouders en daar wordt [in het fragment] door een Tweede Kamerlid naar doorgenvraagd en dan volgt de reactie zoals die is.

b1: We kunnen er naar kijken.

tvz: Is het iedereen duidelijk waar het over gaat?

allen: ja!

{Het filmpje speelt 2 minuten, het filmpje is slecht te horen voor de verschillende deelnemers, uiteindelijk wordt gevaren op de toelichting van b1}

b1: Ik zal het filmpje alvast toelichten, kijk hier praat Inge van der Valk [dat is 1 van de 5 onderzoeksters]; ze zegt 'ik word geloof ik ...', en dan lacht ze zo naar haar collega, en dan zegt ze "ik geloof dat ik geacht word te zeggen, ook nog iets te zeggen over systeem-resistente ouders". Ik duid dit als weerzin tegen het onderwerp terwijl er de vraag was vanuit de motie.

{filmpje wordt bekeken, b1 wijst op verbale en non-verbale communicatie van mw. vd Valk, maar ook de andere aanwezigen doen mee}

b1: De oplossing volgens deze expert-wetenschappers, is voor de meest erge 'systeem-resistente' ouders, het toepassen van scheidingseducatie. Maar we weten dat bij ouderverstoting dit een ver gepasseerd station is. Noemen ze dat deskundige voorlichting [door de onderzoekers aan de Tweede Kamer]?

tvz: Ik denk dat we dat ook in een andere rapportage [van van der Valk] zijn tegengekomen, die gedachtegang dat educatie helpt [bij ouderverstoting/contactverlies].

b1: Nou ja de rest weten ze niet heel veel, allemaal 'nader onderzoek'; dat zegt zij [Inge van der Valk] ook. We worstelen al 40-50 jaar met dit probleem. Hoefnagels heeft hier al zijn tanden op stuk gebeten. En zoveel andere mensen. Dus nu weer onderzoek, terwijl juist de vraag was vanuit de Tweede Kamer iets te doen.

tvz: Even de vergaderorde. Ik denk dat de boodschap van dit fragment wel helder is, wat u als hoofdpunt hieruit trekt, ook gezien wat we nu hebben gelezen. Het staat hier nu op punt één. Ik kan me voorstellen dat we daar nu als agendapunt mee beginnen. Ik kan me bij één punt nog niet goed een gesprek voorstellen. Wilt u aan mij of de aanwezige ET leden vragen: ben u het met dit punt [de minachting van de ouders] met me eens of oneens?

b1: Nee dat hoeft niet. Kijk wat ik wil weergeven, is de weerzin met dit onderwerp, de minachting, de handeling verlegenheid en het wegzetten van ouders die verliezer zijn. Dat is in mijn ogen het kenmerk van vrijwel iedereen die met omgangsproblemen te maken heeft. Tot en met de rechters en raadsheren aan toe. En dat bepaalt heel erg de gang van zaken, de uitkomst.

tvz: Ik vind het opvallend wat u zegt, en helemaal niet omdat ik u niet geloof, maar opvallend omdat op een aantal punten enigszins afwijkt van, wat ik tot nu toe heb gehoord. En ik ga even proberen bij u te verifiëren of dat klopt. U zegt de verliezende ouder of degene die het contact verloren heeft, die wordt in feite weggezet. Bedoel u daarmee, hij krijgt zijn zin niet of wordt hij genegeerd of zijn het gewoon vaders die geen spreekrecht krijgen? Wat bedoel u precies met 'wordt weggezet' of 'wordt geminacht'?

b1: Ja, maar kijk het heeft ook een oorzaak.

tvz: U bedoelt die vrouwen (:filmpje:), uw punt m.b.t. wegzetten en minachting.

b1: Ja dat speelt ook een rol. Vrouwen kunnen zich identificeren met vrouwen [de moeders die het kind houden] dus dat speelt ook een rol. De vrouwelijke waarden tellen. Er zijn heel veel beschikkingen waarin de man [vader] agressief wordt genoemd terwijl dat (: dat gaat over de interpretatie van wat mannen/vaders gezegd hebben, hoe ze het verwoorden) vaak gewoon meer de mannelijke benadering is. In Amerika hebt u zelfs een speciaal protocol, hoe om te gaan met vrouwen en hoe om te gaan met mannen. En vrouwen zouden dat ook moeten kunnen (: professioneel omgaan met mannen), maar die vaardigheid ontbreekt, de vrouwelijke manieren en waarden tellen. Maar dit heeft ook een oorzaak. De oorzaak is, dat mensen dit pas door hebben, het hele ding van ouderverstoting, als je het mee maakt. Echt waar. Daarom vind ik de samenstelling van het ET niet altijd even gelukkig gekozen. Ik weet toevallig dat een van de ET leden het zelf indirect heeft meegemaakt. {geanonimiseerd} Maar je hebt het pas echt door, als je het meemaakt.

* Er worden dus 2 afzonderlijke zaken genoemd: 1. de professionele sector die zich met ouderverstoting bezighoudt bestaat vrijwel geheel uit vrouwen die vanuit vrouwelijke [moederlijke] waarden redeneren en daarnaast mannelijke uitdrukkingsvormen duiden als agressief; voor gender-bewust werken kan je je trainen; 2. het ET is afspiegeling van die situatie en heeft daarnaast geen persoonlijke ervaring met ouderverstoting, wat nodig is volgens b1 voor een goed advies.

g: Bedoelt u ermee dat meemaken [van ouderverstoting door de ET-leden] of er zelf als ouder slachtoffer van zijn, nodig is om in staat te zijn [als professional te werken]?

b1: Ervaringsdeskundige, zelf verstoten worden, dan zie je pas hoe het werkt.

s: Oké en betekent dat dan ook dat je alleen dan een adequate beoordelaar, beslisser, behandelaar bent, of ga ik dan te ver?

b1: Nou kijk er zijn natuurlijk ook wel uitzonderingen op. Maar mensen kunnen bijna niet geloven dat het zo werkt en dit is ook heel vervelend.

tvz: Ja maar nu zegt u iets, wat ik belangrijk vind om boven water te halen.

Voor mij is het een behoorlijk verschil tussen de volgende twee dingen en ik wil horen of u dat ook zo ziet. Het ene is: u voelt eigenlijk heel weinig respons als je je verhaal [van ouderverstoting] tegen andere mensen vertelt, of het nou professionals zijn of mensen op je werk, of mensen om je heen; ze denken: het kan niet waar zijn en als het wel waar is zal er wel een steekje aan je los zijn

b1: Ja, dat is de redenering

tvz: Ja, en het andere is, en dat wil ik ook even toch van u horen of u dat ziet als iets wat speelt: Mensen voelen zich natuurlijk heel erg ongemakkelijk, als je [als ouder die ouderverstoting meemaakt] ze zoiets vertelt omdat het ze dwingt te kiezen omdat mensen doorgaans beide ouders kennen. Gedwongen om er iets van te vinden, gedwongen om partij te kiezen. Mensen zitten in een situatie die ze niet willen, want ze kennen beiden, ze kennen ze van verjaardagen, ze zijn misschien samen op vakantie geweest. Mensen vinden het dan prettiger om er een beetje afstand van te houden. Maar de ouder die het overkomt voelt zich daardoor [het afstand houden om niet te hoeven kiezen] niet begrepen, voelt zich niet gehoord. Dat is dan eigenlijk niet omdat ze het niet geloven, maar omdat eigenlijk mensen niet geïnvolveerd willen worden.

b1: Ja maar dat is niet het enige. Mensen willen ook gewoon niet met die diepe ellende meegaan.

[* dus een derde mechanisme dat tot het gevoel van niet gehoord te worden leidt, is zelfbescherming van de omgeving tegen de nare gevoelens die ontstaan als u echt luistert en er teveel vanaf gaat weten.] Want als ze gaan vragen: wat is het belangrijkste in je leven. Nou, dan zullen 90 of 95 procent van mensen die kinderen hebben, antwoorden "mijn kinderen". En die woorden gaan verloren, en dat is hele diepe ellende voor de verliezende ouder. En mensen [buitenstaanders] vinden dat vreselijk moeilijk om dat tot zich te nemen, om die ellende aan te horen.

tvz: Maar kijk er zijn dus meerdere mechanismen waardoor u als verliezende ouder het gevoel hebt, ik kan eigenlijk bijna nergens terecht met mijn verhaal, maar de vraag van g is. "vertaalt zich dit nou als u denkt aan de manier waarop de samenleving ermee omgaat, juridisch, jeugdzorg, en de omgeving van mensen in een advies aan ons? Wat is de les die u daaruit kunt trekken?"

b1: Nou ja het is niet alleen een les. Het is ook een gegeven dat, het is onderzocht, dat gedragswetenschappelijke professionals in 90 procent van de gevallen, de diagnose missen in deze situatie.

tvz: En wat bedoel u dan met 'de diagnose'. Als een kind niet bij een van de ouders is dan krijg

u toch een vrij duidelijke diagnose [contactverlies]?

b1: De diagnose van dat er sprake is van opzetten van het kind tegen de andere ouder.

tvz: Ja. U bedoelt dat ze [de gedragswetenschappers] misten dat er een ouder is met bepaald gedrag, die, zeg maar, zelf een belangrijke rol speelt in het ontstaan van het geheel [contactverlies].

b1: Ja. Kijk, ik ken heel veel zaken. Vrijwel altijd is er sprake van een jeugdtrauma bij de verstotende- winnende ouder en ook die diagnose zit meestal heel diep in de jeugd verstopt. Die ouder functioneert in het dagelijkse leven heel normaal en komt heel normaal over. Ook die diagnose wordt in verder de meeste gevallen faliekant gemist.

*Hier worden een paar stappen tegelijk gezet: a. professionals zonder eigen ervaring hebben onvoldoende begrip en grip, b. bij het diagnosticeren missen ze [daarom] vrijwel altijd dat er meestal/altijd een ouder is die [bij contactverlies] het kind opstoot tegen de contactverliezende ouder; c. bij het diagnosticeren missen ze ook dat de achterliggende reden van het opstoken en in standhouden van contactverlies ligt in jeugdtrauma van die ouder. Deze laatste stap komt nog terug, maar dan als beweerde kwetsbaarheid van veel professionals die - naar verluidt - ook vaak met jeugdtrauma te maken hebben gehad, wat dan weer tot hun beroepskeuze heeft bijgedragen.

tvz: maar dus nog even één vraagje als u dat goed vindt. U voelt zich onbegrepen er is niemand die er echt over mee kan praten en dat u geen aanknopingspunt hebt, te weten wat u bijvoorbeeld zelf kan doen of wat de volgende stap is. De tegenvraag hier is (van) de vraag: wat leert ons dat, over hoe we dingen moeten verbeteren of dingen moeten doen als het op een heleboel manieren kan inrichten. En u (b1) zegt dan weer hierop terug, ja mensen moeten zich beter bewust zijn, en van deze zaken meer weten. Maar wat zijn nu de concrete verbeterstappen die u voorstelt? Ik kan me moeilijk voorstellen, dat alleen maar professionals die het zelf mee hebben gemaakt een intake zouden kunnen doen. Hoe moeten we uw voorstel vertalen in concrete acties?

* De reactie van b1 hierna wil duidelijk maken dat in zijn ogen contactverlies alleen maar kan ontstaan als 1 of beide ouders niet normaal zijn, omdat normale ouders nooit - ook niet bij een conflictscheiding - het kind inzet maken van het conflict. Normale ouders slagen voor de test van Salomo. En daaruit volgt dat als er contactverlies is, dat er vrijwel altijd psychisch iets aan de hand is bij 1 of beiden, en die gevolgtrekking rechtvaardigt weer de standaard inzet van psychische hulp, desnoods met wat drang/dwang - de concrete actie.

b1: Er is één simpele vuistregel en dat is 'dat normale ouders dit niet doen'. Het opzetten van het kind na de scheiding ook al is de scheiding nog zo dramatisch. Normale ouders zoeken gewoon het beste voor het kind. Dus er is wat aan de hand met die ouder.

tvz: Ja, dat begrijp ik.

b1: Dat is een simpele constatering. Maar wat we zien. Kijk, juist tegenpolen trekken elkaar aan. Het is heel zwart wit, maar de gemankeerde [met jeugdtrauma] ouder krijgt een relatie met de stabiele ouder, en dat is meestal ook de welwillende. Maar wat in de praktijk gebeurt [als er in die situatie contactverlies ontstaat] is dat de gemankeerde ouder als winnaar uit de strijd komt. (:ook omdat de achtergrond van de situatie zoals eerder gesteld in 90% van de gevallen wordt gemist)

tvz: Ja, en daarom liet u ook ons het videofragment zien. Het punt dat mensen er [afstandelijk] over praten

b1: Met weerzin.

tvz: Met weerstand en weerzin, en dit komt [volgens u] voor een deel uit handelingsverlegenheid of uit ongeloof. Ik wil dit graag verbinden met dingen die we dan beter moeten doen in dit geheel. Ik kan moeilijk me voorstellen, zeg ik even provocatief om het helder te maken, om een rechter in te schakelen die het zelf heeft meegemaakt. Hoe moeten we zoeken naar middelen om dit te kunnen realiseren?

b1: Ja, eerst die vuistregel van de normale ouder, die doet dit niet. Dus bij ouderverstoting moet je altijd te rade gaan, van wat is er aan de hand.

tvz: Ja, maar dit advies is op zich zelf niet een oplossing voor het probleem.

b1: Nee, kijk dan hebben we het natuurlijk over handhaven, over uitspraken van rechters.

tvz: Nee {terug naar het onderwerp}, maar nu eerst u gevoel dat u geen gehoor vindt en dat ouders eigenlijk te weinig in het proces gehoord worden, te weinig mee rekening wordt gehouden.

Ik heb tot nu toe één belangrijke aanwijzing van u gehoord en daar kan ik me veel bij voorstellen. u zegt namelijk dat, in het informerende deel of misschien wel in het besluitvormende deel over hoe u dingen moet inrichten, als ouders er samen niet uitkomen dat daar wel gelijkwaardigheid moet zijn met mannen[/vader] rollen en vrouwen[/moeder] rollen.

*Hier en in het vervolg gebruikt b1 vaak het contrast mannelijke vs. vrouwelijke rollen, inleving, terwijl hij meestal bedoelt vader(lijk) vs. moeder(lijk). We hebben zijn woordkeuze niet veranderd omdat min of meer vanzelf duidelijk is wat hij bedoelt.

b1: Nou ja, kijk dat schrijf ik. We kunnen natuurlijk niet kiezen wat mensen gaan studeren of welke werkring ze kiezen, maar wat we wel kunnen verwachten is dat vrouwen ook gewoon de mannelijke waarden even hoog achten als de vrouwelijke waarden.

tvz: Dat is een minder gekke gedachte dan je misschien denkt. In het medisch [hieronder ook verpleegkundigen begrepen] beroep is al een jaar of 30 geleden vastgesteld dat zeker in sommige specialismen het eigenlijk onacceptabel was dat er vrijwel geen vrouwen waren,

chirurgie bijvoorbeeld. Daar heeft men toen, iets waar iedereen nu heel blij mee is, van bovenaf gezegd dat in elke specialistenopleiding er minsten 1 van de 10 vrouw moet zijn. Nu zegt iedereen, dit (:werken met quoterings) is een zinvolle aanpak. Dus het is niet zo gek om ook in deze sector zo'n soort ideaal realiteit te maken.

b1: Ja, ik zag toevallig vandaag nog een artikel over met kritiek op rechtspraak te lezen. Toen dacht ik nog, van 'hé, rechters die beïnvloed worden door partijen'. Ik dacht dat vrouwen beter civiele zaken kunnen doen, want die zijn minder gevoelig voor geldzaken, voor statusdingen, en dat mannen misschien beter geschikt zijn voor familiezaken, maar in de praktijk is het [volgens dit artikel] precies andersom.

tvz: Maar goed, zoals ik uw algemene punt zie is dat in alles wat er rondom ouderverstoting gebeurt, of dat nou de maatregelen zijn, of onderzoek, of wat dan ook, dat er veel meer begrip moet zijn voor de positie van de ouder die het kind verloren heeft. Mag dit zo samenvatten?

b1: Nee, zo zou ik het niet willen duiden. Het is wat ik ook opschrijf (:in het ingeleverde stuk), het is de weerzin en de minachting. (: het lijkt erop dat gebrek aan begrip een te neutrale beschrijving is, b1 bedoelt met 'weezin' eerder afstand nemen, dan afstand hebben; hierna probeert de tvz te achterhalen wat b1 bedoelt met de persoonlijk gerichte negatieve component die zit in de woorden 'weezin', 'minachting'.)

tvz: Ja, en waar komt die minachting dan vandaan?

b1: Alle rechters vinden dat het de schuld van dé [beide] ouders is, ook als er sprake is van een vechtscheiding (:terwijl b1 bij een situatie van ouderverstoting ervan uitgaat dat er doorgaans 1 ouder is, dwz de ouder bij wie het kind is, die niet ok is want een normale ouder doet dat niet).

tvz: u hebt hierover nagedacht, minachting, leg het ons uit. Als u dingen veranderen of verbeteren wil, dan moet u een idee hebben over de grondslag ervan. Als u zegt, het is een vorm van minachting, dan ga ik dit niet bestrijden. Maar wat is dan volgens u de uitleg van, de voedingsbodem voor die minachting? Want als we dat niet weten, dan kunnen we er niet zo vreselijk veel aan doen. Hoe zit dit denkt u? - ik wil het bestrijden!

b1: Ja, dat is de ellende en dat moeilijk aankunnen! Want mensen vinden het moeilijk om die diepe ellende van het verliezen van een kind te kunnen begrijpen.

tvz: Het [de achtergrond van minachting] is dus handelingsverlegenheid?

b1: Ja, die uit zich soms wel in minachting. En verder gewoon [is minachting een gevolg van] het zich realiseren van - het is ook een stukje analyse! Ik ben zelf een ingenieur, ik doe mijn analyse, mijn stiel is analyse - van 'wat is hier nou aan de hand'. Dan is zo'n handvat, weten: een normale ouder doet dit niet, voor mij aanleiding om verder te kijken.

tvz: Ja. Meer van: je kijkt neer op iemand die dit overkomt, vanuit de gedachte nou als die een

beetje normaal was - zoals ik zelf ben - dan was het hem/haar niet overkomen.

b1: Ja {twijfelt}

tvz: Ik zeg het veel zwart-witter dan dat u het ongetwijfeld zult bedoelen maar om dit zo te zeggen, is meer voor mij om de richting te kunnen bepalen.

*Hierna herhaalt g. de vraag naar de achtergrond van het weerzin-gevoel.

g: Mag ik wat vragen [aan b1]?

tvz: Ja zeker.

g: Kennelijk was het heel belangrijk voor u om dit [gevoel van onbegrip, van 'weezin'] bij ons onder de aandacht te brengen, van professionals die met dit probleem te maken krijgen en misschien ook gewoon mensen in de samenleving. Ik kies er even voor om te kijken naar de professionals. Die wekken in ieder geval bij u of bij uw belangengroep, gevoelens op van dat er bij hen sprake is van weezin en minachting en handelingsverlegenheid. Stel dat dat u op dit punt gelijk hebt, die waarneming. Wat denkt u, wat zijn dan de eventuele onderliggende motivaties voor deze gevoelens die zij opwekken?

b1: Nou ja dat is wat ik net natuurlijk zei, die diepe ellende.

g: Die zij niet aankunnen?

b1: Die ze voor een deel niet aan kunnen en dat uit zich dan in minachting, naar iemand die je dat aan doet, omdat je de ellende van een ander over je heen gestort krijgt, deze persoon minacht je dan maar, om je daaraan te kunnen onttrekken.

tvz: Dat is me duidelijk. Er is ook een punt genoteerd dat vrouwen/mannen meer in een afspiegelingsituatie, niet de oplossing voor het probleem zijn maar dat dit wel kan bijdrage aan....

{b1 interrumpeert}

b1: Ik vind dat niet de hoofdzaak van mijn punt.

tvz: Nee, dat klopt.

b1: Ja, ik heb natuurlijk ook geschreven, dat als bij overgangsprobleem alleen maar mannen zouden worden gevraagd, dat dan de wereld te klein zijn.

tvz: Ja, ik wil meer zeggen, beiden zijn aan de orde gesteld.

b1: Hier (:in het videofragment) zijn vijf vrouwen, [vijf onderzoekers:] die naar dit probleem kijken, dat zich voor 90 procent bij mannen afspeelt...

tvz: {onderbreekt} Het punt is duidelijk!

b1: Maar dat is niet de hoofdplossing.

tvz: Dat hebben we ook genoteerd. (:Het gevoel van onbegrip en weerzin is het hoofdprobleem, maar daar zijn nog geen suggesties, een hoofdplossing voor naar voren gebracht, het blijkt moeilijk). Laten we dit gespreksonderwerp dan afsluiten.

4. Bespreking kruispuntvraag 1: screening en vroegsignalering: doen? hoe?

tvz: Ik wil toch nu gaan naar ons kruispuntvraag 1. Even ook om even wat anders te bespreken. De commissie (: ET:) en velen voor de commissie hebben zich gebogen over de vraag betreffende de vroegsignalering screening: Kunnen we in vredesnaam, als ik dit een beetje pathetisch formuleer, er iets eerder bij zijn, ook al staat nog niet vast op welk moment, en ook niet meteen met een zwaar juridisch proces. Maar meer in de vorm van een soort risicotaxatie waarbij signalen worden ingebracht zodat we in een stadium, waarin nog enige manoeuvreerruimte is en waarbij partijen elkaar in ieder geval nog een beetje spreken, zaken kunnen doen? Waarbij dan mijn vraag is "Wie mogen dan informatie of signalen inleveren, die als risico geduid moeten worden en welke instantie, gaat het dan over om er dan wat mee te doen?". Dat is dus risicotaxatie, geen screening, de situatie dat er echt wel een concreet signaal is, dat er mogelijk meer aan de hand is dan de scheiding waar mensen mee bezig zijn. Zou je daarover willen zeggen, hoe je daar tegenaan kijkt?

b1: Ja goed, ik heb er natuurlijk ook wat over opgeschreven. In algemene zin trekt de overheid, de staat, een veel te grote broek aan, wat dit [vroegsignalering] betreft. En doe je dat, dan heeft dat ook financiële consequenties, Sander Dekker zou hiermee wel niet blij mee zijn, met de enorme groei in meldingen, enzovoorts.

GIRFEC [<https://www.gov.scot/policies/girfec/>] wordt natuurlijk ook wel genoemd, het Schotse idee Dat idee heeft het Princess Supreme Court, vernietigd omdat dat veel te veel bemoeienis heeft in het priveleven.

[* Dat vraagt enige toelichting. GIRFEC (2012) is een acroniem (Getting it right for every child) dat de policy principes samenvat van de Schotse overheid jegens de well-being van het kind, daarbij inbegrepen een groot aantal tools om well-being te beschermen en te bevorderen, waarin het kind ook zelf een rol heeft - hierin ook echt afwijkend van bijvoorbeeld de nederlandse jeugdwet. Een onderdeel van GIRFEC operationalisering is dat ieder kind een 'named person' heeft die garant staat voor zn well-being, en die autoriteiten kan (moet) informeren als er iets misgaat. Denk bij die persoon aan schoolmentor, of huisarts. Denk bij misgaan aan ouderlijke scheiding, maar ook verwaarlozing of misbruik. De Supreme Court onderstreept in zn ruling dat het ten zeerste de policy principles steunt, maar dat de uitwerking in ultimo op onderdelen strijdig is met onderdelen van European Convention Human Rights. Namelijk met het privacyrecht van ouders dat geschonden wordt als de schoolmentor of huisarts met informatie een zaak zou melden bij instanties, zeg Raad Kinderbescherming in Nld, buiten de ouders om, zonder hun instemming. Vergelijk Veilig Thuis regels. Het ging om de weging well-being kind vs. privacyrecht (breed uitgelegd) van de ouders. Privacyrecht ging voor, ook bij huiselijk geweld. Supreme Court stelde dat de Schotse

wetgever niet de - in de ogen van het Court - 'breach' van human rights van de ouders kon legitimeren, dat kan alleen het Europees Hof zelf. Bij de 'breach' stond niet de bemoeienis centraal, maar het informatie delen over het kind (!) van named persons met derden.]

tvz: Maar u weet ook ongetwijfeld, dat het Angelsaksische systeem ietsjes anders is dan het Nederlandse systeem.

b1: Ja maar dit was gebaseerd om het EU-recht dus niet op Britse recht.

* b1 heeft helemaal gelijk blijkt na afloop, het ging om EU-recht dat gelijk is in Nederland en de UK. Maar het ging daarbij primair over het recht van data-sharing door de 'named person' in het belang van het kind, met instanties zonder vooraf toestemming van de ouders; het ging niet over de named person als zodanig, en ook niet over de bemoeienis die zou volgen als de informatie zou worden benut. De Schotse overheid ziet volgens de GIRFEC-policy een grote overheidsverantwoordelijkheid jegens het effectief maken van kinderrechten.

tvz: Maar terug naar de vraag, u zegt de staat trekt een te grote broek aan [voor screening], u noemt juridische argumenten, maar daarna ben ik u even kwijt.

Want er zijn twee dingen. De ene is dat u zegt dat een juridische basis voor de bemoeienis nodig is, en dat dat niet zo eenvoudig is, en dat is met een reden zo, is dat wat u zegt?

Maar de andere kant is, door andere mensen gezegd; zou het kunnen dat je in een eerder stadium, en dat hoeft niks per se te maken te hebben met jeugdzorg, jeugdbescherming, er eerder van kan weten [het risico op contactverlies], dan kunnen we misschien uit de cyclus van een juridisch gevecht blijven. Die laatste gedachtegang zou ik graag met u willen bespreken, want is dat, denk u, een reële optie en maar hoe ziet die er dan uit. Daar zou ik uw mening over willen horen.

b1: Nou ja, kijk we beperken ons hier tot ouderverstoting, het gaat hierom het ET 'Ouderverstoting'. Dus niet kindermishandeling, niet om ouders die hun kinderen slaan. Ook als ik zeg: de staat trekt een te grote broek aan [dan gaat het over scheidende ouders zonder een situatie van huiselijk geweld]. Frits Bakker wel bekend; oud-voorzitter van de vereniging voor rechtspraak, deed ook in een beschikking de uitspraak, 'ouders hoeven geen examen te doen'.

{tvz interrumpeert}

tvz: We willen graag weten, waar zit die grens [van bemoeienis, van ouders nagaan]?

b1: Ja, als we het over ouderverstoting hebben, dan wordt er eigenlijk altijd een omgangsregeling gevonden of onderling komt men er niet uit, en het komt dan voor de rechter, dus er is altijd een omgangsregeling.

{tvz interrumpeert}

tvz: Ik wil daar toch één ding op zeggen, namelijk dat we ook ouders tegenkomen waarvan er

één zegt: ik ga het gevecht van die omgangsregeling [en het handhaven ervan] niet aan, uit een soort oogpunt van vermijding van de schade van het hele proces wat daar dan vervolgens speelt.

b1: Ja maar daar zegt 'het Hof van 's-Hertogenbosch, mr van Leuven en mr Vlaardingenbroek' dat een ouder dat niet vrij staat om dat te doen. De uitspraak was is 2017, het staat de vader niet vrij om zich terug te trekken uit het leven van het kind. Dus zo makkelijk is dat niet, en dat is ook helemaal terecht dat dat niet makkelijk is. Een kind heeft er een belang bij zich te kunnen identificeren met beide ouders en heeft er ook belang bij, door beide opgevoed te worden, ook in de variatie en als daar wat verschillen in zijn dan is dat helemaal niet erg.

{tvz interrumpeert}

tvz: Het dispuut is het volgende. Op dit moment lopen deze ouderverstotingsprocessen, in allerlei vorm, uit de hand. Een enorm juridisch gedoe met jeugdbeschermers, jeugdzorg en alles wat er nog meer is. Vanuit de bezorgdheid van de schade die dat gedoe voor het kind oplevert is geopperd: zou je niet in een vroeger stadium in deze escalatiecyclus wat kunnen doen? - en dan zegt u 'ja, ik wil geen staat' maar ik heb de staat nog niet opgegeven. Ik heb gezegd is er een optie dat je dat door wie dan ook of waar dan ook laat vaststellen van nou dit is niet goed voor t kind, of een riskante situatie, misschien moeten we er wat aan doen. Daar is op gezegd, nou daarvoor zitten mensen bij Veilig Thuis, dat is een bestaande instantie. Maar mensen hebben gezegd: het gaat ook vaak niet om huiselijk geweld, dan zeggen ze zij, of het nou de schoolmentor of de huisarts is, of de mensen zelf, "het gaat niet goed".

*Hierna brengt b1 voor Passage de duidelijk beperking aan dat de interesse uitgaat naar aanpakken van contactverlies als het er is.

b1: Nou ik beperkt me tot ouderverstoting. Ik denk dat iedereen het daarover eens zijn dat we het daartoe beperken. Er is altijd een omgangsregeling, vrijwel altijd. Dan is ouderverstoting gewoon het eerste signaal; pas dan is er het moment waarin de staat in beeld komt. Het moment dat die niet wordt nagekomen. Meteen al bij de eerste keer. Ik schrijf ook van, net zo goed als in de beschikking komt te staan dat u in hoger beroep kan gaan, moet er ook staan: bij problemen met de uitvoering kunt u daar en daar terecht. De ouders zullen aangemoedigd moeten worden om meteen bij de eerste keer van niet volgen van de omgangsregeling daar melding van te maken. En daar zou een instantie, met doorzettingsmacht en opsporingsbevoegdheid direct werk van moeten maken. Voorbeeld. Vorige week is Pietje niet bij papa geweest [want niet meegewerkt door moeder]; degene die doorzettingsmacht heeft [dus hoe dan ook realiseert wat die wil], die zegt: volgend weekend, als moeder het kind niet mee wilt geven, dan gaat Pietje met z'n vader mee. Dan [met zo'n directe interventie en handhaving] is er niks, ontstaat geen drama. Er is niks geen strijd tussen ouders. Ja even op dat moment en voor een week. En onderhuids allerlei dingetjes. Maar dan [bij directe handhaving] is het meteen afgelopen. En als dat drie keer voorkomt dan moet u gedegen onderzoek doen [naar de weigerende ouder mn], met het alternatief plan [nl kind bij papa, in dit voorbeeld], meestal is de andere ouder [moeder, in dit voorbeeld] wel bereid om omgang met beide

ouders te realiseren. Dus dat kan je overwegen.

tvz: Als ik u kort samenvat, en als ik dit goed voor me zie, dan zegt u eigenlijk, bij voorstadia van ouderverstoting treed je nog niet op, zoals bijvoorbeeld het lastig tot stand komen van die omgangsregeling of het geuite dreigement van het niet meegeven van het kind. Als een moeder bv. zegt: als jij dit of dat doet dan weet ik niet of jij je kinderen nog zal zien of ik ga misschien wel verhuizen, wat ook wel een dreigement is. Dat zijn voorstadia maar nog niet, zeg maar concrete situaties. Dat is nog niet als je dat juridisch bekijkt, contactverlies, maar een dreigement daartoe.

* Dit lijken toch risicosituaties te zijn die volgens b1 een vorm van actie kunnen rechtvaardigen.

b1: Ja dat zou een melding kunnen opleveren.

tvz: Ja. Daarom had ik het over risicosignalen. Dat gaat het over dit soort dingen, en dan is de vraag hoe ver trek u in het scheidingsproces die uitzoekerij naar voren, ga u aan de slag nog voor het zo ver is? Het is gewoon een feit, dat hebben wij uit onze enquête gehaald dat zowel de kinderen als drie kwart van de ouders zeggen: het (contactverlies) zat er al een paar maanden eerder aan te komen, met het soort signalen waar ik het net over heb [waar b1 een melding wil overwegen]. Want de meeste ouderverstoting is niet direct na het apart woonmoment, maar enige maanden tot een halfjaar later.

b1: Even een persoonlijke anekdote, [tekstpassage wordt niet vermeld omdat deze herleidbaar is naar een persoon; strekking van de anekdote is dat het lang kan duren voor het contactverlies optreedt.

tvz: Ja, dat is zo en er zijn ook andere extremen. Er zijn ook kinderen bij wie nog voordat ouders uit elkaar wonen, contactverlies optreedt. Maar driekwart na enige tijd. Waar mensen het over hebben en waar ook het ET het over heeft is: moeten we dat moment van uitzoeken, wat doen, vervroegen voordat het [contactverlies] definitief, een blijvende situatie is. En u zegt als eerste reactie, nou terughoudendheid. Laat de staat zich niet teveel hiermee bemoeien. Laat het eerst juridisch uitgekristalliseerd zijn, dat er echt een situatie van ouderverstoting is, en daarna kom u in actie. Ik zeg het expres wat zwart-witter, maar dat is om het voor mezelf helder te krijgen. Klopt dat?

b1: Maar goed dat is natuurlijk ook wel het punt. Maar goed je zit wel met het punt dat een dreigement [van de moeder] niet altijd wordt uitgevoerd. Dus als die omgang dan toch doorgaat wordt het kind evengoed beïnvloed. Want dat [beïnvloeden] gaat altijd op een hele subtiele wijze. Op een wijze die hetzelfde als het mechanisme zelf [dat tot dat gedrag van moeder leidt] en waarbij het jeugdtrauma niet wordt onderkend. Die subtiele beïnvloeding ook wordt ook heel vaak niet onderkend. Je bent er natuurlijk ook vaak [als vader] niet bij als moeder tussen neus en lippen door zegt, van: nou die vader van jou, die stuurt ook wel vervelend mailtjes. Al van dit soort hele subtiele dingen. Ja, wat is het goede moment {b1

denkt na}, dat is een goede vraag.

tvz: Ik vind het een heel eerlijk antwoord! Het is namelijk geen makkelijke vraag. Iedereen worstelt hiermee, ook het ET. Het innerlijke gevoel zegt: kan ik het proces niet keren, maar de rationele voorzichtigheid zegt: het vraagt zo veel van iedereen, wegen de onzekere voordelen wel op tegen de zekere nadelen. Waarvan er één is dat de staat, nog voordat de juridische casus er is, zich ermee gaat bemoeien.

b1: Kijk, u noemde net al een soort meldpunt, voor meteen de eerste keer dat omgangsregelingen niet worden nagekomen en waarop dan meteen actie op ondernomen moet worden.

tvz: En waar zou dat wat u betreft moeten, want dat is dan toch een belangrijk vervolgvraag. Daar kunt u echt linksaf of rechtsaf. Sommige partijen zeggen daar moeten we iets nieuws voor verzinnen, voor die melding, waarbij niet meteen actie wordt ondernomen [in de sfeer van kind bij 1 van de ouders plaatsen]. Andere zeggen we hebben instanties en structuren zat. Laten we ze gewoon, denk dan aan Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming, laten ze gewoon hun werk doen. Hoe staan jullie daarin?

b1: Ja morgen spreken jullie met VKC?

tvz: Ja maar ik spreek nu met jullie.

b1: De politieagenten zullen hiervan zeggen, wij zijn de instantie. [* Achteraf: deze voorspelling was juist] En daar is natuurlijk ook wel veel voor te zeggen.

* De redenering loopt hierbij, blijkt uit andere delen van het gesprek, niet over huiselijk geweldbestrijding in de gebruikelijke betekenis van die term, maar over bestrijding van inbreuk op ouderschap, van onttrekking (omdat omgangsregeling niet wordt nageleefd).

tvz: Nee, ik wil nu uw mening horen.

b1: Ja, ik zeg politie, want daar is ook wel veel voor te zeggen. Kijk als een iemand een vitrine met heel kostbare horloges leegrooft en dan staat er een agent naast, dan pakt hij die meteen bij zijn lurven. En dit zijn ook strafbare feiten, een wetsovertreding. Dus ik zou me heel goed kunnen voorstellen dat iemand met een opsporingsbevoegdheid hetzelfde doet bij niet naleven van omgang.

tvz: Omdat u de vaststelling in ieder geval wil borgen, moet ik dit zo begrijpen?

b1: Nee, het resultaat is al geborgd, namelijk hij [de politie] vraagt van: Pietje vorige week was je nog bij je vader en nu ga je ook met je vader mee.

tvz: Dus dan is er een geborgde uitspraak over onttrekking, of het waar was of niet.

b1: Ja, of ook gewoon het resultaat. Ouderverstoting heeft geen kans want daar wordt

onmiddellijk op ingegrepen. * B1 zei eerder nee, maar lijkt het toch met tvz eens te zijn.

tvz: Sommige mensen ontkoppelen a. het vaststellen van niet-naleving van b. het handhaven van de omgangsregeling. Daarom ga ik er even op in. Je kunt je natuurlijk wel voorstellen dat er een vaststellende partij moet zijn die onomstotelijk iets vaststelt maar dat hoeft nog niet te betekenen dat ...

{b1 interrumpeert}

b1: Ja, maar niet nakomen van de omgangsregeling is gewoon een feit. En ook een strafbaar feit. De Hoge Raad bepaalt dat zoiets strafbare onttrekking is.

tvz: Ja, maar er moet wel iemand zijn die dat als zodanig [onbetwistbaar] vaststelt.

b1: Als een kind vrijdagavond om vijf uur naar vader moet, en moeder geeft Pietje niet mee, dan is dat een feit.

tvz: Ik ben misschien niet duidelijk, ik betwist niet dat het gebeurt, maar om de juridische keten in gang te zetten, is er een waarnemer nodig met de status om iets vast te stellen.

b1: De waarnemer kan ook de vader zijn die voor de deur staat en dat vervolgens waarneemt dat de deur dicht blijft. Dat is ook een waarneming.

tvz: Dan is uw punt meer van: er wordt geen actie op de daad verricht, in plaats van: er wordt niet vastgesteld dat zo'n daad is verricht.

b1: Ja! {b1 beaamt vorige opmerking} Het gaat mij voornamelijk om het resultaat.

tvz: Ja, dus dat er actie wordt ondernomen op het overtreden. Ja sommige mensen zeggen, we moeten die zorgvuldigheid van de vaststelling heel goed borgen.

b1: Maar die is er al!

tvz: Maar daar is wel een probleem bij, ik ben even de advocaat van de duivel, als ik die uitdrukking mag gebruiken.

b1: {lacht} van mij wel!

tvz: Ze zal zeggen [in dit voorbeeld is het de moeder die niet naleeft]: Ja hoor, dat zeg je wel [de vader] dat het niet bij je was, maar ik [moeder] heb al gezegd dat het kind een verjaardagspartijtje heeft.

b1: Een foto heeft in principe een datum en een tijd, als je vijf over vijf voor een dichte deur staat terwijl de omgangsregeling dit wel mogelijk moet maken heb je bewijs.

tvz: Ik zeg even terug, dat helpt niet bij het verjaardagspartijtje, al zeg ik niet dat het argument daar juridisch valide is.

b1: Dat is een bijkomende zaak.

tvz: Het is mij duidelijk, wat u bedoelt hierover te zeggen. Jullie zeggen: wees terughoudend met het vervroegen van het risico inschatten, maar vooral als het zover is, dan meteen vaststellen en dan vooral direct dingen doen. En dingen aangeven die in het vervolg liggen van: als je [de omgangbelemmerende ouder] dit niet doet dan moet er dat en dat gebeuren. Dus eigenlijk meer handhaving van afspraken zoals ze er zijn als er contactverlies optreedt, dan het op zich meer effort steken in het vaststellen of het risico inschatten op een eerder moment. En vermijden te spreken over fout of goed, alleen handhaven.

b1: Ik weet het ook niet helemaal precies, maar je zou een soort mechanisme van meldingen en vervolg kunnen hebben. Bijvoorbeeld bij de politie hebt u ook meldingen en aangiftes.

tvz: Ja, hier is natuurlijk een probleem dat er meer dan één bron is van informatie. Niet alleen die vader. En het hoeft niet alleen maar te gaan om het niet nakomen van de omgangsregeling, maar ook om andere zaken die heel duidelijk wijzen op ernstige loyaliteitsproblemen, en dan bedoel ik ook niet seksueel of huiselijk geweld. Soms weet school dat en soms weet de huisarts dat of een andere medische zorgprofessional. Ik heb het bij 'zorg' niet over de jeugdzorg.

En dan zou je kunnen zeggen, als die dat ziet, dan moet hij ook ergens heen kunnen en dat is natuurlijk niet de politie. Ik zie namelijk niet de huisarts naar de politie stappen. Want hij maakt zich zorgen want ik heb dingen gezien dat kind is al twintig keer de afgelopen drie maanden bij mij langs geweest met medische klachten. Dit laatste hebben wij bij de kind-enquête gezien maar ook bij de ouderenquête over de kinderen. Kinderen hebben vaak meer medische problemen en gebruiken dat medische probleemgedrag een beetje denk ik ook om aandacht te krijgen.

b1: Ja, en dan moet er al vaststelling plaatsvinden, dat is er iets fout is. En mijn stelling is, dat het niet nakomen van de omgangsregeling, dat dat min of meer moet vaststaan.

tvz: Het is duidelijk dat dat jullie hoofdpunt is van het turning point. De draaiknop die aangeeft: we gaan wat doen.

b1: Ja de instantie Veilig Thuis heeft geen goede naam. Zeker niet in deze kringen.

g: En 'deze kringen', dat zijn?

b1: Nou ja de kringen van mensen die met ouderverstoting bezig zijn meestal vanuit de ervaring. (:elders wordt ook nog gezegd dat de insteek van Veilig Thuis huiselijk geweld en onveiligheid is, maar dat dat in de meeste gevallen niet speelt als factor bij ouderverstoting).

g: Okay.

tvz: u mag dat [liever geen rol voor Veilig Thuis want werkt niet] best heel expliciet zeggen. Wij horen hier veel zakelijk informatie over instanties waarvan u zegt hier is de uitvoering van de

bestaande regels gewoon niet wat ze zou moeten zijn.

Alleen probeer ik dan bijvoorbeeld in mijn rol van tvz een stap verder te komen en te achterhalen: is dat, omdat professionals op zich te laag geschoold zijn, of de verkeerde incentives hebben of omdat professionals eigenlijk hun werk gewoon niet goed uitvoeren, of omdat er geen goed mechanisme in het management zit, of omdat professionals veel te weinig tijd hebben hun taken uit te voeren. Er zijn zo veel redenen waarom een organisatie niet geschikt is, en afhankelijk van die redenen zijn er natuurlijk ook verschillende opties waar het ET iets over kan zeggen; dat maakt natuurlijk echt uit.

b1: En wat bedoel u met redenen?

tvz: Nou als je zegt van, dit loket zijn en daarna een vervolgactie doen hangt op menskracht tekort, te weinig personeel voor het vaststellen en handhaven. Dat is een heel andere achtergrond dan dat je zegt: het zit in de mentaliteit van de professionals van VT, politie, de Raad; die wachten af, wachten tot er duidelijke conclusies over de omgangsproblemen voordat ze die ongedaan maken; of: het zit in de cultuur: vrouwen voor vrouwen. Als het kind alleen bij moeder zit dan is dat volgens instanties meestal oké, dat is een cultuurelement. Dus: afhankelijk van wat er onder het huidige falen van realiseren van de omgangsregelingen zit, zullen de adviezen van het ET verschillend zijn.

{vraag weer tot b1} Waar moeten we op duwen om dit te verbeteren?

b1: Ik snap het punt nog niet.

tvz: U zegt van, dat handhaven dat zouden wij nu vooral beter willen. En dan is het belangrijk om te weten van: hoe gaat u dat vormgeven. Kan dat met een bestaand model. Bij Veilig Thuis of bij jeugdbescherming? Of zeg je: dat is als systeem al niet goed werkend, dat moet toch op een andere manier.

b1: Wat heel belangrijk daarin is [dus los van de wie-vraag], is dat er geen vertraging optreedt. Één van de grote problemen bij ouderverstoting is dat er vaak maanden, soms jaren tussen zitten, tussen de eerste keer van omgangsregeling niet nakomen en concrete echte actie hierop. [*dus: de instantie die door opzet/uitvoeringssystematiek het snelst kan effectueren, die komt als eerste in aanmerking]

ivz: Als ik even mag aanvullen, want ik denk dat we op die lijn nu zitten. U zegt in uw stuk: meteen de eerste uitvoering van de omgangsregeling moet bewaakt worden. Daarvoor moet de instantie met doorzettingskracht voor worden aangewezen die zorgt voor de uitvoering van die eisen. Tevens wordt de niet nakomende ouder hulp aangeboden. Dat zijn twee aansprekende eisen. Hoe ziet u die instantie? Wordt dat een nieuw of een bestaand loket? En die hulp, kunnen we die ook gedwongen opleggen. Dus dat zijn eigenlijk twee dingen waar ik even iets meer over wilt weten.

{min of meer natuurlijk in de gespreksloop volgt de overgang naar kruispuntvraag 2}

5. Bespreking Kruispuntvraag 2 dwang, drang; handhaving

b1: Ja dat is natuurlijk ook kruispuntvraag 2.

{tvz bevestigt dit}

b1: Ik denk dat gedwongen hulp, {denkt na} ik denk dat dat een illusie is. Kijk op dit moment en ik vind uitgangspunt C {van zijn agenda} belangrijk. 'Goed gedrag belonen slecht gedrag negeren' is een belangrijk gedrag veranderend principe. En op dit moment, iemand die verstotingsactiviteiten onderneemt om dat zo maar even te noemen, die wordt beloond. En dat weet iedereen dus als u in de kringen zit van verstotende ouders. Helaas veelal moeders. Dan weten ze van: als ik dit nou lang genoeg volhoud dan wordt uiteindelijk de omgang aan vader ontzegd.

tvz: Ja, eventueel met de beschuldiging van seksueel misbruik (: dit wordt vaak genoemd als middel om in 2e instantie een vader buiten spel te zetten)

b1: Ja, allemaal van dat soort dingen. Maar daar treedt daardoor dus een enorme vertraging op en omdat ze weten, dat ze toch winnen - om maar weer even te spreken van winnaars en verliezers - zijn ze niet ontvankelijk voor hulp. Juist niet, ja ze doen alsof ze meedoen, omdat dat ze een paar maanden tijdwinst oplevert. Want ze weten ook hoe langer het duurt [en al die tijd is het kind alleen bij hen], uiteindelijk ligt er dan een ontzegging of uitsluiting van vader in het verschiep. Ze doen alsof ze meedoen maar dat is niet echt. Maar dat gaat anders op het moment dat de wijkagent in burger, de bijzondere aangestelde curator op vrijdagmiddag, tegen Pietje heeft gezegd, 'gaat u eens even met u vader mee. Tegen de moeder kan dan gezegd worden: 'Mevrouw als u dit voortzet weet wel wat daar de gevolgen van kunnen zijn'. Op zo'n moment, zal zo'n moeder [inbinden], ik noem het maar even moeder maar ook zulke vaders komen voor. Want Passage begon met merendeels 'moeders' die contact met hun kind verloren.

Op zo'n moment kan er bij de weigerende moeder ook ontvankelijkheid voor hulp zijn als je zegt dat niet meewerken hele ernstige consequenties kan hebben. Hier wordt paal en perk aan gesteld, u raakt uw kind op dagelijkse basis kwijt als u verstotende activiteiten doet.

tvz: Ja maar eigenlijk zegt u ook, je mag de suggestie van individuele hulp wel aangeven, maar niet afdwingen.

b1: Suggestie wel aanreiken maar als dwangmiddel werkt het niet, denk ik.

j: Ja, eigenlijk zeg u, het werkt wel als er maar sancties zijn.

b1: Ja, de motivatie.

j: Zolang er geen motivatie is, gaat het hem niet worden.

tvz: Zolang het loont om je aan dat proces te onttrekken, moet je niet op medewerking rekenen. Maar andersom, als je het positief formuleert, er is een kans op succes als in ieder

geval die prikkels van niet meewerken, dat je gelijk krijgt als je traineert, als je die eruit trekt. Er wordt niet gezegd dat het dan altijd werkt maar u hebt wel gezegd dat u goede prikkels kan aanbrenge.

{b1 interrumpeert}

b1: Ja maar kijk als een ouder een kind krijgt kun je al afspraken maken voor als het misgaat. Als dit van tevoren is geregeld, dan kunnen ze hier wel aan gaan.

tvz: Even een pauze, even kijken waar we staan, we zijn eigenlijk net begonnen met het onderwerp dwang en drang, en ik denk dat we daar nog niet helemaal klaar mee zijn.

Ik wil het even afsluiten voordat we pauzeren. Ik begon met de vraag vanuit het ET of dwang/drang gewenst is bij inzet van medische of pedagogische hulp. U heeft duidelijk gezegd: voorwaardelijk ja, maar is erg afhankelijk van willingness tot meewerken.

{b1 bevestigt uitspraak}

tvz: Nee misschien als er echte sancties zijn, dat zegt j: als er een soort lik op stuk is. Maar dit is niet u focusrichting. Uw focus ligt dus op snelheid in vaststelling en besluiten.

b1: Natuurlijk!

j: En u denkt ook niet dat een bestaande wetgeving voldoende is.

tvz: {tot j} u haalt me de woorden uit mijn mond.

j: dat is heel goed dat u dat zegt.

tvz: Misschien dat u er nog even over na wilt denken want de vraag is natuurlijk van waar zit die, wat is de reden van die huidige vertraging of die delay - als u van mening bent dat op zich die huidige regels niet zoveel of niet veranderd hoeven te worden maar het meer een uitvoeringsaspect is.

We gaan we nu pauzeren dan kunt u daar eens even over nadenken en dan zou ik daar straks heel eventjes, voordat we dit punt afsluiten, uw opvatting hierover willen horen?

b1: ja!

tvz: Dan hebben we nu allemaal even recht op thee, koffie en een plaspauze.

Pauze

tvz: oké er zijn even een paar belangrijke uitgangspunten. Het allerbelangrijkste harde uitgangspunt is dat er *vijf voor acht onverbiddelijk* de afrondingsprocedure begint dus we hebben nog een half uur, dat is niet anders. Een aantal van ons moet straks nog heel ver reizen. En dan is het tweede, er zijn veel agendapunten te bespreken voor het komend halfuur en de vraag is waar de nadruk op komt te liggen. Ik heb zelf het gevoel, dat het punt van uw vraag, de handhaving, zojuist nog behoorlijk besproken is. Ik hoop dat u dat met me eens bent. {rondkijkend, instemming}. Ik denk dat we nu even vaststellen dat dit zo is. Dan zijn er tenminste twee en mogelijk drie onderwerpen die ik zou kunnen bespreken. Eén is, daar wil ik nu zelf liefst mee beginnen het kind. Het kind aan het woord, dat is kruispuntvraag 3. Dan is er vervolgens het punt van uw { b1} vraag, met dat ABC waar u net al op terug kwam. Dat lijkt me toch op die term ouderverstoting ingaan. Dat zou ik zelf liever niet bespreken hebben omdat u wel kunt uitleggen waarom u dat graag deze term wilt, maar dit is verder niet het forum om af te spreken of dat gebeurt, en ook geen vraag voor het advies.

6. Door Passage ingebracht agendapunt: terminologie rond 'ouderverstoting' c.q. 'contactverlies'

b1: Nou in het tussenrapportage van het ET wordt de onduidelijkheid van de term 'ouderverstoting' expliciet genoemd, dus dat lijkt me wel degelijk relevant.

tvz: U hoort me niet zeggen dat het niet relevant is.

j: Nee, maar het is dus wel een aandachtspunt voor u, denk ik.

b1: Ja goed, ik bedoel, dat is ook de bijlage, daar staan citaten in uit het WDOC rapport, die gebruiken [de term] 'gatekeeper' (: voor de ouder die contact belemmert; betekent letterlijk 'tol-/poortwachter', hier in ongunstige zin); dat moet erbij worden gehaald. De advocaat-generaal bij de Hoge Raad sluit daarbij aan, en de Raad voor de Kinderbescherming. De advocaat-generaal noemt ouderverstoting een vorm van huiselijk geweld.

j en ivz: We hebben dit opgepikt en genoteerd.

b1: Het grote voordeel, dat wil ik dan ook wel nog zeggen. Bij ouderverstoting bestaat daar sinds lang juridische discussie over. En dat komt met name omdat de term suggereert dat het kind het doet. En het voordeel van de term 'gatekeeper' is dat het zich uitsluitend richt op de ouders. Dat maakt de zaak allemaal veel en veel helderder.

[*hier heeft Passage een visie die naast een andere gezet kan worden die stelt dat ouderverstoting/ contactverlies het resultaat is van zeer verschillende processen waar niet altijd zo helder is in wie het zit dat er geen contact is, als dat al gezegd kan worden; dan is de term misschien helderder dan de werkelijkheid waar die naar verwijst]

tvz: Dit is besproken. En ik hoop dat u het dan helemaal met mij kunt instemmen dat wij ons hierna vooral richten op punt drie van het kruispunt. En uit punt twee wat betreft twee die

ABC punten van u.

7. Bespreking kruispuntvraag 3: Stem van het Kind

tvz: Ik zal één ding vertellen, omdat het één van de onderwerpen is die mij persoonlijk erg interesseert. Die interesse komt omdat ik onder verschillende omstandigheden op een kinderafdeling [van een ziekenhuis] heb gewerkt, vaak met zeer ernstig zieke kinderen. Daar is "het kind aan het woord". Daar is ook de complexe vraag aan de orde van: er is aan de ene kant de kinderen, die door allerlei commissies meer rechten hebben gekregen om gehoord te worden of om hun visie te vertellen. Maar ook de andere kant, de vrees dat hen dat belast. In de enquête en de focusgroep hebben we soms [van ouders] gehoord: die kinderrechten dat zal wel zo wezen, maar je moet het kind niet dingen laten kiezen of dingen laten doen, of ontlokken die direct of indirect een soort keuze tussen twee ouders inhouden. Dus doortrekkend: je moet het kind helemaal niet in die keuzesituatie brengen.

En bovendien is er gezegd, dat zelfs als je dat niet doet, dat het überhaupt betrekken van het kind in deze situatie, dus het stem geven aan een kind, belastend is. Daarvan zeggen sommigen volwassenen: de netto balans daarvan is negatief, want het is een te grote 'burden' [belasting]. Dus het kind kan zelf wel zeggen dat die een stem wil, maar wij [volwassenen] zijn hoeder van het kindbelang, en dat moeten we dus niet doen. Ik zeg het natuurlijk zwart-wit maar dat is wat ik bedoel. De vraag is aan jou, hoe staan jullie daarin, hoe staan jullie in het al dan niet honoreren van die uitspraak over de stem van het kind?

b1: Ja ik denk dat het gesprek met het kind wel belangrijk is. Om meerdere redenen. Kijk h zegt het heel mooi op haar site (hechtscheiden.com). Daar werpt ze de retorische vraag op van wat moet ik doen als het kind niet wil, niet naar de andere ouder toe wil. Zij schrijft dan van dan moet je het kind duidelijk maken - en dat is helemaal conform de wetenschap - dat het voor zijn eigen ontwikkeling en gezondheid belangrijk is om contact te hebben met beide ouders.

tvz: Dan ga ik daar even op in. Dit is een belangrijk argument. Maar daar is het volgende door de kinderen zelf over gezegd, op precies dat argument wat u nu zegt. Sommige kinderen zeggen: op het moment [van contact verbreken] heb ik heel duidelijk heb gekozen voor één van mijn ouders. Niet omdat ik wilde kiezen maar vanwege zelfbescherming [door het loyaliteitsgevecht]. Vaak zeggen ze nu [als jongvolwassenen]: ze [ouders, professionals] hadden niet zo goed naar mij moeten luisteren en toch gewoon een rol voor die andere ouder moeten forceren. Zelfs achteraf gezien tegen mijn eigen wensen. Hoe zien jullie dat?

b1: { b1 denkt na} Ja, er is ook een hele mooie anekdote van Frans.

tvz: Ja maar ik vraag echt uw mening.

b1: Ja, daar blijkt mijn mening uit.

ivz: u bedoelt Frans, de verstoten vader?

b1: Ja. Hij heeft in de gevangenis heeft gezeten en is zijn baan kwijtgeraakt en het bleek allemaal een leugen te zijn [over misbruik door hem van zijn kinderen; zijn ex-partner had dat gemeld]. Die kinderen ziet hij dus nog steeds niet. Op een schoolkamp werd hij door de politie

bij de nekvel gegrepen, dat is al vijftien jaar geleden, maar hij ziet de kinderen nog steeds niet. Die kinderen zeiden op een gegeven moment in dat proces, 'maar als ik gedwongen word dan zou ik wel naar mijn vader gaan'. Wat ze dus eigenlijk zeggen is: dwing mij. Want ik wil wel, maar ik mag niet. Dwing mij! Dus ik denk dat dat kind, dat volwassen kind nu, het goed ziet van: we moeten dat [contactverlies] niet zomaar laten gebeuren. En daar bedoel ik ook mee dat een rechter of een instelling een kind moet horen, dan moet zeker in het geval van een rechter die een omgangsregeling moet vaststellen, het kind alvast worden voorbereid met die zinsnede: 'het contact met beide ouders is voor je ontwikkeling en gezondheid'.

tvz: En anderen hebben gezegd: je kan het kind vragen naar een mening in de voorwaardelijke sfeer: 'ons uitgangspunt is zus en zo, hoe zie u dat?'. En dan zou je eventueel kunnen zeggen, als een kind zegt 'naar een van de ouders toegaan dat zie ik absoluut niet zitten', dan vraag je niet of het moet, maar je biedt dan de hulp aan om het te realiseren. Dan maak je het niet het onderwerp van besluitvorming, maar je zegt: als dit een lastig besluit voor je is, dan faciliteren we je wel in het realiseren ervan.

b1: Ja, en dan ook voorbereiden op die uitspraak [zie boven, door de rechter die het kind hoort].

tvz: Dus u kunt u vinden in bovenstaande samenvatting.

b1: Ja en er is één aspect wat van belang is. Gebaseerd op IVRK, het kinderrechtenverdrag. Daar staat tweede deel van lid 1, dat aan de mening van het kind wordt passend belang gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid. Ik zou daar zelf aan willen toevoegen, 'rekening houdend met de omstandigheden'. Dan moet een rechter die zo'n kind spreekt ook rekening houden met hoe die subtiele beïnvloeding [eerder besproken] werkt.

tvz: Ik denk dat u dat ook wilt zeggen dat de beoordeling van uitspraken van het kind aanmerkelijk expertise vraagt. Sommige hebben al gezegd, dat moet je niet over laten aan mensen die recht spreken.

b1: Niet eens. Je kan het gesprek [van rechter met kind, het horen van het kind] ook positief benutten. Dát is wat ik net probeerde te zeggen.

tvz: Ja maar dit zijn toch de puntjes op de i en daarom wil ik ook daar u mening even over horen. Sommige hebben gezegd van nou, breng de kinderechter of de Raad voor de Kinderbescherming niet in een te zware positie, maar schakel dan speciale deskundige in om het kind te bevragen of zeg u dat gaat me een stap te ver?

b1: Ja {b1 denkt na}, maar dat vind ik een moeilijke vraag.

tvz: Ja dat is ook goed. Dat is ook een antwoord.

b1: Nee kijk je hebt natuurlijk allerlei kind behartigers en bijzondere curatoren. Maar zijn die nou zoveel beter toegerust om het kind horen [dan de kinderechter]?

tvz: Dus u zegt eigenlijk van als het maar een professional is?

b1: Beter toegerust dan een gemiddelde of een willekeurige medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming of de rechter. [zie boven: als het gaat om herkennen van die beïnvloeding, van wat het kind eigenlijk wil.]

g: Hebt u daar een mening over, ervaring mee?

b1: Ik heb er niet zoveel ervaring mee.

g: En jullie stichting?

b1: Ja, de stichting wel, vooral het volgen van de vele zaken en dat geeft een heel wisselend beeld.

g: Volgen jullie dan de uitspraken?

b1: Ja, natuurlijk alleen degene die openbaar zijn.

g: En de hoger beroepszaken?

b1: Ja, over het algemeen wel. Dat zijn zaken die meestal niet gepubliceerd zijn, maar een enkele keer wel. Zoals afgelopen juni 2020. Over een drie-en-een-halfjarig kind was uit huis geplaatst. Ik denk dat bij dat kind met name bijzondere curatoren dat wel iets meer kans geven op een goede weging van de situatie dan de gemiddelde medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming.

tvz: Ja het is duidelijk wat u zegt van 'kind horen', ja misschien in goed handen, maar niet speciaal een heel hoog daarvoor specifiek opgeleid iemand. Als iemand zich maar als professional zich bewust is van de vertekeningen die kunnen optreden als je een kind vraagt.

b1: Ja. Een gemiddelde jeugdzorgmedewerker daar wordt u niet vrolijk van. Vaak MBO opgeleid. Ja daar heb ik echt hele rare dingen gezien.

tvz: Oké dus dit is eigenlijk een ding waarvan u zegt: de kwaliteit van de uitvoering is hier vooral beslissend, maar je moet het kind wel als 't enigszins kan gewoon een plek geven in dit geheel.

s: En je mag van de Raad voor de Kinderbescherming of van de curator die aan zet is, verwachten dat die een goed professioneel gesprek met het kind voert.

b1: Misschien moet hij ook handvatten krijgen, door inderdaad in zo'n gesprek te wijzen dat het voor de ontwikkeling en de gezondheid van het kind van belang is om contact te houden met beide ouders.

tvz: Wat ik nog wil meegeven is het volgende en daarna gaan we over naar uw volgende agendapunt. Er zit bij de ouderverstoting ook nog wel een ander element, wat de kinderen aan

de ouders hebben meegegeven. En dat komt ook wel uit onze enquête, de ouders moeten ook beseffen dat ook na 15 of 20 jaar nog steeds behoefte is om weer dat contact te herstellen zelfs als het zo lang niet is geweest. Van dit punt zijn heel veel ouders zich niet bewust.

8. Door Passage ingebracht agendapunten:

ABC-uitgangspunten (A. identificatie met beide ouders, B. internationale verdragen en Hoge Raad uitspraken zijn leidend, C. 'goed gedrag belonen', 'slecht gedrag negeren',)

tvz: We gaan nu over naar uw punt twee; u zegt ik heb drie belangrijke uitgangspunten bij complexe scheidingen (A, B, C) en ik wil ze alle drie even proberen onder de aandacht te brengen. En ik start met punt A: een goede ontwikkeling maakt de identificatie door beide ouders noodzakelijk. Hoe moet ik dit vertalen? Is dat dat een omgangsregeling 50/50 het startpunt is, moet ik het zo lezen?

b1: Nee, absoluut niet. Ik bedoel die 50/50 dat gaat beide een eigen leven leiden, maar dat kan net zo goed 20/80 zijn; het gaat niet om de kwantiteit maar om de kwaliteit.

tvz: Dit leggen we hier meteen vast, dus u zegt 20/80 is voldoende, dat denkt u?

j: b1 noemt ook de voorwaarde van 'kwaliteit'.

tvz: Maar hoe stelt u die kwaliteit vast van het ouderschap van degene die meteen maar 20% heeft?

b1: Nee, dat is niet (: gezien het vervolg bedoelt b1 vermoedelijk 'niet alleen') afhankelijk van de kwaliteit van de ouder denk ik. {b1 denkt na}

Nou ja, om mijn eigen zaak te nemen. Achteraf bleek dat mijn kind [tekst aangepast; om bepaalde redenen meer aandacht en zorg nodig had]. Mijn kind was anderhalf jaar en op dat moment heb ik ook gezegd, mijn ex vrouw wou dat graag, laat haar bij haar moeder wonen dan krijg ik in eerste instantie elk weekend en een dag, en later om het weekend. En ik heb daarmee ingestemd omdat me dat ook beter leek voor het kind.

tvz: Ja dit is natuurlijk wel een heel bijzonder geval dat kinderen - ja het is ook een hoop stress - elke week verkassen. Ik begrijp dat u dat mee hebt gewogen in deze regeling.

b1: Ja.

tvz: De meeste kinderen [tekst aangepast; vragen niet zo veel aandacht en zorg].

b1: Nee maar wisten we toen niet. Zonder dat te weten vond ik dit al [onwenselijkheid van 50/50], gezien haar jonge leeftijd maar ook vanwege de stress van het verkassen. Ik bleef wel in dezelfde stad wonen. Maar daarna heb ik gewoon ontzettend goed weekend contact gehad, met haar, 18 jaar lang.

tvz: Dus u zegt eigenlijk niet de numerieke verdeling maar de kwaliteit van het contact, daar gaat het vooral om bij de identificatie.

g: Dat is uitgangspunt A, dat is dus het uitgangspunt wat u voorstaat als stichting

b1: Maar het wordt ook ondersteund ook door allerlei longitudinaal onderzoek

g: Ja, dat is mijn vraag.

b1: Amy Baker heeft een longitudinaal onderzoek gedaan en dus ook over hele grote periode van de tijd, 'wat is de invloed van het niet zien van beide ouders' versus de controlegroep 'het wel zien van beide ouders'. En daar komt significant uit voort dat 'het niet zien van beide ouders', zeer schadelijk is voor de volwassen leeftijd.

g: Maar zo staat het hier niet op papier. Wij vinden het als ET belangrijk om ons ook te baseren - als dat kan - op wetenschappelijk onderzoek en het wetenschappelijk onderzoek van Baker ken ik toevallig en dat geeft inderdaad die conclusie die u net zei, maar dat staat hier niet op papier [de door Passage toegestuurde reactie].

b1: Misschien. Over het algemeen dacht ik er zo over. Het is 'rust voor het kind' versus 'contact met beide ouders'. Die twee staan vaak tegenover elkaar. Nu, en zeker in het verleden, heeft [het uitgangspunt] rust voor het kind en kind naar de moeder gezegevierd. De Hoge Raad heeft een einde gemaakt aan het uitgangspunt dat rust goed zou zijn: de rechter dient alles in het werk te stellen om omgang tot stand te brengen (ECLI:NL:HR:2014:91 Hoge Raad, 17-01-2014, 13/02989, Belang van het kind en het recht op omgang. Met gezag belaste ouder weigert stelselmatig en zonder goede gronden mee te werken aan omgangsregeling tussen kind en andere ouder. Taak rechter om te bevorderen dat omgangsregeling tot stand komt. Art. 8 EVRM, art. 9 lid 3 IVRK en art. 24 lid 3 EU-Handvest. Art. 1:377a BW*. Maar 'rust voor het kind, [dus toewijzen voornamelijk of helemaal aan een ouder]', slijpelt nog in allerlei geledingen door. Wij zeggen als Passage, ondersteund door onder andere dit onderzoek van Baker. 'Het is schadelijker voor het kind om in de schijnrust te leven van dan de andere ouder niet zien, dan het enigszins geforceerd leven bij twee ouders waar ...

* Noot door ivz: na verwijzing kwam er bij het hof waarnaar de Hoge Raad verwees het volgende uit: Uit het NIFP-onderzoek komt onder meer het volgende naar voren. Er is bij de vader sprake van een persoonlijkheidsstoornis nao (niet anders omschreven) en een bipolaire stoornis nao. De problematiek van de vader komt onder meer tot uiting in het structureel gebrek aan organisatie in zijn leven, het niet op orde krijgen van verschillende zaken, waaronder zijn woonomgeving. Daarnaast kampt hij met stemmingsproblemen en is hij wisselend in zijn motivatie om professionele hulp te accepteren. Vader zal wat hij niet opbrengt aan zorg voor zichzelf, ook niet kunnen opbrengen voor de minderjarige. Hij zal zich niet vanzelfsprekend langdurig en verantwoordelijk kunnen inzetten voor het contact met de minderjarige. Bovendien worden de mogelijkheden van vader om zich aan te passen aan de minderjarige en om zich aan te sluiten bij de opvoedingsomstandigheden waarin zij opgroeit, mede als gevolg van zijn problematiek, als zeer beperkt ingeschat. De visie van vader op zijn eventuele betrokkenheid op de minderjarige oordeelt het NIFP als weinig realistisch. Voorts

blijkt uit het NIFP-onderzoek dat er bij de minderjarige geen verlangen naar de vader aanwezig lijkt. Zolang er geen contact bestaat met de vader, zal er hoogstwaarschijnlijk geen behoefte bij de minderjarige ontstaan om hem te zien. De opvoedingsomgeving bij de moeder biedt hiervoor geen voedingsbodem, aldus het NIFP. Daarnaast blijkt uit het NIFP-onderzoek dat de moeder afwijzend staat tegenover omgang tussen de vader en de minderjarige. Het NIFP komt al met al tot de conclusie dat een omgangsregeling met de vader niet in het belang van de minderjarige is. Het NIFP is wel van mening dat het in het belang van de minderjarige is om hem te ontmoeten. Het NIFP benadrukt daarbij dat het noodzakelijk is dat deze ontmoetingen telkens begeleid plaatsvinden, ook op langere termijn. ECLI:NL:GHDHA:2016:794 {tvz interrumpeert}

tvz: Ja ik snap het denk ik goed, je bedoelt: je kan er beter nu een beetje effort in steken dat er contact met twee is, ook al vindt niet iedereen dat even leuk, maar in de lange termijn betaalt dit zich die effort uit.

g: Ja, dat is de conclusie van ... {meerdere personen praten flink door elkaar heen}

b1: ... en van Baker

g: het is belangrijk om dit toe te voegen aan jullie uitgangspunt.

tvz: ja dit staat op de band, maar wat jullie daarmee doen als ET, dat is nog even vers 2

b1: Er zijn twee scholen. En wij hebben het idee 'dat rust voor het kind' ook voor een belangrijk deel wordt ingegeven door ook de handelingsverlegenheid. Van: 'Het kind ziet zijn vader niet, laten we dat maar zo houden', terwijl ze weten dat het giftig is. Kijk naar die uitspraak van afgelopen juni. Een giftig milieu met moeder en oma die het kind vergiftigen waardoor het kind later nooit een goede relatie zal kunnen hebben, want het heeft helemaal niet geleerd hoe om te gaan met conflicten.

tvz: Omwille van de tijd wil ik even overstappen naar B waarin u zegt 'het uitgangspunt is verdragen, zeg maar juridische regels die de ontwikkeling waarborgen van het kind. Wat is daar van het unieke? Wat bedoelt u daar precies mee te zeggen?

b1: We hebben dat natuurlijk voor de pauze besproken.

j: Is dit punt, de [juridische] regels zijn voor mij in principe leidend, voldoende?

b1: Ja, precies dit is het punt waarmee we voor de pauze afsloten.

tvz: Heel goed dat u dat zegt. Mijn conclusie: juridische regels voldoende, uitvoering van de regels laat veel te wensen over.

b1: We bekeken, en we gaan heel veel beschikkingen nog bekijken. Je ziet dan dat vaak niet de verdragen, de wet en de jurisprudentie leidend zijn maar ja wat de rechter vindt. {meerdere mensen praten door elkaar, onverstaanbaar}. Dat is een bestaande fout, bijvoorbeeld ze zeggen een agressieve man, in deze situatie is het een man, verdraaide stem, en dus agressief.

Dus is die man is stout, fout en dus krijgt hij ongelijk [terwijl internationaal recht hem gelijk geeft].

tvz: Ja dat is eigenlijk dat bij de beoordeling van de situatie [door de rechter] vooral de omstandigheden een soort herbeoordeling veroorzaken, en bepalen of het wel of niet een soort 'zinvolle' overtreding is geweest [van de moeder die het kind bij zich houdt]. De omgangsregels niet naleven mag misschien soms toch [in Nederland], als de omstandigheden zo zijn. Terwijl u zegt het is gewoon afgesproken en er zijn geen omstandigheden die een excuus vormen om van die [juridisch bepaalde] omgangsregeling af te wijken.

b1: Oud-advocaat Prinsen, die noemt dat wel de wapenwedloop tussen, de politiek en de rechtspraak. Maar in onze visie schaaft de Hoge Raad zich met name aan de zijde van de politiek.

Politiek en de Hoge Raad die proberen wanhopig dit probleem eindelijk op te lossen. Zie al die moties, en zie al die onderzoeken, zie de Divorce Challenge [www.rijksoverheid.nl/doi-mee/afgeronde-projecten/divorce-challenge], die allemaal niks hebben divorce opgeleverd overigens.

tvz: Ja die vergelijking snapte ik niet zo goed, wie staat dan tegenover wie, wat zijn de wapens?

b1: Nou de politiek maakt de wetten, de Hoge Raad maakt hier uiteindelijk jurisprudentie die zegt hoe je de wet moet interpreteren. En toch, we zijn hier ook met een onderzoek bezig, de lagere rechtspraak en dan het hof, dat is niet veel meer dan een meervoudige rechtbank. Hof en rechtbank trekken zich eigenlijk niks aan [van de Hoge Raad], die gaan ook gewoon hun eigen gang, die vinden de vader, fout-stout-agressief, maar dat heeft niks met wetten te maken. Maar op basis van allerlei van dat soort dingen [typeringen van de vader] wordt dan beschikking geschreven.

* Passage kritiseert de Nederlandse familierechtspraak omdat die - op het lagere niveau van gewone zaken - een belangrijke principeuitspraak van Hoge Raad naast zich neerlegt rond het effectief maken van ouderschap voor beide ouders.

tvz: Maar zegt u: jurisprudentie, verduidelijking, die ontstaat omdat de HR finale uitspraken doet over hoe je dingen moet interpreteren. Maar die uitspraken worden nauwelijks vertaald naar de praktische...[plek, nl. de rechtbank]?

{b1 interrumpeert}

b1: Nee; we zijn ook bezig om dat in een uitgebreid onderzoek te laten zien.

{de tvz gaat naar het derde punt}

tvz: Ik vind uw punt C intrigerend. 'Goed gedrag belonen', 'slecht gedrag negeren'. Maar een aantal voorbeelden die u hebt gegeven is dat vooral slecht gedrag bestraft wordt en niet zozeer genegeerd. Dus kunt u uitleggen met wat u bedoelt met 'goed gedrag belonen'. En ik

snap niet zo goed 'negeren' omdat ik van u ook een paar keer hoor, dat als ze dat niet goed doen, dan is dit de sanctie. Wat ik interpreteer dan als 'slecht gedrag' bestraffen, niet alleen negeren.

b1: Ja dat is natuurlijk een beetje woordenspel

tvz: Dat is het voor mij niet helemaal, het is namelijk echt een openstaande vraag. Sommige mensen stellen, dat is dan wel de minderheid, dat een stap verder komen in het debat alleen door het aantrekkelijker {nadruk} te maken voor mensen, om mee te werken en allerlei dingen te doen. En, ik denk een meerderheid, maar niet iedereen, zegt: we komen in dit debat verder, alleen door sancties en door te straffen, lik op stuk, en soortgelijke dingen. Dus dat is wel degelijk een reële keuze.

b1: Ja maar dit gaat natuurlijk in eerste instantie over de aanduiding dat straffen/belonen een belangrijk gedragveranderend principe is. Net als bij opvoeding.

tvz: Ik vraag naar de toepassing van dit principe.

b1: Dat is bijvoorbeeld wanneer een moeder tegen een bijzondere curator op vrijdagavond zegt: Pietje gaat niet mee [naar vader] want hij smeerde de verkeerde gel in zijn haar. Dat dat genegeerd wordt door de bijzondere curator - degene met het opsporingsbevoegdheid en doorzettingmacht - en dat die zegt: Pietje ga jij eens naar je vader toe. [* Zoals b1 eerder zei: zonder discussie].

Dan worden de bezwaren van moeder genegeerd. En verderop in het proces, als de ene ouder de omgang frustreert, tegenhoudt en de ander zegt: natuurlijk moet dat kind met beide ouders contact hebben. Dan is dat goed gedrag. Maar nu [zoals het nu gaat] gaat de autoriteit, als Staat, zich tegen die ene ouder, [die contact wil cf. de afspraken,] richten. Dat is echter goed gedrag, normaal gedrag ook, maar dat is goed gedrag. Terwijl het frustreren wordt genegeerd!

tvz: Het is me duidelijk! Jij stelt: is er negatieve informatie van de ene ouder ten opzichte van de ander: daarmee in principe niks mee doen. Maar wel ingrijpen als het gaat om de gedragingen die moeten verbeteren [meewerken omgang]. Anderen hebben gezegd, van nou ik ga nog wel een stapje verder als mensen dus liegen over bepaalde aspecten, dan kan de andere ouder een instantie vragen om iets vast te stellen. Vaststellen dat die ander gewoon liegt of wat dan ook, en dat zou eigenlijk een recht moeten zijn voor de andere ouder, om dat tot stand te kunnen brengen.

b1: Dat kun je natuurlijk doen een 'valse' aangifte.

tvz: Ja dat speelt hier natuurlijk heel vaak een rol, een valse aangifte horen wij vaak.

{het gaat hierna niet meer over goed gedrag belonen, slecht gedrag straffen}

b1: Een heel frappant voorbeeld. Innovaties in uitspraken komen altijd gek genoeg, als de moeder verstoten wordt.

9. Nieuw onderwerp: rechtsongelijkheid vaders vs. moeders

tvz: Wat bedoel u met innovaties?

b1: Nieuwsoortige uitspraken, zijn er vrijwel altijd alleen als de moeder verstoten wordt, dan komt de rechter in actie. Daar is ook een heel mooi voorbeeld uit 2019.

tvz: Meent u dat er een zekere asymmetrie is in de bezorgdheid van de rechter, als de vader buiten spel staat, 'so be it', en als de moeder buiten spel staat 'o jé!',

b1: Ja!

tvz: Dat is dan de matriarchale gerichtheid van het Nederlandse recht.

b1: Ja, is gewoon pure discriminatie!

tvz: Ja, hebt u een idee waar dat in gegrond is, die asymmetrische houding van de rechter?

b1: Misschien in de identificatie van - over het algemeen vrouwelijke rechters - met de moeder de heiligheid van het moederschap. Ook in het verschil in reactie. Het feit dat een vrouw gaat zitten huilen in een rechtbank, en een man die zijn stem verheft. En, dat is ook frappant: op het moment dat de vrouw niet verschijnt in de rechtszaal dan wordt er, dat is op zich al een heel slecht teken, heel vaak in het voordeel van de man beschikt.

tvz: Maar als ik dit in een concrete aanbeveling vertaal, want ik moet nu denk ik wel snel overgaan tot de afronding. Dan zegt u eigenlijk bij de gewone rechtsgang moet er wat dat betreft meer evenwicht zijn met gelijkwaardige uitgangspunt zijn van vaders en moeders [inclusief gender gelijkheid professionals].

b1: Dat willen we natuurlijk met z'n allen. We willen niet dat vaders anders worden behandeld dan de moeder, maar dat gebeurt dus massaal wel.

tvz: Ja, dat is een concrete aanbeveling. Prima hoe u dat uitlegt!

b1: Nou ja kijk. Rechtbank en Gerechtshof besluiten dit nu allemaal. Hoge Raad is in mijn ogen op dit moment altijd nog ietsjes wijzer dan de rest. Die kan in theorie in cassatie dat wel recht trekken. Maar cassaties voor ouders in familiezaken, dat is bijna afgesloten weg. Ik kan dat op allerlei manieren toelichten. De enkele keer dat het wel lukt, zijn het de verstoten moeders, die dan doorstoten tot Hoge Raad.

tvz: Het is mij duidelijk! Wat u zegt, dat zie u ook op andere terreinen, dus een soort asymmetrie in beoordeling en uitspraak. Dat zou u kunnen kwantificeren. Er zijn ook mensen die zich bezighouden met het kwantificeren van de rechtspraak. Uw punten voor het ET zijn, denk ik, wel gemaakt en genoteerd. En ik denk dat het een belangrijke uitwerking is van wat u dan punt C noemt, in meer de procedurekant: hoor en zie de vader en de moeder op een gelijkwaardige manier aan.

tvz: Nog even dat gedrag want we hebben nog maar twee minuten. Een hele belangrijke vraag voor het ET is op dit moment de handhaving. Sancties in de sfeer van het materieel (geld) en plaatsing kind. Hebben jullie het idee dat er nog meer, zeg maar harde beïnvloedingsmaatregelen ingevuld moeten zijn, om dingen goed te organiseren.

b1: Ja. Het voornaamste is al gezegd: degene met opsporingsbevoegdheid en doorzettingsmacht zegt meteen gewoon: vorig weekend was je bij vader en dus pietje je gaat er weer naar toe.

tvz: Dus eigenlijk zeg u het is een light version zonder procedure van handhaving, die bij simpele feiten in feite niets anders doet dan het realiseren.

b1: Als een dief een vitrine met kostbare horloges leegroeft dan stop je hem ook [en niet pas na een rechtzaak]. Nog even over de moeder. {b1 noemt een casus}.

De kinderen wezen een moeder sterk af (2019, Rechtbank Noord Nederland. Toch moesten de kinderen naar moeder toe. Met een dwangsom. Ik weet niet of de ivz de uitspraak kent, maar het ging om een half miljoen euro per keer. En niet met een maximum. Een half miljoen euro per keer. En dat is dan als de moeder door de kinderen wordt afgewezen. Nou ik heb zo'n uitspraak nog nooit gezien als een vader wordt afgewezen. Kan het duidelijker?

tvz: Asymmetrie in rechtspraak, dat is uw punt. Ik vind het een boeiende discussie in feite over zoals ik het ervaar het weten van het proces en regels als zijn, niet zozeer het heel anders doen maar vooral in dingen doen en beter kunnen doen en ja een aantal onevenwichtigheden verwijderen.

b1: Realiseert u zich dat ik de sommige dingen wat gechargeerd heb gebracht

tvz: Nee, het is andersom: ik vroeg ze gechargeerd. En wie appels vraagt moet appels terugverwachten. En het heeft denk ik alleen maar tot de duidelijkheid bijgedragen. Ik heb het in elk geval zeer gewaardeerd. Ik stel nu de vraag die of u het gevoel hebt dat u ook gewoon vrijuit kon spreken en kon zeggen wat u vond of wat u wilde. En de vraag, of het overbrengen van het geheel van wat u ziet als belangrijkste ziet, gelukt is?

10. Laatste onderwerp (kinderen met een beperking) en afsluiting

b1: Denk het wel. Ik heb één bijzonder verzoek ook nog. Ik bedoel dit wat we nu besproken hebben dit geldt ook voor mensen met een beperking onder mentorschap

tvz: {waarderend} Ik vind dat u dat zegt om meerdere redenen, heel belangrijk.

b1: Ik ben zelf mentor van drie verstandelijk beperkte jongvolwassenen. Alle drie in een scheiding waarvan twee een vechtscheiding. Eén van hen zag de vader niet, op het moment dat ik mentor werd. Maar door kneden ziet hij nu beide ouders evenveel. Hij heeft goed contact met beide ouders dus ik zou het heel erg op prijs stellen als de expertgroep, hier aandacht aan besteedt. Dit gaat in de toekomst veel meer spelen, dat ouderverstoting ook in

een situatie van mentorschap met een verstandelijk beperkte volwassenen een rol speelt.

j: Waarom denk u dat het vaker gaat spelen?

b1: Omdat heel veel vaders, zeker bij gehandicapte kinderen, het vroeger wel best vonden [dat ze niet betrokken waren], maar in toenemende mate zich als vader willen bemoeien met de kinderen. Ja dus daarom zal het in de toekomst meer gebeuren dat vaders zich niet meer laten wegzetten. Ik heb gezegd: als er kinderen zijn zoals mijn kind {geanonimiseerd} laat ze alsjeblieft bij mij komen, want ik kan er wel wat mee.

tvz: Ja ik kan me voorstellen dat u vraagt. In ieder geval vraagt u expliciet aandacht voor bijzondere situaties waarbij verstandelijke beperkte kinderen in het geding zijn. Daar valt, denk ik veel meer over te zeggen dan waar we nu tijd voor hebben.

b1: En ik spreek van twee kanten van die ervaring.

tvz: Nee maar dat hebt u duidelijk gezegd ik denk dat dat ook goed gehoord is. Maar voor het overige hebt u wel het gevoel dat u over het voetlicht kon brengen wat u wilde zeggen?

b1: Zeker!

tvz: Ja, ik vind dat belangrijk, want het is elke keer een soort uitdaging van de ene kant recht te doen wat de belangengroep zelf wilt inbrengen en wat wij zelf willen horen.

Dan is er nog even een heel belangrijk bij de notulenprocedure stil te staan. Dat is eigenlijk een vrij eenvoudige procedure. Bewerkelijk, maar wel eenvoudig. Arthur en een medewerker van Arthur transcriberen vrij letterlijk de notulen, wat er werd gesproken. Ik kijk ernaar als dat klaar is om een soort van ja algemene blik van klopt het ongeveer, is het verhaal te volgen. Is het helemaal oké. Dan gaat die tekst naar ieder van ons aanwezig. Het is de bedoeling dat verifiëren tot dat gezelschap beperkt blijft, wie er geweest is, kan oordeel geven. Mensen kunnen reageren dan wel met een vinkje dan wel met ik heb toch wel iets anders in mijn hoofd zitten. Die gaan terug naar Arthur en naar Triqs om te verifiëren en als er kleinigheid zijn waarvan u denkt nou dat is zo op te helderen dan zal Arthur of zelf met de persoon bellen, dit staat hier en dit wordt er mee bedoeld, kleine dingen lossen we daarop. In het mijn ogen niet zo waarschijnlijke geval dat we echt ingewikkelde punten hebben. Dan is het zo dat wij de band af luisteren op dat betreffende punt ook met Cees.

En nu komt er iets heel belangrijks: Arthur en ik beslissen over de uiteindelijke tekst.

Dat mandaat hebben wij ook gevraagd. We noteren daarbij [bij een verschil van mening over het gezegde]: daar heeft betreffende persoon X deze opmerking gemaakt en dit hebben we besloten. Dan is nog steeds duidelijk dat dat misschien een verschil van inzicht in zit. Maar dat bepaalt de leiding van dit onderzoek [Weynschenk en Bonsel van Triqs] de definitieve versie, we hebben de volledige onafhankelijke vrijheid om dat te doen. Los van het ET.

b1: Het is in ieder geval beter geregeld dan bij het proces-verbaal van besloten zittingen, want daarin staat vaak meer wat de rechter wenst dan wat er werkelijk gezegd is.

tvz: Ja daar weet ik niks van af. Maar dit is hier de procedure en dat zullen jullie ons moeten toevertrouwen. Dan wil ik nu als iedereen dat goed vindt het formele deel van deze bijeenkomst af sluiten. En iedereen hartelijk te danken voor de aanwezigheid en een hele goede en veilige reis naar huis te wensen.

ivz: Ook ik bedank u voor uw inbreng.

b1: Bedankt voor jullie tijd. [eind]

BG5. Het Verdwenen zelf

Plaats: Seats2meat, Utrecht
Datum: 24 september 2020
Tijd: 9:00-11:00 uur
Aanwezigen:

Expertteam: Gerda de Boer (g), Jurjen Tak, (j)
Triqs: Gouke Bonsel (technisch voorzitter), Arthur Weynschenk (notulist)
HVZ: 3 vertegenwoordigers
NB De drie aanwezigen vertegenwoordigen niet in de bestuurlijke betekenis de belangengroep, maar zijn wel door de belangengroep ondersteund.

1. Leeswijzer

Gestreefd is naar een vrij letterlijke weergave van het gesprek. Waar tekst tussen accolades staat {...} wordt het gesprek op procesniveau beschreven, bv. {gespreksdeelnemers stellen zich voor}. Waar tekst wordt voorafgegaan door een asterisk *, is info samengevat of wordt de gespreksrichting aangegeven. Waar (:...) staat wordt toelichting gegeven op de bedoeling van een verwijzend woord dat voor een niet aanwezige niet direct helder kan zijn.

b1=belangengroepvertegenwoordiger 1, etc. het nummer staat steeds voor dezelfde persoon; ivz is daarbij de inhoudelijk voorzitter, hier Gerda de Boer; tvz is technisch voorzitter, steeds G.J. Bonsel.

In het verslag is persoonlijke informatie soms in meer algemene termen weergegeven. Bijvoorbeeld leeftijd en woonplaats zijn onvermeld gelaten. In principe wordt niet aangegeven of de spreker van de belangengroep man of vrouw is. Slechts als dat relevant is wel (bv. wanneer het gaat om sexe voorkeur van de professionals en de eigen ervaring daarin). In het gesprek werd, in overleg met de BG, getutoyeerd, bij verslaglegging is gevousovoeerd ('u' ipv 'je'). Soms gebruiken gespreksdeelnemers verschillende termen om hetzelfde aan te geven, zelfs in een dialoog. Daar hebben we geharmoniseerd (1 term) en de meeste gangbare term genomen omdat anders het gesprek in de papieren weergave niet goed te volgen is. Steeds heeft voorop gestaan dat een externe lezer zonder gepuzzel de tekst begrijpen kan. Soms slaan gespreksdeelnemers ineens een andere weg in, die op papier achteraf veel onlogischer lijkt, dan het ten tijde van het gesprek was. We schrijven dan een neutrale verbindingszin, voorafgegaan door # of geven kort uitleg via {...}. De tussenkoppen zijn door de notulist toegevoegd.

2. Kennismaking

Het Expertteam, tvz, notulist en vertegenwoordigers stellen zich voor.

3. Start

Het gesprek is via beeldbellen; af en toe zijn er technische haperingen. Vanwege deze communicatievorm, zijn de sprekers wat langer dan normaal aan het woord met minder onderbrekingen, en is er minder dan gebruikelijk directe interactie tussen de sprekers onderling, en tussen sprekers en de ET-leden. Opname via beeldbellen.

* De tvz spreekt de verwachtingen uit en vraagt aan de deelnemers hun verwachtingen.

tvz: We hebben jullie een 4 tal gesprekspunten voorgelegd. We willen graag met alle belangengroepen in gesprek en dus van jullie als ervaringsdeskundigen voor het 'Het verdwenen zelf' horen hoe jullie hierin staan.

I.v.m. beeldbellen moeten we het goed organiseren, ik kan iemand willekeurig het woord geven. Ik weet niet wat jullie prettig vinden maar we kunnen geen non-verbale communicatie hebben met elkaar.

Zal ik iemand willekeurig vragen om te beginnen, is dat het beste om te doen?

b1,2,3: Ja

tvz: okay, ik ga het rijtje af en zorg dat iedereen aan het woord komt. Hebben jullie allemaal kruispunten gekregen?

b1,2,3: Ja

{tvz geeft woord aan b1}

b1: voor mij persoonlijk zijn niet alle kruispunten toepasselijk. Ik denk dat ik alles heb meegemaakt op het gebied van complexe scheidingen, want ik ben beschuldigd van OVS en dat is natuurlijk hetgeen waar jullie onderzoek naar doen. Ik denk dat voor mij het ruimere plaatje belangrijk is. Omdat het [bij mij] om een complexe scheiding gaat, daar kan ik wel iets over zeggen. De punten die jullie daarin aangeven kan ik wel volgen. Maar voor mij was het wel vervreemdend omdat ik aan de andere kant zit [*niet duidelijk is of b1 bedoelt wetenschap vs. eigen ervaring, zoals in zin hierna, of contact verliezen vs. houden, zij is altijd contact houdende ouder]. Naast de hele wetenschappelijk benadering die hierachter zit, zit er voor mij ook een wereld achter.

tvz: Hadden jullie van te voren begrepen dat jullie ook zelf gesprekspunten kunnen aangeven en kunnen inbrengen?

b1,2,3: ja

tvz: hebben jullie dit gemeenschappelijk gedaan of ieder individueel.

b1,2,3: individueel

tvz: okay, dan moet ik een aantal keuzes maken.

tvz: spelregels, wij gaan er vanuit dat jullie zelf geen opnames gaan maken. En dat Arthur een opname maakt die bedoeld is voor een goede verslaglegging. Arthur en een medewerker van Triqs maken notulen van het gesprek die zo dicht mogelijk aanliggen tegen wat er gezegd is. Die worden aan alle deelnemers verstuurd voor commentaar en opmerkingen. Als er kleine dingen zijn dan zal ik zelf contact opnemen met de vraag klopt het zo. Daarmee zal alles waarschijnlijk zijn opgelost. In het geval echt een probleem is, dan luisteren Arthur en ik de band af, eventueel met Gerda er bij als een andere vertegenwoordiger van het ET). Als onafhankelijk voorzitter beslis ik in geval van twijfel in overleg met Arthur over de definitieve formulering. De notulen moeten door iedereen worden gezien als het juiste verslag van het gesprek. Nou kan het zijn, bij het teruglezen van de notulen, dat je zegt: ik ben iets stoms vergeten. Het is niet de bedoeling dat je nieuwe inhoud toevoegt, maar zaken die door een derde, bijvoorbeeld een ET-lid, echt op een andere manier kunnen worden gelezen dan bedoeld, kunnen dan worden verduidelijkt. Nog een belangrijk punt, het verslag is vertrouwelijk, wordt niet verspreid, ook niet door ons. We gaan er vanuit dat jullie dit ook niet doen. Binnen Triqs zijn er maar 3 mensen die bij dit project zijn betrokken en die de informatie lezen. Zij doen dat allemaal confidentieel. Wij zullen er ook niet over naar buiten treden.

Ik wil voorstellen dat jullie om en om je verhaal doet, met jullie eigen persoonlijke ervaring. Ik stel er dan vragen over. Bij elk kruispunt vraag hebben we dan drie personen met hun verhaal. Dan hoop ik dat we met de tijd goed uitkomen. Ik zal dat bewaken zodat we van alle verhalen de les kunnen leren, en ook van jullie een impressie hebben gekregen hoe jullie tegen de verschillende kruispunten aankijken. Ik wil graag starten met b3.

Is dit goed zover?

b1,2,3: Ja

tvz: jullie kunnen natuurlijk altijd ook onderling reageren op elkaars verhaal. Geef dat even aan dan weet ik dat ik je het woord moet geven {i.v.m. beeldbellen restricties}.

4. Ervaring b3.

b3: Ik heb de kruispuntvragen gisteren voor mezelf beantwoord. Ik dacht dat ik dan mijn verhaal helder zou hebben. Zoals de anderen al aangaven, valt er heel veel over te zeggen. Wat heeft je voorkeur? Dat ik in het algemeen een verkorte versie geef van mijn verhaal?

tvz: Ja, graag. Ik ga ervan uit dat we dan ook goed snappen waarom je bepaalde dingen wel of niet wil bereiken.

b3: In ons huwelijk was er al sprake van kindermishandeling. De kinderen werden vaak uitgescholden. Mijn kinderen werden geslagen. Er was veel sprake van 'ongelukjes'. Mijn ex-man is zelf ook in zijn jeugd mishandeld. Hij werd vaak met de riem of liniaal geslagen. Hij had dus best wel een achtergrond. We hadden eigenlijk niet verwacht (nou, ik misschien) dat dit zich ook zou voortzetten. Achteraf is die verwachting misschien naïef geweest. Ik dacht juist, omdat hij er zoveel verdriet van had gehad, dat het ondenkbaar was dat dat ook met onze

kinderen zou gebeuren. Maar het gebeurde al vanaf dat de oudste een baby was. Later ook met de jongste vanaf dat die een baby was. Op een gegeven moment gingen de kinderen naar een kinderopvang. Daar heeft de kinderopvang een melding heeft gedaan van wat er bij ons thuis gebeurde.

Ik had daarvoor ook wel gesproken met het consultatiebureau, die gaf aan dat ik moest praten met maatschappelijk werk. Dat vond ik zelf weinig opleveren. We hebben samen gepraat met de huisarts. Ik heb zelf ook met een psycholoog gesproken, omdat ik vaak door hem uitgescholden werd en zeker als de kinderen klappen kregen, was het van "jij had ze weg moeten houden" of "jij had dit anders moeten doen".

ivz: Jij zegt soms "wij", was het in die fase nog zo dat je samen met je ex-man naar een hulpverlener ging?

b3: Ja. Naar de huisarts zijn we samen gegaan. Naar de psycholoog (:daarna) ben ik alleen gegaan. Dat heb ik toen ook niet aan mijn ex-man verteld. Ik weet wel nog heel goed dat ik sterk het gevoel had dat ik dat deed om mijn huwelijk te redden. Dat staat ook in het verslag van de psycholoog. Ik wilde helemaal niet uit elkaar. Ik heb hiervoor gekozen en (: trouwen, bij elkaar blijven ondanks huiselijk geweld) we gaan er samen het beste van maken. Ik steun hem in het zoeken van een behandeling voor zijn agressie. Hij leek daar ook open voor. We zijn op een gegeven moment samen naar een relatietherapeut gegaan, die gaf aan alleen met hem in gesprek te gaan, want er lagen wat dingen [alleen] bij hem. Hij heeft een psychologische test gedaan en daar bleek dat hij heel hoog scoorde op zaken als psychische gevoeligheid, emotionele deprivatie. Hij had dus best wel wat bagage (: bedoeld in negatieve zin).

Via de kinderopvang, is op een gegeven moment Veilig Thuis betrokken geraakt. Veilig Thuis had het eerste gesprek met [alleen] mij. Daarin zeiden ze dat ik niet veel vertrouwen in mijn man moest hebben, dat ik hem moet laten zoals hij is, en dat ik niks van hem moet willen. Dat gesprek was heel negatief. Ik moest een advocaat in de arm nemen om mijn (ex-)man aan te geven, zodat hij de kinderen niet meer zou mogen zien. Dat (advies) was voor mij heel erg heftig. Dat gebeurde 5 jaar geleden en ik moet zeggen dat het een van de ergste weken in mijn hele leven is geweest. Ik ben in een week een paar kilo erdoor afgevallen. Mijn ex-man ontkende vervolgens wat er gebeurd was. Dat had ik helemaal niet verwacht. Hij ontkende totaal dat hij iets deed en ineens werd door hem de focus op mij gericht. Onze baby kwam thuis van mijn ex-man met een blauw oog. Op een dag dat hij mij ook had geappt met "dat klote kind houdt zijn bek niet". Naar al die dingen werd eigenlijk niet gekeken (:door Veilig Thuis).

Het blauwe oog werd onderzocht bij het NFI. Over wat het NFI (Nederlands Forensisch Instituut) vond las ik pas later in het dossier dat..

ivz: {onderbreekt verrast door de overgang van 'niet gekeken' naar NFI} Mag ik even een vraag stellen? Jij zegt dat het werd onderzocht door het NFI. Dat is niet iets om de hoek. Hoe kom je daar terecht?

b3: Dat is een stap die Veilig Thuis had genomen. Ik kende het NFI niet. Zij hebben dat

[ongevraagd] gedaan. Wat er toen gebeurde is dat ik veel later (2 jaar later) het dossier heb aangevraagd, en daar bleek dat het NFI had aangegeven dat het duidelijk een stomp trauma is. Je zou kunnen denken aan de roodheid dat het een ontstoken oog is, maar aan de blauw verkleuring er omheen is het duidelijk een stomp trauma. Wat er gebeurde (: toen het gebeurde, en b3 niets wist van NFI conclusie), was dat Veilig Thuis bij ons aangaf dat het een ontstoken oog is van het kind [en geen trauma door mishandeling]. Dat vond ik wel raar met een blauw oog, er waren ook foto's van.

Het tweede wat Veilig Thuis beschreef is "de vader ontkent het, de moeder zegt dat het kind zo is teruggebracht". Dat was het enige wat ik ook had gezegd. De vader gaf dat ook toe: het kind was zo [met blauw oog] teruggebracht. Die zei dat het oudste kind dat misschien had gedaan [richting het kennelijk jongste kind met een blauw oog]. Dat kon eigenlijk niet gezien de leeftijd van de oudste en gezien het verhaal.

Ineens werden de pijlen op mij gericht en zei Veilig Thuis "We zien vaak moeders die dit soort dingen verzinnen en ook aandoen bij hun kinderen. Misschien bent u wel degene die dit soort dingen doet". Dat heeft mij intens geraakt, omdat je natuurlijk al jaren lang iets meemaakt. Dat het naar buiten gaat (:bekend wordt bij kinderopvang, huisarts, instanties) is al heel heftig. Je bent al bang dat je huwelijk eraan gaat. Vervolgens wordt er op die manier mee omgegaan. Aan het eind van dat traject heeft mijn man gezegd dat hij wil scheiden. Hij voelde zich ook verraden. In het eigen ?? heeft hij uiteindelijk toegegeven dat hij inderdaad de kinderen vaker sloeg en dat hij ermee zou gaan stoppen. Ook dat weigerde Veilig Thuis in de afsluitbrief te zetten (: naast de info van NFI), want ze hebben de afsluitbrief geschreven naar Jan en alleman, o.a. naar school die erom gevraagd had. School had aangegeven van "hé, we horen verhalen van wat de vader doet, agressie". Naar de BSO, de kinderopvang, de huisarts, naar iedereen gaat zo'n brief. Veilig Thuis weigerde daarin te zetten wat daadwerkelijk in het afsluitgesprek besproken was. In de brief werd het gegooid op een vechtscheiding. Al werd nog wel even geroepen dat er een vermoeden bij vader was van persoonlijke problematiek. Hij werd ook doorverwezen naar de Waag (*De Waag is naar eigen zeggen het grootste centrum voor ambulante forensische geestelijke gezondheidszorg (ggz) in Nederland).

Uiteindelijk heeft het heel lang geduurd voordat hij daarheen is gegaan. Uiteindelijk kwam er van de Waag een rapportage waarin stond: stoornis in de impulsbeheersing. Ook daar wou mijn ex-man niks mee doen. De instanties zeiden dat ze daar dan ook niks mee kunnen. Die bleven heel lang zitten op de lijn van vechtscheiding. Voor mij was dat heel erg heftig, want ondertussen gingen die dingen door die met de kinderen gebeurde. De kinderen gingen gewoon naar hun vader, er was niks veranderd. Ze kwamen huilend thuis en hadden vaak nachtmerries 's nachts. Ze hadden vaak letsels. Ondertussen werden wij doorverwezen naar ouderschapsbemiddeling; allemaal zaken die oplossingen zijn voor een vechtscheiding. Het ging dus over het verdriet van je scheiding. Het ging over basisdingen van hoe laat je de kinderen naar bed doet. Je kunt een uur daar gesprekken over hebben, maar op dat vlak waren er helemaal geen issues. Daar dachten we het zelfde over.

g: Het was een oplossing voor een ander probleem.

b3: Ja. Je wordt dan toegesproken [door een gezinsbemiddelaar] op een manier van "wat goed

dat jullie hier samen over praten. Knap hoor, dat zien we bij heel veel ouders anders”. Terwijl ondertussen het geweld doorging. Als ik die ter sprake bracht, werd mijn ex-man vaak woedend. De gezinsbemiddelaar zei dan dat we dat niet hier moesten bespreken, maar bij de Waag. Maar de Waag gaf dan aan dat ze niets kunnen delen wat de cliënt bij hun bespreekt. [* hier lijkt een identiek probleem aan de hand bij 2 verschillende instanties: de gezinsbemiddelaar en diens instantie kijken alleen naar het probleem als relatieprobleem, want daar zijn ze voor, niet voor het geweld; de Waag kijken naar individuele behandeling van een persoon, en wil daar niet als gezinsprobleem tegenaan kijken, waarbij voor de niet-ontvankelijkheid het woord 'privacy' wordt gebruikt.]

Dat begrijp ik ook, dat dat zo werkt. Maar konden we uiteindelijk niks mee. Ondertussen nam ook de agressie van mijn ex-man naar mij toe tot met bedreigingen en chantage. Dat ging heel erg ver. Op een gegeven moment was de politie betrokken. De politie heeft ook een melding gedaan bij Veilig Thuis. Die heeft onderzoek gedaan en aangegeven dat de kindermishandeling is vastgesteld. De politie vroeg mij ook om opnames te maken. Zo had ik op een gegeven moment opnames dat mijn ex-man toegaf dat hij de oudste in een klike had gedaan, en aangaf dat de instanties mij toch niet geloven. De politie heeft dat soort dingen uitgeluisterd en een conclusie eraan verbonden. Dat is ook in een proces-verbaal gezet. Vervolgens is dat ook ingediend bij de raad van de Kinderbescherming door de politie zelf en door Veilig Thuis. De politie wilde dat ik aangifte zou doen. Dat wilde ik niet, want dan stel ik het al helemaal op scherp. Achteraf misschien niet heel verstandig. Maar wat je wel zag was dat Veilig Thuis en in iets mindere mate de Raad voor de Kinderbescherming, bleven zitten op “het is moeders verhaal versus vaders verhaal”. Mijn belangrijkste boodschap zou zijn: ja, ouderverstoting is ontzettend erg. In heel veel gevallen is het een probleem tussen twee ouders die beiden strijd voeden. Daar moeten oplossingen voor komen, maar er zijn ook gevallen waarbij het een eenzijdige strijd betreft. Waarbij er sprake is van kindermishandeling en misschien zelfs partnermishandeling. Waarbij je een partner, die al mishandeld wordt, nog verder kapot kan maken. Terwijl die al alleen voor de kinderen zorgt. Daar zie je niet-effectieve hulpverlening. En uiteindelijk worden de kinderen daar al helemaal niet geholpen. Tot op de dag van vandaag is er [bij mij] geen hulpverlening geweest voor de agressie (:omdat de man dat verder weigerde).

tvz: Je hebt een duidelijk verhaal. Ik heb nog één vraag: hoe is nu de kindersituatie op dit moment?

b3: Na het Veilig Thuis onderzoek is mijn ex-man iets van zeven keer naar de rechtbank gegaan. Er kwamen ook meldingen van de tandarts bijvoorbeeld, dat de jongste een tand uit zijn mond had. De BSO en de school deden meldingen, allemaal over agressie van de vader naar de kinderen. Uiteindelijk heeft de rechter steeds besloten dat de kinderen niet onbegeleid naar de vader kunnen. Ik heb zelf aangeboden (omdat ik het belangrijk vond dat de kinderen contact houden met de andere ouder) dat de vader bij mij thuis begeleid de kinderen zag. Dat gebeurde dus ook 2 keer per week. Dat is ook een hele heftige periode geweest. Uiteindelijk zei de rechter dat er een OTS moest komen, zodat een jeugdbeschermer (dat staat

ook in de beschikking, omdat ik hem [de ex-man] ook niet meer bij mij thuis wil) elke zaterdag vier uur lang meekan met de kinderen naar de vader. Dat vond ik een fantastische oplossing, want het contact bleef en ik werd er minder door belast.

De jeugdbescherming zei echter dat ze dat (:de regeling van de rechter) niet doen omdat het te veel tijd kost, ze hebben het capaciteit er niet voor. "Dus (:de jeugdbescherming) laten we de kinderen maar drie keer per week een uurtje begeleid de vader zien bij ons op kantoor. Als dat drie keer goed gaat, dan sturen we de kinderen naar de vader, want dit is duidelijk een geval van een moeder die het contact met de vader wil belemmeren".

Toen heb ik aangegeven dat het de rechter is die steeds de uitspraak doet dat de kinderen niet onbegeleid naar de vader kunnen. Dus dit [aanpak van jeugdbescherming] heeft er niks mee te maken [met de uitspraken van de rechter], en ook met het politierapport heeft [de aanpak van] jeugdbescherming niks te maken. Het staat ook letterlijk in de mail van de jeugdzorg: "het politierapport is de mening van de politie. Wij denken dat het een andere mening is. Het is een vechtscheidingsprobleem. Ze moeten in mediation". Wij zitten dus nu in een mediation. Wat heel positief is, is dat mijn ex-man intussen opnieuw getrouwd is. Hij heeft een meisje leren kennen en ze zijn vrij snel getrouwd. Ik hoor positieve verhalen over haar, van de kinderen. Dat geeft mij ook een fijn gevoel als de kinderen daar zijn.

g: Dat was mijn vraag even: hoe is de situatie nu met de kinderen? Je ziet ze om en om?

b3: Wat we nu doen heb ik zelf met hem afgesproken, want ik was het zat met al die rechtszaken. Ik ben vorig jaar ook heel ernstig ziek geweest, dus ik heb tegen hem gezegd dat we het onderling afspreken. Hij wilde de kinderen om het weekend, ik zei dat het prima is. Van mijn jongste hoor ik nog wel af en toe dat papa denigrerende opmerkingen maakt, maar geen fysiek geweld meer. Dat geeft mij een gerust gevoel. Dit loopt. Wij zitten met zijn tweeën bij mediation.

tvz: Ik ga proberen samen te vatten wat ik zelf uit jouw verhaal als een soort les leer, als ik het niet goed doe moet je het natuurlijk corrigeren. Eigenlijk zeg jij dat jullie een situatie hebben die door partijen die er rechtstreek mee te maken hadden, gezien is als een eenzijdige situatie. Waarin de vader, door een op zich te verklaren achtergrond (eigen jeugd), geweld en agressie uit naar zijn kinderen. In jouw verhaal hoor ik daar meer agressie dan naar jouzelf is geweest. Het kan zijn dat je dat niet verteld hebt, maar het was vooral agressie tegen de kinderen. Het zijn bekende symptomen, kinderen met blauwe plekken. Ook wordt dit bevestigd door medische experts.

Vervolgens zeg je dat in het systeem waarin je terecht bent gekomen, Veilig Thuis, een andere definitie van de situatie hanteerden en bleven hanteren. Voor jou gevoel was dat tegen beter weten in (:ook gezien NFI rapport, school, opvang), omdat zelfs de vader meeding in de definitie dat hij gewelddadig of impulsief was.

Ik sla natuurlijk een aantal dingen over, maar je zegt nu in een redelijk te verdragen situatie te zitten. De ene kant heeft de vader een nieuwe vriendin die een dempende situatie op de agressie heeft. Die ook misschien een beetje toeziet als die kinderen daar zijn. Het andere is dat er een leefbare afspraak is gekomen wat betreft de tijdsverdeling tussen de kinderen, ook

doordat de juridisering niet meer zo sterk is. De les die je ons wil voorhouden is dat je niet moet dwingen in het keurslijf dat het een relatieprobleem is tussen twee ouders, waarbij beide vechters de schuld krijgen. Dat de oplossing zoeken in relatiebemiddeling niet zinvol is als dat niet op dat vlak ligt. Heb ik dat zo goed samengevat?

b3: Ja, ik denk dat je het heel mooi hebt samengevat. Het verschil is nog dat Veilig Thuis en Raad voor de Kinderbescherming het heel erg hadden over een vechtscheiding. In het rapport van de Kinderbescherming zie je ook dat ze copy-pasten uit andere rapporten. De jeugdbescherming ging nog echt een stapje verder naar mijn mening, die gaven aan dat de moeder de kinderen weg houdt. Als je dan hebt meegemaakt wat ik heb meegemaakt, dan is dat heel erg heftig. Naar mij toe is er ook fysiek geweld geweest, maar wat er naar mij toe met name gedaan is, is heel veel liegen, bedreigen, agressie.

tvz: Ik beschouw natuurlijk verbaal geweld en bedreigen ook als geweld. Ik was onzorgvuldig. Ik bedoelde te zeggen dat je naar de kinderen toe zo duidelijk het fysieke geweld beschrijft. Daar heb ik je naar jou toe niet zoveel horen spreken, dat bedoelde ik ermee te zeggen.

b3: Dat laatste [geweld] loopt nog steeds door. Daar geeft hij ook bijvoorbeeld toe bij de laatste mediation sessie van "Ik zie haar als een moordenaar, die onbestraft rondloopt. Een moordenaar, omdat zij aan ouderverstoting heeft gedaan. Door haar schuld, los van de politie/rechter, heb ik mijn kinderen niet gezien". Dat zegt hij dan, terwijl hij zijn kinderen bij mij twee keer per week zag. En hij zegt "daar moet ik haar voor straffen. Dat doe ik bijvoorbeeld door geen kinderalimentatie te betalen, zodat zij tijd kwijt is aan het inschakelen van het LBIO [Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen] etc."

Bij zo'n mediation zie je dan dat de mediator zegt "oké, hoe kunnen we dit bemiddelen? Hoeveel achterstand is er? Oh, er is 4000 achterstand, ben je bereid om 2000 kwijt te schelden?". Dat is een gesprek wat niet van toepassing is in mijn situatie.

tvz: Dit is mij duidelijk. Ik had oorspronkelijk het idee om nu even te kijken of Jurjen of Gerda nog een vraag hebben naar aanleiding van jouw verhaal. Hebben jullie een vraag of verduidelijking?

j: Mijn vraag gaat over de waarheidsvinding in de dossiervorming. Op een gegeven moment is er zoveel gebeurd, waardoor duidelijk beschreven is dat je ex de kinderen sloeg. Toch lijkt dat dus niet door te schakelen naar andere organisaties. Hoe heeft dat zo kunnen groeien naar jouw idee? Wat had dit voorkomen?

b3: Ik denk zelf dat ouderverstoting en gevallen waar moeders onterecht hun kinderen bij vaders weghouden zo vaak voorkomen, dat professionals er zo alert op zijn. Ze hebben zo vaak te maken met vechtscheidingen en valse meldingen, dat ze alles {nadruk} eigenlijk in dat hokje plaatsen. Er vindt geen goede triage plaats. Bij Veilig Thuis is dat ook toegegeven. De jeugdarts van Veilig Thuis heeft ook gesignaleerd dat het niet klopt. Geen van de partijen die gehoord zijn (school, opvang, arts) heeft gezegd dat er sprake is van ruziënde scheiding of dat de kinderen erover klagen. Het gaat allemaal alleen maar over de vader. Ook de politie heeft

gesprek gevoerd met Veilig Thuis en een rapport gestuurd naar de kinderscherming en jeugdbescherming. Maar daar (:jeugdbescherming) wordt gewoon gezegd dat het voor hun een vechtscheiding is en dat ze er verder niks mee doen.

tvz: Eigenlijk zeg je dat die organisaties min of meer autonoom functioneren en ook niet de noodzakelijke prikkel hebben om dingen met elkaar af te stemmen, of te verbinden. Klopt dat?

b3: Ja, ik denk dat je dat heel goed formuleert. Op een gegeven moment was er een tweede meldonderzoek bij Veilig Thuis. Er waren toen allerlei meldingen van school, tandarts, opvang. In hun conclusie stond "moeder zegt A over tandje van het kind eruit, vader zegt B". Toen heb ik gevraagd waar er staat dat moeder A zegt, want moeder was er niet bij toen dat gebeurde en ik heb dat ook nergens gezegd. Het zijn meldingen van derde partijen over mijn ex-man. Hoe kan het zijn dat ik, als moeder, daar als partij in betrokken wordt?

tvz: Ik moet zeggen, dat herken ik. We hebben meer dergelijke dingen gehoord in gesprekken, dat er bij instanties veel leugentjes zijn om bestwil, die ze toevoegen om het verhaal voor hun organisatie compleet [of passend] te maken. Ik wilde voorstellen om een kruispuntvraag te doen en daarna naar het volgende persoonlijke verhaal gaan. Is dat oké wat jullie betreft?

b1,2,3: Ja.

5. Bespreking kruispunt vraag 1: screening en vroegsignalering: doen? hoe?

tvz: Een vraag die wij hebben over vroegsignalering. Dat kan gedaan worden voor allerlei situaties, zowel de situatie van klassieke ouderverstoting, vechtscheiding, loyaliteitsgevecht en kinderen die zelf zeggen dat ze liever naar de ene of de andere willen gaan (:dus psychologische strijd). Maar ook voor situaties waarbij huiselijk geweld de drijvende kracht is als huiselijk geweld (:dus fysiek strijd). Voor al die situaties bestaat het gevoel dat misschien signalering op een vroeger moment dan dat het echt gebeurt wellicht mogelijk is. Zou er op een moment waarbij bijvoorbeeld je {tot b3} man zegt te willen scheiden, een inventarisatie denkbaar zijn geweest zodat er toch een gesprekspunt was geweest, zo, dat een instantie zegt: hier moeten we aan werken of het heeft gevolgen voor de wijze waarop we scheiden. Je (b3) hebt beschreven dat het erger werd nadat jullie uit elkaar gingen. Is er een signaleringsmoment denkbaar? Ik heb de verhalen van de andere twee nog niet gehoord, ook voor hen: denk aan je eigen situatie. Denk je dat er momenten zijn geweest, voordat het echt uit de hand liep, dat mensen dat hadden kunnen melden/meten/checken.

b1 (heeft nog niet haar verhaal verteld): Ik denk dat de screening niet bij iedere scheiding nodig is, maar dat risicosignalering [met een aanleiding] wel een goed iets is. Je weet al van je eigen huwelijk, hoe het in je huwelijk is geweest. Als er partnergeweld heeft plaatsgevonden, dan weet je dat dat ook bij de scheiding gaat spelen. Het is dan heel belangrijk dat ook de mensen die bij de scheiding betrokken raken, hiervan op de hoogte raken. Dan is de MASIC methode heel handig. (:als geweld in spel).

Ik heb twee jaar geleden een congres gevolgd in Den Bosch. Ik kwam bij de gemeente bij een

jeugd consulent. Als je in een vroeg stadium die vragenlijsten gaat doorlopen, dan kan er veel gerichter gewerkt worden; als er tenminste geluisterd wordt, want waarheidsvinding doen ze niet aan.

Ik denk dat je wel een vroegtijdig punt zou kunnen hebben om risicosignalering te tackelen.

Als er partnergeweld heeft plaatsgevonden, dan is het volgens mij ook wetenschappelijk bewezen dat al die middelen als mediation (:berustend op samenwerking, geven en nemen), helemaal geen zin hebben. Het is daarnaast wel heel schadelijk voor de ouder die mishandeld is. Bij mij gaat die psychische mishandeling maar door. Het uitgangspunt [in de huidige aanpak] is vaak dat je redelijke ouders hebt die alles in het belang van de kinderen doen, maar dat is niet zo. Helaas zijn er ouders die zoveel pijn hebben, dat ze de andere ouder kapot willen maken. Dat gaat heel ver, dus risicosignalering is belangrijk, met de MASIC, en [daarnaast] goede waarheidsvinding.

tvz: Jij zegt de MASIC methode. De kern daarvan is dat iemand bij een loket al deze vragen stelt, want ergens moet iemand zijn die tegen beide ouders zegt “willen jullie allebei die vragenlijst invullen”. Een belangrijke vraag die binnen het Expertteam leeft, is: waar leggen we dat neer, die bevoegdheid of de recht om zoiets van iemand te vragen? Moet je het verplichten? Stel je voor dat een van de omstanders van het gezin zegt dat er iets aan de hand is. Waar zie je voor je dat in dat vroege stadium dat loket zou moeten zijn?

b1: Ik denk dat het echt een geschoold iemand moeten zijn. Het moeten mensen zijn die veel weten over psychische, emotionele en fysieke mishandeling. Ook hoe je mensen bevraagt. Er is ook een systeem: je gaat eerst naar de huisarts, dan naar de jeugdconsulent, daarna OTS [onder toezichtstelling, maar in huis], daarna jeugdbescherming. Je wilt niet weten wat ik bij die laatste instantie heb meegemaakt. Het moeten [bij het loket] wel goed geschoolde mensen zijn. Misschien is dat loket er nu niet. Misschien zijn er experts in de raad voor de kinderscherming die dat kunnen.

j: Ik ben heel erg benieuwd naar de achtergronden van zo’n opmerking van “je wilt niet weten wat ik daar heb meegemaakt”.

b1: Dan moeten we misschien een andere afspraak maken [voor een langdurig onderhoud], want ik kan er echt een trilogie over schrijven. Ik heb 4,5 jaar OTS gehad. De eerste 1,5 jaar had ik een medewerker [van jeugdbescherming], die al na vijf minuten zei “als u niet leerbaar bent, plaatsen we uw kind uit huis”. Zij was net van school, 23 jaar en geen kinderen, en ging dat mij vertellen. De tweede medewerker [na die 1,5 jaar] zat bij mij thuis en zei “u heeft een psychiater betaald om een uitkering te krijgen”. Ik heb namelijk een burn-out gehad. Mijn ex-man heeft mijn hele medische dossier meegenomen, gestolen. Dat dossier heeft hij allemaal bij jeugdzorg gelegd van: plaats haar kind maar uit huis. Deze man (: de 2e medewerker van jeugdbescherming, een man) was niet bereidwillig om te luisteren. Er was een advies om naar een specialistische GGZ te gaan. Hij zei dat ze daar niks mee te maken hebben en dat ze [als jeugdbescherming] doen waar zij zin in hebben. Toen heeft hij de raad geschreven dat er geen doelen meer zijn om aan te werken. Ik dacht: geen doelen meer!? Dat gaat niet goed. Ik krijg

geen hulp meer. Mijn ex-man heeft dertig keer de therapieën geweigerd. Hij klaagde iedereen aan (dat doet hij nog steeds).

OTS is [toch] beëindigd. De jeugdbeschermer heeft geschreven “de ouders zijn goed in staat om dingen te overleggen”. Dat oordeel wordt naar de raad gestuurd. Ik zeg tegen de raad dat het niet klopt. “Ja, maar de JBOV is een heel competent en deskundige organisatie, daar luisteren wij naar”. Dus na weer drie maanden liep mijn zoon bij mijn ex-man weg.

Toen is er weer een OTS gekomen en gisteren heb ik gehoord dat die weer is opgeheven. De vlag hangt nu uit. Maar het is heel beroerd wat daar gebeurt. Ik wil heel graag met de Jeugdbescherming Nederland contact opnemen, want dat kan echt zoveel beter. Niet vanuit boosheid, maar vanuit meedenken. De hulpverlening is totaal handelingsverlegen. Ik denk zeker, als ouders hoger opgeleid zijn, dan gaan ze [meteen] in drang/dwang zitten. Ze zijn dan niet bereid om te luisteren als ze dat al waren.

Daarnaast heerst er een extreme angst voor klachten, [wat speelde] omdat mijn ex een zeer intelligente man ook iedereen aanklaagde. De professionals [van jeugdbescherming] zouden meer kennis moeten krijgen over psychische, emotionele mishandeling. En over persoonlijkheidstypes die daartoe in staat zijn.

tvz: Ik hoor je ook zeggen dat er zo’n jong iemand komt, zonder levenservaring, die van mensen zomaar denken “het zal wel zo of zo zijn”.

b3: J vroeg naar onze ervaringen binnen de jeugdzorg. Ik herken veel van wat (b1) aangeeft over de jeugdbescherming. Ik wil een treffend voorbeeld geven. Vorig jaar is bij mij een tumor ontdekt. Daarnaast had ik ook hartklachten. Tijdens dat hartonderzoek is dat tumor ontdekt. Het ging toen niet goed met mij. De huisarts en jeugdbescherming wilden per se dat we op dit moment in ouderschap bemiddeling zouden gaan, in de mediation - waar we nu inzitten. Ik kon dat niet, want ik moest steeds naar het ziekenhuis. De huisarts heeft toen een brief geschreven naar de jeugdbeschermer dat ik er nog niet aan kon meewerken, maar dat ik dat op een later moment zou willen doen, omdat ik ook ernstige gezondheidsklachten had. Hij [de jeugdbeschermer] zou niet zeggen (:mogen doorgeven) wat. Zo gezegd, zo gedaan. De jeugdbescherming heeft toen drie dingen gedaan. Ze hebben aan mijn ex-man aangegeven wat er [medisch] aan de hand is. Ze hebben mij een mail geschreven met “ga dan maar eens laten zien hoe je wel in staat bent om voor je kinderen te zorgen. Stuur ons één keer per twee weken een update, hoe je in staat bent om voor je kinderen te zorgen”, met een cc aan mijn ex. En ze hebben een brief geschreven aan de rechtbank waarin ze hebben aangegeven “de moeder weigert deel te nemen aan het traject. De moeder stelt het alleen maar uit”.

Dat is het enige wat ik daarover wil zeggen, maar dit is wat er dus in mijn privé leven gebeurd is. Je hebt twee kinderen om te verzorgen, er ligt een uitgebreid [medisch] dossier met wat er aan de hand is, je doet niet datgene wat de jeugdbescherming wil dat je op dat moment doet, en dit [mogelijk kind verliezen] is dan de sanctie waar je mee te maken krijgt. Dit alles terwijl je het ziekenhuis plat loopt om behandeld te worden.

tvz: Ik hoop dat jullie begrijpen dat ik het zelf ook beschamend van mij vind om de verhalen af te breken en er niet verder op in te gaan. Het is treurig dat dat bij jou zo verlopen is. Het is ook wat we eerder gehoord hebben van jouw lotgenoten: als er in een vroeg stadium een bepaald pad wordt ingeslagen door de jeugdzorg, dan is het heel moeilijk (ook al zijn de feiten anders) een andere richting in te laten slaan. Dat hebben we nu vastgelegd.

b2: Alles is al gezegd, en ik ben het ook overal mee eens. Maar ik heb 1 toevoeging op kruispuntvraag 1. Er is een methodiek en dat heet 'neutraal ouderschap'. Dat idee is van het expertise centrum VSNO (www.vsno.nl). Zij doen aan vroegsignalering. Ik denk dat dat iets concreets is om mee te nemen of om naar te kijken.

6. Ervaring b2.

En dan mijn verhaal. Ik herken heel veel punten van allebei de verhalen. Dat is helaas normaal, in hetgeen waar wij in zijn beland. Ik ben niet getrouwd geweest met de vader van mijn kind. We hebben ook niet samen gewoond. We hebben alleen een relatie gehad van 5,5 jaar, bijna 6 jaar. Ik raakte ongepland zwanger. Aan het eind van de relatie ging het al niet zo goed, en ik kon niet zo goed begrijpen waarom niet. Later begreep ik dat ik in een destructieve relatie zat met psychische mishandeling. Op het moment zelf begreep ik dat niet. Ik dacht dat alles aan mij lag. Ik raakte zwanger. Tijdens mijn zwangerschap gingen we uit elkaar. Ik heb de relatie beëindigd, bij 3 maanden zwangerschap.

Dit was om goede redenen, alleen had ik zoiets van “dit is de vader van mijn kind. Wat er ook gebeurt, hij wordt overal bij betrokken”. Dit vertel ik bewust. Hij is bij alle mogelijke afspraken geweest. Alles ging ook [medisch] mis bij mij. Uiteindelijk moest ik een keizersnede hebben. Ook daar was vader bij. Ik heb vader ook aangegeven “luister, wij komen echt niet bij elkaar”, want dat wilde hij, “maar je bent de vader van ons kind, dus dat betekent dat je altijd welkom bent”. We hadden samen een omgangsregeling vastgesteld. Een week na de geboorte, begreep hij [drong het door] dat we niet meer samen zouden komen. Toen begon hij allemaal meldingen te doen bij verschillende instanties, die ik toen nog niet kende. Dus bij Veilig Thuis: de moeder is psychisch niet in orde, onze dochter is ondervoed, etc. Die meldingen gingen door tot heel mijn vriendenkring, tot mijn kennissenkring, tot aan de supermarkt waar ik boodschappen deed. Overal werd over mij gepraat. Hoe slecht ik was, dat ik niet voor ons kind kon zorgen. De vader is ook een hoog opgeleide man. Ik ben ook hoog opgeleid. Hij kan heel mooi praten en hij kent mensen, dus hij werd serieus genomen. Het wijkteam werd toen ingezet [via Veilig Thuis]. Ik zei “mensen kom alsjeblieft kijken, dan zien jullie wat voor moeder ik ben en kunnen jullie zelf oordelen of het kindje wordt mishandeld”.

tvz: Ik heb even een vraag aan jou tussendoor, als je mij dat toestaat. Ben je ook met een Turkse man getrouwd en speelden de dingen in de sfeer van de families die druk uitoefenden op de situatie? Kan je daar iets over zeggen?

b2: Daar kan ik wat over vertellen. Ik ben samen geweest met een Turkse man inderdaad. Zowel zijn familie als mijn familie zijn heel modern. Wij komen uit de stad. Onze ouders zijn beide om politieke redenen naar Nederland gekomen. Die zijn hoogopgeleid, geen gastarbeiders. Dat maakt verschil, vandaar dat ik het zo benoem.

tvz: Ik vraag het omdat ik zelf veel in Rotterdam heb gewerkt met zwangeren en kraamvrouwen. Soms speelt daar een rol in gezinsproblemen, zeker bij kinderen, dat de schoonfamilie zich ermee bemoeit. In jouw geval is dat dus niet zo. Het is een helemaal niet door etniciteit of culturele dingen gekleurd probleem.

b2: Ja, nogmaals: we waren niet getrouwd, woonden niet samen, kregen een kind en dat was gewoon oké. In mijn familie is dat normaal, in zijn familie ook. Wel heeft hij er gebruik van gemaakt – dat hij ook van Turkse komaf is – toen hij allerlei meldingen heeft gemaakt bij

zorginstanties. Daardoor was iedereen gericht op mij om te kijken of ik ons dochtertje wel goed behandelde. Ondertussen ging hij ook door met het vertellen van alles en nog wat. Hij deed alsof het eer-gerelateerd was. Hij schakelde politie in. Hij kwam ineens met allerlei rechtszaken. Hij zei "ik zie mijn kind niet. Ik mag mijn kind niet zien. Ik wil graag omgang met mijn dochter". Er was gewoon omgang, want daar zorgde ik voor. Zo begon het al. Vervolgens kwamen instanties kijken en zij zagen dat het gewoon goed ging met het kind, en dat moeder (spreekster b2) ook in orde is. De vader bleef echter van alles en nog wat vertellen. Het enige wat ik deed was zeggen "het klopt niet. Ik ben wel in orde". Dat laatste werd gezien als vechten. We kregen de stempel van een vechtscheiding. Ik begreep dat [de gevolgen daarvan] in het begin niet, want ik was net ander halve week moeder, maar drie maanden later waren we al zo ver dat we met zijn allen aan de jeugdbeschermingstafel zaten.

tvz: Even een hele korte onderbreking. Heb jij kraamzorg gehad?

b2: Ja, ik heb zelfs in het kraamhotel [Rotterdam] geslapen.

tvz: Hebben die verder ook niks gezien of opgemerkt?

b2: Zij hebben gezien dat de vader heel vervelend naar mij toe was. Het gaf mij stress, dus ze hebben de vader weggestuurd. Ik had de gedachte van "wij zijn niet samen, maar hij is de vader van mijn kind, dus hij mag ook blijven, dat kan in het kraamhotel". Alleen gaf het zoveel spanningen, dat hij daardoor is weggestuurd. Dat staat ook gewoon op papier. De instanties hebben dat ook gezien.

tvz: Vind je het goed dat ik je even vraag waar je nu zit. Het is al een tijdje terug als ik het goed interpreteer. Kan je iets vertellen van wat wel of niet een positieve ervaring was met de verschillende partijen waarmee je te maken hebt gehad? Probeer dat in een minuut of 5 te doen, want dan kunnen we nog een aantal onderwerpen bespreken.

b2: De basis heb ik uitgelegd. Dit is hoe het is gegaan 4,5/5 jaar geleden. Het gaat nu nog steeds zo, alleen is onze dochter sinds 2017 onder toezicht (OTS), 'vanwege strijd tussen de ouders'. De ervaring die ik tot nu toe heb gehad is dat er allerlei hulpverlening is ingezet om aan de communicatie te werken. Ik stel mij heel neutraal op, zowel naar vader als naar dochtertje toe. Ik praat zeker niet slecht over de vader, zowel naar de instanties, ook niet naar ons dochtertje. Het is haar ervaring met haar vader, en haar band met haar vader. Ik merk alleen dat er nu ook echt dingen spelen. Ze komt ook wel eens met blauwe plekken terug. Ze is bang. Ze plast in haar broek. Ze heeft nachtmerries. Terwijl zij bijvoorbeeld zindelijk was sinds haar eerste. Als mijn dochtertje vertelt dat zij niet wil gaan, is het [in het dossier] "moeder zet dochtertje op om niet naar vader te gaan" of "moeder wil niet meewerken aan de omgangsregeling", terwijl dat niet het geval is. Vader heeft inmiddels twee procedures gestart. We zitten continu in de procedures. De rechtbank heeft ook bepaald dat vader een persoonlijkheidsonderzoek moet doen, indien hij zo door gaat. Dat onderzoek is er ook geweest. Er staat in de uitslag dat vader ernstige persoonlijkheidsproblematiek heeft, emotieregulatie problemen, hechtingsproblematiek.

tvz: Als jij het zou mogen zeggen, wat zou jij dan van al die professionals het meest willen veranderen om in jouw huidige situatie een verbetering te bereiken? Wie moet nou dingen beter of anders doen om het vanaf jouw gezichtspunt te verbeteren?

b2: Dan komen we eigenlijk bij kruispuntvraag 1. Mijn advies is vanaf het begin vroegsignaleren. Vanaf het begin kijken wat er echt aan de hand is. Ik had zelf opgeschreven: bijvoorbeeld een scheidingsloket bemand door professionals die echt expertise hebben. Mijn advies is ook kijken naar de achtergrond van beide ouders. Is daar bijvoorbeeld sprake van problematiek? En kijken naar patronen die steeds terug komen. Kijk dus niet naar de verhalen over en weer, maar naar wat er echt gebeurt. De feiten.

tvz: Mag ik dat samenvatten als, niet “verhaal moeder A, verhaal vader B, dus er is strijd tussen ouders”, maar meer een feitenonderzoek van wat er eigenlijk gebeurd is. Dat feitenonderzoek is dan het uitgangspunt voor beslissingen. Je hebt natuurlijk ook op enig moment een ongewenste situatie, een soort juridische escalatie. Wat zou je daaraan willen verbeteren?

b2: Op dat punt zou ik willen zeggen, ook juridisch wordt het [ten onrechte] steeds gegooid op alleen de strijd tussen ouders. Aan de ene kant zien rechters wat er aan de hand is, maar toch gooien ze je weer terug op het verlengen van de ondertoezichtstelling, en dan maar weer mediation. Voor mij voor de vierde keer.

tvz: Ik vat dat samen als: de professionele omgeving wil er in feite een samenwerkingsmodel van maken, terwijl aan de grondvoorwaarde van zo'n samenwerkingsmodel eigenlijk niet kan worden voldaan. Zie ik dat goed?

b2: Ja, dat zie je inderdaad goed. Wat ik zou doen is: ga, ook als rechter, voor een rustige stabiele situatie. Als je ziet dat alles wat ingezet is, het samenwerkingsmodel niet werkt, creëer dan een veilige en rustige situatie. Zeg dan [tegen de ouders], ik noem maar wat: “Nu is het klaar. Dit is de omgangsregeling met het kind. Ga eruit nu, want je maakt het probleem alleen maar groter”.

g: Ik heb een vraag aan b2. Jij zei het net zelf: alle professionals zouden eigenlijk eruit moeten gaan; zou dat wel voldoende zijn voor jou en de veiligheid van jou/je kind?

b2: Dat is de volgende vraag. Ik denk niet dat dit voldoende {nadruk} is voor de veiligheid van mij en mijn kind. Dan zou je zeggen dat er voor onze veiligheid ook omgang moet zijn onder toezicht, omdat er een aantal dingen gebeuren die niet door de beugel kunnen. Ik kan mij voorstellen, het klinkt heel raar, dat ik niet {nadruk} zou zeggen dat je de omgang moet beperken. Het kind moet ook weten hoe haar vader of moeder is. Er moet dus een soort van band zijn, maar hoe hou je dat dan veilig? Je zou dan zeggen: voor altijd onder toezicht, maar dat kan niet. Beperk dat dus. Zorg er wel voor dat het kind beide ouders ziet, maar doe dat bijvoorbeeld voor maar een paar uur in de week [bij een ouder waar er risico's zijn].

tvz: Eigenlijk zeg je dat je nooit moet opofferen dat de vader of moeder het kind nooit ziet. Dan maar kortdurend, dan maar met twee ogen erbij zodat je een soort veiligheidsgevoel

hebt.

b2: {instemmend} Al is het eens per maand. Als het kind de vader of moeder niet ziet, dan krijgt het een bepaald beeld [via anderen] wat niet klopt. Het kind moet het zelf ervaren, op een veilige manier.

7. Ervaring b1, met aandacht voor Kruispuntvraag 2: dwang en drang

tvz: Ik heb een lastige keus om ook b1 het woord te geven voor haar verhaal, of een vraag stellen die in het verband ligt met dwang en drang. Ik heb het gevoel dat b1 heel graag haar verhaal wil vertellen, maar zelf ook het gevoel heeft dat het een lang verhaal is. Geef aan wat je zelf het prettigst vindt. Kan ik jou een paar vragen stellen en is dat een manier om ook misschien bepaalde dingen van je verhaal te horen? Of wil je liever uit jezelf vertellen hoe de situatie nu is?

b1: Ik kan dit doen vanuit de kruispuntvragen. Ik heb 35 hulpverleners en betrokkenen gezien. Deze professionals praten allemaal niet met elkaar. Ik weet niet of dat is vanwege privacy, AVG technisch. Voor onze (b1,b2,b3) situatie is het belangrijk dat deze mensen wel met elkaar gaan praten. Het niet met elkaar praten is een probleem. Pas als je [als professional] iemand ziet acteren op een langere termijn, dan ga je de patronen herkennen. Die herken je dus niet als mensen er voor maar een korte tijd inzitten. Dat is belangrijk. Het dwang en drang principe, de escalatie; als je met mensen te maken hebt waar mishandeling plaats heeft gevonden, dan is eerst de risicosignalering doen heel belangrijk. Daarna krijg je waarheidsvinding, niet bij de gemeente, maar met behulp van specifiek voor dit soort gevallen gespecialiseerde professionals. Die komen bijvoorbeeld de MASIC afnemen.

tvz: Waar? Je zegt: niet zo'n loket bij de gemeente, het moet door gespecialiseerde mensen gebeuren, maar het sluit elkaar helemaal niet uit. Je kunt die gespecialiseerde mensen natuurlijk voorstellen als verbonden aan een gemeenteloket. Kan je iets meer zeggen over waarom je dat zo duidelijk zegt?

b1: Ik heb een beeld bij een gemeenteloket. Met alle respect naar ambtenaren die juridisch werk doen, maar ik vraag mij af of alle competenties wel in één persoon kunnen zitten.

* Het is duidelijk dat deze BG, die de MASIC kent, juist niet (zie HOVS) vindt dat de MASIC vanuit een juridisch perspectief moet worden afgenomen.

b1: Dat is denk ik niet mogelijk. Voor dit soort zaken moet je echt specialisten hebben. Ik denk dat het ook goed zal zijn dat er een [permanent] Expertteam complexe scheidingen komt in Nederland, waar allerlei disciplines in samenzitten, waar dit soort scheidingsloketten hun vragen kunnen deponeren of moeilijke casussen bespreken.

Als je bij het loket geweldzaken hebt; stop asjeblieft om deze mensen in zo'n dwang/drang kader te stoppen richting samenwerken en afspraken. Dat is zo pijnlijk. Sommige mensen willen niet en kunnen niet communiceren. Strijd is hun benzine. Zij vinden het heerlijk om in die programma's te zitten, want daarbinnen kan die mishandeling gewoon doorgaan.

tvz: Je zegt dat je niet in zo'n spiraal van drang/dwang moet gaan zitten. Wat is dan volgens jou een alternatief? Op wat voor manier voorkom je dat [spiraal] bij asymmetrische situaties waarbij er een ouder is die het vuurtje opstookt of geweld gebruikt. Mijn indruk is dat een hoge opleiding een grote risicofactor is bij spiraal bij asymmetrische situatie. Als ik kijk naar onze enquêteresultaten dan zijn er extreem veel beide hoog opgeleide ouders. Wat is dan de manier waarop het systeem de escalatie kan stoppen? Wat moeten we wel/niet doen om niet zo'n bestendinging van wie weet welke juridische procedures te krijgen?

b1: Ik denk dat het heel goed is als er een termijn wordt verbonden aan hoe lang geprobeerd wordt. Bijvoorbeeld jeugdzorg Nederland heeft een methodiek 'complexe scheidingen', die hebben heel mooi stapsgewijs aangegeven hoelang er aan de stappen moet worden voldaan, voordat je kan vaststellen "het werkt niet met deze ouders". Er moet een termijn aan gebonden worden. Daar staat een jaar volgens mij. Ze hebben het heel mooi in fases beschreven. Zoiets zou ook belangrijk zijn bij rechterlijke macht. Die faciliteren nu ook dat [eindeloos doorgaan van procedures].

b3: De triage is heel belangrijk. Een triage door gekwalificeerde professionals. Dat vraagt een andere opleiding, andere kennis, andere achtergrond, dan iemand die nu gemiddeld bij Veilig Thuis zit. En met een open mind kijken naar wat de problematiek is [niet alleen maar samenwerkingsprobleem van 2, niet alleen maar geweldsprobleem van 1]. De patronen door de jaren heen ook met elkaar verbinden. Daarop gericht moet de hulpverlening worden ingezet. Niet iedereen in dezelfde mal zetten. Je ook bewust zijn – in het geval van partnermishandeling – wat de effecten daarvan zijn en hoe traumatisch het is voor de andere ouder. Ook hoe secundair traumatisch het is, om van één ouder, slachtoffer, een mededader in een vechtscheiding te maken.

tvz: Ik hoor je meer zeggen dat er een competentieprobleem is, niet zozeer dat ze partijdig zijn of heel erg moeder georiënteerd zijn. Je zegt dat het een deskundigheid, in de breedte, probleem is. Klopt dat?

b1: Ik denk dat het deskundigheidstekort en tunnelvisie is. Ik hoor om mij heen ook "waarom kiezen ze de kant van jouw ex-partner". Ik denk dat zij kiezen voor het frame van een vechtscheiding [dat bij de organisatie past]. Voor mijn ex-partner is dat natuurlijk een veel beter frame, dan het frame dat hij de kinderen heeft mishandeld.

tvz: Het is glashelder wat je zegt.

8. Bespreking kruispuntvraag 3: Stem van het Kind

Ik wil graag van jullie alle drie een korte reactie op de vraag over de kinderen zelf. De ene heeft te maken met kinderen die misschien niet zo goed het woord konden doen, maar hoe kijken jullie aan tegen het geven van een stem aan de kinderen? In het licht dat allerlei mensen zeggen dat de kinderen een stem moeten hebben, maar dat er allerlei risico's aan vast zitten. Graag een korte reactie van jullie drie daarop.

b3: Ik lees even mijn antwoord voor. Het is goed dat de kinderen hun mening mogen uiten over zaken die hen betreffen. De crux zit hem in 'vrijelijk, eigen mening', en 'in staat zijn'. Ik heb de afgelopen jaren vaak genoeg meegemaakt [b3 spreekt hier vanuit haar advocaatervaring] dat ik bijvoorbeeld in het later opgevraagde dossier terug las, dat de kinderen zorgelijke zaken over hun vader benoemden. In de formele terugkoppeling aan ons stond daar niks over. Dit is mij ook een paar maanden geleden gebeurd bij de jeugdbescherming. De kinderen hebben nooit iets genoemd over de scheiding en de last die zij daarvan hebben, maar toch wordt dit wel steeds benoemd door jeugdbescherming. De kinderen worden er ook actief op bevraagd en in het antwoord daarop gestuurd. Een instantie vraagt bijvoorbeeld “maar vind je het niet vervelend dat mama en papa ruzie hebben”, waarop mijn zontje zegt “mama en papa ruziën toch niet?”.

Ook hier is dus heel belangrijk dat er een goede triage is en dat er wordt gestopt met hokjes denken en tunnelvisie. Belangrijk is ook dat instanties ouders niet tegen elkaar uitspelen, dat het kind niet hoeft te kiezen of in een richting wordt gedwongen. Over de belasting kan ik heel helder zijn: betrokkenheid van instanties en ook kind-gesprekken zijn altijd belastend voor het kind. Het kind voelt dat het geen normaal gesprek is en dat zijn/haar mening bepalend kan zijn voor papa of mama. Ik zou hier dus altijd terughoudend mee willen zijn. Het gesprek moet door een pedagoog of kinderpsycholoog gevoerd worden op een speelse manier.

* b3 is wel voor gesprekken met kind, maar onder voorwaarden.

j: We komen misschien niet helemaal rond met alles wat we zouden willen horen. Wij zijn bijzonder gefascineerd door de samenwerkingsproblemen die je vertelt. En door de details, die horen we graag, die kan je nazenden. En door de competentieproblemen en de opleidingsproblemen die erachter zitten. Dat zijn allemaal dingen die wij in ons advies aan de minister gaan verwerken. {tvz komt daar later op terug}

b2: (b3) heeft eigenlijk bijna alles al gezegd; maar ik wil eraan toevoegen dat ik vind dat het voor de kinderen erg belastend is. Ook dat is gezegd, maar ze hebben op dit moment gesprekken met veel verschillende mensen (gezinsmanagers, een rechter). Ik zou zeggen doe daarvoor in de plaats één vertrouwenspersoon, en neem het kind serieus. Dat is gezegd, maar toch, als een kind iets zegt, dat zegt een kind niet zomaar.

tvz: Denk je bij die vertrouwenspersoon aan een deskundige die onafhankelijk staat, bijvoorbeeld een kinderpsycholoog? Of denk je aan iemand uit de familie waarvan het kind zegt die mee te willen nemen?

b2: {knikt nee op de familie}. Een onafhankelijke deskundige, zodat je daar ook geen strijd over krijgt.

tvz: b1, wat zou voor jou het woord van het kind moeten zijn?

b1: Gewoon dat er naar hen geluisterd wordt. Dat gebeurt niet, is mijn ervaring. Bij ons zijn er drie meldingen (over 1 casus) bij Veilig Thuis gedaan, waarbij twee door de huisarts en één door de schoolarts. Die zijn eruit gestapt omdat JBOV de zaak overnam. De medewerkers bij de

JBOV gaan het gesprek niet aan. Niemand van de hulpverlening doet wat. Ik vind dat de angst regeert. Zij durven niet een kind te bevragen, omdat ze bang zijn om partij te moeten kiezen voor een van de ouders [door de geweldsklacht serieus te nemen].

Mijn zoon is weggelopen bij zijn vader. Hij is geestelijk en lichamelijk mishandeld. Hij heeft nu eindelijk, na 6,5 jaar, een therapeut die hem bevrägt. (:daarvoor maakte iedereen er een vecht scheiding tussen ouders van). Het kind is zo in de steek gelaten.

tvz: Ik vat dat samen dat de jeugdbescherming/jeugdzorg niet de vragen stelt die tot de conclusie kunnen leiden dat er een heftige conflictscheiding plaatsvindt. Dat ze aan de slag moeten met een ander model. Als men dat aan ziet komen, worden die vragen vermeden.

b1: Ze willen geen partij kiezen.

tvz: Als jullie nou zeggen dat er in competenties moet worden geïnvesteerd, waarin, in welke professionals, moeten we het dan zoeken? In een psycholoog, pedagoog, psychiater?

b1: Een kinderspsychotherapeut, in combinatie met speltherapie expertise en expertise op het gebied van trauma.

9. Afronding

tvz: Ik rond af. Ik heb heel veel gehoord. Ik wil in eerste plaats weten of jullie alles in vrijheid hebben kunnen zeggen? Dus niet door mij gestuurd. Ik wil ook weten of jullie het belangrijkste van wat jullie in elk geval zelf wilden overbrengen, gelukt is. Als dat niet zo is, dan hebben jullie nog eventueel kort de ruimte om dat te doen.

b2: Ik heb niet het gevoel dat je mij hebt gestuurd. Natuurlijk heb je wel suggesties aangeleverd. Ik heb ook niet het gevoel dat ik helemaal alles heb kunnen zeggen, maar dat kan ik ook niet in een minuutje doen. Ik maak gebruik van wat de heer Tak zei, dat we onze verhalen nog kunnen nasturen. Ik vind het fijn dat dat kan.

b1: Ik heb het gevoel dat ik niet gestuurd ben. Ik had graag meer willen delen en dat we meer tijd hadden gehad. Ik denk ook dat kruispunt 4 belangrijk is. Het is niet altijd zo dat er altijd twee mensen strijden.

tvz: Is dat een kwestie dat je meer deskundigheid in dit proces moet stoppen bij de waarheidsvinding? Of moet je ook wat met de organisatie of de inrichting ervan moet doen, meer/minder juristen?

b1: Er moet nog meer college aan de jeugdbeschermers worden gegeven over wat de persoonlijkheid problematiek is bij sommige hoog opgeleide mensen is. Die is soms zeer schadelijk en destructief. Je moet die patronen leren kennen en hoe je daar als hulpverlener mee moet omgaan. Ik vind ze allemaal handelingsverlegen.

tvz: Ik vat dat samen als met name specifieke deskundigheidsverbetering. Alleen b3 nog.

b3: Ik sluit mij aan bij de anderen. Natuurlijk kan ik altijd nog meer vertellen, maar het belangrijkste is gezegd.

tvz: Ik wil jullie in ieder geval ontzettend bedanken voor jullie deelname. Ik vind het ook heel plezierig dat jullie je heel goed hebben voorbereid. Ik bewonder jullie, dat jullie alle drie elegant jullie verhalen konden combineren met onze vragen. Dat gebeurt niet altijd zo, dus mijn bewondering en respect daarvoor. Jullie krijgen de notulen toegestuurd, die worden door ons allemaal bekeken.

In jullie geval wordt er nog even aandacht besteed aan de vraag (vraag 4) waar nog geen tijd voor is geweest. We zullen het eronder zetten en op die manier toevoegen, zodat het wel zichtbaar is dat daar niet het gesprek over geweest is. Ik hoop dat we in staat zijn om goede dingen te doen met jullie informatie. Hiermee wil ik het formele deel afsluiten en jullie ongelofelijk bedanken.

g: Ik had in de chat nog een vraag ingestuurd; misschien zouden jullie dat kunnen toevoegen aan het document wat jullie ons toesturen. {tvz geeft aan: geen onderdeel verslag}
[eind]

BG6. Vader Kennis Centrum

Plaats: Seats2Meet, Utrecht
Datum: 24 september 2020
Tijd: 13:00-15:00 uur

Aanwezigen

Expertteam: Cees van Leuven (ivz), Jurjen Tak (j), Gerda de Boer (g)
Triqs: Gouke Bonsel (technisch voorzitter), Arthur Weynschenk (notulist)

VKC: 4 vertegenwoordigers (b1,b2,b3,b4)

Leeswijzer

Gestreefd is naar een vrij letterlijke weergave van het gesprek. Waar tekst tussen acolades staat {...} wordt het gesprek op procesniveau beschreven, bv. {gespreksdeelnemers stellen zich voor}. Waar tekst wordt voorafgegaan door een asterisk *, is info samengevat of wordt de gespreksrichting aangegeven. Waar (:...) staat wordt toelichting gegeven op de bedoeling van een verwijzend woord dat voor een niet aanwezige niet direct helder kan zijn.

b1=belangengroepvertegenwoordiger 1, etc. het nummer staat steeds voor dezelfde persoon; ivz is daarbij de inhoudelijk voorzitter, hier C. van Leuven; tvz is de inhoudelijk voorzitter, steeds G.J. Bonsel.

In het verslag is persoonlijke informatie soms in meer algemene termen weergegeven. Bijv. leeftijd en woonplaats zijn onvermeld gelaten. In principe wordt niet aangegeven of de spreker van de belangengroep man of vrouw is. Slechts als dat relevant is wel (bv. wanneer het gaat om sexe voorkeur van de professionals en de eigen ervaring daarin). In het gesprek werd, in overleg met de BG, getutoyeerd, bij verslaglegging is gevouvoeyerd ('u' ipv 'je'). Soms gebruiken gespreksdeelnemers verschillende termen om hetzelfde aan te geven, zelfs in een dialoog. Daar hebben we geharmoniseerd (1 term) en de meeste gangbare term genomen omdat anders het gesprek in de papieren weergave niet goed te volgen is. Steeds heeft voorop gestaan dat een externe lezer zonder gepuzzel de tekst begrijpen kan.

Soms slaan gespreksdeelnemers ineens een andere weg in, die op papier achteraf veel onlogischer lijkt, dan het ten tijde van het gesprek was. We schrijven dan een neutrale verbindingszin, voorafgegaan door # of geven kort uitleg via {...}. De tussenkoppen zijn door de notulist toegevoegd.

1. Kennismaking

De aanwezigen van ET, Triqs en de vertegenwoordigers van VKC stellen zich voor.

2. Start

tvz: Ik heb al gezien dat jullie allemaal al de mobieltjes hebt verzameld. Jullie hebben gelezen dat we hier opnames nemen, die worden gebruikt om de notulen te maken. We hebben het er straks nog even over. Uiteindelijk worden de opnames vernietigd, we vragen van jullie dat je geen opnames maakt. Alle informatie is vertrouwelijk en dat willen wij ook zo houden. Wij hebben 4 gespreksonderwerpen, die zijn door het Expertteam geformuleerd. Het zijn dingen waarmee zij in hun advisering meerdere kanten mee op kunnen. Wat zij van groot belang vinden is jullie mening of welke richting of voor en tegens, die voor jullie van belang zijn. Dat is wat het Expertteam betreft de kern van dit gesprek. We hebben jullie ook gevraagd naar eigen agendapunten. Ik heb nog maar net de informatie gekregen die jullie hebben toegestuurd. {er blijkt dat VKC de avond tevoren, op een laat tijdstip hun reactie naar het email-adres van het ET hebben gestuurd; ook deze ochtend nog een stukje. Niemand van het ET heeft die gezien of hierop kunnen voorbereiden. Uiteindelijk wordt een printje van de reactie op de kruispuntvragen en de eigen ingebrachte punten gekopieerd, en een korte leespauze genomen.}

b2: {In reactie op de late reactie}. We zijn een vrijwilligersorganisatie. We hebben onze uiterste best gedaan om die stukken [de vragen over de eigen organisatie, de eigen agendapunten] allemaal uitgewerkt te krijgen. Misschien een extra punt voor de agenda, dat wij heel graag ondersteund en gesubsidieerd willen worden.

tvz: Dat kun je als vraag zeker stellen, maar ik zal er even ongevraagd commentaar erop geven. Ik zie jullie, en ook de andere belangengroepen als een voorbeeld van zelforganisatie groepen door/voor lotgenoten en belanghebbenden. Altijd wordt op enig moment, zeker als de groep voor een langere tijd georganiseerd is, de vraag gesteld naar subsidie. Dat is niet aan mij. Ik denk dat het Expertteam zelf moet bedenken of dat als onderdeel in hun advies zit. Het is genoteerd, maar daar gaat het vandaag verder niet over. {Gaat naar de print}

Die onderwerpen (de 4 kruispunten): als ik het nu snel goed gezien heb: jullie hebben uitgebreid gereageerd op de kruispunten. Van die onderwerpen kun je veronderstellen dat wij daar weet van hebben en erover kunnen praten. Maar jullie hebben ook stukken toegestuurd die ik beschouw als ondersteunende informatie, maar niet als opinies. Klopt dat?

b2: Het eerste stuk geeft antwoord op de vragen die u gesteld heeft. De andere drie stukken zijn onderwerpen die wij graag zelf op de agenda willen zetten. Dat betreft allereerst de handhaving, wat ook terugkomt in kruispunt 2. Handhaving, verdeling van opvoedstaken en omgangsregelingen, worden uitgewerkt. (b3) zal ingaan op het stuk handhaving, als daar vragen over zijn, of over dat onderwerp.

Het tweede punt dat wij op de agenda willen zetten, is gelijkwaardig ouderschap, omdat dat een hele hoop problemen rond ouderverstoting voorkomt. (b1) zal daarop ingaan.

Dan is er nog een derde punt, dat is de aanpak tot contactherstel. Die dat ontbreekt in Nederland helemaal. Er zou een serieuze methodiek ontwikkeld moeten worden om kinderen en ouders die het zicht op elkaar verloren hebben bij elkaar te brengen. Daar doen we voorstellen voor.

tvz: Mijn taak om de dingen even vast te stellen of het nieuw is of overlappend.

Ik denk dat handhaving, zoals ik dat ook van het Expertteam mee heb gekregen, wat hun betreft bij Kruispuntvraag 2 hoort, dwang en drang. Daar is de handhaving een belangrijk onderdeel en de snelheid en wie het moet doen etc. Ik ben helemaal met je (b2) eens dat contactherstel een belangrijk onderwerp is. De kinderen hebben dat zelf ook aangedragen in de focusgroepen. Daar zullen we dus zeker op ingaan.

De 50-50 verdeling beschouw ik als wat een uitgangspunt moet zijn in juridische kader, als uitspraak die door de rechter wordt gedaan van hoe omgang eruit komt te zien en wat het basisprincipe is. Ook down the drain in de uitvoeringsorganisatie waar we mee aan de slag moeten. Dat is nu niet een nadrukkelijk kruispunt.

Het onderwerp van dwang, drang en handhaving is hiervan het grootste onderwerp, ook in onze ervaring uit andere belangengroepen. Daar zal ik dus ook meer tijd aan besteden.

Het is vooral een gesprek met jullie. Het uitgangspunt is dat jullie minstens 2/3^e aan het woord zijn. Jullie zijn met zijn vieren, het kan mij absoluut niet schelen als jullie wel eens iets niet hebben voorbereid of afgestemd.

Het gaat niet om heel mooi afgestemde antwoorden. Het gaat meer om de onderliggende motieven, dat kan allemaal best voor de een net iets anders zijn dan voor de ander. Het gaat om een soort grondrichting waarom dit niet of waarom dat wel. Dat je even weet waarom ik het gesprek op een bepaalde manier leid. Het is om die dingen te achterhalen, niet om een heel precies en glad antwoord. Daar zit aan vast dat ik geen artikelen ga bespreken.

Ik ga jullie vragen om opinies in jullie eigen woorden te vertellen. Dat hebben we bij alle belangengroepen gedaan. Ik durf wel te zeggen dat het tot nu toe veel waardevolle informatie opgebracht. Dat is een beetje het principe.

Ik begin toch met kruispuntvraag 1, de risicosignalering. Daarna de 50-50 verdeling. Dan als derde de dwang, drang en handhaving. Dat is eerst de volgorde, daarna gaan we kijken hoe we verder gaan. Ik geef ons voor deze drie onderwerpen ongeveer 40-45 minuten. Dat is het streven.

3. Bespreking kruispunt vraag 1: screening en vroegsignalering: doen? hoe?

tvz: We beginnen met risicosignalering. Wat is nou een goed moment om signalen op te vangen en er wat mee te doen, of moet je zelf misschien al in een eerder stadium – dus voordat er van ouderverstoting/contactverlies sprake is – gaan checken dat het misschien mis gaat. Wie of welke instantie moet dat doen en hoe moet dat gebeuren? We hebben op dit

moment geen voorgezette mening. Jullie antwoorden op de vraag op papier is eigenlijk: als je risico wilt signaleren, doe het dan vooral goed. Maar ik heb nog niet een duidelijk antwoord gehoord over hoe het nou vroeger, welk loket of instantie zou het moeten doen, en welke professionals. Ik weet niet wie van jullie daar nu op antwoorden wil. Laat eens horen wat jullie daarvan vinden.

b2: Ik wil daar zo antwoord op geven, maar bedoelt u dan risicosignalering op het risico van kindermisbruik?

tvz: Nee, ik bedoel het risico van ouderverstoting of contactverlies. Ik bedoelde niks meer, niks minder.

**Hierna gaat b3 primair in op de vroegsignaleringsmogelijkheden van de politie via specifiek kindermisbruik, huiselijk geweld. Geen screening.

b3: Ik heb daar ook zelf ervaring mee gehad. Wij denken dat de politie daar een hele grote rol in kan spelen. Daar komen vaak signalen binnen van huiselijk geweld en kindermishandeling, maar de achterliggende reden is vaak dat de partners uit elkaar willen gaan. De ene keer worden ouders tijdelijk een huisverbod gegeven en noem maar op. Wat je niet ziet is dat de andere partner vertrekt en met de kinderen naar een opvanglocatie of familie gaat. In onze ogen is dat een van de momenten waarop dus vervreemding kan ontstaan. Ik ken ook mijn eigen zaak. Mijn vrouw was [met kind] naar een vrouwenopvang gegaan. Eigenlijk wordt er dan geen enkel onderzoek gedaan of dat nu wel of niet terecht is.

tvz: Je zegt eigenlijk dat er bij de politie veel signalen terechtkomen uit huiselijke sfeer. Ik wou nog de tussenvraag stellen: niet alleen huiselijk geweld of vooral huiselijk geweld gerelateerd?

b3: Vooral huiselijk geweld gerelateerd.

tvz: Want de politie wordt vooral daar ingezet.

b3: Ja. Ik kan een voorbeeld geven uit praktijkervaring, dat je een melding krijgt en dan weet je de hele problematiek nog niet. Ik werd bij een familie geroepen. De vader was niet thuis. Moeder vertelde "mijn man heeft de verzekering opgelicht, de spullen staan gewoon beneden in de schuur". Als politieman denk je dat je een zaak hebt. De man wordt aangehouden en zit drie dagen bij ons aan het bureau. In die tijd vertrekt moeder met de kinderen naar een vrouwenopvang locatie. Ik denk dat die man vervolgens 10-15 jaar lang iedere week naar het politiebureau is geweest omdat hij zijn kinderen mist en of hij ze terug kan krijgen. Dan zie je eigenlijk – en achteraf ben ik mij dat gaan realiseren – dan word je als politie eigenlijk gebruikt voor een ander doel.

tvz: Ik snap dit. We gaan ervan uit dat dat signaal [dat er in huiselijke sfeer iets niet ok is] klopt, en dat je deskundig genoeg bent om dat signaal op te pikken. Waar kan je er dan mee terecht?

b3: Een tijdje terug zijn wij zelf door een vader gebeld die dit ook had meegemaakt. Ze zouden

op vakantie gaan en moeder vertrok met de kinderen richting de vrouwenopvang. Achteraf kreeg hij een telefoontje met: de kinderen zitten daar en daar (geen locatie genoemd), ze zijn veilig, en u hoort nog van ons. Hij kreeg nergens een pootje aan de grond. Bij de politie niet. Bij de Raad van de Kinderbescherming niet. Hij heeft nergens ingang. Ten einde raad heeft hij ons gebeld. Daarna zijn wij gaan bellen naar het opvanghuis van: hoe zit het, want die man mist zijn kinderen heel erg.

tvz: Misschien heb ik mijn vraag niet duidelijk gesteld. Jij zegt "gebruik de politie". Stel je voor dat de politie een idee heeft dat iets niet pluis is. Wat is een route waarin die informatie van de politie benut kan worden om wat te doen of te verbeteren?

* * hieronder wordt duidelijk dat in de beschrijving van b4 de signaalfunctie van de politie verbonden is/beperkt wordt door wat de politie daar momenteel zelf aan kan doen.

b4: Op moment dat de politie een [voor politie actie geschikt] signaal krijgt. Dit zijn signalen, maar er zijn ook signalen van "ik heb een omgangsregeling, maar mijn ex-partner doet er niet aan mee. Dus ik heb het op papier. De rechter heeft uitspraak gedaan, maar ik krijg ze gewoon niet mee". Dan heb je veel signalen. Als politie kun je dan beide ouders interviewen/verhoren, want er is een verdenking van een strafbaar feit (als er gezag is). Wat is er aan de hand? Waarom houdt u zich niet aan de wettelijke uitspraak?

tvz: Je hebt natuurlijk een aantal stappen. Je krijgt een bepaald signaal. Je zegt dat de politie dan meer dan nu of als valide taak een soort onderzoekstaak zou moeten krijgen.

b4: Wat er nu gebeurt is dat mijn collega's zo'n zaak binnenkrijgen. Als er geen ernstig gevaar is voor het kind op dat moment, dan melden ze bij Veilig Thuis. (:en als er wel ernstig gevaar is grijpen ze in).

tvz: Dat is niet de goede weg zeg je?

b4: Nee, dat is zeker niet de goede weg. Als je wilt voorkomen dat kinderen vervreemd raken [dus eerder] van de andere ouder, dan wil je dat zo vroeg mogelijk stoppen.

tvz: Waarom doet Veilig Thuis of een ander dat dan voor jou gevoel niet?

b4: Mag ik daar op reageren? Er is een aantal zaken waarin Veilig Thuis ze [met kinderen] juist doorstuurt naar een vrouwenopvang. Dan zijn twee dingen mogelijk: het klopt dat de mevrouw terecht is weggegaan, misschien inderdaad een zaak waar sprake is van kindermishandeling. Maar als dat niet zo is, dan betekent het dat Veilig Thuis en hier misschien zelfs de opvang, helpt om de kinderen te onttrekken aan het ouderlijk [vaderlijk] gezag.

tvz: Mag ik het zo interpreteren dat je eigenlijk zegt: zoals het nu georganiseerd is, is het de vraag of het signaal waarop wij reageren in het huidige systeem [moeder zegt: mishandeling door vader, moeder naar veilige opvang met kind], wel op de goede manier geïnterpreteerd wordt en niet in een ander kader [onttrekking] wordt gebruikt. Is dat dan niet een soort

pleidooi, dat tussen disciplines van bijvoorbeeld Veilig Thuis en de politie een gelijkwaardige moet relatie bestaan waarin je over deze informatie samenspreekt.

b3: Wij hebben net zo'n discussie ook met verwarde personen gehad. Op het moment dat een strafbaar feit wordt gepleegd, ook door een verward persoon, ligt daar een taak voor de politie. Maar als het alleen verward gedrag is, dan is het voor de GGD. Die scheiding [in verantwoordelijkheid] is inmiddels gemaakt. Hier is dat ook aan de hand: als die moeder met kind weggaat zonder toestemming van de andere partner is dat een strafbaar feit. Als er sprake is van mishandeling, moet dat onderzocht worden en als vastgesteld is het terecht dat degene weggaat met de kinderen in een veilige omgeving terecht komt. Maar wij hoorden van de opvang zelf dat het soms wel een jaar duurt voordat de ouder weer contact heeft met zijn kinderen.

[* Als er al nog goed onderzoek plaatsvindt, is het met zo'n grote vertraging, dat de uitslag al bijna niet belangrijk meer is.]

Ik heb het zelf ook meegemaakt, dus ik weet waar het over gaat. Je wordt dan eigenlijk op die manier vervreemd van je kinderen.

b4: De politie moet die onderzoekstaak doen. En dat wil niet zeggen dat er op dat moment gelijk ook een lijntje uitgaat naar de hulpverlening die hulp kun of moet verlenen. De politie is van de handhaving en van de uitvoering van het strafrecht. De hulpverlening is van de hulpverleners, die moeten geen politiepet opzetten.

* b4 pleit voor een onderzoekstaak voor de politie, en pas na vaststelling van feiten voor een eventuele rol van hulpverlening. Dit is net als een andere BG voorstelt het beperken van onderzoek tot een juridische partij, maar in dit geval de politie.

tvz: Moet ik het zo opvatten dat je eigenlijk zegt: zodra er dus zo'n vroegsignaal is van ouderverstoting of onttrekking van vrouwen die op vakantie gaat, dan interpreteer je dat op de eerste plaats als een strafbaar feit dat alleen door politie moet worden vastgesteld. Maar als daar dan verder geen signalen zijn van huiselijk geweld, wat is het vervolgtraject daarvan?

b4: Daar kan een tussenfase tussen zitten. Je kunt zeggen "wij signaleren dit. Wij gaan in gesprek met beide ouders om even te duiden wat er aan de hand is". Het kan ook zijn dat er - hoewel niet gemeld - wel degelijk een mishandeling plaatsvindt bij de moeder. Je moet even zorgen dat de feiten duidelijk zijn. Als bijvoorbeeld er een omgangsregeling ligt, dan ligt die er. Dat zijn belangrijke dingen. Of er gezag is van die andere ouder (vader) kun je dat heel snel achterhalen. Op dat moment kun je zeggen dat iemand zich niet aan de afspraken houdt die de rechter heeft opgelegd en dat je diegene graag wil doorverwijzen naar de juiste hulpverlener. Maar er ligt wel een strafbaar feit op de loer. Dus je zegt: u houdt zich aan de afspraken met ondersteuning van hulpverlening. Als u dat niet doet, dan begaat u een strafbaar feit en komt u voor het hekje bij de officier van justitie terecht.

*b4 beschrijft hier de politie als handhaver met bijdrage in de effectuering van hulpverlening.

tvz: In deze fase hebben we nog niets gehoord over de jeugdbescherming die je dan nu toch verplicht moet consulteren. Er zijn natuurlijk mensen die zeggen dat er bij de

jeugdbescherming altijd een soort belang is. Hoe moet dat dan volgens jou met zo'n actieve politierol?

b4: Ik denk dat je twee sporen gaat lopen tegelijkertijd. De politie moet goed samenwerking met de hulpverlening.

* b4 geeft zo lijkt het de opsporings- en feiten-vaststellende rol aan de politie, de handhavende rol ook, maar de jeugdbescherming wordt dan hulpverlening. De volgende vraag probeert zekerheid te krijgen of b4 dat bedoelt.

tvz: Maar de jeugdbescherming is niet op eerste plaats de hulpverlening.

b4: "Het kind loopt gevaar", maar welk gevaar loopt het kind dan? Vaak is er een probleem tussen ouders die niet meer zo aardig zijn tegen elkaar. Wat hulpverlening zou daar heel wenselijk in kunnen zijn. Vaak is het primair met het kind zelf [en met gedrag van ouders naar kind] helemaal niet zoveel aan de hand. De meeste ouders hebben allebei het beste voor met kind.

tvz: Begrijp mij goed. Ik zei niet dat er wat met het kind aan de hand was. Ik zei alleen maar van: in het huidige model is een soort toetsingsmoment voor ingrijpen de vraag of het goed gaat met het kind. Dat [vaststellen] zien jullie nu allemaal als een soort takenpakket van de politie.

b3: Ik wil aan de voorkant komen van deze problematiek. Eigenlijk ontstaat het belang van het kind al op het moment dat de partner weggaat. Nu doen we alsof het veilig is bij de opvang. Zo wordt dat gecommuniceerd. Alleen: misschien is het daar juist wel onveilig, want is het uit een gewone, stabiele en sociale leefomgeving gehaald. Dat [die afweging] wordt vaak overgeslagen.

g: Ik hoorde u aan het begin zeggen dat er vaak al geroepen wordt wanneer de ouders nog niet uit elkaar zijn, maar er is geweld. Dat zou al een aangrijpingsmoment voor signalering kunnen zijn. Wie vindt u dat er dan – in dat stadium – die handschoenen zou moeten oppakken?

*het werkperspectief van de 2 VKC-ers met een politie-functie op dit terrein speelt grote rol.
b4 benoemt zelf dat meldingen veelal met geweld

b4: Ook de politie denk ik, want vaak komen die meldingen met geweld, dat er deskundigen binnen de politie zouden moeten zijn die de problematiek kennen. Die kennis hebben van een stukje strafrecht, stukje civiel recht en een stukje scheidingsproces. Die kunnen in eerste instantie een gesprek aangaan bij de personen. Van daaruit kijk je en stuur je diegene door naar een hulpverlener. Je kan mensen door ze te informeren, hun belevingswereld openen en aangeven niet verder die strijd in te gaan.

ET: Je zegt dat het een groot probleem is dat hulpverleners de neiging hebben om een politiepet op te hebben.

(:feitelijk is dat juist niet wat b4 zegt maar b4 gaat er wel op in)

b4: Dat zie je zodra kinderen bij hulpverleners terecht komen, en de hulpverlener besluit dat de moeder even niet hoeft te werken aan de omgang, en dat het dan even belangrijk is voor de rust van het kind dat de omgang met vader wordt uitgesteld. En daarna alleen heel kort onder begeleiding. Je komt in een traject terecht, wat eigenlijk de vervreemding stimuleert en in stand houdt. Het herstel van de omgang met vader gaat dan heel traag. De Raad van de Kinderbescherming moet dan nog een onderzoek gaan doen. Dat duurt vaak ook een half jaar of een jaar [en al die tijd is het kind voor de rust alleen bij moeder]. Die tijd is echt een vijand van oudervervreemding.

tvz: Dat is duidelijk. Ik denk dat jouw opmerking van belang is, in het kader van het verbeteren van de situatie. Hulpverleners zeggen dit of dat [rust voor het kind], maar dat is tegelijkertijd ook een uitspraak in het juridische kader. Het is 1 uitspraak van de hulpverlener, maar die heeft twee kaders: een juridisch kader en een therapeutisch kader. Jullie zeggen “trek dat vooral in de eerste plaats van het juridische rechtelijke kader, en ga afhankelijk daarvan in het therapeutisch kader”.

b4: Dat laatste als duidelijk is dat er geen strafrechtelijke grond is om die omgang te stoppen. Misschien is het een goed plan als die gespecialiseerde politie gaat praten, dat iemand van de hulpverlening ook mee gaat.

h: Mag ik wat vragen? Jullie hebben het over speciale groep bij de politie, bestaat die groep?

b3: Nee, die bestaat nog niet. We hebben er wel met de politie over gesproken en ook voorstellen voor gedaan. Bijvoorbeeld bij stalking zien we dat wel, dan zijn er ook deskundigen die vragen worden gesteld. Wij verbazen ons echt dat we eigenlijk op veel weerstand binnen de politie stuiten, dat hier niet aan wordt meegewerkt. Die weerstand gaat ver.

tvz: Wat belangrijk is bij zo'n proces is (net zoals je af te vragen waarom dingen in de jeugdzorg zo moeilijk zijn te veranderen) dat je de grond moet zien te voelen waar je zit. Daarom is het ook belangrijk om aan te voelen waar die weerstand in zit, die er kennelijk niet is bij stalking. Of is die er ook geweest bij stalking?

b3: Wij hebben dat uitgewerkt in de schriftelijke reactie rond de handhaving. Wij zien dat het sociaal domein binnen de politie eigenlijk totaal in handen is van vrouwen. Er zijn eigenlijk weinig mannelijke politieagenten, projectleiders, beleidsmedewerkers tussen zitten. Ook daarover zijn we met hun in gesprek gegaan.

tvz: Die vrouwenoververtegenwoordiging is op zich niet een logische verklaring. Je zou ook kunnen zeggen dat als er veel vrouwen zitten dat die zouden misschien juist wel prioriteit geven aan dergelijke deskundigheid.

* hierna komen verschillende mogelijke verklaringen aan de orde, die je kan aanduiden met gender gerelateerde bedrijfscultuur, maar nu met de man als slachtoffer

b3: Tijdens de gesprekken in de organisatie zie je dat er misschien wel mensen [vrouwen] tussen zitten die zelf zo'n soort situatie hebben meegemaakt vanuit een andere kant. En

kosten.

Er is een grote ontwikkeling geweest. In 2000 heb ik voor het eerst een aangifte gedaan van onttrekking en kindermishandeling in deze situatie [moeder onttrekt kind aan vader]. We zijn nu 20 jaar verder en inmiddels heeft ook de Hoge Raad bevestigd dat kinderen in juridische zin 'kunnen' worden onttrokken aan één van de ouders in een huwelijkssituatie. Ook het juridisch interpreteren hiervan als kindermishandeling wordt steeds vaker gezien.

Wij hebben met die vrouwen [in de landelijke politieorganisatie] in gesprek gezeten, en dan merken we de weerstand.

We zien ook dat er een incorrecte interne beleidsregel is geweest dat aangiftes van uitwonende ouders over hun kind (onttrokken) niet worden opgenomen. Daardoor hebben duizenden ouders geen aangifte kunnen doen, terwijl later gebleken is dat dat juridisch wel had gekund. Maar dat waren interne richtlijnen van de politie. De Hoge Raad heeft echter in 2005 gezegd dat gehuwde ouders ook onderling het kind kunnen onttrekken aan het gezag van de andere ouder [dus hiervan aangifte kunnen doen]. We hebben - t.b.v. vaders die kind verloren - jarenlang aangifte gedaan in die periode, maar die aangiftes werden steeds geseponeerd. Wat bleek? Er lag bij de politie een richtlijn waarin stond dat de inwonende ouder, de kinderen niet kon onttrekken van de uitwonende ouder, maar andersom wel (:dat was in strijd met de Hoge Raad uitspraak).

tvz: Het onttrekken aan de uitwonende ouder, vader, was zo niet te documenteren. Het was in juridische zin wel strafbaar en geschikt voor aangifte [door de politie zelf, door de vader], maar je kreeg het niet gedocumenteerd.

tvz: Het was de interpretatie door de politie in feite.

b3: Daar hebben we op geattendeerd. We kregen er van de politieorganisatie een heel nonchalant antwoord op. Later heeft minister Grapperhaus [het Hoge Raad oordeel] bevestigd nl. dat zowel de uitwonende als de verblijfsouders in juridische zin kunnen onttrekken omdat het over het gezagsprincipe gaat. Het gaat om wie het gezag heeft. Wat we nu zien – ondanks de gesprekken waarin wij dit steeds onder de aandacht brengen – dat de politieleiding gewoon niet aan de de norm wil om hier actie op te ondernemen.

tvz: Denk je dat er nog een ander iets is dan de persoonlijke oververtegenwoordiging van vrouwen op dit punt in de politieorganisatie, vrouwen die misschien ook zelf wel een persoonlijke verleden hierin hebben. Zijn er mogelijk ook niet-persoonlijke elementen die een verklaring voor die weerstand vormen?

b3: Misschien is er ook de angst voor teveel inzet van politie hier voor. Het lastige is dat ze (de beleidsvrouwen in de organisatie) het achterste van hun tong niet laten zien. We hebben het herhaaldelijk gevraagd aan mensen in de top van de organisatie. Ik denk dat hoog beslag op politie inzet een reden zou kunnen zijn, maar ze hebben de cijfers [over de huidige inzet] niet op orde. Wij denken dat als je je vroeg inzet, dat heel veel ellende maar ook veel inzet bespaart. Nu doen mensen 8 keer aangifte, ze worden boos, en er komen allerlei misverstanden. Steeds wordt de politie hierop ingezet. Zo ontnemen je de politie op straat van

het werk.

tvz: Je zegt dus dat de vroegtijdige inzet van meer gespecialiseerd personeel ook efficiënt is om het zo te doen.

*b2 gaat weer terug naar juridische vlak. b2 gebruikt de term 'ouderverstoting' [contactverlies] als gelijkstaand aan 'onttrekking'.

b2: Het is nog steeds een definitiekwestie. Onttrekking is een strafbaar feit, maar ouderverstoting wordt niet gezien als strafbaar huiselijk geweld of strafbaar kindermisbruik.

tvz: Het gaat hier eigenlijk om twee verschillende zaken, waarvan er 1 zeker als strafbaar feit geïnterpreteerd wordt, maar de andere denk ik niet helemaal. Het onttrekken is min of meer geaccepteerd als een strafbaar feit. Maar het fenomeen van ouderverstoting wordt op dit moment niet juridisch gezien als gelijkstaand aan huiselijk geweld.

b4: In het gesprek [met de politieorganisatie] gaf men toe dat het kindermishandeling is als je het contact met de andere ouder ontnemt. Daar zijn ze het mee eens. En ze vinden het naar de ouder toe een soort huiselijk geweld. Daar speelt ook mee dat geestelijke mishandeling eigenlijk een heel lastig fenomeen naast lichamelijke mishandeling. Lichamelijke mishandeling kun je aan blauwe plekken zien, etc. Bij geestelijke weten ze niet goed hoe ze het moeten hanteren.

* b4 stelt voor contactverlies van een ouder met het kind te definiëren als onttrekking EN een vorm van huiselijk geweld, zodat de primaire aanpak onder de politie/strafrecht valt.

h: We hebben nu 2 mogelijke redenen gehoord van weerstand [binnen de politieorganisatie] tegen gespecialiseerde aanpak door politie. Zou het ook kunnen zijn dat het mede is dat men [ook mannen] nog steeds vanuit de visie denkt dat de vrouw de natuurlijke verzorgende persoon is.

b1,b2,b3,b4: Ja, dat speelt nog wel in de Westerse wereld.

tvz: Ik ben steeds op zoek namens het ET naar wat de beweegredenen of mogelijke motieven zijn.

b2: Het hele probleem wat voortdurend speelt is dat vaders als secundaire ouder gezien worden. Dat zie je overal.

b4: Wij zien bij aangiftes van onttrekking dat vervolgens de officier (die daarover gaat) seponereert. Dat houdt dus in dat er ook helemaal geen onderzoek komt naar wat er aan de hand is.

tvz: Dat fenomeen van seponeren, daar is eigenlijk verder weinig informatie over. Wat is daarvan de reden?

b4: Ik heb tijdens een onderzoek in 2011 wel eens inhoudelijk op het intranet van het OM kunnen kijken. Daar zag ik allemaal zaken staan die daarop [dat de vaders standaard al

secundaire ouder worden gezien] wezen. Ik was toen niet van het OM, maar deed toen een onderzoek voor een studie bij de politie.

tvz: Dus je mocht het zien?

b4: Ik mocht het wel zien, maar als ik een vraag stelde, kreeg ik geen antwoord omdat ik niet van het OM was.

g: Is er bij de officieren van justitie [die gericht zijn op huiselijk geweld en kindermishandeling] ook sprake van een hoog % vrouwen?

b4: Ja. Wij hebben hier een gesprek over gehad met de landelijke officier van justitie huiselijk geweld en kindermishandeling, en die gaf aan dat er wel werd ingegrepen bij internationale kinderontvoeringen, maar dat men dat bij nationale kinderontvoeringen niet nodig vond, omdat daar andere hulpverleningsmogelijkheden voor waren. We hebben benadrukt in dat het gesprek in 2018, dat de uitkomst vaak hetzelfde is; de kinderen raken vervreemd. Ook als mijn vrouw met mijn kinderen naar Maastricht of Groningen gaat, gebeurt hetzelfde als dat ze naar België gaat.

tvz: Er zal een soort van handelingsverlegenheid zijn. In de zekere zin dat het weer verschuift van juridische aanpak naar de hulpverlening, terwijl jullie prioriteit geven aan aanpak op het juridische element. Ik sluit het af met de constatering dat jullie zeggen dat genderaspecten – in de betekenis van man/vrouw verhouding – hier een belangrijke rol spelen, in de wijze van hoe dingen in het proces zitten en hoe uitspraken en oordelen worden gedaan. Dat is mijn samenvatting.

b3: Ik wil toch wijzen op dat stuk wat wij hebben bijgevoegd, waarin verwezen wordt naar een rapport uit 2014 van de ombudsman, dat aangeeft dat hij de omgangsregelingen typeert als een wedstrijd in kindermishandeling. Daar hebben de toenmalige staatssecretarissen van het VWS en justitie op gereageerd, met dat onttrekking strafbaar is.

tvz: Dat is wat we net al hebben vastgesteld.

* Kruispuntvraag 1 over screening en vroegsignalering wordt door KVC vooral vertaald in de inzet van primair (zo nodig gespecialiseerde) de politie bij huiselijk geweld (ook in relatie tot vechtscheidingen), terwijl ook die inzet bij moeder/vader die kind niet meer bij ander laat moet worden overwogen vanuit een primair juridische benadering als delict: onttrekking, kindermishandeling, (geestelijke) ouderlijke mishandeling. Symmetrische rechten worden vertaald in asymmetrische procedures (moedergericht).

4. Door VKC ingebracht agendapunt: de 50-50 verdeling

tvz: {tot b1, die hiervoor is aangewezen}. Wat is je punt hierin en wat zou je daaraan willen veranderen?

b1: Wij hebben bewust gekozen om dit als onderwerp nummer 2 te plaatsen, na nummer 1 handhaving, want zonder handhaving heb je er niks aan. Ik heb vorige week toevallig een zitting (:b1 is advocaat) gehad, waarbij de rechter zei dat de norm in Nederland nog steeds eens per 2 weken is voor de omgang tussen kind en vader. Hij zei dat ik het onmogelijke namens vader vroeg, ik vroeg namelijk om co-ouderschap. Ik heb toen ook gezegd van "als dat de norm blijft, dan moet ik er nog een schepje bovenop doen. Zo merkte ik dat dat [het ongelijke uitgangspunt van 1 weekend per 2 weken] juist de strijd tussen ouders in leven houdt. Dat heb ik na afloop ook gezegd.

tvz: Ik heb hier een technische vraag aan ivz. Ik ken het fenomeen van zaken die gedetailleerd in juridische regels zijn vastgelegd, maar ook het fenomeen van jurisprudentie. Kan je daar iets over zeggen? Is dit jurisprudentie?

ivz: Nee, dit uitgangspunt is volstrekte onzin. De juridische norm is 'gelijkwaardig' ouderschap. Gelijkwaardig ouderschap kan in termen van tijd en inrichting tot verlei vormen van ouderschap lijden. Mijn hof gaat ervan uit dat je allebei een aandeel in de zorg hebt, een die heb je niet als je 1 om 1 weekendregeling hebt.

b1: Dat is een interpretatie.

ivz: Het is geen interpretatie. De wet zegt het.

b1: Ik ben het helemaal met u eens, maar ik merk dat ik in de afgelopen 4,5 jaar altijd hierover discussie heb.

Het helpt ook niet dat het Nederlandse jeugdinstituut op de website zet dat de wet van gelijkwaardig ouderschap niet betekent dat de tijd van het kind bij beide ouders gelijk verdeeld moet worden. Dat is dan heel vervelend. Dan heb je een rechter die zegt dat je het weekend hebt eens per twee weken, en dan mag je soms ook de dinsdag of woensdag. Ze zeggen dat dat gelijkwaardig ouderschap is, maar dat is niet zo.

g: Dat gaat over kwantiteit in plaats van kwaliteit.

tvz: Ik denk dat daar ook een veranderende maatschappelijke context misschien relevant is. Onder de huidige situatie zeg jij (ivz) dat de wettelijke regel van gelijkwaardig ouderschap, zou moeten betekenen dat als je het operationaliseert, dat is: vertaalt in tijd, dat het startpunt is 50-50 verdeling van tijd waarvan je eventueel gemotiveerd kan afwijken.

b2: Je zou zelfs kunnen zeggen: wat nodig is, is een equal level playing field. Komen we er niet uit [bij praten over gelijkwaardig ouderschap], dan wordt het 50-50. Elke andere regeling die ouders met elkaar afspreken is goed. Dat kan een vrachtwagenchauffeur zijn, die maar een uurtje omgang kan hebben. Als hij daarvoor compenseert met moeder, is dat goed. Dat is onze positie. Het uitgangspunt moet gelijkwaardig ouderschap zijn.

tvz: Hierover ontstaat bij de communicatie vaak een misverstand, en dat herken ik ook van de focusgroepen; er is een wettelijk soort woorden, één ervan is 'gelijkwaardig' (*PM een ander is

'gehoord worden'). In het wettelijk woordenspel betekent dat gelijkwaardig niet in tijd 50%-50% verdeeld, wat het in gewone mensentaal betekent. In wettelijk gebruik is het een andere taal. 'Gelijkwaardig' is dan een kwalitatief begrip met rollen en inhoud. Het zegt nog niks over tijdverdeling. De vervolgvraag is pas hoeveel is dat in tijd, geld en naar bijv. school toe. Het gewone woordgebruik gaat over 50% tijd ieder, en 50% tijd is 3,5 dag per week, of de ene week niet de andere week wel (op/af). 'Gelijkwaardig' wordt op dit moment in het juridische taalwereldje niet vertaald met '50%-50% tenzij anders overeenkomen'.

b1: Dat is de vaagheid van de juridische termen. Ik zou dan ook gewoon pleiten om het in de wet vast te stellen als 'evenredig' en niet 'gelijkwaardig' nu dat zo'n vage term is [die door rechters verschillend wordt uitgelegd]. Bij een interview met een van de ouders werd ook gezegd dat de strijd tussen de ouders minder wordt als de dagen gelijk verdeeld zijn. Dan heb je niks meer om ruzie over te maken. Maar in Nederland met wordt het juist gestimuleerd om de strijd aan te gaan [omdat sterk ongelijke verdeling daar het startpunt is].

tvz: Dit punt is mij duidelijk. g heeft nog een vraag.

g: Is daar onderzoek naar gedaan over de stelling dat dan de strijd minder is?

b1: Ja, ik heb op pagina 81 bij voetnoot 3 gezet omdat ik dat een mooi stuk vond.

g: Was het een kwalitatief of kwantitatief onderzoek?

b1: Er zijn 2 onderzoeken geweest van [noemt een onderzoeker]. Ik ben aan het denken welke dit was. Eentje was een veldonderzoek waarin hij elke ouder ondervroeg, en in de andere had hij volgens mij de rechtsspraak bekeken.

tvz: De veranderende invulling van 'gelijkwaardig' is natuurlijk een ontwikkeling waar ook het ET een rol in speelt. Je hebt 2 type argumenten [om die invulling aan te passen]. Het ene type argument zijn gegevens van andere landen of onderzoeken waarmee je evidentie kan aanreiken [ten gunste van evenredige tijdverdeling]. Het andere type argument is om aan te passen, meegaan met een soort maatschappelijke ontwikkeling, waarin het woord gelijkwaardig – onder de huidige maatschappelijke omstandigheden – misschien wel evenredig moet betekenen. Dat is dus meer een kwalitatieve uitleg. Ik denk dat we de 50-50 onderdeel kunnen afsluiten.

5. Kruispuntvraag 2 dwang, drang; handhaving

tvz: Eigenlijk gaat het over 2 verschillende dingen. Het eerste is een punt van het ET: moeten wij het kader van verbeteren van de huidige situatie, meer dwang brengen in dat ouders zich laten behandelen? {Het tweede, handhaving, wordt later besproken} Niet om het weer goed te maken, maar wel om, als bijvoorbeeld een van beide ouders psychisch/psychiatrisch niet goed functioneert wat betreft de ouderrol, deze behandeling in een dwingender kader toe te voegen. Wat vinden jullie daarvan?

b4: Als dat in het belang van de kinderen is, denk ik dat het wel zou moeten. Het zal dan lastig te beoordelen zijn, als de ouder dat [psychologisch, psychiatrisch niet goed functioneren] zelf niet vindt. Wij denken wel dat dat medebepalend moet zijn dat je sommige zaken niet inziet die echt schadelijk zijn voor je kinderen. Dan mag daar best wat dwang en drang achter staan, zodat die ouder daaraan mee gaat werken. [Bij andere psycho-problemen blijft behandeling vrijwillig].

tvz: Dat is een duidelijk antwoord op de vraag. De Ivz wees mij erop dat die inzet van hulpverleners altijd twee takken van sport kent. De ene is diagnostiek, dus hier gaat t om meewerken aan. Diagnostiek is niet alleen maar een vragenlijstje, maar het kan veel verder gaan dan dat; meewerken aan dat je je laat diagnosticeren, want er zijn veel ouders die daar niet aan mee willen werken. Ik begrijp aan je antwoord dat dat afgedwongen moet kunnen worden als dat in het belang van het kind is.

{* tvz laat discussie achterwege dat meewerken aan diagnostiek soms ervaren kan worden als meewerken aan veroordeling, etc.}

Waar sommige mensen meer aarzeling bij hebben, is de mogelijkheid dat je ook nog als het ware moet kunnen afdwingen dat ouders tot een soort behandelsessie [therapie] eventueel worden verplicht als zij een belangrijke ouderschapstaak willen krijgen en met dat kind in huis.

*Hieronder wordt het gedwongen kader van behandeling door b4 verbonden TBS volgend uit een juridische veroordeling, en niet met onvrijwillige psychiatrische behandeling vanuit alleen een zorgperspectief.

Dat is logisch vanuit de ervaring van b4.

b4: Ik heb zelf lang in de TBS wereld gewerkt. Bij dwangbehandeling kun je altijd vraagtekens bij zetten. Als het over het belang van het kind gaat, dan heeft het kind vooral recht om van beide ouders te mogen houden. Als een ouder door behandeling dat beter kan gaan doen, wie kan daar dan op tegen zijn? Uiteindelijk is het de vraag of dwang helpt, maar 'niet geschoten is altijd mis'.

tvz: Er zijn wel mensen die hebben gezegd dat het perspectief zou kunnen zijn [richting ouders], dat als je niet meewerkt, dat je toch wel je ouderschap een beetje op het spel. Anderen hebben gezegd dat behandeldwang in welke vorm ook een te zwaar middel is.

b4: Als een kind niet gevrijwaard wordt van de ongezonde invloed van een ouder, dan zou ik zijn voor alleen maar begeleiden zolang er een toezicht is op die druk die er dan eventueel ontstaat. Het moet wel samengaan met toezicht op omgang als die omgang ongezond is.

tvz: Ik hoor dit als een zeer voorzichtig "ja, het is mogelijk, mits". Je moet een belang dienen wat duidelijk is, en het moet altijd een combinatie zijn van verschillende aanpakken.

h: Je zegt "alleen begeleid verlof". Hoe zie jij een situatie waar kinderen een telefoon hebben en op allerlei manieren, zonder dat dat onder de begeleiding valt, contact kunnen onderhouden met de [andere] ouder [met wie geen/weinig contact is].

b4: Dat is natuurlijk heel lastig te stoppen. We kennen ook gevangnissen waar mensen niet mogen bellen, maar waar ze allemaal telefoons hebben in hun koelkastdeur.

h: Hoe zie je dat dan?

b4: Dat is een heel kwaadaardig iets. Als je als hulpverlener ontdekt dat via de telefoon de terreur van een ouder doorgaat vanuit de stoornis, dan zal je de middelen zwaarder moeten inzetten.

h: Zoals?

b3: Je kan bijvoorbeeld denken aan de tijdsverdeling. Dan moet je misschien wel de 50-50 norm los gaan laten, en moet je bedenken in hoeverre die ouder is staat is om een bijdrage te leveren aan de opvoeding van dat kind. Ik heb zelf nu een pleegdochter en je merkt dat ze af en toe naar vader en moeder gaat. Daar wordt ze zwaarder belast, maar van de andere kant haalt ze er ook een stukje genegenheid uit en een stukje herkenning. Je moet dan gaan kijken naar maatwerkverdeling voor wat het kind aan kan en in hoeverre je die afstemming [met de ouders] kunt maken. Ik zou er niet {nadruk} voor zijn om dat contact helemaal stop te zetten, dat blijkt niet gezond.

h: Hebben jullie een idee hoe je de weerbaarheid van het kind daarin [bij contact met problematische ouder] kan vergroten?

b3: Ik denk dat als het kind zelf in een veilige leefomgeving is, het grootste deel van de pijn, dat het kind het aankan om een kortere tijd in een minder gezonde leefomgeving te zijn.

b2: In zo'n situatie zou zo'n kind toch geholpen kunnen worden. Als het kind belast wordt door een andere ouder, hoeft dit niet direct te betekenen dat al het contact stopgezet wordt.

tvz: Ik wil het afsluiten. De vraag was: is het denkbaar dat je dwang zet op de zorg of hulpverlening, en dat te onderscheiden in diagnostiek en hulp voor een of beide ouders. Zoals ik het lees, is jullie antwoord: dat is zeker denkbaar voor de diagnostiek. Daar mag echt wel flink druk op worden gezet. Wat betreft de therapeutische kant: veel meer terughoudendheid in, maar wel denkbaar als uiterste middel. En dan is de vraag of je niet moet afwijken van 50-50, in het kader van het belang van het kind. Dat mag eventueel, maar er ligt wel een soort bewijslast van degene die dat oplegt.

b2: Wat er wel moet gebeuren, is dat ook met die zorg een contactregeling met het kind gehandhaafd blijft. Dwang en drang gericht op een ouder die niet mee wil werken prima, maar als daardoor de contactregeling maar niet in gevaar komt. Dat is de basis. Hulpverlening mag niet leiden tot (langdurig) stopzetten van contacten tussen het kind/de kinderen en de (uitwonende) ouder, zoals dat nu vaak standaard plaats vindt, want de gevolgen van het verbreken van contact tussen kind en ouder leiden tot het in gang zetten van ouderverstoting.

tvz: Wat bedoel je precies?

b2: Wat er nu vaak gebeurt als 1 van de ouders niet mee wil werken aan behandelen, dan wordt er misschien [uiteindelijk toch] hulp gegeven aan die ouder. Maar uiteindelijk wordt die contactregeling met het kind [hierdoor] vaak wel verbroken.

{Pauze}

6. Bespreking kruispunt vraag 3: Stem van het Kind

tvz: Onderwerpen waar ik nu in ieder geval over spreken wil, is het kind in beeld brengen. Het eerste is de rol van het kind in het proces. Hoe moet je het kind bevragen. Als je de jongvolwassene kinderen hoort – en die heb ik gehoord in de enquête en de focusgroep – zeggen ze allemaal “iedereen zegt dat ze mij hebben gehoord en dat ze in mijn belang handelen, maar niemand heeft mij gehoord en niemand heeft in mijn belang gehandeld”. Dat is natuurlijk een zwaar verwijt als je er goed over nadenkt. Daar wil ik het over hebben. Het andere is, en dat is door jullie ingebracht als een nieuw onderwerp, het contactherstel. Ik wou beginnen met het kind aan het woord. Wie mag ik vragen om een reactie?

b1: In het ver verleden zijn mijn ouders gescheiden. Ik was toen 7. Mij werd gevraagd, dat kan ik mij nog heel goed herinneren, ik was toen 8/9. Ik heb daar hele slechte herinneringen aan.

tvz: Wat werd jou gevraagd?

b1: Die scheiding duurde heel lang. Toen ik 18 was, hield het [gesprek met mij over wat ik als kind vind/wilde] op, want het had voor mij al geen nut meer.

tvz: Jij zegt dat je een slechte herinnering hebt. Ik wil nog eigenlijk graag weten wat er bij het gesprek is gevraagd?

b1: Bij wie ik wilde wonen.

tvz: Ze vroegen aan jou beslissing. Vroegen ze ook naar informatie over jezelf en omstandigheden?

b1: Nee, ik was toen nog veel te klein. Ze vroegen alleen bij wie ik wilde wonen. Ik was een jongen, ik was gek op voetbal, pizza eten. Ik dacht dat ik dat beter bij mijn vader kon doen dan bij mijn moeder, dus ik zei 'vader'. Maar vader wilde mij niet, tenminste zo interpreteerde ik dat later. Hij zei dat hij óf alle drie de kinderen wilde hebben, óf geen. Hij wilde de kinderen niet uit elkaar halen, maar dat snapte ik op dat moment niet. Mijn band met mijn vader is nooit meer goed gekomen. Mijn moeder was juist heel erg [aangedaan], ik wil niet 'boos' zeggen, maar laten we zeggen dat ze het heel moeilijk had toen ik zei dat ik niet bij haar wou wonen.

tvz: Ik ben zo vrij om te zeggen: in alle gesprekken die ik tot nu toe heb gehoord – of het nou ouders zijn of kinderen – zeggen mensen dat het ‘devastating’ is als een kind dingen moet zeggen rondom ‘kiezen’. Ze zijn ook heel erg slim, dus kinderen herkennen heel goed de vragen die ogenschijnlijk niet maar uiteindelijk wel daarop gericht zijn. Wat kinderen ze wél

missen, is de ruimte om iets te zeggen over hoe ze er in staan en hun gevoel bij de situatie.

b4: Ik denk dat het heel belangrijk is dat het kind zich gehoord voelt, maar dat die niet iets moet beslissen. Natuurlijk wil het kind graag zijn verhaal en emotie kwijt, maar dat moet op een compleet andere level/plek zijn dan het besluit over zijn ouders [invullen omgangsregeling]. Dat is helemaal niet aan het kind. Dat kunnen ze niet. Ik las een artikel dat op je 23^e je hersenen zijn uitgegroeid en dat je dan beslissing kunt aan nemen.

* Hierna 2 typen argumenten tegen een kind een rol geven in kiezen: ongeschiktheid mentaal ['brein onvolgroeid'], en psychologisch/morele onaanvaardbaarheid ['kind wil nooit kiezen tussen ouders, raakt ernstig beschadigd als daartoe gedwongen, ook op lange termijn].

tvz: Ik denk dat het argument wat daar vooral aan de orde is: je moet een kind niet in een positie brengen waarin die voor de ene en tegen de andere ouder kiest. Het bezorgt een soort trauma.

b4: Precies. Dat moet je sowieso niet doen. Dat vind ik ook het belang van die vroegsignalering [nog voordat ouders apart wonen]. Het kind heeft recht om van beide ouders te houden. Zodra dat in het gedrang komt, kan dat gevolgen hebben voor zijn loyaliteit. Die gaat heel snel meebewegen met de ouder waar het kind [verblijft, en] moet overleven. Wat verwacht je anders van een kind, als je het kind vraagt wat die wilt? Ik heb daar praktische ervaringen mee.

Ik heb 15 jaar geen contact gehad met mijn zoon. Dat is onlangs hersteld. Hij woont nu bij mij en is 23 jaar. Hij zei tegen mijn vriendin "ik ben eigenlijk tot 2 jaar geleden heel bang geweest voor mijn vader". Nu woont hij een paar weken bij mij. Hij zei "ik heb nu rust in mijzelf, waarvan ik niet wist dat die bestond". Hem is dus altijd aangeprept door derden dat hij bang voor mij moest zijn. Als ik 3 jaar geleden aan hem had gevraagd of hij het terecht vond hoe het is gegaan [alleen bij moeder opgegroeid], dan had hij waarschijnlijk ja gezegd omdat zijn vader gevaarlijk is.

tvz: Was aan hem ook de bijna niet toelaatbare vraag gesteld, met die loyaliteitsoverweging? Ik wil terug naar Armand [b1]. Iets wat nog niet eerder aan de orde is geweest, maar omdat jij het toch noemde is het volgende: er zijn meerdere kinderen. Hoe ga je daarmee om? Moet je er nou wel of niet naar streven? Moet je de kinderen bij elkaar houden? Mijn eigen persoonlijke waarnemings situatie om mij heen is dat kinderen bijna gaan compenseren als het ene kind bij de ene zit, de andere bij de ander. Uit eerlijkheidsoverwegingen wil het kind liever naar de ander [zelfs als de voorkeur misschien voor de ene ouder is], anders is dat voor mama/papa zo zuur. Zeg ik dat goed? Sta je er nog steeds achter dat je de kinderen bij elkaar houdt? Is dat iets wat in jullie belangengroep besproken is? Hoe kijken jullie daar tegenaan?

b1: Ik heb ook een deel van mijn motivatie eigen praktijk. Mijn eigen 2 kinderen hebben elkaar 8 maanden niet gezien. Dat steekt mij enorm. De ene gaat naar de een en de andere gaat naar de andere. Ik vind dat juist een hele slechte ontwikkeling.

tvz: Ik ben daar heel weinig informatie over tegengekomen.

b1: Alleen met een kort geding heb ik voor elkaar gekregen dat ze elkaar op 6 oktober weer kunnen zien. Er is echt een muur van onbegrip. Het lijkt wel een nieuwe fase in ouderverstoting, dat je ook nog eens broer- en zus verstoting hebt.

b4: Ik denk dat kinderen ook heel veel waarde hebben aan elkaar: veiligheidsgevoel, samen opgroeien. Ik denk dat dat een heel belangrijk fenomeen is. Zeker bij jonge kinderen, ben ik er heel erg voor dat je die bij elkaar houdt.

tvz: Het uitgangspunt is bij elkaar.

b3: Bij mij hebben ze de kinderen uiteindelijk wel uit elkaar gehaald. Ik heb drie kinderen, een dochter en twee zoons. De dochter was de oudste en heeft de beslissing genomen toen ze 15 was, dat mijn zoons (13, 11) bij mij kwamen wonen en mijn dochter bij moeder bleef wonen. Dat is gebeurd omdat de Raad toen ook inzag dat de kinderen zo deloyaal werden gemaakt aan mij, dat ze eigenlijk geen echt beeld meer konden opbouwen van hoe is het om hun vader echt te kennen. In zekere zin was dat in het begin heel heftig, maar later merkte ik wel dat – nu de kinderen ouder zijn – de twee jongens toch de brug zijn naar hun zus, om een stukje herstel van wat normaal is te bewerkstelligen. Ik denk dat je het per situatie moet bekijken. Mijn dochter werd niet bij mij geplaatst destijds omdat die zo deloyaal was en een leeftijd had dat terug niet meer kon. De jongens zijn nog wel gered daardoor.

tvz: Als ik het in mijn woorden vertaal zeg je: je kunt je wel iets voorstellen, als kinderen jong zijn, dat je streeft naar het bij elkaar houden, omdat er dan onderling problemen ontstaan. Als ze oud genoeg zijn, zou je het een klein beetje per gevallen moeten bekijken.

b3: Ik ken nog een andere situatie waar twee kinderen een rol spelen. Een kind woont nu fulltime bij de vader en de andere bij de moeder. Het ene weekend zijn ze samen bij moeder en het andere weekend samen bij vader.

7. Bespreking door VKC ingebrachte agendapunt: contactherstel

tvz: Vanwege de tijd, wil ik het contactherstel bespreken. In het enquêteren en ook in de focusgroep bijeenkomst [van de kinderen] zijn daar ook door de kinderen heel duidelijke dingen over aangegeven. Het contactherstel ook na langere tijd. Daarom vind ik het opmerkelijk {positief} dat jullie daar ook zelf mee komen. Het is niet iets wat wij vaak horen, maar jullie brengen dat wel op. Dus graag jullie mening of visie daarop. Jullie hebben het ook opgeschreven, maar hoe zouden jullie het verwoorden?

b2: Kijk naar onderzoek blijkt, of ook de praktijk, als je kijkt naar programma's zoals Spoorloos of de krant. Pas was er in de krant een Nederlandse vader op bezoek in Australië, die 40 jaar gezocht heeft naar zijn dochter (:en haar daar gevonden heeft). Dat rapporteren we dan ook, omdat het ons zo opvalt. De band tussen ouders en kinderen is ontzettend belangrijk. Er zijn inmiddels [opgeteld over de jaren] grote aantallen ouders en kinderen, met name uitwonende ouders en kinderen, waartussen het contact blijvend verbroken is. Soms is dat met medewerking van de jeugdbescherming of jeugdzorg. De staat heeft daar

verantwoordelijkheid in.

* Hierna focus op wat je moet doen om meer herstel te krijgen

tvz: We moeten ons even proberen te concentreren op contactherstel. Je begon te zeggen dat we het contactherstel moeten faciliteren en de dingen makkelijker maken. Daar zou ik het vooral over willen hebben.

b2: Kinderen voelen zich onder druk gezet in de situatie waarin ouderverstoting ontstaat. We hadden het er net al over: moeten we kinderen een beslissingsbevoegdheid geven? Nee, dat moeten we niet doen omdat ze onder enorme druk staan.

b3: Wij hebben een aantal punten opgeschreven, die staan ook in het document. Wij denken dat het niet alleen voor lopende scheidingszaken betrekking moet hebben, maar ook op herstel veel later.

ivz: (tot b2:) we zijn ontzettend benieuwd hoe je dat vorm zou willen geven.

b2: We doen een aantal voorstellen.

[Ten eerste] Een bewustwordingscampagne, over het belang van beide {nadruk} ouders in de ontwikkeling van het kind. Over dat belang is uitgebreid onderzoek. Dat is ontzettend belangrijk. Op dit moment staat dat niet duidelijk bij iedereen op het netvlies. Ik denk dat er daarom een bewustwordingscampagne van belang is.

Het tweede is een onderzoekscommissie naar afgesloten kindbescherming- en jeugdzorgzaken bij scheidingen, die hebben geleid tot verbroken contact tussen kind en ouders, zonder dat er sprake was van misbruik. Er zou eens onderzocht moeten worden in welke gevallen dat contact verbroken is zonder goede gronden en wat daarvan de oorzaken zijn.

[Ten derde] is het nodig om een aantal pilots om herstel te realiseren te ontwikkelen. Wij zijn daar geen experts erin. We lezen erover in de literatuur. Het is een ingewikkelde zaak, want kinderen willen eigenlijk niets liever dan contact met beide ouders. Op het moment dat ze de andere ouder ontmoeten, gaat dat soms heel makkelijk en goed, maar soms complex. Als ze weer onder de invloed komen van de vervelende ouder, schieten ze weer in de vervreemde positie terug.

tvz: Twee dingen die mij zijn bijgebleven uit wat de kinderen bijna allemaal spontaan meldden, dus niet eens uitgelokt, zijn de volgende. Ten eerste zaten er kinderen bij die zeiden dat ze zelf destijds kozen, niet hun ouders of de instanties. Die zeiden dat ook achteraf dat misschien toen voor hun de beste keuze is geweest, maar ook dat ze de vader/moeder die ze niet meer zeggen in de loop van de tijd steeds meer gaan missen. Dan hebben ze na een jaar of 8/9 het idee dat ze de ouder misschien nog wel eens zouden willen zien. Soms krijgen ze nog wel eens een briefkaart. Maar dan, als ze misschien weer contact willen, voelen ze een enorme drempel. Mijn indruk is dat dat [gevoel van ongemak] ook van de kant van de andere ouder is. Ten tweede, als ze een actie ondernemen, is het eerste wat er vaak gebeurt, dat het

contactherstel in een kwaad daglicht wordt gesteld door de ouder bij wie ze al die tijd waren. De ouder die wil herstellen is bang voor de reactie als die weer start en bang voor de ouder met wie het contact gebleven is. Het kind is bang dat voor het eerste contact. Herkennen jullie zoiets?

b4: Het zou wenselijk zijn als er een bureau komt die daarin bemiddelt, en ouders en kinderen helpt om weer bij elkaar te komen. Ik denk dat heel veel kinderen zich niet bewust zijn van het feit dat ze misschien wel vanuit emoties van hun ouder, zich hebben onttrokken aan die andere ouder. Amy Wecker heeft hierover een mooi onderzoek geschreven waar ze 50 volwassen kinderen heeft geïnterviewd.

Heel veel kinderen zullen zich misschien niet bewust zijn van het feit dat de andere ouder helemaal niet zo slecht was. Die komen dus op het punt dat ze het zich gaan realiseren. Dat die kinderen die jij [tvz] benoemt, die kriebels krijgen, is al heel mooi. Daar start al wat.

tvz: Het zijn vaak kriebels in combinatie met gemengde gevoelens.

b2: U zegt dat de kinderen dat willen. Wij hebben de cliëntentelefoon. Wij krijgen veel ouders die te maken hebben met ouderverstoting. De ervaring daar is toch wel dat het contact bijna niet meer te leggen is. Die banden zijn eigenlijk wel [definitief] verbroken geraakt. Je hebt een deskundige benadering nodig om dat weer op gang te krijgen. Ik heb het bijvoorbeeld zelf geprobeerd, heb via onder andere het tv-programma TROS vermist een oproep gedaan naar mijn kinderen om contact op te nemen. Er was 1 telefoontje op dat programma: de hockeyclub van mijn dochter. Dat kreeg ik te horen tijdens het programma. Dat moet daarna wel bestendig worden, maar daar heb ik nooit meer wat over gehoord. Kennelijk zit die andere ouder dan zo op de havikjes, dat dat [zo'n contactherstel] dus geen vorm krijgt.

g: Die cliëntentelefoon die jullie hebben, bellen daar voornamelijk ouders of ook kinderen.

b2: Nee, dat zijn voornamelijk ouders.

tvz: Ik zal ook meteen een beperking aangeven van onze enquêteresultaten. Van de ongeveer 25 kinderen had ik dacht drie kwart langdurige ouderverstoting meegemaakt. De meerderheid van deze kinderen spreekt over die drang tot contactherstel te spreken, maar tegelijkertijd ook over die barrières etc. Een aantal heeft de eerste stappen gezet, maar merkt dat de rebound komt in de relatie met de ouder bij wie men bleef. Ze zeggen dat het dan heel erg lastig wordt en dat ze door de ouders nog steeds gedwongen worden te kiezen.

Wij vroegen aan hun wat er hierin beter kon, ook in de focusgroep. Wat de hulpverlening beter kon doen. Er was ook een vraag over wat ze zelf beter konden doen. Wat kan de ouder bij wie je bleef beter doen? En wat kan de ouder waarmee je het contact hebt verloren beter doen? Een soort inventarisatie van de verbeterpunten. De helft van die kinderen zei ook in de focusgroep dat de verliezende ouder de hoop niet had moeten opgeven en toch de verjaardagskaart moeten blijven sturen.

Ik heb dit antwoord de ouders voorgelegd [in ieder van de 5 focusgroepen van ouders was dit een gesprekstema; b2,b3,b4 hebben hieraan meegedaan] en ze zeiden dat ze er alleen maar

narigheid van kregen, de post werd teruggestuurd, het kind heeft de post of cadeau nooit gezien, etc.

De kinderen waren daar echter zeer pertinent over. Ik heb het ook nog in de focusgroep van de kinderen nagevraagd [dat was 1 van de laatste focusgroepen, dus daarin konden die eerdere ouderreactie dat het geen zin heeft worden meegenomen] en ze zeiden dat ze het echt zo bedoelden te zeggen.

{nadrukkelijk} Zolang de kaart of kado niet een soort verwijt inhoudt, maar een teken van leven. De kinderen hebben soms wel 5/6 jaar gewacht [na het eerste gevoel tot contactherstel] voordat ze die stap durfden te zetten, maar het was voor hun heel belangrijk dat ze die kaart kregen.

b2: Ik heb dat jarenlang gedaan.

tvz: En bij jou heeft dat geen resultaat opgeleverd?

b2: Nee, en ik hoorde dat bij het VKC ook van anderen.

b4: Ik heb altijd gedacht: die kinderen staan erbuiten, die worden meegetrokken en kunnen er niks aan doen. Dat zeg ik ook altijd tegen de ouders. Het kind zit in de knel, neem het kind niks kwalijk. Blijf op een positieve manier open staan dat het kind ooit bij je terug kan komen.

Ik heb mijn kinderen destijds daarom losgelaten. Ik dacht: ze zitten zo in spagaat. Als ze zelf gaan nadenken, komen ze vast terug, maar ik stuur wel regelmatig een kleinigheidje. Dat is mijn invloed. Verder zie ik het wel. Nu hoor ik (ik heb het contact 6 jaar geleden hersteld met mijn dochter) dat ze er heel blij mee was. Is goed aangekomen.

tvz: Als je het hebt over hulp hierbij, bij dat contactherstel; één middel is een soort loket, zei je?

b2: Eigenlijk meer een soort meldpunt, waar ouders en kinderen terecht kunnen.

b4: En waar je contact kunt gaan leggen. Ik merk nu al dat ouders die al heel lang aan het vechten zijn, een terugkeer van omgang, contact [met de andere ouder] heel moeilijk vinden. Heel veel van die ouders neigen ertoe om boos te worden, ook op hun kinderen. Dan krijg je het effect dat de andere ouder misschien [ook] hele boze dingen gaat zeggen, wat deze vooral niet moet doen, maar het is heel lastig voor die ouders om hun frustratie kwijt te kunnen.

tvz: Ik heb hier zelf het gevoel bij dat die kinderen iets aanreiken wat wel eens waar een uiterste vraagt van je psychologische verwerking. Ondanks het feit dat je je afgewezen voelt, en dat er jaren zijn van verergerde frustratie, moet je op de nulstand staan.

b2: Het is geen eenvoudige zaak. Daarom moet je dus pilots instellen waarin je ook gebruik maakt van wetenschap. Er is een sensitieve en deskundige aanpak voor nodig.

tvz: {richt zich tot de verschillende aanwezige ET leden} Is er vanuit de wetenschap of vanuit de zorgpraktijk een vorm van een soort standaard of benaderingsprincipe, bij een beginnend

contactherstel? Is daar een idee van hoe je dat benaderen moet?

*hierna geeft h antwoord op een veel algemener vraag, maar eindigt met kennelijk toch bestaande internationale interventies voor contactherstel

h: Nee. In mijn visie is elke situatie anders. Je kunt dus geen 'one size fits all' behandeling loslaten op ieder gezin. De gevoeligheden liggen anders. De redenen en motieven waarom mensen dingen doen liggen anders. Wat mij betreft is het belangrijk om eerst goed in kaart te brengen van wat er speelt. Waarom doen ouders wat ze doen, en wat voelen ze? Wat denken ze over de ander? Om dan te weten waar we ze hulpverlening aan kunnen geven. Internationaal gezien worden nieuwe interventies voorgesteld bij milde of lichte ouderonthechting. Bij ernstige ouderonthechting is de ervaring internationaal veel breder dan bij ons in Nederland. In Engeland en Amerika hebben zijn er interventievormen ontwikkeld die richtte zich op het herenigen van de uitgesloten ouder en kind.

tvz: {tot h} Welke? Ik doel hier op de volgende situatie: een kind is 23 en heeft de ouder 9/10 jaar niet gezien. Een volwassen kind. {h gaat hier verder niet op door}

b4: Ik zou kinderen die nog minderjarig zijn – tenzij ze zelf de behoefte aangeven – even met rust laten. Een volwassen kind zou heel erg geholpen kunnen zijn door een ander volwassen kind die hetzelfde ervaren heeft en zo'n kind kan ondersteunen/ begeleiden. (:gaat over Villa Pinedo; de BG is hier bekend mee, was sterk vertegenwoordigd bij de kinderen focusgroep)

tvz: Lotgenoten.

g: Dus jullie agendapunt 'methodiek tot contactherstel', is gericht op nu volwassen kinderen?

b2: Niet alleen. Volwassen kinderen is één belangrijke doelgroep, want er zijn alles bij elkaar ontzettend veel verbroken relaties in Nederland. Maar ook herstel zo vroeg mogelijk in het traject van ouderverstoting zelf; zorg dat je er meteen bij bent zodra de ene ouder het kind weghoudt van de andere ouder.

tvz: Dat laatste is eigenlijk meer in de sfeer van ... {wordt onderbroken}

b2: U vraagt naar methodiek, een systematische benadering.

b4: Als je het daar (:vroeg in het traject) mist, vind ik eigenlijk zelf, van kindheid tot volwassenheid is alles daartussen [het contactverlies] toch een soort kindermishandeling.

b2: Daar ben ik he mee eens.

tvz: Het vroeg signaleren is ook wat de andere belangengroepen naar voren brengen. {gesprek terug naar aanpak contactherstel} Een kind is 22/23 en voelt dat het een beetje 'embarrassing' is en je krijgt gedoe met de andere ouder. Wat moet je dan doen? Jij (b2) noemde het loket. Jij noemde als manier van ondersteuning ook lotgenoten, of anderen die iets dergelijks hebben meegemaakt. En die vader of moeder, met name de vader, moet die nog ondersteund

worden?

b3: Ik denk dat je ook iemand nodig hebt die de pijn vertaalt die aan twee kanten zit. Je hebt er iemand tussen nodig die de pijn begrijpt die de ouders hebben opgelopen, maar ook iemand die de positie begrijpt van het kind. Ik denk dat het ook belangrijk is – ik zie dat nu ook bij mijn eigen kinderen - dat mensen in de omgevingswereld (bv. familie) een rol kunnen spelen in dat herstel van contact.

tvz: Even terug naar die pijn. Je zegt dat die pijn bij de kinderen is. Maar die is ook bij de ouders, want die zijn de ouderschap misgelopen.

ivz: Dat combineren met het dwang en drang verhaal. Ik ga erover nadenken of het een optie is. Als je ziet dat het complex is en vast staat, en er wordt onttrokken aan iedere vorm van mediation en begeleiding, dan kunnen we het aan het hele gezin opleggen. We gaan dus het gezin opnemen, misschien eerst vader met kind en daarna moeder met kinderen. Daarna de zaak bij elkaar, in combinatie met de intensieve behandeling van de achterliggende trauma.

b2: Ik kan mij voorstellen dat zo'n benadering beter is, omdat je opstijgt en niet meer in de beschuldigende sfeer zit. Je neemt iedereen onder behandeling.

ivz: Men heeft triggers. Men activeert iets bij elkaar. Dat zou je eigenlijk onder de voeten moeten kunnen leggen. Iedereen wil dat het goed komt en tegelijkertijd wil niemand veranderen.

ET: De hakken gaan vaak in het zand als jij als ouder geen contact mag hebben met de kinderen. Je voelt je dan al in die achtergestelde positie hangen. Wat u voorstelt is dan tegelijkertijd met het kind. Ik denk dat je dan ook veel meer bereidheid hebt.

tvz: Dat is een proces wat zit eerder afspeelt dan waar we het net over hadden na 8/9 jaar contactverlies.

b2: In die methodiek tot contactherstel – in tegenstelling van wat Ben beweert – vragen we ook echt als VKC om een vroegtijdige benadering. h vertelde net over allerlei goedbedoelde initiatieven om ouders en kinderen weer bij elkaar te brengen, maar we hebben soms grote vraagtekens over de resultaten daarvan.

tvz: Maar dat [twijfel over de resultaten] geldt over deze hele sector denk ik.

*de vraag was naar aanpak tot herstel, b2 bepleit vooral ook onderzoek naar wat werkt, geen bemoeienis van jeugdbescherming zo lag dat middel erger lijkt dan de kwaal.

b2: Je hebt allerlei initiatieven zoals bijvoorbeeld Family Bridges van een wetenschapper uit Amerika, dat wil op individuele basis mensen helpen. Dat is goed bedoeld, maar wat nodig is, is een aanpak die daar wat bovenuit steekt, onder de paraplu van het wetenschappelijke instituut. Een instituut dat nou eindelijk eens uitzoekt wat de effectiviteit van dat soort benaderingen is, want het is een complex probleem. Jeugdbescherming wordt vaak door de

rechter gevraagd om een omgangsregeling tot stand te brengen, maar wat wij zien is dat al die benaderingen van de jeugdbescherming eerder leiden tot verdere ouderverstoting. Het is onder medeplichtigheid van de jeugdbescherming en niet tot een oplossing van dit probleem. We hebben werkelijk een benadering nodig in pilots om te kijken wat er werkt.

tvz: Ik denk dat we wat dat betreft dit agendapunt goed moeten verslaan. Er zijn twee vormen van dat contactherstel. We wisselen steeds van perspectief van 1. contactherstel eigenlijk direct als contactverlies gebeurt, en 2. contactherstel na lange tijd om het toch weer aan elkaar te krijgen.

We startten de discussie met de laatste vorm van contactherstel: er is in feite een soort semipermanente situatie ontstaan van minimaal (ik zeg maar iets) 5 jaar. En het kind is inmiddels minstens 18, krijgt de kriebels. Adviezen die voor het een geschikt zijn, zijn niet noodzakelijk voor het ander.

Jij (b2) zegt dat er een verwetenschappelijking moet zijn van wat we allemaal adviseren, afdwingen en doen. Ook voor het contactherstel. Dan heb jij het op de eerste plaats, over die acute interventie die op de spot gebeurt zodra contactverlies duidelijk is. Misschien ook verwetenschappelijking van het andere.

b2: Beide.

tvz: Het lastige is dat in het laatste geval [late wens tot contactherstel] iemand zelf hulp vraagt, dat diegene het is die een stap wil doen naar contactherstel, dan komt de eerste beweging van het kind.

Terwijl bij de interventie in de acute fase is er een professionele omgeving die signaleert dat er iets misgaat en er sprake is van ouderverstoting, en dan wordt er [van bovenaf] professioneel ingegrepen.

ivz: Als we het hebben over de volwassen kinderen en de ouders waar dan een pilot voor zou moeten komen om te kijken of er weer contact opgenomen kan worden [laat herstel]. Mag ik dit verstaan als vraag naar bijvoorbeeld een pilot restorative mediation. Je hebt natuurlijk met allemaal volwassenen te maken, dus het is altijd vrijwillig. Maar stel dat bijvoorbeeld het initiatief van zo'n pilot uitgaat van degene die er centraal middenin staat [kind, ouder]. Kan een kind of ouder zich wenden tot dat bureau [voor restorative mediation] en dan zoekt het bureau uit of ze wat kunnen betekenen. De actie wordt dus niet door de ouder of kind zelf uitgevoerd. De actie wordt uitgevoerd door de tussenpersoon.

b1-b4: Zijn het hiermee eens.

ET: Wij zijn ons volledig bewust van het pijnlijke gebrek aan evidence. Dat [pilots] gaan we ook als optie formuleren. Het zal zeker gepaard gaan met het advies om onderzoek te gaan realiseren.

b2: En dan moet het onder de verantwoordelijkheid van een universiteit [onafhankelijk], niet onder verantwoordelijkheid van de jeugdbescherming.

tvz: Ik denk dat deze suggesties heel belangrijk resultaat is, want veel belangengroepen hebben aangegeven dat er op dit moment vrij veel willekeur schuilt in wat er gebeurt. Die willekeur komt voor een deel misschien wel door culturele of tijdgebrek, maar het komt ook voor een gedeelte omdat mensen gewoon te weinig weten en doen wat hun organisatie doet. Zelfs zoiets als een intake, de belangrijkheid of niet van of er veel vrouwen zijn. We weten eigenlijk niet eens of dat nou zo'n grote rol heeft. Dat wordt soms geopperd, soms niet. En ook of de leeftijd, levenservaring, van de intaker een rol speelt. Veel mensen hebben gezegd dat het een nadeel kan zijn als je nog maar net 27 bent, dan ga je tegen iemand van 38 dit of dat zeggen. Het is wel elders een ervaringsfeit dat dat niet zo goed werkt. Hoe die fenomenen hier in de hulpverlening spelen weten we niet zeker.

ET: Er is een interessant project Hestia [promotie dr. Helen Bouma, okt 2019] bij de universiteit van Groningen, waarin ze gekeken hebben naar hoe de jeugdbescherming opereert. Daar hebben ze vastgesteld dat de jeugdbescherming nauwelijks praat met mannen en zonen. Op de een of andere manier komen ze daar niet mee uit de voeten. Ze praten wél met vrouwen en dochters. Dat geeft ook wel aan hoe scheefgroei in de praktijk een vast stramien gekregen heeft.

tvz: Het voorbeeld dat je nu geeft illustreert dat het onderzoek waar we het over hebben, niet alleen maar gaat over wat de beste diagnostiek of therapie is. Onderzoek moet ook gaan over de voorwaarden waaronder hulp of beslissingen worden genomen. Aandacht voor gender aspecten, voor een goed verslagleggingssysteem van wat er gebeurd is voor professional en cliënten? Een goede manier om vast te leggen kan je in onderzoekssituatie brengen. Het gaat dan over kenmerken van het systeem en niet alleen maar over de rol van de overheid daar in. Het is 13:00 uur. Dus we zijn laat voor de afronding.

Ik heb twee vragen. De eerste is: hebben jullie het gevonden wat jullie de belangrijke punten van wat je naar voren wilde brengen, naar voren heb kunnen brengen? En konden jullie vrijspreken over wat jullie wilden vertellen?

b2: Ik heb nog 1 dingetje, maar ik sluit aan bij het hele verhaal. {b3 steekt ook hand op}

tvz: Maar je hebt wel het gevoel dat je vrij hebt kunnen spreken en de meningen hebt kunnen weergeven die niet door mij een bepaalde richting zijn geduwd.

b2: Je was wel aan het duwen. {gelach bij de aanwezigen, er waren wat wederzijdse interrupties}

tvz: Er waren nog twee personen met een klein puntje. {tot b} Wat was jouw kleine puntje?

b3: Betrek ook aan de voorkant de familie van beide kanten erbij. We zien vaak dat de grote beïnvloeding van de familie is. Familie doet mee in het loyaliteitsconflict.

tvz: Is duidelijk. {tot b2} jij had ook nog een dingetje.

b2: Wat betreft dat laatste: dat contactherstel is ook nodig om methodieken en aanpakken in

die richting verder te ontwikkelen. We zijn gebonden aan Europese verdragen. Er is een recente uitspraak van het Europese hof. Er is al een inspanningsverplichting voor de Nederlandse staat om omgang en contact tot stand te brengen, en zorgregelingen tot stand te brengen met alle mogelijke middelen die ter beschikking staan. Maar het Hof schuift nu op in de richting van de resultatenverplichting.

tvz: Ik wil nu afsluiten. Er wordt vrij letterlijk verslag gelegd door Arthur en een medewerker aan de hand van de opnames. Ik kijk dat na om te kijken of het verslag ook mijn impressie is van het gesprek. Dan krijgen alle mensen die hier aanwezig zijn dat concept, om te kijken of het wel oké is of niet. Dingen die niet oké zijn, zullen door Arthur en ik laagdrempelig geregeld worden. Is er echt een ding waarvan we zeggen “dat doet er toe”, dan is de procedure die daarvoor is afgesproken: Arthur en ik lezen of luisteren de band na, en uiteindelijk neem ik een beslissing over de definitieve tekst, met als opmerking dat hierover eventueel een verschil van mening is geweest. Dat is met het ET zo afgesproken. Dan wens ik jullie verder nog een zeer goede reis terug.

b2: Wij zullen nog een tekstje over de organisatie aanleveren. Dat doen we volgende week.

tvz: Dank jullie wel nogmaals voor jullie komst. [eind]

Triqs. Verbinden en ontwikkelen.

Bezoekadres
Eiffelstraat 66-70
8013 RT Zwolle

Postadres
Postbus 30172
8003 CD Zwolle

038 - 466 15 70
info@triqs.nl
www.triqs.nl